

OSLOMET

BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR

Innvandrerens bo- og flyttemønstre i Norge

Marianne Tønnessen

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Marianne Tønnessen

Innvandrerers bo- og flyttemønstre i Norge

NIBR-rapport 2022:12

Andre publikasjoner fra NIBR:

NIBR-rapport 2015:11	Innvandring og integrering i Haram
NIBR-rapport 2012:5	"Derfor blir vi her" - innvandrere i Distrikts-Norge
NIBR-rapport 1994:5	Unge innvandreres flytting i Norge

Publikasjonene finner du på
<https://www.oslomet.no/om/nibr/publikasjoner>

Tittel: Innvandreres bo- og flyttemønstre i Norge

Forfatter: Marianne Tønnessen

NIBR-rapport: 2022:12

ISSN: 1502-9794
ISBN: 978-82-8309-377-3 (Elektronisk)

Prosjektnummer: 202801

Prosjektnavn: Innenlands flytting blant innvandrere siden 2000

Oppdragsgiver: Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)

Prosjektleder: Marianne Tønnessen

Referat: I denne rapporten presenterer NIBR en kartlegging av innvandrernes bo- og flyttemønstre i Norge siden år 2000. Hovedresultatene viser at innvandrere i Norge bor mer sentralt enn befolkningen ellers, men at disse forskjellene er blitt mindre de siste tiårene. Årsaker til dette er delvis at nyankomne innvandrere har begynt sin tid i Norge mer desentralt, at nye ankomstkohorter av innvandrere er mer bofaste i sin første kommune enn de som kom tidligere, og at flyttingen blant innvandrere er blitt noe mindre sentraliserende.

Sammendrag: Norsk og engelsk

Dato: Oktober 2022

Antall sider: 107

Utgiver: By- og regionforskningsinstituttet NIBR
OsloMet – storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO
Telefon: (+47) 67 23 50 00
E-post: post-nibr@oslomet.no

Vår hjemmeside: <http://www.oslomet.no/nibr>

© NIBR 2022

Forord

I denne rapporten presenterer NIBR en kartlegging av innvandreres bo- og flyttemønstre i Norge siden år 2000. Prosjektet er finansiert av Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). Forsker Marianne Tønnessen har vært prosjektleder og hovedansvarlig for analysene og rapporten, og forskningssjef Kristian Tronstad har bidratt med kvalitetssikring.

Vi takker for godt samarbeid med KDD gjennom hele prosessen.

Oslo, oktober 2022

Berit Nordahl
Forskningssjef

Innhold

Forord	1
Tabelliste	3
Figurliste	3
Sammendrag	8
Summary	10
1 Innledning.....	12
2 Tidligere analyser.....	13
2.1 Analyser fra Norge	13
2.2 Analyser fra andre land.....	16
2.3 Andre relaterte analyser.....	18
3 Data, metode og grupperinger	21
3.1 Kategorier, grupperinger og størrelsen på gruppene	21
4 Hvor innvandrerne i Norge bor.....	29
4.1 Bosettingsmønstre for innvandrere og befolkningen ellers	29
4.2 Bosettingsmønstre for ulike grupper innvandrere.....	31
4.3 Oppsummering – hvor innvandrerne bor	38
5 Første bosted for nyankomne innvandrere.....	40
5.1 Første bosted for ulike ankomstkohorter	40
5.2 Første bostedskommune for ulike grupper innvandrere.....	40
5.3 Oppsummering – innvandrernes første bokommune	44
6 Bofasthet og flyttehyppighet.....	46
6.1 Flytting fra første bokommune	46
6.2 Flyttehyppighet.....	52
6.3 Oppsummering – bofasthet og flyttehyppighet.....	61
7 Hvor innvandrerne flytter.....	63
7.1 Til- og fraflytting etter sentralitet.....	63
7.2 Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall etter botid	73
7.3 Endret sentralitetsindekstall ved flytting.....	75
7.4 Oppsummering – hvor innvandrerne flytter	78
8 Ekstraanalyser.....	79
8.1 Innvandrernes betydning for flyttetallene i Norge	79
8.2 Innvandrernes flytting mellom fylker	83
8.3 Tidlig flytting blant flyktninger med innvilget asyl.....	91
9 Oppsummering.....	99
9.1 Hovedfunn	99
9.2 Mulige forklaringer på hovedtrendene	101
10 Litteratur	103

Tabelliste

Tabell 4.1: Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og sentralitetsindeks for kommunen de bor i, 2021. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.....	37
Tabell 5.1 (del 1): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere (som kom 2000-2020) og sentralitetsindeks for kommunen de først kom til. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.....	43
Tabell 5.1 (del 2): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere (som kom 2000-2020) og sentralitetsindeks for kommunen de først kom til. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.....	44
Tabell 6.1 (del 1): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og hvorvidt de fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring. Alle innvandrere som kom i perioden 2000-2016. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Oddsreter.....	51
Tabell 6.1 (del 2): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og hvorvidt de fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring. Alle innvandrere som kom i perioden 2000-2016. Oddsreter	52

Figurliste

Figur 3.1: Antall innvandrere og innfødte (norskfødte med innvandrerforeldre og resten av befolkningen) i Norge, 2000-2022.....	22
Figur 3.2: Innvandrere som bor i Norge etter innvandringsgrunn, 2000-2021.....	23
Figur 3.3: Flyttehyppighet (flytting per 100) etter alder, hele befolkningen, gjennomsnitt av årlige flyttehyppigheter 2000-2020.....	24
Figur 3.4: Innvandrere i Norge etter aldersgrupper, 2000-2021.....	24
Figur 3.5: Flyttehyppighet blant innvandrere i Norge, etter botid. 2000-2020.....	25
Figur 3.6: Innvandrere i Norge, etter botidsgrupper. 2000-2021.....	25
Figur 3.7: Flyttinger innenlands (heltrukne linjer) og utvandring (prikkede linjer) blant innvandrere og innfødte i Norge, 2000-2020. 'Innfødte' omfatter også norskfødte med innvandrerforeldre. Note: Totalsummen her er noe lavere enn i SSBs flyttestatistikk. Det henger sammen med at denne rapporten definerer flytting som bytte av kommune fra 1. januar ett år til 1. januar det neste året, og derfor ikke har med flyttinger ut av og inn til samme kommune i samme kalenderår.....	26
Figur 3.8: SSBs sentralitetsindeks, med ulike farger for de ulike sentralitetsnivåene.....	28
Figur 4.1: Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers etter sentralitet, 2000-2021.....	29
Figur 4.2 Andel av alle innvandrere i Norge som bor i ulike sentraliteter, 2000-2021.....	30
Figur 4.3: Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers i ulike sentralitetsnivåer, etter antall (venstre) og andel av befolkningen (høyre), 2000-2021.....	31
Figur 4.4: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere etter sentralitet. Antall (øverst) og andel (nederst), 2000-2021.....	32
Figur 4.5: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere i ulike sentralitetsnivåer, etter antall (venstre) og andel (høyre), 2000-2021.....	33
Figur 4.6: Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall for ulike grupper, 2000-2021.....	33
Figur 4.7: Innvandreres bokommune etter sentralitet og botid i Norge, 2021.....	34

Figur 4.8:	Innvandrerne i Norge etter sentralitet, innvandringsgrunn og botid, 2021.....	34
Figur 4.9:	Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers etter alder og sentralitet, 2021.	35
Figur 4.10:	Innvandrere i Norge etter innvandringsgrunn, alder og sentralitet, 2021. Note: Siden det kommer svært få utdanningsinnvandrere før alder 19 er de yngste aldersgruppene der utelatt i figuren. I vår definisjon av arbeidsinnvandrere mm. inngår nordiske innvandrere og familie til andre innvandrere enn flyktninger, så i den kategorien er det også en del barn.....	36
Figur 5.1:	Innvandrere i Norge etter ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020. Antall til venstre, andeler til høyre	40
Figur 5.2:	Innvandrere etter innvandringsgrunn, ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020. Antall øverst, andeler nederst.....	41
Figur 5.3:	Innvandrere etter aldersgrupper, ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020.. Antall til øverst, andeler nederst.	42
Figur 6.1:	Andelen innvandrere som fortsatt bor i sin første kommune, etter år siden innvandring. Note 1: En svak rød linje i starten illustrerer at samtlige (=1) var registrert i Norge i løpet av år 0. Note 2: Figuren inkluderer informasjon om samtlige innvandrene som kom i perioden 2000-2020, selv om ikke alle disse har rukket å være i Norge i ti år.	46
Figur 6.2:	Andel innvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.	47
Figur 6.3:	Andel som fortsatt bor i sin første kommune, etter innvandringsgrunn. Inkluderer alle innvandrere som kom til Norge 2000-2020.	47
Figur 6.4:	Andel arbeidsinnvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.	48
Figur 6.5:	Andel flyktninger som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.....	49
Figur 6.6:	Andel flyktninger (uten flyktninger med innvilget asyl) som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.	49
Figur 6.7:	Andel utdanningsinnvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.	50
Figur 6.8:	Andel som flytter innenlands eller ut av Norge, innvandrere og innfødte (inkludert norskfødte med innvandrerforeldre), 2000-2020 Note: Tallene viser antall flyttere/utvandrere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere/innfødte).	53
Figur 6.9:	Flyttehyppighet innenlands etter alder og innvandrerkategori, 2019-20. Note: Tallene viser antall flyttere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers), etter ettårig alder.	54
Figur 6.10:	Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere alder etter botid i Norge, sammenlignet med aldersspesifikk flyttehyppighet for befolkningen ellers. 2019-20. Note: Tallene viser antall flyttere delt på antall innvandrere i den aktuelle botidsgruppa, etter ettårig alder.....	54
Figur 6.11:	Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og innvandringsgrunn. 2019-20. Note: Flyttehyppigheten blant flyktninger blir noe lavere dersom flyktninger med innvilget asyl holdes utenom, se Figur 8.20).	55
Figur 6.12:	Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og sentralitet i kommunen de flytter fra. 2019-20. Note: Tallene viser antall flyttere delt på antall innvandrere i den aktuelle sentraliteten, etter ettårig alder.	55
Figur 6.13:	Flyttehyppighet (innenlands) etter alder og sentralitet for innvandrere og befolkningen ellers, 2019/20. Note: Tallene viser antall flyttere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere eller befolkningen ellers, i de ulike sentralitetene), etter ettårig alder. På grunn av få observasjoner er norskfødte med to innvandrerforeldre utelatt i denne figuren.....	56
Figur 6.14:	Innvandrerens innenlandske flyttinger fra og til kommuner i ulike sentraliteter, delt på alle innvandrere i den aktuelle sentraliteten etter alder, 2019/20. Note: Med 'den	

	aktuelle sentraliteten' menes sentraliteten som utflyttingen skjer fra og innflyttingen skjer til.	57
Figur 6.15:	Utvandringshyppighet etter alder og innvandrerkategori, 2019/20 Note: Tallene viser antall utvandrere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers), etter ettårig alder. For norskfødte med to innvandrerforeldre er det få personer (og lite utvandring) i de eldste aldersgruppene, derfor stopper den linjen ved yngre alder enn de to andre.....	58
Figur 6.16:	Utvandringshyppighet etter alder og botid (for innvandrere), 2019/20. Note: Tallene viser antall utvandrede innvandrere delt på alle innvandrere i den aktuelle botidsgruppa (og alle utvandrere i befolkningen ellers fordelt på befolkningen ellers), etter ettårig alder.....	59
Figur 6.17:	Utvandringshyppighet for innvandrere etter alder og sentralitet i kommunen de har flyttet fra, 2019/20. Note: Tallene viser antall utvandrede innvandrere delt på alle innvandrere i den aktuelle sentraliteten, etter ettårig alder.	59
Figur 6.18	Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall i kommunen man utvandrer fra (heltrukne linjer) sammenlignet med gjennomsnittlig sentralitetsindeks for alle bosatte (stiplede linjer) i ulike grupper. 2000-2020.	60
Figur 6.19:	Utvandringshyppighet for innvandrere etter alder og innvandringsgrunn og sammenlignet med befolkningen ellers, 2019/20 Note: Tallene viser antall utvandrere delt på alle bosatte i den aktuelle gruppa, etter ettårig alder.....	61
Figur 7.1:	Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.	64
Figur 7.2:	Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter alder ved ankomst til Norge. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.	64
Figur 7.3:	Hvor arbeidsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Arbeidsinnvandrere mm.' som kom til Norge 2000-2016.	65
Figur 7.4:	Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktinger mm.' som kom til Norge 2000-2016.....	66
Figur 7.5:	Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktinger mm.' som kom til Norge 2000-2016, bortsett fra flyktinger med innvilget asyl.	66
Figur 7.6:	Hvor utdanningsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Utdanningsinnvandrere mm.' som kom til Norge 2000-2016.	67
Figur 7.7:	Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst).	68
Figur 7.8:	Hvor arbeidsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).....	69
Figur 7.9:	Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).	70
Figur 7.10:	Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre). Flyktinger med innvilget asyl er utelatt fra disse resultatene.	70
Figur 7.11:	Hvor utdanningsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).....	71
Figur 7.12:	Alle som bodde i Norge i 2015, etter innvandrerkategori, sentralitet og hvor de bodde i 2020. Andeler.....	72

Figur 7.13: Alle som bodde i en annen kommune i Norge i 2020 enn i 2015, etter innvandrerkategori og sentralitet i 2015 og hvor sentralt de bodde i 2020.....	72
Figur 7.14: Gjennomsnittlig sentralitetsindeks etter botid for alle innvandrere og etter innvandringsgrunn. Omfatter innvandrere som har kommet til Norge fra 2000. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting. Note: Figuren inkluderer informasjon om samtlige innvandrerne som kom i perioden 2000-2020, selv om ikke alle disse har rukket å være i Norge i ti år.	73
Figur 7.15: Gjennomsnittlig sentralitetsindeks for alle innvandrere etter botid og ankomstkohort. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting.	74
Figur 7.16: Gjennomsnittlig sentralitet for innvandrere etter botid, ankomstkohort og innvandringsgrunn. Innvandrere som kom til Norge 2000-2019. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting.	74
Figur 7.17: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindekstall ved flytting innenlands for ulike grupper etter innvandrerkategori (venstre) og innvandringsgrunn (høyre), 2000-2020	75
Figur 7.18: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindeks ved flytting innenlands etter alder og innvandrerkategori, 2019.....	76
Figur 7.19: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindeks ved flytting innenlands etter aldersgrupper og for ulike grupper, 2000-2020.....	77
Figur 8.1: Innvandrernes andel av alle flyttinger mellom norske kommuner. Totalt og etter innvandringsgrunn. 2000-2020.....	79
Figur 8.2: Innvandrernes andel av antall innenlandske utflyttinger fra kommuner i ulike sentralitetsnivåer. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger. 2000-2020.....	80
Figur 8.3: Netto innenlandsk flytting til/fra kommuner i ulik sentralitet, i antall (øverst) og andel av middelfolkemengden i sentraliteten (nederst), for tre perioder 2000-2020.....	81
Figur 8.4: I hvor stor grad innvandrere fra ulike land/regioner har påvirket sentralitetsindeksen i Norge per 1. januar 2021.....	82
Figur 8.5: Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilket fylke de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.....	83
Figur 8.6: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere som kom til ulike fylker 2000-2016, etter hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.....	84
Figur 8.7: Innvandrere som kom til ulike fylker 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.....	85
Figur 8.8: Arbeidsinnvandrere som kom til ulike fylker i 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.....	86
Figur 8.9: Flyktninger mm. som kom til ulike fylker 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Med og uten flyktninger med innvilget asyl. Andeler.....	87
Figur 8.10: Andel innvandrere som kom til Oslo, Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, Agder og Rogaland som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort og år etter ankomst. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger (med og uten flyktninger med innvilget asyl).	88
Figur 8.11: Andel innvandrere som kom til Vestland, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort og år etter ankomst. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger (med og uten flyktninger med innvilget asyl).	89
Figur 8.12: Netto innenlandsk flytting av ulike grupper i fylkene, i antall (øverst) og andel av fylkets middelfolkemengde (nederst), for tre perioder 2000-2020.....	90
Figur 8.13: Undergrupper av kategorien 'Flyktninger mm.' etter ankomstår, 2000-2020.....	92
Figur 8.14: Andel flyktninger som fortsatt bor i sin første kommune etter botid og ulike undergrupper av flyktninger. Omfatter flyktninger som kom 2000-2016.....	92

Figur 8.15: Andel flyktninger som fortsatt bor i sin første kommune etter botid, ankomstkohort og ulike undergrupper av flyktninger.	93
Figur 8.16: Andel flyktninger som kom til Norge 2000-2020 og som fortsatt bor i sin første kommune, etter undergruppe av flyktninger, og med og uten en justering av startår for flyktninger med innvilget asyl.	94
Figur 8.17: Andel innvandrere som kom til Norge 2000-2020 og som fortsatt bor i sin første kommune, etter innvandringsgrunn, og med og uten en justering av startår for flyktninger med innvilget asyl.	94
Figur 8.18: Hvor flyktninger bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Alle med innvilget asyl (øverst), overførings-/kvoteflyktninger og familie til flyktning (nederst), og flyktninger med innvilget asyl med justering for startår (midten). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktninger mm.' som kom til Norge 2000-2016.	95
Figur 8.19: Innvandreres og flyktningsers bofasthet etter botid, med og uten inkludering av flyktninger med innvilget asyl.	96
Figur 8.20: Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og innvandringsgrunn. 2019-20. Den prikkete linjen viser resultater for flyktninggruppa dersom flyktninger med innvilget asyl holdes utenom.	97
Figur 8.21 Endret sentralitetsindekstall ved flytting for ulike grupper av flyktninger, 2000-2020 ..	97
Figur 8.22: Flyktninger med innvilget asyls tidlige flyttinger, antall (høyre akse) og andel av alle flyttinger mellom kommuner i Norge i ulike grupper (venstre akse). 2000-2020.	98

Sammendrag

Innvandrere utgjør omtrent 15 prosent av den norske befolkningen, og de står for omtrent 20 prosent av flyttingene mellom norske kommuner. Innvandrernes innenlandske flytting har altså stor betydning for det norske flytte- og bosettingsmønsteret, og innvandrernes bo- og flyttemønster er tema for denne rapporten.

Hovedresultatene fra analysene viser at innvandrere i Norge bor mer sentralt enn befolkningen ellers, men at disse forskjellene er blitt mindre de siste tiårene. Mens befolkningsveksten blant resten av befolkningen siden 2000 bare er kommet i relativt sentrale strøk (sentralitet 1-4), har antall innvandrere – og særlig arbeidsinnvandrere – økt kraftig i alle sentraliteter. I sentralitet 5 (de nest minst sentrale kommunene) økte antallet innvandrere nok til å holde det totale folketallet oppe.

Flyktninger bor mer sentralt jo lenger de har bodd i Norge. For arbeidsinnvandrere er ikke forskjellene etter botid så store, og rundt 6-7 år etter ankomst til Norge bor arbeidsinnvandrere og flyktningene like sentralt. Blant innvandrere med mer enn sju års botid bor flyktningene mer sentralt enn arbeidsinnvandrere.

Innvandrere som er barn eller ungdom bor mindre sentralt enn innvandrere i andre aldersgrupper. Og mens resten av befolkningen i Norge har en kraftigere aldring av befolkningen i distriktene enn i sentrale strøk, har ikke innvandrerbefolkningen noe tilsvarende – snarere tvert imot.

Selv om andelen innvandrere som bor i de mindre sentrale kommunene (sentralitet 4, 5 og 6) har økt i denne perioden, kan det se ut til at trenden har snudd de siste par årene og at andelen som bor i sentralitet 1, 2 eller 3 nå er på vei oppover igjen.

Disse trendene – en klar desentralisering av innvandrere i Norge siden 2000, men noe mer sentralisering de siste årene – kan ha flere mulige forklaringer:

- **Hvor nye innvandrere bosetter seg:** I årene 2006-2016, som var en periode med svært høy innvandring til Norge, bosatte nyankomne innvandrere seg mindre sentralt enn før. Nye arbeidsinnvandrere bosatte seg mindre sentralt sammenlignet med de som kom før, og mot slutten av perioden kom det relativt mange flyktninger, som bosettes mer desentralt enn andre typer innvandrere. For innvandrere som kom i 2017-2019 har første bokommune vært mer sentral igjen.
- **Hvor bofaste innvandrere er:** Innvandrere er også blitt mer bofaste enn i starten av hundreåret. Nye ankomstkohorter av innvandrere flytter ikke like hyppig fra sin første kommune, og fem år etter ankomst bor om lag halvparten av innvandrere fortsatt i sin første kommune. Den økte bofastheten henger sammen med lavere utvandring blant nyere ankomstkohorter av innvandrere.
- **Hvor sentraliserende innvandrere flytter:** Innvandrere som flytter mellom norske kommuner, flyttet i snitt mer sentraliserende rundt år 2000 enn nå. Denne endringen skjedde særlig i perioden fra 2006 til 2012. De siste årene har det vært en liten økning igjen i hvor sentraliserende innvandrere flytter.
- **Ulik utvandring fra sentrale og mindre sentrale strøk:** I tillegg kan utvandringen ha betydning for hvor sentralt innvandrere bor. Nyere ankomster av innvandrere har i mindre grad enn tidligere utvandret igjen, særlig fra mindre sentrale kommuner – noe som isolert sett bidrar til mindre sentralisering blant innvandrere.

Mens innvandrere som først kom til sentrale strøk utvandrer hyppigere enn andre innvandrere, flytter innvandrere som kom til mindre sentrale strøk hyppigere innenlands.

Når innvandrere flytter innenlands, flytter de mer sentraliserende enn befolkningen ellers, og den generelle flyttehyppigheten – både mellom kommuner og til utlandet – er høyere for innvandrere enn for befolkningen ellers. Dette henger delvis sammen med at mange innvandrere er i

aldersgrupper der det er vanlig å flytte, men aldersspesifikke flytterater viser at innvandrere som er barn og unge, eller over 30 år, flytter noe mer (innenlands) enn sine jevnaldrende som ikke er innvandrere. Blant personer i 20-årene flytter resten av befolkningen oftere enn innvandrerne.

Arbeidsinnvandrerne som har kommet til mindre sentrale strøk har i større grad blitt boende, og i mindre grad utvandret, enn arbeidsinnvandrerne som kom til mer sentrale strøk. For flyktninger er det annerledes: De som har kommet til mindre sentrale strøk har flyttet videre i større grad enn flyktninger som har kommet til sentrale strøk. Utvandringen er betydelig lavere for flyktninger enn for arbeidsinnvandrere, og her er det lite forskjell mellom sentralitetene.

Flyktninger med innvilget oppholdstillatelse (asyl) flytter relativt mye rett etter at de har fått opphold i Norge. En god del av disse flyttingene er fra eller mellom asylmottak. I år med mange nye flyktninger som har fått innvilget asyl kan disse flyttingene ha relativt stor påvirkning på de generelle flyttemønstrene i Norge.

Alt i alt utgjør flyttinger blant innvandrerne en stadig større andel av flyttetallene i Norge – fra under 10 prosent av flyttingene mellom kommuner i Norge i 2000 til drøyt 20 prosent i 2020. Særlig preger innvandrerne utflyttingen fra sentralitet 1 (Osloområdet) og de minst sentrale kommunene (sentralitet 5 og 6). Og mens det store flertallet av utflytterne fra kommuner i mer sentrale strøk (sentralitet 1-3) var arbeidsinnvandrere, utgjorde flyktningene og arbeidsinnvandrerne omtrent like store grupper blant de som flyttet fra kommuner i mindre sentrale strøk (sentralitet 4-6). Innvandrerne fra Polen står for flest flyttinger, men det er innvandrere fra Litauen som i størst grad bidrar til desentralisering av befolkningen.

Innvandrerne preger også netto innenlandsk flytting – altså innflytting minus utflytting – til ulike deler av Norge. Både innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers har bidratt til netto innenlandsk utflytting fra sentralitet 4, 5 og 6 gjennom hele perioden, og til netto innflytting i sentralitet 2 og 3 (med unntak av norskfødte med innvandrerforeldre i starten av perioden). For de mest sentrale kommunene, sentralitet 1 (altså Oslo-området), er bildet mer sammensatt. Flyktninger og utdanningsinnvandrere har bidratt til netto innflytting i hele perioden, mens arbeidsinnvandrere har hatt netto innenlandsk utflytting.

Siste del av rapporten har også noen analyser på fylkesnivå. Viken har høy innenlandsk nettoinnvandring, og det bidrar alle grupper til – både alle gruppene av innvandrere, befolkningen ellers og i stadig økende grad også norskfødte med to innvandrerforeldre. Alle disse gruppene bidrar også til netto innenlandsk utflytting fra Troms og Finnmark, Nordland, Møre og Romsdal og Vestland. For de andre fylkene trekker ulike grupper i ulik retning. Oslo har netto innenlandsk innflytting av flyktninger og utdanningsinnvandrere, men netto innenlandsk utflytting av arbeidsinnvandrere og i stadig større grad av norskfødte med innvandrerforeldre.

Summary

Immigrants constitute around 15 per cent of the Norwegian population, and they account for about 20 per cent of relocations between Norwegian municipalities. Hence, immigrants' residential mobility is of great importance for the moving and settlement patterns of the Norwegian population. This report focuses on these issues.

The main results from the analyzes show that immigrants in Norway live more centrally located than the rest of the population, but this difference has decreased in recent decades. While population growth among the rest of the population since 2000 only has occurred in relatively central areas (centrality 1-4), the number of immigrants has increased substantially in all centralities. In centrality 5 (the second least central municipalities), the number of immigrants increased enough to keep the total population size stable.

Refugees start out quite decentralized in Norway, but reside more centrally located the longer they have lived in Norway, whereas labor immigrants do not display clear differences by duration of stay. Around 6-7 years after arriving in Norway, migrant workers and refugees live in similarly central locations. Among immigrants with more than seven years in Norway, the refugees live more centrally located than the labor immigrants.

Immigrants who are children or young people live less centrally located than immigrants in other age groups. While the rest of the population in Norway has a stronger population aging in the rural than in central areas, the pattern for the immigrant population is quite the opposite.

Although the proportion of immigrants living in the less central municipalities (centralities 4, 5 and 6) has increased during this period, this trend may seem to have reversed in the last couple of years, with a slight increase again in the proportion living in centralities 1, 2 or 3. These trends – a clear decentralization of immigrants in Norway since 2000, but somewhat more centralization in recent years – can have several possible explanations:

- **Where new immigrants settle:** In the years 2006-16, a period of unprecedented high immigration to Norway, newly arrived immigrants settled less centrally than before. New labor immigrants settled less centrally compared to labor immigrants who came before, and towards the end of the period relatively many refugees arrived, and refugees tend to be settled more decentralized than other types of immigrants. However, for immigrants who arrived in 2017-2019, the first municipality of residence has been more central again.
- **How mobile the immigrants are:** New arrival cohorts of immigrants do not move as frequently from their first municipality as previous arrival cohorts did. Five years after arrival, about half of the immigrants still live in their first municipality. Less emigration is a main reason for this lower mobility out from the first municipality.
- **How centralizing immigrants move:** Immigrants moving between Norwegian municipalities moved, on average, in a more centralizing direction around the year 2000 than now. This change occurred particularly in the period from 2006 to 2012. In recent years, there has been a slight increase again in how centralizing immigrants' moves are.
- **Different emigration from central and less central municipalities:** Moreover, emigration may affect the spatial distribution of immigrants. Newer arrival cohorts of immigrants have to a lesser extent emigrated again, particularly from the least central municipalities. This contributes to less central distribution of immigrants in Norway.

When immigrants move domestically, they move in a more centralizing direction than the rest of the population, and the general frequency of moving – both between municipalities and to other countries – is higher for immigrants than for the rest of the population. This is partly due to the fact that many immigrants are in age groups where moving is common. Age-specific moving rates show that immigrants who are children and young people, or age 30 or older, move somewhat

more frequently than their peers who are not immigrants. Among people in their 20s, natives have higher (domestic) moving rates than immigrants.

Emigration frequencies differ between immigrants in different parts of the country: While immigrants who first came to central areas emigrate more frequently than other immigrants, immigrants who came to less central areas move more frequently within Norway. Labor migrants who have arrived in less central areas have to a greater extent stayed, and to a lesser extent emigrated, than labor migrants who came to more central areas. For refugees the pattern is different: Those who came to less central areas have left their first municipality to a greater extent than refugees who have come to central areas. Emigration is significantly lower for refugees than for labor migrants, with few differences between the centralities. Refugees with a granted residence permit (asylum) move relatively frequently right after they have been granted residence in Norway, and many of these moves are from or between asylum reception centers. These movements can have a significant impact on the general moving patterns in Norway, particularly in years when many new refugees have been granted asylum.

In total, immigrants' internal moves make up an increasingly large proportion of the moving figures in Norway - from less than 10 percent of moves between municipalities in Norway in 2000 to just over 20 percent in 2020. Immigrants particularly affect the moving figures from centrality 1 (Oslo area) and from the least central municipalities (centrality 5 and 6). And while most emigrants from municipalities in more central areas (centrality 1-3) are labor migrants, refugees and labor migrants make up roughly equal groups among those who moved from municipalities in less central areas (centrality 4-6). Immigrants from Poland have most relocations, whereas migrants from Lithuania contribute most to the decentralization of the population in Norway.

Immigrants also increasingly affect net internal migration - i.e. domestic in-migration minus domestic out-migration - in different parts of the country. Both immigrants, Norwegian-born with immigrant parents and the rest of the population have contributed to net domestic emigration from centrality 4, 5 and 6 throughout the period, and to net immigration in centrality 2 and 3 (with the exception of Norwegian-born to immigrant parents at the start of the period). For the most central municipalities, centrality 1 (i.e. the Oslo area), the picture is more complex: Refugees and educational immigrants have contributed to net domestic immigration throughout the period, while labor immigrants have had net domestic emigration from this area.

The last part of the report also has some analyzes at the county level. Viken has high domestic net immigration, and all groups contribute to this - all groups of immigrants, the native population and, to an ever-increasing degree, also the Norwegian-born with two immigrant parents. All these groups also contribute to net domestic emigration from Troms and Finnmark, Nordland, Møre and Romsdal and Vestland. For the other counties, different groups are pulling in different directions. Oslo has a net domestic immigration of refugees and educational immigrants, but net domestic emigration of labor immigrants and to an increasing extent Norwegian-born with immigrant parents.

1 Innledning

Den høye innvandringen de siste tiårene har gjort at innvandrere i økende grad preger den innenlandske flyttingen i Norge. Dette har sammenheng både med at andelen innvandrere i befolkningen har økt og at innvandrerne er relativt unge og dermed mer mobile. Innvandrernes flyttemønstre har dermed en stadig større betydning for befolkningsutviklingen i ulike deler av Norge, inkludert i hvor stor grad befolkningen sentraliseres.

Denne rapporten gir oppdatert informasjon om innvandrernes bo- og flyttemønstre etter at de er kommet til Norge, og hvordan disse mønstrene har utviklet seg over tid. Rapporten er nært knyttet til forskningsprosjektet EXITNORWAY, som er finansiert av Norges forskningsråd. EXITNORWAY-prosjektet varer til 2025, og vil blant annet resultere i forskningsartikler om hvorfor noen innvandrere utvandrer mens andre flytter til en annen del av Norge, eller blir boende. Denne rapporten bygger på de samme registerdataene (se kapittel 3), men går mer i dybden når det gjelder å kartlegge innvandrernes innenlandske flyttemønstre.

Rapporten begynner med en oversikt over tidligere analyser og forskning på feltet, fra Norge og utlandet (kapittel 2) og en gjennomgang av dataene, metodene og kategoriene som brukes i denne rapporten (kapittel 3). Deretter presenteres resultatene. Kapittel 4 beskriver hvor sentralt/usentralt innvandrerne bor nå, sammenlignet med befolkningen ellers, og hvordan dette bosettingsmønsteret har utviklet seg over tid. Deretter kommer et kapittel om første bosted for ulike grupper av innvandrere (kapittel 5), og et kapittel om i hvor stor grad ulike innvandrere blir boende i sin første kommune eller flytter videre og hvordan innvandrernes flyttehyppighet skiller seg fra den øvrige befolkningens (kapittel 6). Kapittel 7 viser analyser av hvor innvandrerne flytter fra og til, etter sentralitet. I kapittel 8 kommer en del ekstraanalyser, blant annet mer om flyttestrømmer mellom fylker og den tidlige flyttingen blant flyktninger med innvilget asyl. Til slutt, i kapittel 9, oppsummeres hovedfunnene i rapporten.

2 Tidligere analyser

Det er tidligere gjort en del analyser på dette feltet, både av innvandreres bosettingsmønstre og av deres flyttemønstre. Første del av dette kapitlet handler om slike analyser fra Norge, mens andre del tar for seg analyser fra utlandet. Siste del oppsummerer noen analyser fra relaterte områder, blant annet om årsaker til og konsekvenser av innvandreres flyttemønstre.

2.1 Analyser fra Norge

De siste tiårene er det presentert flere rapporter og analyser i Norge som ser på innvandrernes bosettingsmønstre og – i litt mindre grad – deres innenlandske flyttemønstre. En rekke av disse arbeidene er publisert som rapporter fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

2.1.1 Analyser som belyser hvor innvandrerne bor

Overordnede bilder av hvor innvandrerne i Norge bor er presentert både i rapporten *Innvandrerne fordeling og sammensetning på kommunenivå* (Østby mfl., 2013), i oppfølgeren *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldres fordeling på kommunenivå* (Gulbrandsen mfl., 2021), og i rapporten *Bosettings- og flyttemønstre blant innvandrere og deres norskfødte barn* (Stambøl, 2013). Alle rapportene er utgitt av SSB.

Innvandrerne fordeling og sammensetning på kommunenivå (Østby mfl., 2013) presenterer en rekke kart over innvandrernes fordeling mellom kommunene i Norge i 2012. Noen få store kommuner – ofte i Oslo-området – hadde høye andeler innvandrere i sine befolkninger, mens mange små kommuner, ofte i Utkant-Norge, hadde de laveste andelene. Mye av den store variasjonen mellom kommunene skyldtes forskjeller i fordelingen av innvandrere fra Afrika, Asia og Latin-Amerika, mens fordelingen av EØS-innvandrere var jevnere mellom kommunene. Rapporten fastslår også at innvandrernes konsentrasjon om Oslos nære omland og enkelte storbyregioner var enda sterkere noen år tidligere.

Disse resultatene ble oppdatert og videreført i rapporten *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldres fordeling på kommunenivå* (Gulbrandsen mfl., 2021), som tar for seg hvordan innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre var fordelt på kommunenivå ved inngangen til 2020. Rapporten viser at andelen innvandrere hadde vokst betydelig i mange kommuner siden 2012, spesielt i små utkantkommuner. Innvandrere som gruppe bodde mer sentralt enn hele befolkningen i 2020, men dette varierte litt mellom ulike innvandrergrupper. Innvandrere fra Pakistan bodde mest sentralt, mens innvandrere fra Syria bodde minst sentralt. Og mens utdanningsinnvandrere var konsentrert i sentrale kommuner, hadde nyankomne flyktninger et klart desentralt bosettingsmønster.

At andelen innvandrere økte mest utenfor de mest sentrale kommunene i perioden etter 2000, er også et funn i rapporten *Bosettings- og flyttemønstre blant innvandrere og deres norskfødte barn* (Stambøl, 2013). Fra 2000 til 2012 økte antall innvandrere og norskfødte barn av innvandrere i alle fylker, men (den prosentvise) endringen var lavest i Oslo og høyest i Møre og Romsdal.

I tillegg til disse mer overordnede studiene er det gjort enkeltanalyser som fokuserer på bestemte geografiske områder eller bestemte innvandrergrupper. Rapporten *Innvandrerens bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet* (Blom, 2006) analyserte innvandrernes bosettingsmønster innad i Oslo, og fant at den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Oslo indre øst – til forskjell fra tidligere år – nesten ikke økte i årene 1998-2003, men at økningen i stedet skjøt fart i drabantbyene i ytre øst/sør. Rapporten *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i 13 kommuner* (Høydahl, 2014) presenterer innvandrerbefolkningens

demografi og levekår i store kommuner med en høy andel innvandrere i 2012 (Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Bærum, Drammen, Kristiansand, Sandnes, Fredrikstad, Skedsmo, Asker, Skien and Lørenskog), som en oppfølger fra en tilsvarende rapport som kom ut fem år tidligere (Aalandslid, 2007). Rapporten viser blant annet at personer fra Polen var den største innvandrergruppa i alle disse kommunene, bortsett fra i Fredrikstad (der irakere var største gruppe) og Oslo (der svenskene var flest).

Noen analyser har også sett nærmere på enkeltgrupper av innvandrere. Artikkelen *Arbeidsinnvandrere – fra hovedstadsfenomen til vanlig syn i hele landet* (Østby, 2017) viser hvordan den utenlandske arbeidskraften som kom på 1970-tallet var konsentrert til Oslo-området og Stavanger, mens det store antallet nye arbeidsinnvandrere som kom fra Øst-Europa etter EU-utvidelsen i 2004 bor spredt over hele landet. Innvandrere fra Litauen bor spesielt spredt. Artikkelen konkluderer med at andelen sentralt bosatte blant innvandrere sett under ett, stadig synker, og at dette skyldes at nye grupper som flykninger og innvandrere fra EU bor mindre sentralt, «flykningene fordi bosettingspolitikken har ført til det, og EU-borgerne fordi de i stor grad blir etterspurt i mindre sentrale strøk». Nyere studier av syrerne som er kommet til Norge (Tønnessen mfl., 2020, 2021) viser at denne store flyktninggruppa bodde svært desentralt i årene etter den store tilstrømmingen av syriske flykninger i 2015, både mer desentralt enn den (lille) syriske befolkningen som bodde i Norge før krigen i Syria brøt ut, og også mer desentralt enn den norske befolkningen generelt.

2.1.2 Analyser som belyser innvandrernes flyttemønstre

Bosettingsmønsteret blant innvandrere i Norge kan i hovedsak forklares med ulike typer flytting: Hvilke områder innvandrerne først innvandrer til, deres flyttemønstre innenlands, samt hvilke områder de eventuelt utvandrer fra.¹ Disse flyttingene har vært belyst av ulike analyser i Norge.

Rapporten *Regionale utviklingstrekk 2021* (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021) viser hvordan netto innvandring – altså innvandring minus utvandring – har bidratt til befolkningsvekst i alle fylker og i alle sentralitetsnivåer i femårsperioden 2016-2020. Men i denne perioden har også nettoinnvandringen blitt stadig lavere, både i sentrale og mindre sentrale kommuner. Rapporten viser også at arbeidsinnvandringen har vært høyest til de mest sentrale kommunene, mens flukt er en viktigere innvandringsgrunn blant de som kommer til mindre sentrale kommuner. For den innenlandske flyttingen viser rapporten at innvandrerbefolkningen (innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre) står for en stor del av nettoutflyttingen mellom fylker i Norge: Nettoinnflyttingen til Viken, og nettoutflyttingen fra Troms og Finnmark, Nordland og Møre og Romsdal, domineres av innvandrerbefolkningens nettoutflytting. Innvandrerbefolkningens innenlandske flytting er i større grad enn for befolkningen ellers konsentrert mot Østlandet, og bare Viken og Vestfold og Telemark hadde netto innenlandsk tilflytting av innvandrere i perioden 2015-2019.

Blant tidligere analyser av innvandrernes flyttemønstre i Norge viser artikkelen *Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk* (Forgaard, 2006) at store deler av Vestlandets og Nord-Norges flyttetap skyldes utflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, og at innvandrergrupper med mange flykninger flytter hyppigst. Basert på tall for 2005 viser denne analysen at innvandrernes nettoinnvandring bidro til befolkningsvekst i alle fylker, men at innvandrernes innenlandske nettoutflytting bare var positiv for Oslo og fylkene som i dag utgjør Viken. Flyttehyppigheten (flyttinger per 1000) var høyere for folk med innvandrerbakgrunn enn befolkningen ellers, og særlig høy for de med ikke-vestlig bakgrunn, men dette henger i stor grad sammen med ulik alderssammensetning. Artikkelen konkluderer med at «innvandring fra utlandet som kompenserer for mange av fylkenes flyttetap, i realiteten ikke kompenserer så mye

¹ Den siste mulige demografiske forklaringsfaktoren – dødelighet – har relativt liten betydning siden innvandrerne i Norge fortsatt er relativt unge.

da mange av de som innvandrer til fylkene flytter videre til området rundt Oslo». En enda eldre rapport, *Unge innvandreres flytting i Norge* (Sørli, 1994), undersøkte flyttemønstrene blant unge innvandrere som kom til Norge i perioden 1976-90, og fant at de som kom fra «den tredje verden» i relativt stor grad ble boende i sin ankomstkommune, men at det også var en betydelig tilflytting til Oslo (som riktignok hadde avtatt gjennom perioden).

Den tidligere omtalte rapporten *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldres fordeling på kommunenivå* (Gulbrandsen mfl., 2021) ser også på flyttemønstre blant innvandrerne, og viser at det i perioden 1990-2019 var størst netto tilflytting av innvandrere til Oslo og sentrale kommuner i Viken. Mange små kommuner har hatt en høy netto utflytting av innvandrere, målt som andel av befolkningen. Det er også forskjeller i flyttemønstrene mellom ulike grupper av innvandrere: Innvandrerne fra EU/EØS har i stor grad flyttet bort fra de største byene Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim, og til omegnskommuner som Sandnes, Lillestrøm, Asker, Ullensaker og Nordre Follo. Innvandrere fra utenfor EU/EØS hadde et nokså annet flyttemønster i denne perioden (1990-2020): Deres flyttinger har gått fra mindre og/eller geografisk perifere kommuner til større og mer sentrale kommuner, særlig i Oslo og Viken.

Også rapporten *Bosettings- og flyttemønstre blant innvandrere og deres norskfødte barn* (Stambøl, 2013) finner at innvandringen til Norge ble mer regionalt spredt etter årtusenskiftet, og at arbeidsinnvandringen spesielt spredte seg til Vest- og Midt-Norge. Rapporten fulgte situasjonen fra årtusenskiftet til 2011/2012, og fant at i flere av disse årene flyttet arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere i gjennomsnitt til mindre sentrale kommuner enn de flyttet fra. Flyktninger, som i stor grad innvandret til mindre sentrale kommuner, hadde på sin side et sterkt sentraliserende innenlandsk flyttemønster. Mens flyktninger og deres familier i stor grad flyttet til kommuner med andre flyktninger, flyttet arbeidsinnvandrere i større grad bort fra kommuner med mange andre arbeidsinnvandrere. Disse funnene er bekreftet i rapporten *Syssetting og flytting blant innvandrere belyst ved regional arbeidsmarkeds mobilitet* (Stambøl, 2016), som konkluderer med at særlig flyktninger flytter til områder med vekst i sysselsettingen. Arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og (etter finanskrisen) befolkningen uten innvandrerbakgrunn viser ifølge denne rapporten en svakere sammenheng mellom utviklingen i regionale arbeidsmarkeder og nettoutflytting. Forfatteren konkluderer med at innvandringen på mange måter har «kompensert for at det innenlandske flyttemønsteret har fulgt mer tradisjonelle veier, med netto utflytting fra flere av regionene der sysselsettingen har økt på grunn av store petroleumsinvesteringer.»

At innvandreres flytting bidrar til at fordelingen av arbeidskraft mellom regioner i Norge blir mer effektiv, er også en av konklusjonene i artikkelen *Bidrar innvandring til å «smøre hjulene» i arbeidsmarkedet?* (Røed et al., 2011). Analysene tyder på at relativt nyankomne innvandrere i større grad enn resten av arbeidsstyrken flytter i retning av høye lønninger og lav ledighet, og noen resultater indikerer at innvandring bidrar til sterkere utjevning av arbeidsmarkedsforhold mellom regioner. Resultatene i denne artikkelen tyder på liten forskjell mellom flyktninger og arbeidsinnvandrere når det gjelder disse sammenhengene.

Rapporten *Innvandreres bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet* (Blom, 2006) viser analyser av flyttemønstre innad i Oslo i perioden 1998-2003. Et av funnene i denne rapporten var at personer uten innvandrerbakgrunn var minst tilbøyelige til å flytte, mens de vestlige innvandrerne flyttet mest. Dette er motsatt av hva Forgaard (2006) fant for hele Norge i 2005, noe som kan henge sammen med at de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo har relativt lang botid i Norge og i liten grad flytter til andre deler av landet.

En nokså annerledes studie, *Derfor blir vi her* – innvandrere i Distrikts-Norge (Søholt et al., 2012), har brukt surveydata og kvalitative intervju til å undersøke hva innvandrerne selv legger vekt på når de velger å bli boende i norske distriktskommuner. Intervjuer med arbeidsinnvandrere, flyktninger og familieinnvandrere i kommunene Vestvågøy, Tynset og Haram tyder på at mange faktorer spiller en rolle for om innvandrerne blir boende eller flytter. Arbeid og

bolig ser ut til å være viktig, og i tillegg var mange opptatt av trygghet og gode oppvekstvilkår for barn, muligheter til å gjennomføre eget/familiens livsprosjekt og at man blir sett som person og inngår i meningsfulle sosiale relasjoner. Også andre undersøkelser blant innvandrere i ulike distriktskommuner (Tronstad 2015, Svendsen mfl. 2017, Berg & Svendsen, 2018) tyder på at tilbud om arbeid er en av faktorene som er mest avgjørende for om man ønsker å bli i bosettingskommunen, mens flytting mot sentrale strøk først og fremst forklares med et godt utdanningstilbud, variert arbeidsmarked og høyere inntektsnivå.

En del analyser har sett spesifikt på flyttemønstre blant flyktninger. Det er norske myndigheter (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) i samarbeid med kommunene) som bestemmer hvilken kommune flyktningene skal bosettes i, og flyktningene selv kan i liten grad påvirke denne beslutningen (Tønnessen & Andersen, 2019). Mens flyktningene går i introduksjonsprogram har de sterke økonomiske insentiver for å bli boende, men deretter er det en del som flytter – såkalt sekundærflytting. Sekundærflyttingen blant flyktninger følges av SSB og rapporteres jevnlig i *Monitor for sekundærflytting* (Ordemann, 2017; Strøm et al., 2020). Den nyeste monitoren følger personer med flyktningbakgrunn bosatt i Norge 2007-2016, og viser at sekundærflyttingen er lavere for nyere ankomstkohorter av flyktninger og at andelen som flytter fra første bosettingskommune har gått ned. Mindre sekundærflytting generelt gjenspeiles også i at færre enn tidligere flytter til Oslo. Utflyttingen fra bosettingskommunen er generelt høyest 4-5 år etter innvandring.

Som nevnt kan også ulik utvandring fra ulike deler av landet være med på å forklare innvandrernes bosettingsmønster. Få studier har undersøkt dette direkte, men tre SSB-rapporter (Pettersen, 2013; Skjerpen et al., 2015; Stambøl, 2013) har sett nærmere på utvandringen i ulike innvandrergupper. Kort fortalt er utvandringsfrekvensene relativt høye for arbeids- og utdanningsinnvandrere og for innvandrere fra andre vestlige land, mens flyktninger og familieinnvandrede og innvandrere fra Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa utenom EU har klart lavere utvandringsfrekvenser. Sannsynligheten for å utvandre er størst de første årene etter ankomst, for så å avta med økende botid i Norge. Siden årtusenskiftet (fram til 2013) har det også vært en nedgang over tid i tendensen til å utvandre. Mens utvandringsfrekvensene tidligere var høyest fra de minst sentrale kommunene, endret dette seg i perioden mot 2014 slik at de mest sentrale kommunene fikk høyest utvandringsfrekvenser. Blant fylkene var det høyest generelle utvandringsfrekvenser i Sør-Trøndelag, Troms, Oslo, Sogn og Fjordane og Rogaland. Bortsett fra Oslo hadde de øvrige fylkene på Østlandet og Sørlandet klart mindre utvandring blant sine innvandrere, og spesielt var utvandringsfrekvensene lave i Agderfylkene og Østfold.

2.2 Analyser fra andre land

Også når det gjelder internasjonal forskning og analyser på dette feltet kan det gi mening i å se på analysene av bosettingsmønstre og flyttemønstre for seg.

2.2.1 Analyser som belyser hvor innvandrerne bor

Innvandrere bor, i gjennomsnitt, mer geografisk konsentrert og sentralisert enn ikke-innvandrere, og de bor særlig i storbyer. Dette er en tendens i de aller fleste OECD-land (OECD, 2018, 2022a, 2022b; Ramirez et al., 2018), inkludert USA (Lichter & Johnson, 2006). I OECD som helhet bor mer enn 80 prosent av innvandrere i storbyregioner ('Metropolitan regions'). Det er 10 prosentpoeng høyere enn blant innfødte (OECD, 2022a 2022b). I Sverige bodde nesten 82 prosent av innvandrerne i storby i 2018, mens dette bare gjaldt 65 prosent av den svenskfødte befolkningen (Vogiazides & Mondani, 2020).

Det ser også ut til å være en trend at innvandrerne i mange vestlige land bor mindre konsentrert nå enn tidligere (Donato et al., 2008; Hedberg & Haandrikman, 2014; Hirschman & Massey,

2008; Hugo & Morén-Alegret, 2008; Křížková & Ouředníček, 2020; Lichter & Johnson, 2006; Vogiazides & Mondani, 2020), og at de i større grad er spredt til flere (og mindre) byer enn de tradisjonelle destinasjonsbyene for innvandrere. Flyktninger og asylsøkere er blitt vanligere i mange distriktsregioner, delvis på grunn av en ønsket politikk som går ut på at de bosettes i mindre sentrale områder (Vogiazides & Mondani, 2020). Denne politikken varierer en del mellom ulike land, også innad i Norden. I Sverige kan flyktninger i stor grad bestemme selv hvor de vil bosette seg når de kommer til landet, mens flyktninger som kommer til Norge og Danmark får tildelt bosettingskommune av myndighetene. Både Danmark og særlig Sverige har en lavere andel flyktninger (og familie til flyktninger) som blir bosatt i rurale distriktskommuner, sammenlignet med Norge (Hernes et al., 2019, tabell 20). Forskjellene mellom regioner i andel innvandrere generelt er også høyere i Sverige enn i Norge og Danmark (Ramirez et al., 2018).

Bosettingsmønstrene varierer også mellom innvandrergrupper. I Europa er det en tendens til at innvandrere fra utenfor EU bor mer konsentrert enn innvandrere fra EU-land, og de er ofte særlig konsentrert i og rundt hovedstedene (Ramirez et al., 2018) og i de store byene (Natale et al., 2019). I Australia er det funnet forskjeller i bosettingsmønstrene mellom ulike grupper innvandrere etter grunn for innvandring: De som kommer som faglært arbeidskraft bor i størst grad i regioner med lav arbeidsledighet, mens de som kommer av humanitære grunner i større grad bor i regioner der det er mange andre utenlandsfødte (Laukova et al., 2022). I Sverige er innvandrerne som bor i rurale områder oftere eldre, og oftere fra andre europeiske land eller kvinner fra Sørøst-Asia (Hedberg & Haandrikman, 2014).

2.2.2 Analyser som belyser innvandrernes flyttemønstre

Innvandrere flytter oftere enn befolkningen ellers, og flyttehyppigheten er særlig høy den første tiden etter innvandring. Dette er observert i en rekke land, blant annet USA (Perry et al., 2003), Canada (Newbold, 1996; Nogle, 1994), Nederland (Zorlu & Mulder, 2008), Tyskland (Schündeln, 2007), Spania (Reher & Silvestre, 2009) og til dels i Sverige, dersom man kontrollerer for en rekke kjennetegn (Boman, 2011).

Flyttemønstrene varierer mellom innvandrergrupper. I USA er flyttehyppigheten høy blant personer fra Afrika og lav blant personer fra Europa (Perry et al., 2003). I Nederland har ikke-vestlige innvandrere en større tendens enn ikke-vestlige til å bosette seg i – og flytte til – nabolag med en høy andel innvandrere fra før (Zorlu & Mulder, 2008). Blant innvandrere i Spania flytter høyt utdannede og arbeidsledige mer enn andre (Silvestre & Reher, 2014). I USA har innvandrere fra Asia hatt større tilbøyelighet til innenlandsk flytting enn andre ((Bartel & Koch, 1991).

Studier som bare har sett på flyktninger, viser at flyktningene ofte har et sentraliserende flyttemønster (noe som delvis henger sammen med at mange av dem først bosettes desentralt), men at de i stor grad også er bofaste. I Nederland bodde omtrent halvparten av flyktningene som ikke hadde flyttet fra landet etter ti år, fortsatt i sin første kommune. Denne andelen var høyest blant de som først kom til et urbant område (de Hoon et al., 2021). I Sverige har flyktninger som ble bosatt av myndighetene utenfor storbyområdene i stor grad fortsatt å bli boende der, noe som kan tale for at en slik politikk har en langvarig effekt på flyktnings bosettingsmønster (Vogiazides & Mondani, 2020). Men bofastheten var svakest blant flyktninger som kom til mindre sentrale strøk; fem år etter innvandringen til Sverige hadde et klart flertall av flyktninger som kom til de minst sentrale områdene, flyttet (Statistiska centralbyrå, 2016). I Storbritannia fant man at sannsynligheten for at flyktninger flytter videre sank jo lenger tid de hadde bodd på sitt første bosted, at enslige flyktninger var spesielt mobile, og at noen flyktninggrupper (som eritreere) var langt mer mobile enn andre (som iranere og zimbabwere)(Stewart & Shaffer, 2015).

2.3 Andre relaterte analyser

I tillegg til analysene nevnt over er også temaet flytting og innvandrere berørt på andre måter i faglitteraturen. Noen studier har fokusert på hvorfor innvandre flytter, andre har fokusert på konsekvenser av innvandrers flytting. Denne delen går gjennom en del slike analyser, både internasjonalt og fra Norge.

2.3.1 Hvorfor flytter innvandrere?

I faglitteraturen er det særlig to faktorer som løftes fram for å forklare hvorfor innvandrere flytter innenlands, og begge knytter seg til forhold ved stedene man flytter til og fra: Muligheter på *arbeidsmarkedet* – ofte operasjonalisert som lokal sysselsetting/arbeidsledighet og lønnsnivå,² og det som kan kalles *nettverk*,³ ofte operasjonalisert som andel eller antall innvandrere fra samme opprinnelsesland.

Økonomisk teori tilsier at folk flytter til steder der det er større muligheter for å lykkes på arbeidsmarkedet enn der man bor (Todaro, 1969). Dette tilsier altså at innvandrere flytter fra steder med høy arbeidsledighet til steder med lav arbeidsledighet, og at de flytter fra steder med lavt lønnsnivå til steder med høyere lønnsnivå.

Den andre faktoren, nettverk eller høy konsentrasjon av innvandrere, kan være noe som tiltrekker seg flere innvandrere, men ikke nødvendigvis. Her står ulike teorier mot hverandre (Aradhya et al., 2017; Catney & Finney, 2016; Chihaya et al., 2022; Vogiazides & Mondani, 2020; Zorlu & Mulder, 2008). Teorien om *spatial assimilation* (som på norsk kanskje kan oversettes til 'geografisk integrering') innebærer at innvandrerne over tid vil ligne mer og mer på majoritetsbefolkningen, også når det gjelder hvor de bor, slik at de kommer tettere innpå majoritetsbefolkningen også i geografisk forstand. Det tilsier at innvandrernes innenlandske flytting vil skje fra områder med høy til områder med lav konsentrasjon av innvandrere. På den andre siden er teorier om at innvandrerne vil flytte til, og bli boende i, områder med mange personer med samme opprinnelse som dem selv – dette er teorier om betydningen av *nettverk* eller *etnisk preferanse*. Ulike teorier om *segregering og stratifisering* tilsier også at strukturelle forhold bidrar til at innvandrerne ikke har så mange andre valg enn å bli boende (eventuelt flytte til) områder med mange andre innvandrere, blant annet dersom den innfødte befolkningen på ulike måter hindrer innvandrere i å flytte for nært. En økende geografisk konsentrasjon av innvandrere kan altså både skyldes at de faktisk foretrekker å bo i nærheten av personer fra samme opprinnelsesområde, og/eller det kan henge sammen med at det er vanskeligere å få innpass i andre strøk, for eksempel på grunn av økonomiske forhold eller diskriminering på boligmarkedet.

Empiriske analyser tyder på at en stor del av innvandrernes flytting enten er flytting til et bedre arbeidsmarked og/eller flytting til steder med høyere konsentrasjon av innvandrere (eventuelt av innvandrere fra samme opprinnelsesland). I Sverige kan det se ut til at nettverk har en særlig sterk betydning for hvor innvandrerne flytter, selv om muligheter på arbeidsmarkedet også spiller en viktig rolle (Åslund, 2005). I Nederland har ikke-vestlige innvandrere en tendens til å flytte til nabolag med høy innvandrerkonsentrasjon, mens sannsynligheten for å flytte til slike områder er mye lavere for vestlige innvandrere som også ellers ligner mer på den innfødte nederlandske befolkningen (Zorlu & Mulder, 2008). En studie av innenlandsk flytting blant flyktninger i USA (Mossaad et al., 2020) tyder på at flyktninger både tiltrekkes av muligheter for arbeid og eksisterende nettverk av personer fra samme opprinnelsesland. Studien fant også at nivået på velferdsgoder spiller liten rolle for hvor flyktningene i USA flytter. I Norge kan analyser av Stambøl

² Her kan også restrukturering av industri spille en viktig rolle, slik at etterspørselssiden i arbeidsmarkedet endres (Piore, 1980).

³ Jfr begrepet 'cumulative causation', der hver migrasjon bidrar til å endre den sosiale konteksten slik at ytterligere migrasjon blir mer sannsynlig (Massey, 1999)

(2013) tyde på at flyktninger og familieinnvandrere i stor grad flytter til steder som både har gunstig sysselsettingsutvikling og en høy konsentrasjon av disse gruppene, men at arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere i større grad flytter til områder med færre andre arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere – dette siste er i tråd med hypotesen om *spatial assimilation*.

Selv om mange studier har vist at nettverk kan være viktig for hvor innvandrere flytter, og også hvor de blir boende, er det ikke entydig hvordan verken 'nettverk' eller 'flytting' skal måles: I USA fant man at høy konsentrasjon av personer fra samme opprinnelsesland bidro til at innvandrere i mindre grad flyttet til andre delstater, men at slike nettverk ikke hadde effekt for flytting innen samme delstat (Kritz & Nogle, 1994). Og i Sverige fant man at iranske og tyrkiske innvandrere var mer tilbøyelige til å bli boende i kommuner med mange innvandrere fra samme region i opprinnelseslandet, men ikke dersom det 'bare' var mange innvandrere fra samme opprinnelsesland (Aradhya et al., 2017).

2.3.2 Konsekvenser av innvandrernes flytting

Innvandrernes flytting kan påvirke samfunnet på en rekke måter. Denne delen ser nærmere på analyser av konsekvenser for innfødtes flyttemønstre, segregering, samfunnsøkonomiske forhold og konsekvenser for sentraliseringen av befolkningen i et land.

Hvorvidt innvandreres bosettings- og flyttemønstre påvirker *flyttemønstrene til innfødte*, har lenge vært et forskningsspørsmål i USA, der man har spurt om stor innflytting av innvandrere i et område har ført til at den hvite majoritetsbefolkningen flytter derfra. I denne forskningen har ulike analysemetoder gitt ulike konklusjoner, og det er ingen entydig støtte til at innvandring til et område gjør at den hvite majoritetsbefolkningen flytter derfra (Kritz & Gurak, 2001; Wright et al., 1997). I Norge og Oslo fant Blom (2006) en nedgang i antall personer med norsk bakgrunn i drabantbyene i ytre øst/sør – de samme drabantbyene som opplevde en stor innflytting av innvandrere. Denne nedgangen skyltes ikke at personene med norsk bakgrunn flyttet til andre deler av Oslo, men utflytting til resten av Norge og til utlandet. Høy innflytting av innvandrere, fra utlandet eller innenlands, kan også få andre effekter på innfødtes flyttemønstre: I Italia fant man at innvandring til regioner som går godt økonomisk (Nord-Italia), dempet den innenlandske flyttingen av innfødte italienerne fra sørlige deler av Italia (Brücker et al., 2011). Noe tilsvarende er funnet for Norge; innvandreres flytting til områder som går bra økonomisk, som på Vestlandet, ser ut til å ha kompensert for at det generelle innenlandske flyttemønsteret har fulgt mer tradisjonelle veier, med netto utflytting fra flere av regionene der sysselsettingen har vært høy (Stambøl, 2016).

Nært knyttet til spørsmålet om hvorvidt innvandrere flytter til områder med høyere eller lavere innvandrerkonsentrasjon, er spørsmålet om befolkningens grad av *segregering*⁴ (der ulike befolkningsgrupper lever i stadig mer etnisk og sosioøkonomisk homogene og geografisk adskilte områder). Det kan se ut til at svaret avhenger av hvilke innvandrergupper man ser på. I USA bidro innenlandsk flytting til mer konsentrasjon av innvandrere fra noen opprinnelsesland, men til mindre konsentrasjon av innvandrere fra andre land (Newbold, 1999). Tilsvarende viser en studie fra Italia at noen innvandrergupper – som ukrainerne – flytter bort fra områder med mange av samme nasjonalitet, mens andre – som kineserne – flytter til slike områder (Casacchia et al., 2021).

Innvandrernes flyttemønstre kan også få samfunnsøkonomiske konsekvenser. Dersom innvandrernes i større grad enn innfødte flytter til regioner med behov for arbeidskraft, bidrar dette til å gjøre arbeidsstyrken mer fleksibel, noe som kan gi en samfunnsøkonomisk

⁴ I litteraturen brukes også begrepet 'balkanisering' for å beskrive en tendens til at folkegrupper blir stadig mer isolert fra hverandre.

effektivitetsgevinst. Som nevnt ser nyankomne innvandrere i Norge ut til å flytte i retning av høye lønninger og lav arbeidsledighet i større grad enn resten av arbeidsstyrken, men i internasjonal forskning er det sprikende funn når det gjelder hvorvidt innvandrerne er mer geografisk mobile (Røed et al., 2011).

I tillegg har all flytting, også innvandrerne, en direkte effekt på *sentraliseringen* av befolkningen i et land. Innvandringens betydning for befolkningsutviklingen i mindre sentrale strøk har fått økende oppmerksomhet de siste tiårene (Hugo & Morén-Alegret, 2008). I land som Australia, Canada og New Zealand snakker man om 'regionaliseringen av innvandring' der distriktsregioner og rurale samfunn i større grad får være med på å utforme den nasjonale innvandringspolitikken, og egne programmer er satt i verk for at mindre folkerike områder skal kunne tiltrekke seg og beholde innvandrere (Akbari & MacDonald, 2014). Politikken med å bosette flyktninger i mindre sentrale områder medfører gjerne også at flyktninggrupper som nylig er ankommet, bor spesielt spredt. I Norge har nyankomne innvandrere fra Syria bodd mer desentralt enn befolkningen generelt (Tønnessen et al., 2020). Dette bidrar også til befolkningsutviklingen i områdene de kommer til, ved at mange flyktninger er i aldre da det er vanlig å få barn. En beregning som tar hensyn til dette, anslår at hver tiende kommune i både Norge og Sverige ville ha hatt nedgang i stedet for økning i folketallet i 2016 derom det ikke hadde vært for flyktningene fra Syria (Tønnessen et al., 2021).

Mange undersøkelser og medieoppslag har med ujevne mellomrom slått fast hvor mange kommuner som ville hatt nedgang i folketallet dersom det ikke hadde vært for nettoinnvandringen fra utlandet. Men som vist av blant annet Forgaard (2006) og i rapporten *Regionale utviklingstrekk 2021* (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021) blir denne flyttebalansen nokså annerledes hvis man ikke ser på nettoinnvandring (altså innvandring til kommunen minus utvandring fra kommunen), men i stedet på inn- og utflytting av innvandrere. De nyeste tallene fra SSB viser at 306 av Norges 356 kommuner hadde netto innvandring i 2021, det vil si at det var flere personer som flyttet fra utlandet til kommunen enn som utvandret fra kommunen til utlandet. Av disse 306 kommunene var det 49 kommuner som ville hatt nedgang i folketallet uten denne nettoinnvandringen, men som i stedet fikk befolkningsvekst. 41 av disse 49 kommunene (86%) ligger usentralt til – i det som SSB definerer som sentralitet 5 eller 6. Samtidig var det 103 kommuner som hadde netto innenlandsk innflytting av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, det vil si at det var flere personer med innvandrerbakgrunn som flyttet inn til kommunen (fra andre deler av Norge) enn som flyttet ut av kommunen (til andre deler av Norge). Disse 103 kommunene befant seg stort sett i sentrale strøk – bare 30 av dem (29%) var i sentralitet 5 eller 6 (de minst sentrale kommunene).

3 Data, metode og grupperinger

Målet med denne rapporten er ikke å besvare alle spørsmålene som er omtalt i forskningslitteraturen over, men å gi en oppdatert beskrivelse av flyttemønstre blant innvandrerne i Norge, med hovedvekt på utviklingen de siste årene. Til dette arbeidet brukes registerdata fra Statistisk sentralbyrå (SSB) med informasjon om alle som har bodd i Norge i perioden fra 2000 til 2021.⁵ Disse dataene inneholder informasjon om blant annet kjønn, fødeår og -sted, bostedskommune, flyttinger, familiesituasjon, og for innvandrere: innvandringsgrunn og innvandringsår/botid.

Metodene brukt i denne rapporten er først og fremst deskriptive. Utviklingen over tid og/eller forskjellen mellom ulike grupper/deler av landet vises i antall, andeler eller aldersspesifikke sannsynligheter, og de fleste resultatene presenteres som figurer. I tillegg er det gjennomført noen regresjonsanalyser (multivariate analyser) som presenteres i form av tabeller. For å kunne gi et godt bilde av flyttemønstre blant innvandrere og hvordan disse har endret seg over tid, beskrives både innvandrernes bosettingsmønster (altså hvordan de bor i dag, samt hvilken del av Norge innvandrerne har bosatt seg i ved ankomst, og hvordan dette har endret seg over tid) og deres flyttemønster (altså i hvor stor grad de blir boende eller flytter videre, hvor de eventuelt flytter og hvordan dette har utviklet seg).

For at resultatene skal bli mest mulig oversiktlige, er en del av variablene gruppert, og det er også gjort andre vurderinger knyttet til noen av variablene og kategoriene som brukes. Dette er beskrevet under, sammen med beskrivelser av størrelsen på de ulike gruppene og hvordan dette har utviklet seg over tid.

3.1 Kategorier, grupperinger og størrelsen på gruppene

3.1.1 Avgrensning av populasjonen og variabler på individnivå

Innvandrere og innfødte

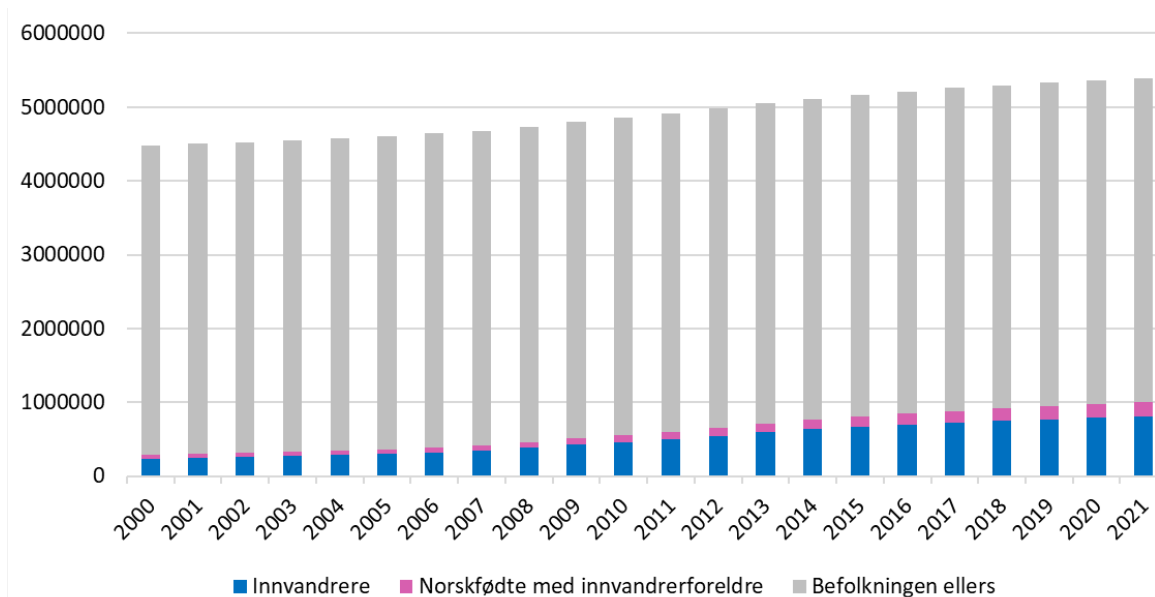
En innvandrer er i denne studien definert på samme måte som i SSBs statistikker, som en person som er født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre og som har innvandret til Norge for å bo i landet i minst seks måneder.

Dette betyr at en del korttidsinnvandrere, som for eksempel sesongarbeidere, ikke er omfattet av disse analysene. For å være en del av den norske befolkningen og bli registrert i folkeregisteret, er det et krav om minst seks måneders opphold.

Alle som ikke er innvandrere kalles i denne rapporten for 'innfødte'. De aller fleste av disse er født i Norge (unntaket er noen personer som er født i utlandet med norskfødte foreldre/besteforeldre), og de utgjør altså majoritetsbefolkningen. I en del av analysene deles de innfødte videre inn i to grupper: Norskfødte med to innvandrerforeldre og resten av befolkningen ('befolkningen ellers').

Figur 3.1 viser hvordan antall innvandrere og innfødte har utviklet seg i perioden 2000-2021. I 2000 var det 240 000 innvandrere i Norge, og de utgjorde 5 prosent av befolkningen. I 2021 var de tilsvarende tallene 800 000 innvandrere og 15 prosent av befolkningen.

⁵ De samme dataene brukes i det NFR-finansierte forskningsprosjektet EXITNORWAY, som ledes fra NIBR og som skal se innenlandsk flytting i sammenheng med utvandring fra Norge. Det er klarert med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) at personverntiltatelsene som EXITNORWAY allerede har fått, også dekker analysene i denne rapporten.

Figur 3.1: Antall innvandrere og innfødte (norskfødte med innvandrerforeldre og resten av befolkningen) i Norge, 2000-2022.

Innvandringsgrunn

De fleste som innvandrer til Norge, bortsett fra norske og nordiske statsborgere, må oppgi grunn for innvandringen. I disse analysene brukes innvandringsgrunn ved første innvandring til Norge. Grupperingen etter innvandringsgrunn forenkles ved å slå sammen noen av gruppene som brukes i SSBs statistikker på dette feltet. I den generelle statistikken over innvandringsgrunn (www.ssb.no/innvgrunn) opereres det med seks kategorier (arbeid, familie, flukt, utdanning, andre og ukjent). I denne rapporten er inndelingen noe annerledes, både fordi nordiske borgere, som ikke inngår i SSBs statistikk over innvandringsgrunn, er inkludert i gruppen av arbeidsinnvandrere, og fordi familieinnvandrerne er blitt splittet i to: familieinnvandrere til flyktninger og familieinnvandrere til andre enn flyktninger. Når det gjelder den siste gruppa, omfatter den både barn som gjenforenes med familie i Norge, en del voksne som kommer for å etablere familie med personer med norsk bakgrunn, og også mange som skal etablere familie eller gjenforenes med innvandrere som allerede bor i Norge (Molstad et al., 2022). Flertallet kommer fra Europa (særlig mange er fra Polen) eller typiske arbeidsinnvandrerland som USA, Canada, Kina og India. Det er altså grunn til å tro at de fleste i gruppa 'familieinnvandrere til andre enn flyktninger' etter hvert også selv søker arbeid i Norge, og at flyttemønstrene deres ikke skiller seg så mye fra (andre) arbeidsinnvandreres. Tilsvarende kan det være grunn til å tro at familieinnvandrere til flyktninger vil flytte sammen med flyktningen de har innvandret til.

I denne rapporten er det dermed tre hovedgrupper av innvandringsgrunn:⁶

- **Flyktninger mm.** omfatter både personer som har fått innvilget oppholdstillatelse etter asylsøknad (tidligere asylsøkere), overføringsflyktninger (kvoteflyktninger) og familieinnvandrere til flyktninger. I noen tilfeller vises resultater for bare overføringsflyktninger og familieinnvandrere til flyktninger.⁷
- **Arbeidsinnvandrere mm.** omfatter de som er registrert som arbeidsinnvandrere, samt nordiske innvandrere og familieinnvandrere til andre enn flyktninger.

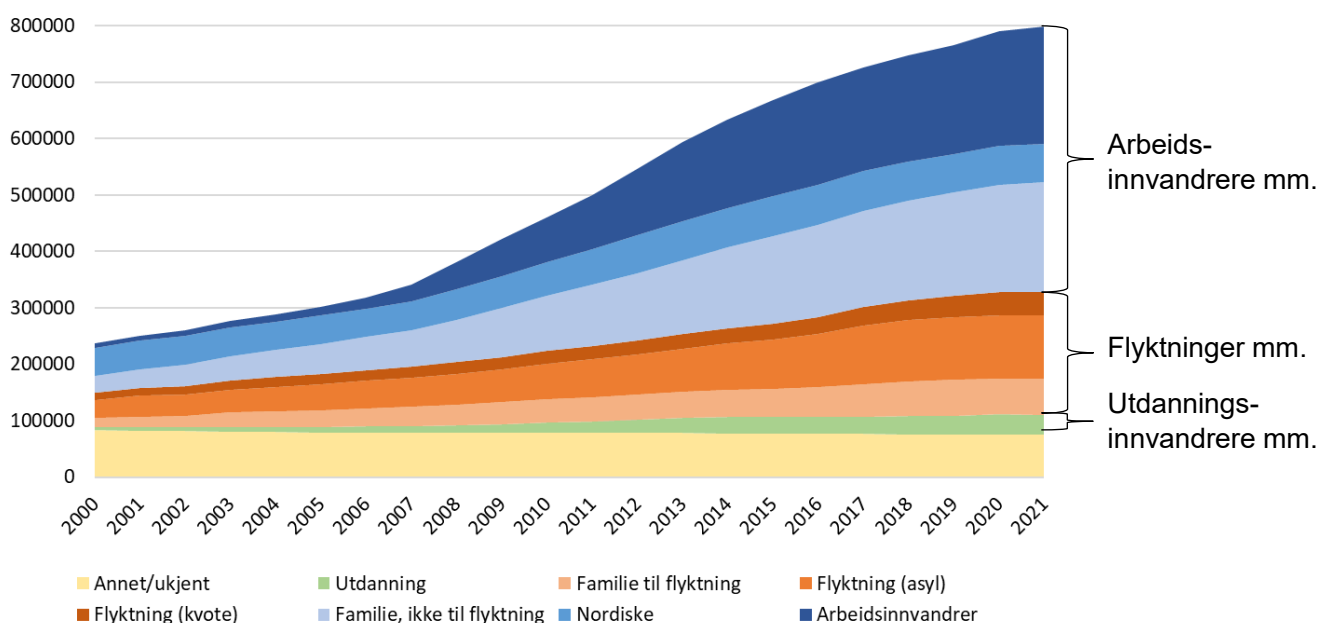
⁶ I regresjonsanalysene og i noen av figurene brukes mer fininddelte grupper etter innvandringsgrunn.

⁷ Det gjelder særlig når den tidlige flyttingen blant flyktninger med innvilget asyl kan dominere resultatene for hele gruppa, se også avsnittet under om førstes bokommune og del 8.3.

- **Utdanninginnvandrere mm.** omfatter personer som har kommet til Norge for å ta utdanning eller i forbindelse med kulturutveksling. Denne gruppa omfatter også au-pairer.

I tillegg til disse er det noen ikke-nordiske innvandrere som har manglende informasjon om innvandringsgrunn. De aller fleste av disse kom på 70- og 80-tallet, før innvandringsgrunn ble registrert ved innreise. De utgjorde i 2021 rundt 75 000 personer, eller litt under 10 prosent av alle innvandrerne i Norge. I denne rapporten er de utelatt i de fleste analysene som deler inn innvandrerne etter innvandringsgrunn, siden gruppa antakelig består av personer med en rekke ulike grunner for innvandring, men de er ikke utelatt i de andre analysene.

Figur 3.2 viser hvordan antallet innvandrere i de ulike gruppene av innvandringsgrunn har utviklet seg over tid. Figuren viser også størrelsen på de ulike undergruppene.

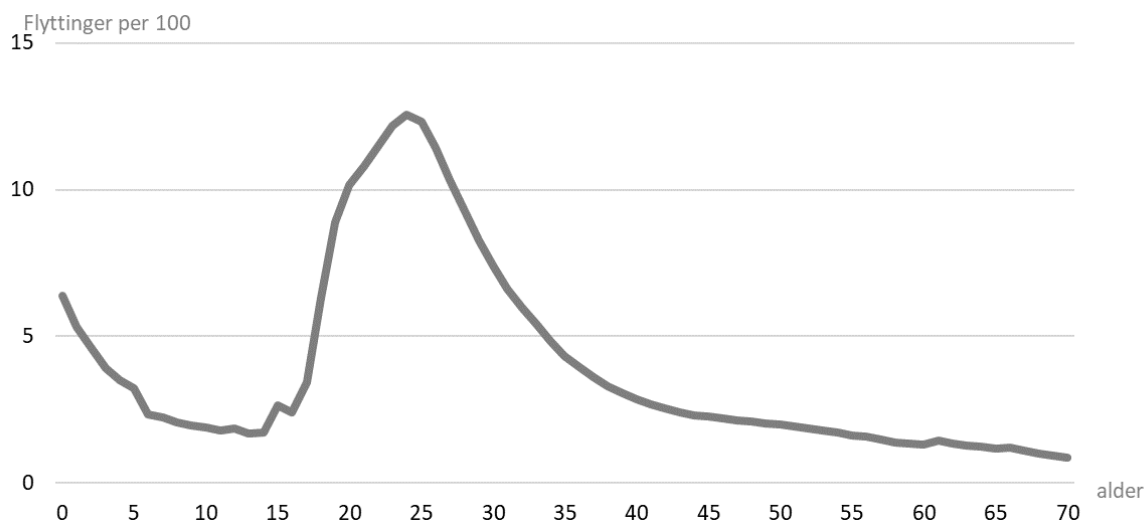

Figur 3.2: Innvandrere som bor i Norge etter innvandringsgrunn, 2000-2021.

Tallet på arbeidsinnvandrere mm. økte særlig kraftig i perioden 2007-2016, da det kom mange fra de nye EU-landene i Øst-Europa til Norge. I 2021 tilhørte 470 000 personer, eller 59 prosent av alle innvandrere i Norge, denne gruppen. Gruppa 'flyktninger mm.' besto av 220 000 personer, og utdanningsgruppa utgjorde 35 000. I figuren er innvandrerne med annen/ukjent innvandringsgrunn og som ikke omfattes av våre grupper, markert med gult.

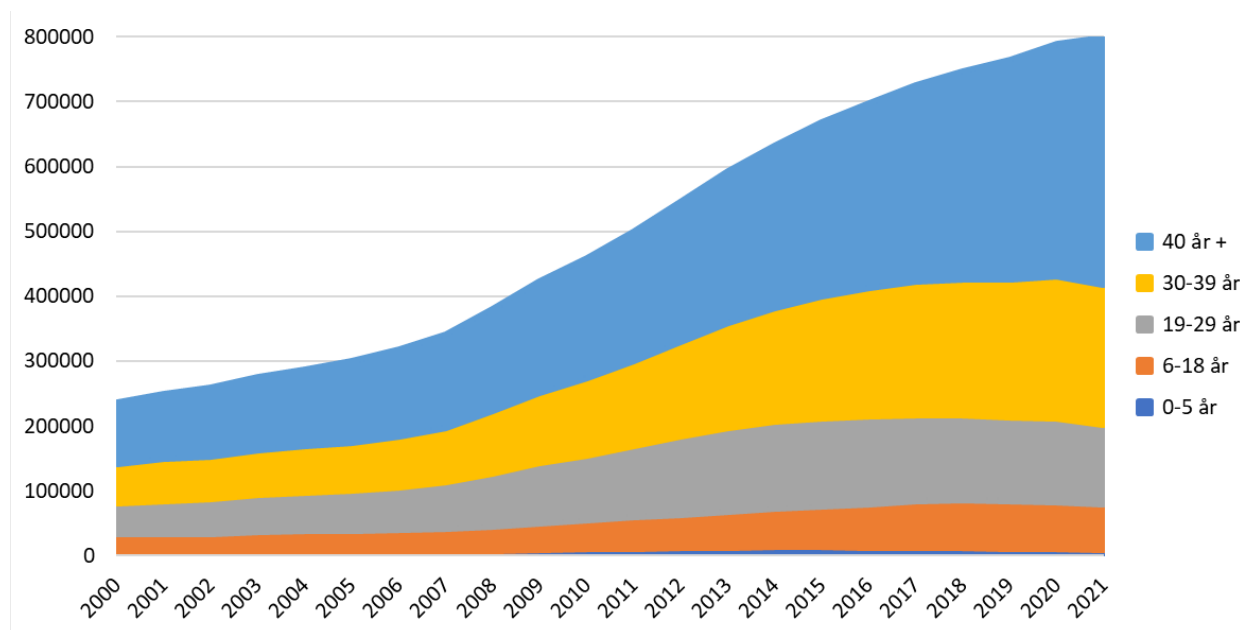
Aldersgrupper

I denne rapporten vises noen av resultatene fordelt etter ettårig alder, mens andre resultater viser aldersgrupper. Aldersgruppene er inndelt slik at aldre med noenlunde lik flyttehyppighet er gruppert sammen. Figur 3.3 viser flyttehyppighet i hele den norske befolkningen etter alder, for perioden 2000-2020. Med utgangspunkt i figuren er det definert fem aldersgrupper: 0-5 år, 6-18 år, 19-29 år, 30-39 år og 40 år og mer. Alder er definert som alder ved inngangen til det aktuelle året (1. januar).

Figur 3.3: Flyttehyppighet (flytting per 100) etter alder, hele befolkningen, gjennomsnitt av årlige flyttehyppigheter 2000-2020.

Som vist i Figur 3.4 er den eldste aldersgruppa (40 år eller mer) den største blant innvandrere i Norge, og slik har det vært gjennom hele perioden 2000-2021. Relativt mange er også i aldersgruppene 30-39 år og 19-29 år, mens aldersgruppene med barn og unge (som selv har innvandret) er relativt små. Mens det har vært en tydelig vekst i antall innvandrere i de eldste aldersgruppene, har det vært lite økning blant de yngste, og i den flytteintensive aldersgruppa 19-29 år har faktisk blitt noe færre innvandrere de siste årene.

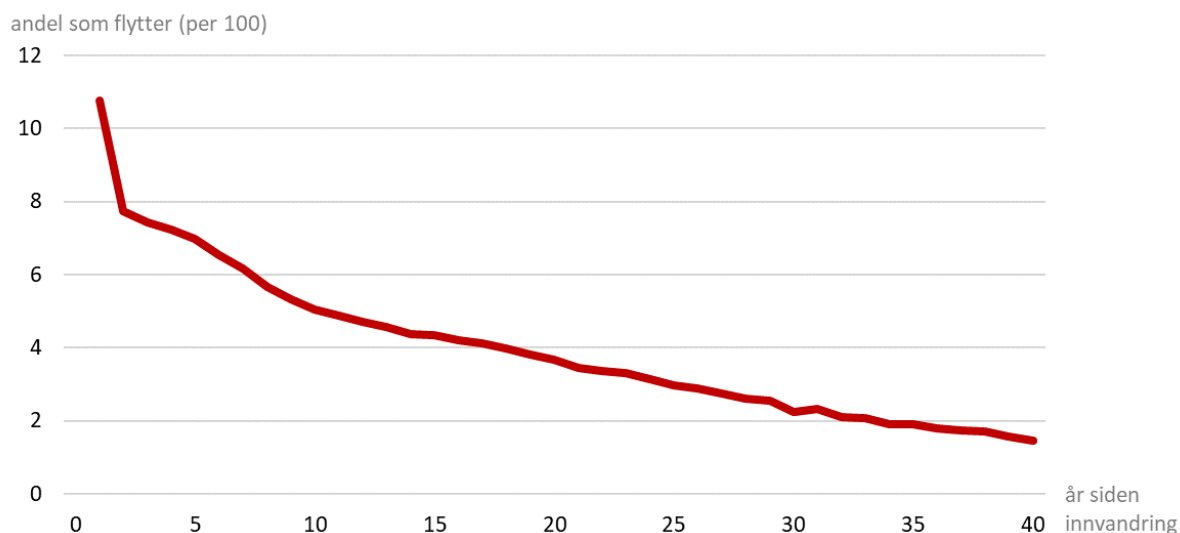
Figur 3.4: Innvandrere i Norge etter aldersgrupper, 2000-2021.

Botidsgrupper

Botid er definert som tid siden (første) innvandring til Norge.⁸ I denne rapporten brukes grupper av botid, og inndelingen har tatt utgangspunkt i flyttehyppighetene etter botid som er vist i Figur 3.5. Innvandrere flytter oftest den første tiden etter innvandring, så blir de etter hvert mer bofaste.

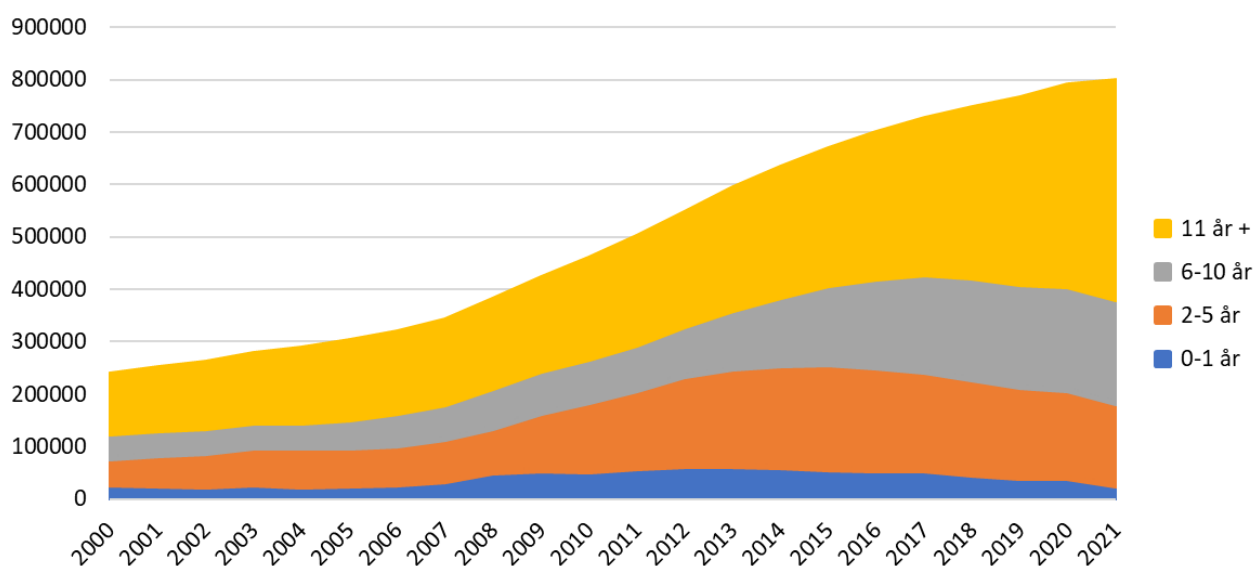
⁸ Det gjelder selv om personen har hatt opphold utenfor Norge etter første ankomst.

Endringene er altså størst i årene rett etter ankomst, og botidsgruppene er dermed satt slik: 0-1 år (dekker de som kom samme år eller året før), 2-5 år, 6-10 år og 11 år eller mer.

Figur 3.5: Flyttehyppighet blant innvandrere i Norge, etter botid. 2000-2020.

Som vist i Figur 3.6 er gruppa med lang botid (11 år eller mer) den største gruppa av innvandrere i Norge, og den har også økt tydeligst de siste årene. Samtidig har gruppene med kortere botid, og særlig de med 0-1 eller 2-5 års botid, sunket. Dette er i tråd med at innvandringen fra Norge har gått ned det siste tiåret, og at de som har blitt boende i Norge har fått stadig lenger botid.

Figur 3.6: Innvandrere i Norge, etter botidsgrupper. 2000-2021.

Flytting

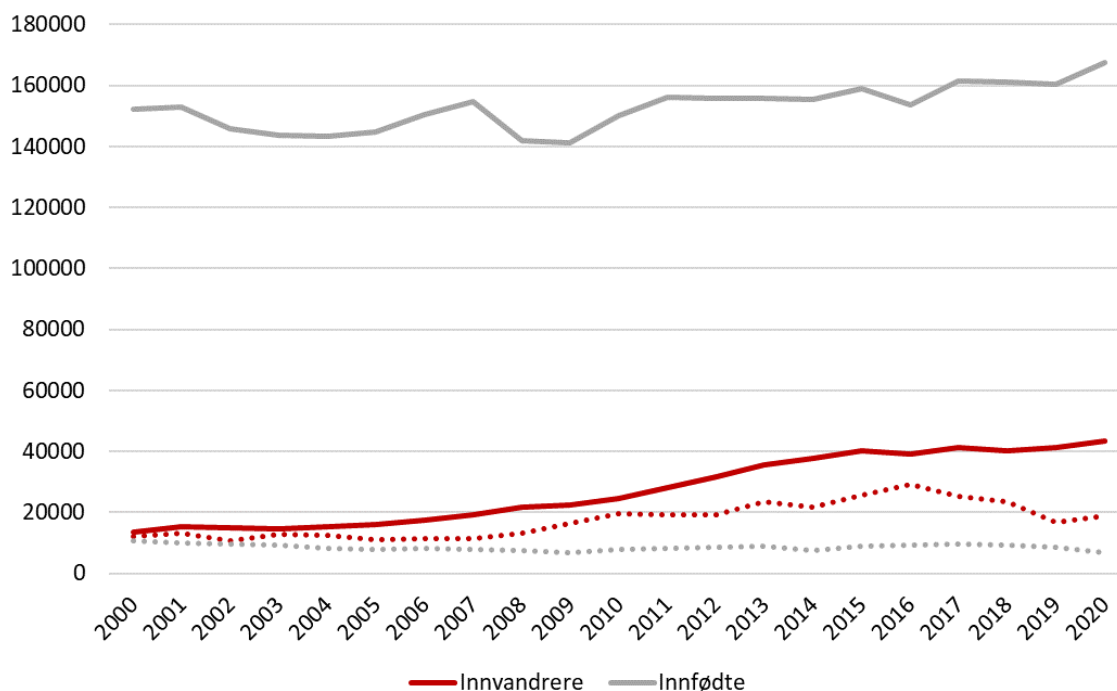
I denne rapporten er innenlandsk flytting definert som flytting mellom kommuner, eller mer presist: At man bytter kommunenummer fra ett år til et annet, slik at man er registrert bosatt i en annen kommune 1. januar ett år enn den kommunen man var registrert i 1. januar året før (med ett unntak omtalt nedenfor). Det betyr for det første at alle flyttinger innenfor samme kommune er utelatt. Mange av disse flyttingene er bytte av bolig, der man beholder mye av nettverket man har ellers. Ved å utelate disse kan man fokusere mer på flyttinger som innebærer en større endring

for de som flytter. Flyttinger mellom kommuner er også direkte relevante for kommunene som får flere eller færre innbyggere og for sentraliseringsmønstrene i Norge. For det andre fanger ikke denne definisjonen opp flyttinger som skjer inn og ut av samme kommune i løpet av ett kalenderår, der man altså er tilbake i den første kommunen før året er slutt. Resultatene fra analysene i denne rapporten forteller dermed om mer varige og lenger flyttinger, der for eksempel barn må bytte skole, og ikke kortvarige flyttinger eller flyttinger der man først og fremst bytter bolig og ikke lokalmiljø. Denne avgrensningen innebærer at summen av antall flyttinger et år er noe lavere i denne rapporten enn i SSBs flyttestatistikk, som også omfatter flyttinger til og fra samme kommune i samme kalenderår.

Unntaket fra regelen om å definere flytting som endring av kommune fra 1. januar ett år til 1. januar neste år, gjelder nyankomne innvandrere. Hvis de er registrert med en første oppholdskommune i Norge som er en annen enn den kommunen de er registrert bosatt på 1. januar året etter ankomst, regnes dette også som en flytting.

I tillegg bruker analysene i denne rapporten informasjon om flyttinger til utlandet, altså utvandring. Disse flyttingene er identifisert ved at personen det gjelder sto registrert som bosatt i Norge 1. januar ett år, men som utvandret fra landet 1. januar året etter.

Figur 3.7 viser antall flyttinger – innenlands mellom norske kommuner og til utlandet – blant innvandrere og innfødte i Norge. Innfødte står naturlig nok for de fleste flyttingene innenlands, men antall innenlandske flyttinger blant innvandrere har økt i takt med at denne gruppa er blitt større i Norge. I 2020 var antallet innenlandske flyttinger 170 000 blant innfødte og 45 000 blant innvandrere. Innvandrere sto altså for 21 prosent av alle flyttinger i Norge (som er høyere enn deres andel av befolkningen).

Figur 3.7: Flyttinger innenlands (heltrukne linjer) og utvandring (prikkede linjer) blant innvandrere og innfødte i Norge, 2000-2020. 'Innfødte' omfatter også norskfødte med innvandrerforeldre.

Note: Totalsummen her er noe lavere enn i SSBs flyttestatistikk. Det henger sammen med at denne rapporten definerer flytting som bytte av kommune fra 1. januar ett år til 1. januar det neste året, og derfor ikke har med flyttinger ut av og inn til samme kommune i samme kalenderår.

Første bokommune

I dataene finnes som nevnt informasjon om innvandrernes første bokommune. Det er altså den kommunen innvandrerne flyttet til da de flyttet til Norge, eventuelt den kommunen de bodde i da de fikk oppholdstillatelse i Norge og kom inn i folkeregisteret. For de fleste innvandrere vil det være opplagt hvilken kommune det dreier seg om, også for overføringsflyktninger (kvoteflyktninger) som ved ankomst til Norge skal bli plassert direkte i kommunen der de skal bo og følge introduksjonskurs mm. Men for personer som bor i asylmottak når de får opphold i Norge, vil første bokommune kunne være den kommunen som asylmottaket ligger i, selv om den aktuelle personen senere blir bosatt i en annen kommune der vedkommende skal gjennomføre introduksjonsprogram etc. Det innebærer at mange av de første flyttingene i Norge blant flyktninger med innvilget asyl kan være flyttinger fra asylmottak til bosettingskommune, eventuelt flyttinger mellom asylmottak.

Slike flyttinger fra asylmottak er på mange måter annerledes enn andre flyttinger i Norge, først og fremst fordi flyktningene som har fått innvilget asyl i liten grad selv kan påvirke hvor de flytter. Likevel utgjør også disse flyttingene en del av flyttestrømmene og flyttemønstrene i Norge, og denne rapporten omfatter derfor også slike flyttinger. Men underveis i rapporten, og i et eget avsnitt mot slutten (avsnitt 8.3) analyseres det nærmere hva denne første flyttingen blant flyktninger med innvilget asyl betyr for en del av konklusjonene.

3.1.2 Variabler på kommunenivå

Kommunestruktur

Det er ikke opplagt hva som skal menes med 'bytte av bostedskommune' når kommunestrukturen har endret seg så mye som den har gjort siden 2000. Dersom analysene skulle tatt utgangspunkt i den kommunestrukturen som gjaldt på de ulike flyttetidspunktene, vil flytting fra A til B, der A og B tidligere lå i to ulike kommuner som senere ble sammenslått, altså telle som en flytting hvis den skjedde før sammenslåingen, men ikke etterpå.

For å sikre at flyttinger mellom kommuner betyr det samme gjennom hele perioden, er den nyeste kommunestrukturen (fra 2020) 'påtvunget' datasettet tilbake til 2000, slik at alle tidligere kommuner (inkludert kommuner som har blitt sammenslått) har dagens kommunenummer gjennom hele perioden. Dermed kan endret kommunenummer fra 1. januar ett år til 1. januar året etter brukes som en indikator på flytting. For kommuner som ikke har hatt sammenslåinger eller grensejusteringer er dette helt uproblematisk. For kommuner som er sammenslått, brukes den nye (stor-)kommunen gjennom hele perioden 2000-2021.

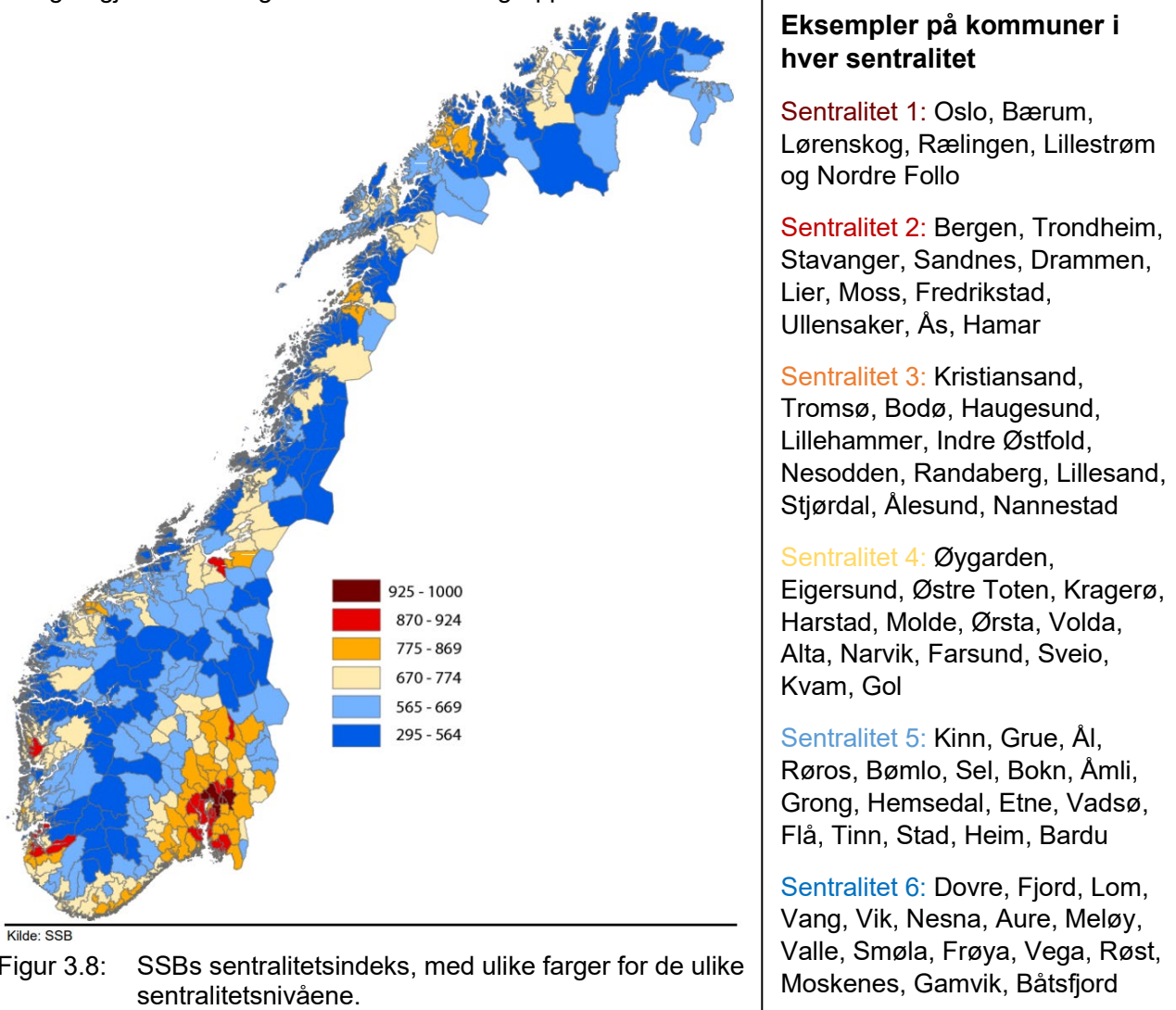
Men når endret kommunenummer brukes som indikator på flytting, kan grensejusteringer mellom kommuner skape krøll. Personer berørt av disse justeringene kan få nytt kommunenummer selv om de ikke har flyttet. For å minimere denne feilkilden er det i denne rapporten tatt hensyn til større grensejusteringer, dvs. grensejusteringer som medførte at mer enn 50 innbyggere byttet kommune. Dette er gjort ved at alle som var registrert bosatt i kommunen som avga areal (og innbyggere) før grensejusteringen, men som bosatt i kommunen som mottok areal (og innbyggere) i første året etter, er omkodet til å ha bodd i kommunen som mottok areal og innbyggere også i årene før justeringen (med mindre de var registrert bosatt i en helt annen kommune eller utenlands). Dette er gjort i forbindelse med følgende grensejusteringer: Flytting av areal (og innbyggere) fra Sande til Vanylven 1.1.2002, fra Vestre Toten til Østre Toten i 2003, fra Stokke til Tønsberg i 2017, fra Rauma til Vestnes i 2021, og disse endringene i 2020: Fra Lillestrøm til Nes, fra Tønsberg til Holmestrand, fra Midt-Telemark til Notodden, fra Kinn til Stad, fra Ås til Nordre Follo, fra Hjelmeland til Stavanger, fra Sandnes til Strand, fra Ullensvang til Voss, fra Sogndal til Høyanger, fra Ørsta til Volda, fra Steinkjer til Indre Fosen og fra Nærøysund til Namsos.

For de to kommunene som ble splittet og fordelt til andre kommuner i 2020 er tilsvarende prinsipp brukt: Personer som var registrert bosatt i Snillfjord i 2019, og som første året etter oppsplittingen (dvs 1. januar 2020) var registrert bosatt i Orkland, Hitra eller Heim, er omkodet så de står som bosatt i disse kommunene også før oppsplittingen. Det samme gjelder for Tysfjord kommune, som ble delt mellom Hamarøy og Narvik i 2020.

Sentralitet

Sentralitet er en viktig variabel gjennom hele denne rapporten, og det er Statistisk sentralbyrås nyeste sentralitetsindeks som er brukt (Høydahl, 2020). I tråd med at kommunestrukturen for 2020 brukes gjennom hele perioden, er det også denne sentralitetsindeksen som er brukt helt tilbake til 2000.

Sentralitetsindeksen er beregnet utfra tilgang til arbeidsplasser og servicefunksjoner, og har seks hovednivåer. Disse er vist i kartet i Figur 3.8. Den mørkeste røde fargen viser de mest sentrale kommunene (sentralitet 1), den mørkeste blåfargen viser de minst sentrale kommunene (sentralitet 6). I tillegg til de seks hovednivåene er det beregnet et indekstall som er 1000 for den mest sentrale kommunen (Oslo) og 295 for den minst sentrale (Utsira) (Høydahl, 2020). Figuren viser også hvilke indekstall som inngår i de ulike sentralitetsnivåene. I denne rapporten brukes stort sett hovednivåene, men indekstallene brukes også i noen sammenhenger, blant annet for å beregne gjennomsnittlig sentralitet for ulike grupper.

Figur 3.8: SSBs sentralitetsindeks, med ulike farger for de ulike sentralitetsnivåene.

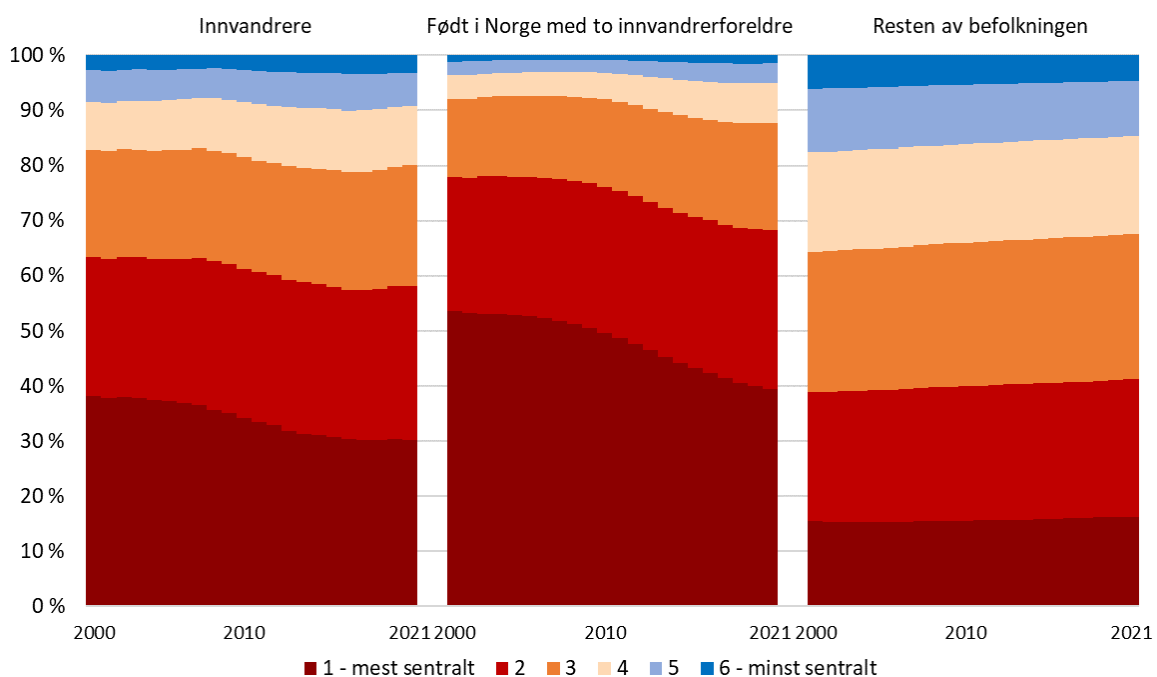
4 Hvor innvandrerne i Norge bor

Dette kapitlet viser hvordan innvandrerne i Norge fordeler seg på de ulike sentralitetsnivåene, sammenlignet med tilsvarende fordeling blant de som ikke er innvandrere, og hvordan dette har utviklet seg over tid. I dette kapitlet er personer født i Norge med to innvandrerforeldrene presentert som egen kategori – de har et bosettingsmønster som skiller seg en god del fra befolkningen ellers. Siste del av kapitlet handler om bosettingsmønstrene for ulike grupper av innvandrere etter innvandringsgrunn, alder og botid.

4.1 Bosettingsmønstre for innvandrere og befolkningen ellers

4.1.1 Innvandrerne bor mer sentralt enn befolkningen ellers, men mer spredt enn tidligere

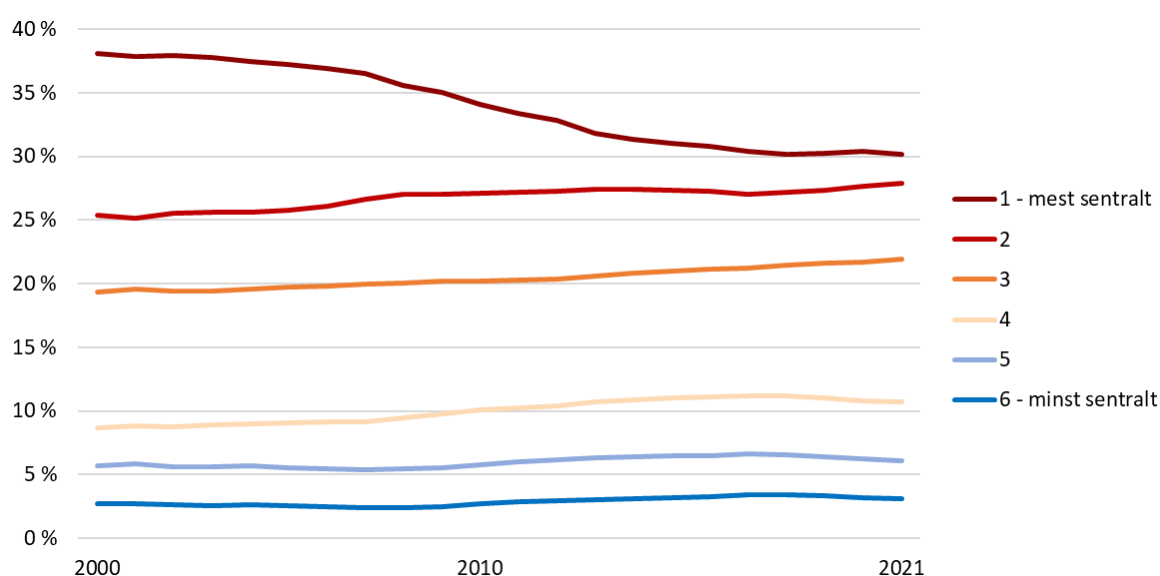
Som i mange andre land bor også innvandrerne i Norge mer sentralt enn befolkningen generelt. Venstre del av Figur 4.1 viser hvordan innvandrerne i Norge fordeler seg på de ulike sentralitetsnivåene, der de mest sentrale kommunene har den mørkeste rødfargen. Omtrent 30 prosent av alle innvandrerne i Norge bor i de aller mest sentrale kommunene (sentralitet 1), det vil si i Oslo eller Oslos nærmeste nabokommuner (Lørenskog, Bærum, Rælingen, Lillestrøm og Nordre Follo). Rundt 80 prosent av innvandrerne i Norge bor enten i sentralitet 1, 2 eller 3. Den midterste delen av figuren viser bosettingsmønsteret for personer født i Norge med to innvandrerforeldre, og disse bor enda mer sentralt enn innvandrerne – om lag 40 prosent bor i Oslo eller Oslos nabokommuner (sentralitet 1). Lengst til høyre vises situasjonen for befolkningen ellers, altså alle de som verken er innvandrere eller født i Norge med to innvandrerforeldre. Blant disse er andelen som bor i de aller mest sentrale kommunene betydelig lavere enn for innvandrerne og deres norskfødte barn, og andelen som bor i mindre sentrale kommuner klart høyere.

Figur 4.1: Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers etter sentralitet, 2000-2021.

Figur 4.1 viser også utviklingen over tid fra 2000 til 2021 for hver av disse tre gruppene. Mens befolkningen som verken er innvandrere eller født i Norge (høyre del av figuren) har fått en stadig mer sentralisert bosetting, har det motsatte vært trenden de siste tjue årene for innvandrere og særlig for norskfødte med to innvandrerforeldre: I disse gruppene har andelen som bor i de aller mest sentrale kommunene, altså i og rundt Oslo, sunket betydelig – fra nær 40 prosent i 2000 til 30 prosent i 2021 for innvandrere og fra 54 til 39 prosent for norskfødte med to innvandrerforeldre. Denne endringen var særlig tydelig i årene rundt 2010, da også innvandringen til Norge var svært høy.

Desentraliseringen av innvandrerbefolkningen som har vært registrert i mange andre land, har altså også funnet sted i Norge, først og fremst fordi en lavere andel bor i hovedstadsområdet (sentralitet 1). Andelen som bor i alle andre sentraliteter har økt i denne perioden, som Figur 4.2 viser. Det gjelder også for sentralitet 2, som blant annet omfatter Bergen, Trondheim og Stavanger - andelen av Norges innvandrere som bor i sentralitet 2 har økt fra 25 prosent i 2000 til 28 prosent i 2021.

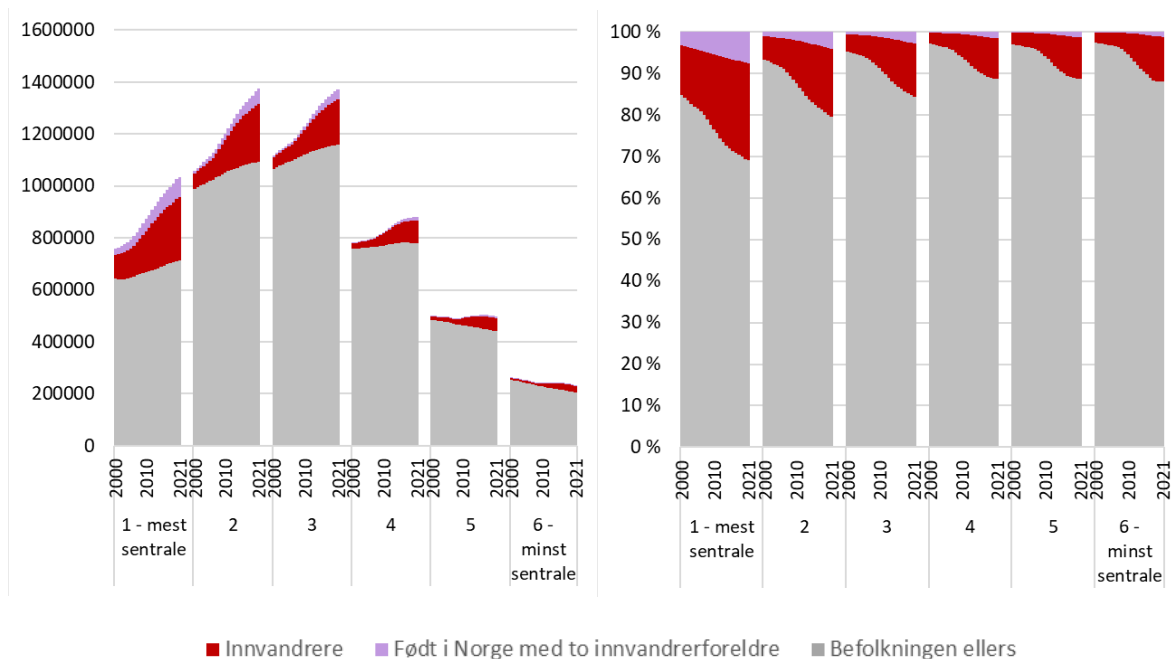

Figur 4.2 Andel av alle innvandrere i Norge som bor i ulike sentraliteter, 2000-2021.

Men selv om andelen blant innvandrere som bor i de mindre sentrale kommunene (sentralitet 4, 5 og 6) har økt tydelig siden 2000, kan det se ut til at trenden har snudd de siste par årene, og at andelen som bor i sentralitet 1, 2 eller 3 nå er på vei oppover igjen.

4.1.2 Færre innfødte i mindre sentrale strøk, flere innvandrere i alle sentraliteter

Figur 4.3 viser hvordan befolkningen i hver av sentralitetsnivåene har utviklet seg siden 2000, når vi fordeler befolkningen inn i innvandrere, norskfødte med to innvandrerforeldre og befolkningen ellers. Venstre side viser utviklingen i antall personer, og det har vært en tydelig økning i antall personer som bor i både sentralitet 1, 2, 3 og 4. Antall innvandrere i disse sentralitetene har økt kraftig, men det har også vært en økning blant den øvrige befolkningen, vist i blått. For de minst sentrale kommunene, sentralitet 5 og 6, har antallet personer i den øvrige befolkningen gått ned. I sentralitet 5 er dette kompensert for ved at det er blitt flere innvandrere, slik at summen av antall personer i sentralitet 5 har vært nokså stabil i denne perioden. I sentralitet 6 har ikke tallet på innvandrere vært høyt nok til å kompensere for nedgangen blant befolkningen ellers. Mens befolkningsveksten blant resten av befolkningen altså bare er kommet i relativt sentrale strøk (sentralitet 1-4), har altså tallet på innvandrere økt i alle sentraliteter, og i sentralitet 5 økte antallet innvandrere nok til å holde det totale folketallet oppe.

Figur 4.3: Innvandrere, norskfødte med innvandrereforeldre og befolkningen ellers i ulike sentralitetsnivåer, etter antall (venstre) og andel av befolkningen (høyre), 2000-2021.

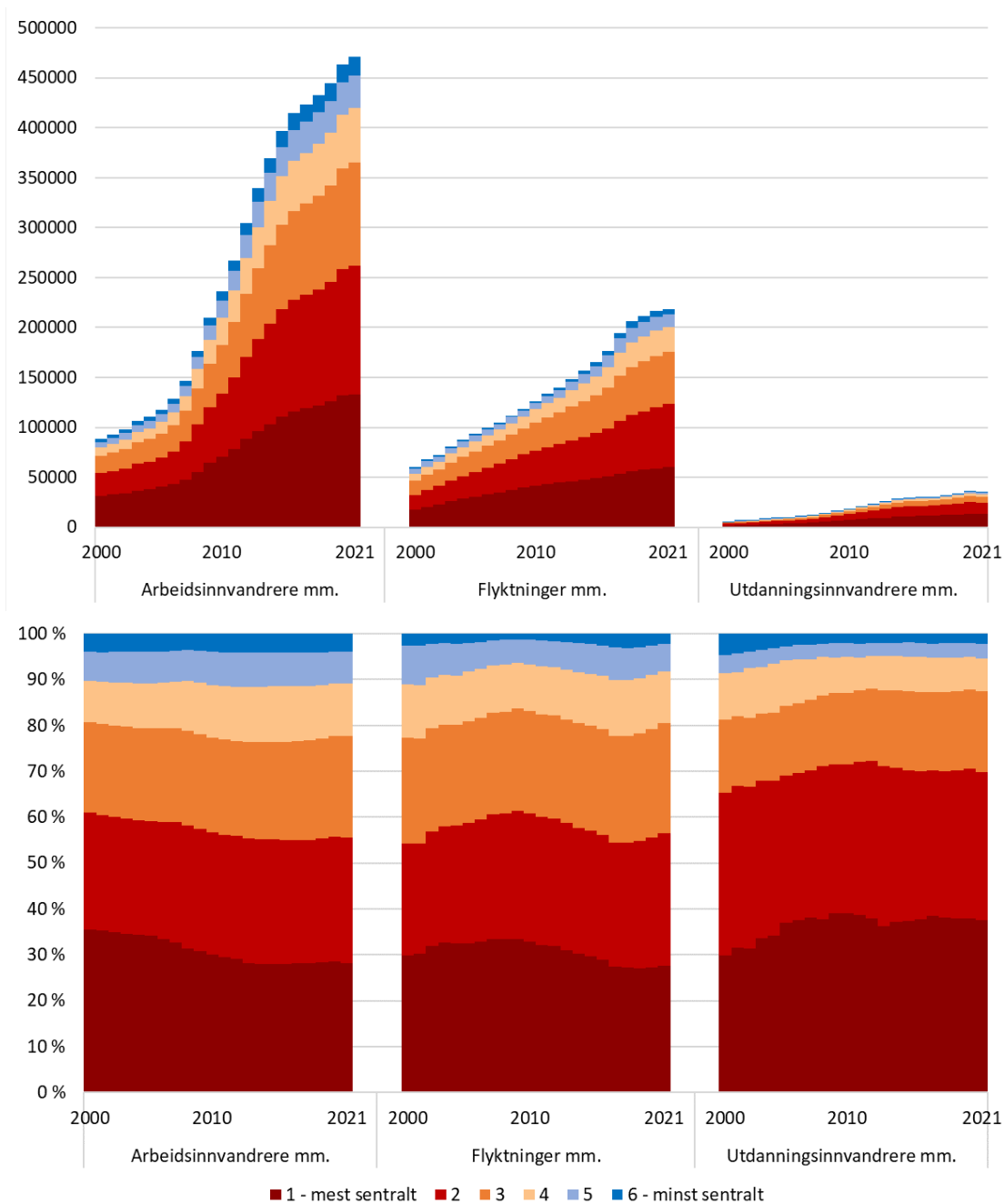
Høyre side av Figur 4.3 viser hvor stor andel de tre gruppene utgjør i hver av sentralitetsnivåene og hvordan dette har utviklet seg over tid. Andelen innvandrere har økt tydelig i alle sentralitetsnivåer. Nå er det omtrent like stor andel innvandrere i alle de tre minst sentrale sentralitetene – rundt 10 prosent av befolkningen. Og selv om andelen blant innvandrere som bor i de mest sentrale kommunene har gått ned (Figur 4.1), har sentrale strøk likevel hatt en sterk økning i både antall innvandrere og innvandrereandel i befolkningen.

Som de tre søylene lengst til høyre i Figur 4.3 antyder, kan det se ut til at andelen innvandrere i de mindre sentrale kommunene ikke har økt så mye de siste par årene. Dette stemmer overens med antydningen til et trendskifte som også kan sees i Figur 4.1.

4.2 Bosettingsmønstre for ulike grupper innvandrere

4.2.1 Utdanningsinnvandrerne bor mest sentralt

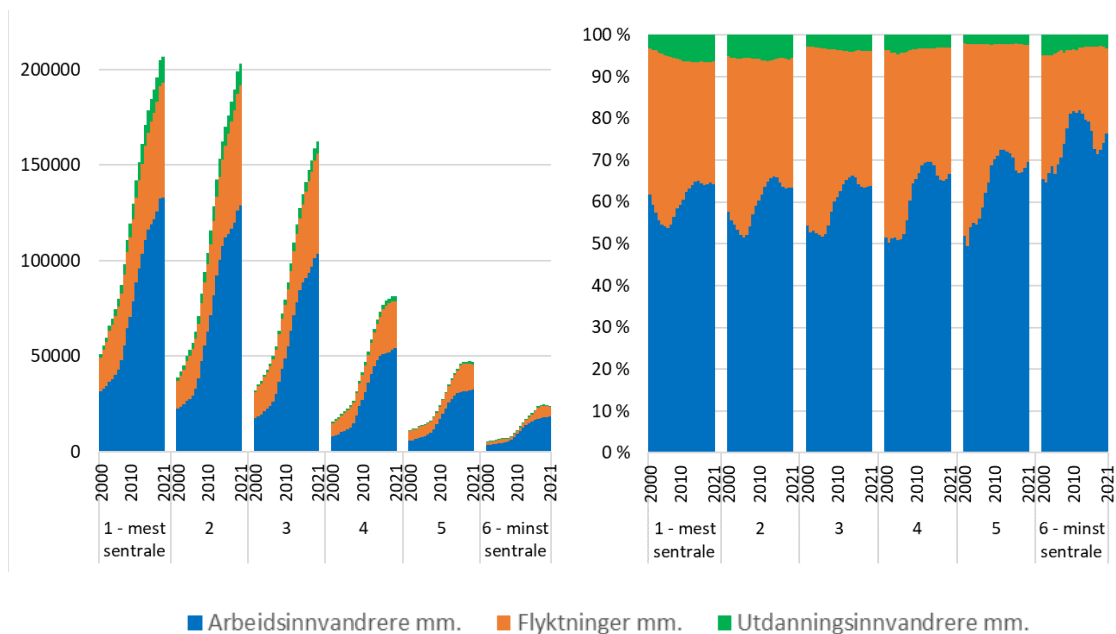
Hvor sentralt innvandrerne bor, varierer noe etter grunn for innvandringen. Figur 4.4 viser hvordan de tre hovedgruppene etter innvandringsgrunn – arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere – har fordelt seg etter sentralitet i perioden fra 2000 til 2021. Øverste del av figuren viser utviklingen i antall, og arbeidsinnvandrere er den klart største av disse gruppene etter en kraftig økning rundt 2010, i alle sentraliteter. Nederste del av figuren viser hvordan hver av disse gruppene har fordelt seg etter andel i hver sentralitet. Utdanningsinnvandrere (til høyre i figuren) bor mest sentralt, og i starten av perioden var det også en klar sentralisering i denne gruppa med en tydelig økning i andelen som bodde i eller nært Oslo (sentralitet 1). Arbeidsinnvandrere bor mindre sentralt nå enn i 2000, da omtrent hver tredje arbeidsinnvandrere bodde i sentralitet 1. Den tydeligste desentraliseringen blant arbeidsinnvandrere skjedde i årene rundt 2010, da det også var svært høy arbeidsinnvandring til Norge.

Figur 4.4: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere etter sentralitet. Antall (øverst) og andel (nederst), 2000-2021.

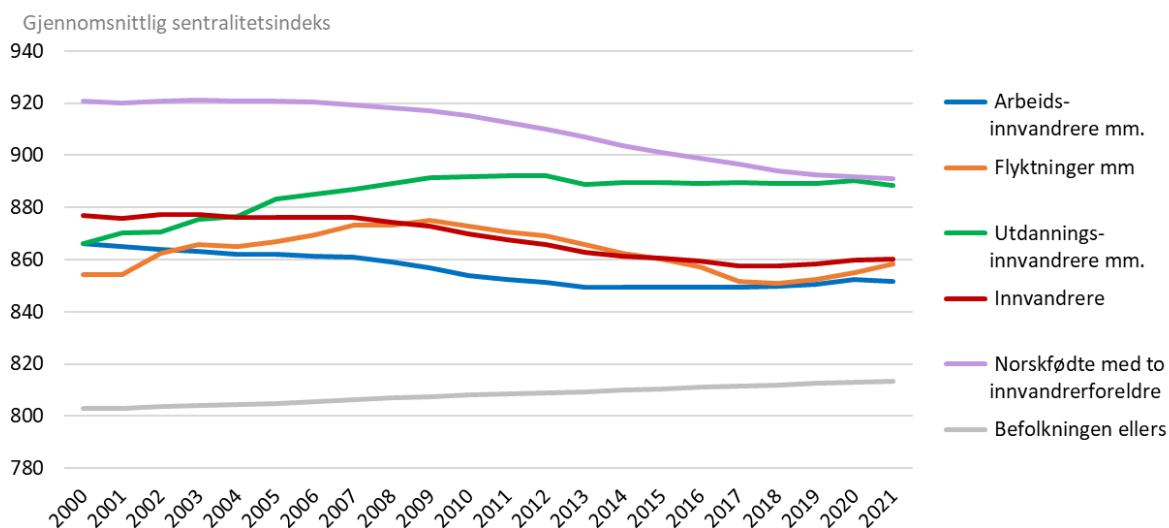
Flyktningene, som befinner seg i midten i Figur 4.4, har en lignende fordeling mellom sentraliteter som arbeidsinnvandrere. Men blant flyktningene har det vært større svingninger i perioden. Det første tiåret bodde en stadig større andel av dem i Oslo eller nabokommunene (sentralitet 1), mens denne andelen sank igjen fram til 2019. Deretter har den igjen økt noe.

I Figur 4.5 viser venstre del hvordan tallet på innvandrere, og særlig arbeidsinnvandrere, har økt kraftig i alle sentraliteter i denne perioden. Høyre del viser fordelingen av innvandrere på de ulike innvandringsgrunnene i hver sentralitet. Andelen arbeidsinnvandrere økte tydelig i alle sentraliteter i midten og til dels i begynnelsen av perioden. Andelen flyktninger har økt de siste ti årene i de fleste sentraliteter bortsett fra sentralitet 1, og økningen har vært mer utpreget i de mindre sentrale kommunene (men ser ut til å være reversert de aller siste årene). Likevel er fortsatt andelen arbeidsinnvandrere høyere i mindre enn i mer sentrale kommuner.

Figur 4.5: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere i ulike sentralitetsnivåer, etter antall (venstre) og andel (høyre), 2000-2021.

En oppsummering av resultatene så langt kan leses ut av Figur 4.6, som har tatt utgangspunkt i kommunenes sentralitetsindekstall (og ikke de seks sentralitetsnivåene). Fra disse indekstallene er det beregnet et gjennomsnitt for hver av gruppene som er omtalt over, og figuren viser hvordan dette har utviklet seg over tid. Forskjellene mellom gruppene har blitt mindre siden 2000, noe som både henger sammen med at de fleste innvandrergupper (bortsett fra utdanningsinnvandrerne) bor mer spredt og at befolkningen ellers bor mer sentralt nå enn i 2000. Likevel bor fortsatt alle innvandrergupper i gjennomsnitt mer sentralt enn den store gruppa av personer som verken er innvandrere eller har innvandrereforeldre ('befolkningen ellers').⁹

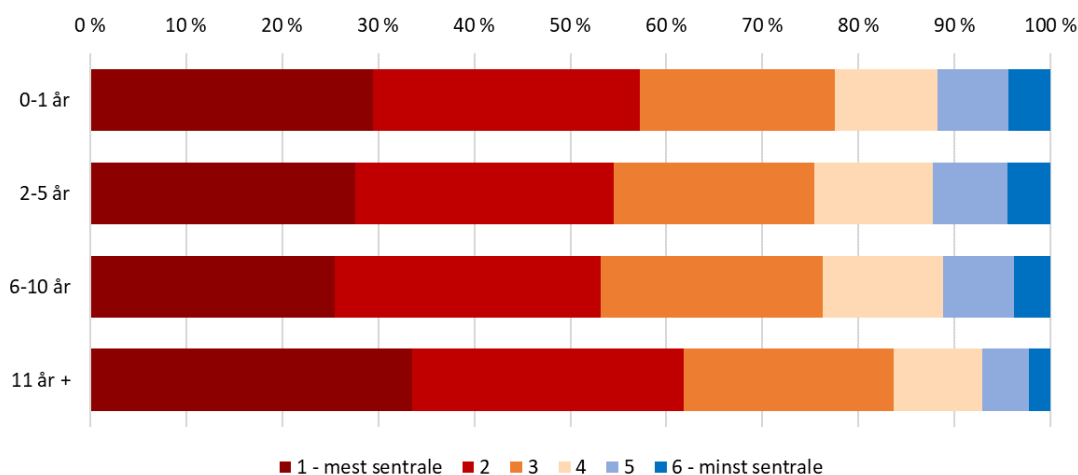

Figur 4.6: Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall for ulike grupper, 2000-2021.

⁹ Gjennomsnittlig sentralitetsindeks for alle innvandrere (rød linje i figuren) var i 2021 på 860. Det er samme indekstall som Indre Østfold kommune. Befolkningen ellers har et gjennomsnittlig indekstall på 813, som er litt høyere enn indekstallene for Askøy og Malvik.

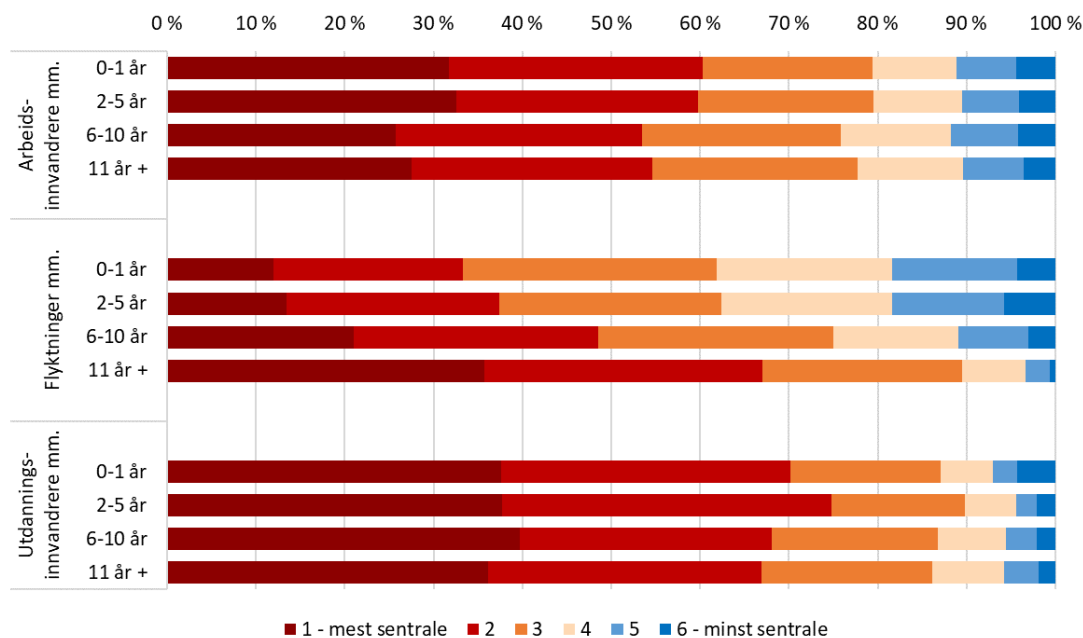
4.2.2 Innvandererne med lengst botid bor mest sentralt

Hvor sentralt eller usentralt innvandererne bor, henger også sammen med botid – det vil si tid siden første innvandring i Norge. Figur 4.7 viser hvordan innvandererne som bodde i Norge 1. januar 2021 fordelte seg etter botid og sentralitet. Andelen som bodde i de mest sentrale kommunene var høyest blant de som hadde lengst botid i Norge (11 år eller mer). Blant de andre botidsgruppene var det ikke store forskjeller, men andelen som bodde i sentralitet 1 var noe høyere blant de som hadde kortest botid.

Figur 4.7: Innvandereres bokommune etter sentralitet og botid i Norge, 2021.

Tendensen til at innvandererne med lengst botid bor mest sentralt er særlig tydelig for flyktninger. I Figur 4.8 er innvandererne delt inn etter innvandringsgrunn, og forskjellen mellom botidsgrupper er mindre for arbeids- og utdanningsinnvandrere enn for flyktninger. Blant arbeidsinnvandrere bor de nyankomne noe mer sentralt enn de med lang botid.

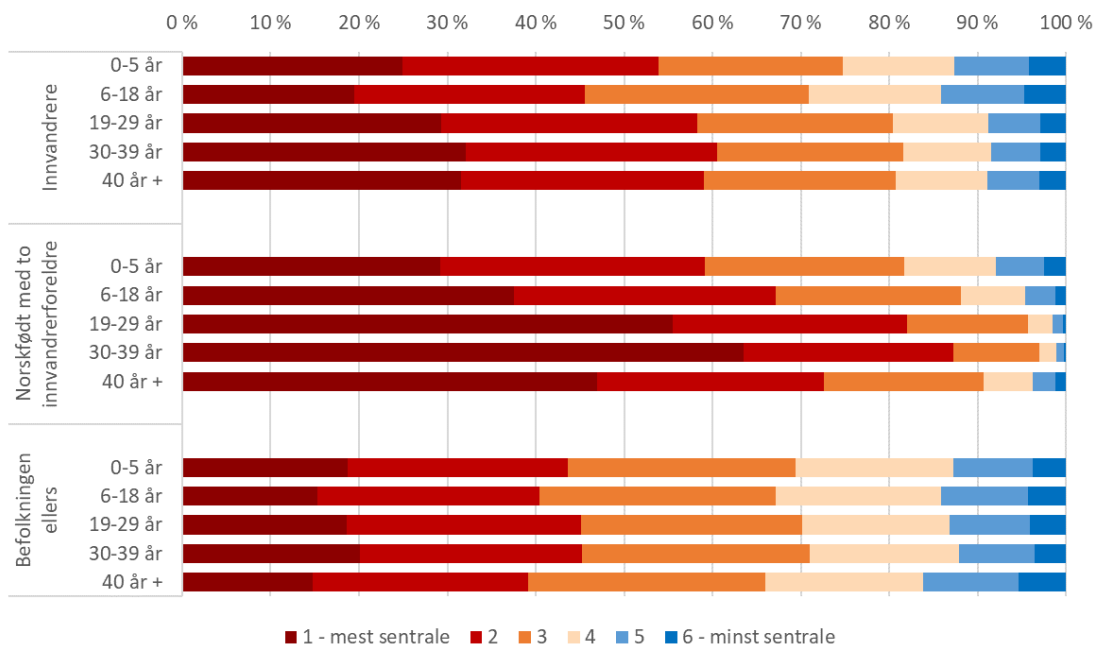
Figur 4.8: Innvandererne i Norge etter sentralitet, innvandringsgrunn og botid, 2021.

Flyktninger og arbeidsinnvandrere har altså et motsatt mønster etter botid. Og mens nyankomne flyktninger bor mindre sentralt enn nyankomne arbeidsinnvandrere, bor arbeidsinnvandrere med

11 års botid eller mer i Norge mindre sentralt enn flyktninger med like lang botid. Dette kan henge sammen med at de to gruppene har ulikt flyttemønster, men det kan også skyldes at ulike ankomstkohorter har bosatt seg ulikt, og/eller at flyktninger og arbeidsinnvandrere i noen sentraliteter har utvandret i større grad enn andre. Både første bosetting, flyttemønstre og utvandring kommer til å bli utforsket mer i senere kapitler.

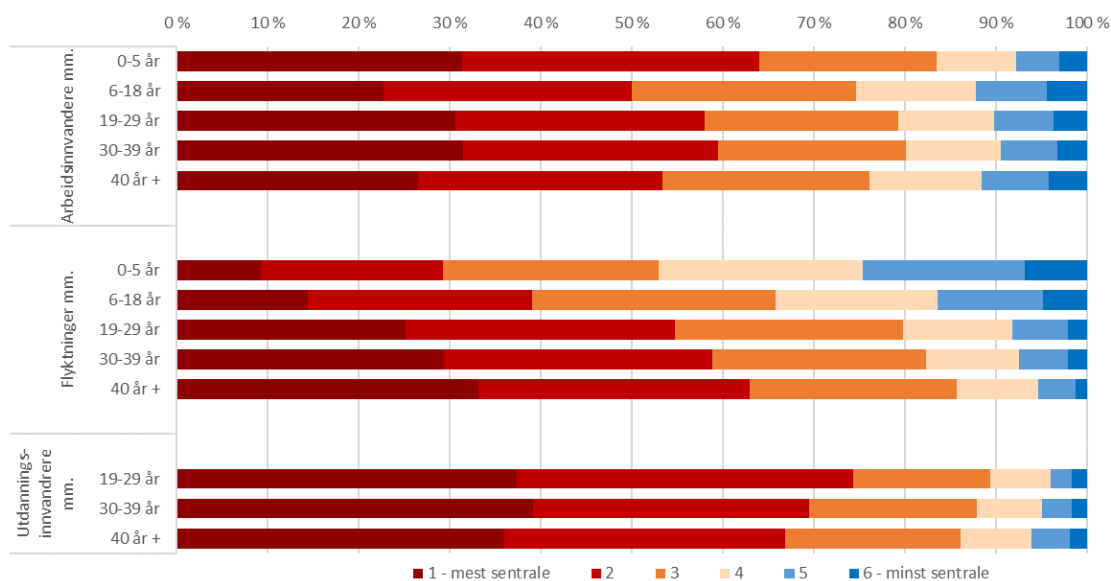
4.2.3 Unge innvandrere bor minst sentralt

Som Figur 4.9 viser, bor de unge innvandrerne 0-18 år mindre sentralt enn de eldre. Dette er kanskje ikke helt overraskende, tatt i betraktning at innvandrere med lengst botid bor mest sentralt, og eldre innvandrere ofte har lenger botid enn yngre. Likevel kan det være verdt å merke seg at andelen av innvandrerne i alderen 0-18 som bor i de minst sentrale kommunene – sentralitet 5 og 6, merket med blåfarger i figuren – er nesten like høy som den tilsvarende andelen blant barn og unge i befolkningen ellers (nederste del av Figur 4.9). Og mens resten av befolkningen i Norge har en høyere andel i sentralitet 5 og 6 i den eldste aldersgruppa – altså en kraftigere aldring i distriktene enn i sentrale strøk – har ikke innvandrerbefolkningen noe tilsvarende, snarere tvert imot.

Figur 4.9: Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers etter alder og sentralitet, 2021.

Forskjellen mellom de ulike aldersgruppene er særlig stor blant flyktningene, se Figur 4.10. Omtrent hver fjerde flyktning i alderen 0-5 år bor i sentralitet 5 eller 6, det er faktisk klart høyere enn blant befolkningen ellers (Figur 4.9, nederste del). Blant flyktninger er andelen som bor i sentrale strøk klart høyere jo eldre flyktningene er, mens arbeids- og utdanningsinnvandrerne ikke har noen tilsvarende trend.

Figur 4.10: Innvandrere i Norge etter innvandringsgrunn, alder og sentralitet, 2021.

Note: Siden det kommer svært få utdanningsinnvandrere før alder 19 er de yngste aldersgruppene der utelatt i figuren. I vår definisjon av arbeidsinnvandrere mm. inngår nordiske innvandrere og familie til andre innvandrere enn flyktninger, så i den kategorien er det også en del barn.

4.2.4 Nord- og østeuropeere og barnefamilier bor minst sentralt

Mens figurene over setter søkelys på noen få kjennetegn av gangen, kan en regresjonsanalyse ta hensyn til flere ulike kjennetegn samtidig. Tabell 4.1 viser resultater fra to ulike regresjonsanalyser som ser på sammenhengen mellom kjennetegn ved innvandrere og sentralitetsindeks for kommunen de bor i. Et positivt tall tilsier en positiv sammenheng mellom kjennetegnet og høyere sentralitetsindeks (relativt til referansegruppen) – altså en større sannsynlighet for at man bor i en mer sentral kommune.

Den første tallrekken (Modell 1) viser hvordan kjennetegnene kjønn, aldersgruppe, botidsgruppe, innvandringsgrunn og familiesituasjon henger sammen med indekstallet for bokommunens sentralitet i 2021 (som er modellens utfallsvariabel). Den andre tallrekken (Modell 2) har også alle disse kjennetegnene, men tar i tillegg hensyn til opprinnelsesland/-område. Siden det er stort overlapp mellom opprinnelsesland og en del andre kjennetegn – særlig innvandringsgrunn – er det ikke opplagt om man bør ta med begge disse variablene i samme regresjonsanalyse eller ikke, fordi de risikerer å 'forklare bort' en del av den andre variabelens effekt. Derfor er begge modellene tatt med i tabellen.

Sannsynligheten for å bo sentralt er relativt lav for innvandrere i aldersgruppa 6-18 år, og høy i aldersgruppa 30-39 år, i tråd med resultatene i Figur 4.9. Den er også klart høyere for innvandrere med lang botid (11 år eller mer), som Figur 4.7 også illustrerte.

Disse regresjonsanalysene bruker en mer finfordelt inndeling av innvandringsgrunn, og resultatene viser at utdanningsinnvandrere bor klart mer sentralt enn arbeidsinnvandrere og flyktninger. Blant flyktninger er det forskjeller på gruppene. De som har kommet til Norge som overføringsflyktninger (også kjent som kvoteflyktninger, mer om dette i del 8.3) bor minst sentralt av alle. Hvorvidt de andre flyktninggruppene (familieinnvandrere til en flyktning eller flyktning med innvilget asyl) kan sies å bo mer eller mindre sentralt enn arbeidsinnvandrere (som er referansekategori), avhenger av hvordan modellen er spesifisert og om den kontrollerer for opprinnelsesland/-området eller ikke.

I tillegg viser tabellen betydningen av ulike familietyper: Sammenlignet med enslige innvandrere (som er referansegruppen) bor barnefamilier og par uten barn klart mindre sentralt, mens (den lille gruppa av) likekjønnede partnere bor mer sentralt.

I andre tallkolonne (Modell 2) er det tatt hensyn til opprinnelsesland eller grupper av opprinnelsesland, og denne delen av tabellen er sortert slik at opprinnelseslandene som tilsier minst sentral bosetting, kommer først. Aller minst sentralt bor innvandrere fra Nederland, fulgt av de baltiske landene og Tyskland. Også personer fra Syria bor nokså desentralt. Blant opprinnelseslandene i den andre enden er det tre land i Sør-Asia – Pakistan, India og Sri Lanka. Innvandrere fra disse landene, og særlig fra Pakistan, bor i snitt klart mer sentralt enn andre innvandrere.

Tabell 4.1: Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og sentralitetsindeks for kommunen de bor i, 2021. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.

	Modell 1	Modell 2
Mann (ref = kvinne)	5,50	0,99
Aldersgruppe (ref = 0-5 år)		
6-18 år	-23,87	-13,58
19-29 år	6,87	7,25
30-39 år	17,92	13,45
40 år eller mer	(2,68)	(0,49)
Botidsgruppe (ref = 0-1 år)		
2-5 år	-4,89	(1,46)
6-10 år	-5,41	3,92
11 år eller mer	15,43	19,89
Innvandringsgrunn, detaljert (ref = arbeidsinnvandrere)		
Familie, ikke til flyktning	17,53	-3,95
Familie til flyktning	33,18	-4,74
Flyktning (asyl)	12,56	-18,99
Flyktning (overføring/kvoté)	-5,80	-30,50
Utdanningsinnvandrere	41,37	20,52
Nordisk	14,88	-24,76
Annet/ukjent	57,07	19,90
Familiesituasjon		
Par uten barn	-18,90	-19,32
Par med barn	-10,04	-14,80
Mor med barn	-2,71	-5,60
Far med barn	(-2,27)	-5,47
Samboere med felles barn	-18,54	-16,23
Partnere med eller uten barn	33,88	33,88
Opprinnelsesland/-område (ref = Danmark)		
Nederland		-80,69
Estland		-80,51
Litauen		-69,60
Latvia		-69,44
Tyskland		-58,52
Slovakia, Tsjekkia, Ungarn		-44,98
Syria		-38,62
Romania		-32,39
Polen		-30,35
Ukraina, Moldova, Belarus		-28,96
Finland		-28,39
Russland		-24,36
Resten av Asia og Stillehavøyene utenom Australia/NZ		-22,05
Eritrea, Etiopia		-18,54
Bulgaria		-16,62
Sveits, Østerrike		-12,45
Storbritannia		-10,13
Island		-9,99
Brasil		(-9,17)
Resten av Afrika		(-2,45)
USA, Canada		(-1,31)
Irland		(-1,02)
Resten av Midtøsten		(1,19)
Australia, New Zealand		(3,93)
Resten av Sør-Amerika		(6,40)
Afghanistan		(6,43)
Kaukasus og Sentral-Asia		(6,95)
Karibia og Sentral-Amerika		9,64
Frankrike, Belgia, Luxembourg		15,40
Spania, Portugal		15,88
Tidl. Jugoslavia		15,96
Kina		20,45

Resten av Øst-Asia		21,33
Irak		24,24
Tyrkia		26,42
Somalia, Djibouti		26,61
Sverige		26,86
Italia		27,27
Iran		36,30
Bangladesh		37,96
Hellas, Kypros		42,17
Sri Lanka		45,35
Nord-Afrika		45,73
Albania, Israel, Mongolia		50,61
India		54,81
Pakistan		74,97
Konstantledd	836,96	866,30
Antall observasjoner	798945	798945
R2	0,04	0,10

4.3 Oppsummering – hvor innvandrerne bor

Dette kapitlet har sett på hvor innvandre i Norge bor etter sentralitet i dag (2021) og hvordan dette har utviklet seg over tid. Resultatene kan oppsummeres i disse hovedpunktene:

- Innvandrere i Norge bor mer sentralt enn befolkningen ellers, og norskfødte med innvandrerforeldre bor enda mer sentralt.
- Disse forskjellene er blitt mindre de siste tiårene. Det skyldes både at befolkningen ellers bor noe mer sentralt nå enn i 2000, men først og fremst at innvandrere (og norskfødte med innvandrerforeldre) bor mer spredt nå. Særlig har andelen innvandrere (og deres barn) som bor i sentralitet 1 – i og nær Oslo – sunket tydelig.
- Mens befolkningsveksten blant resten av befolkningen bare er kommet i relativt sentrale strøk (sentralitet 1-4), har tallet på innvandrere – og særlig arbeidsinnvandrere – økt kraftig i alle sentraliteter. I sentralitet 5 (de nest minst sentrale kommunene) økte antallet innvandrere nok til å holde det totale folketallet oppe.
- Utdanningsinnvandrere bor mer sentralt enn arbeidsinnvandrere og flyktninger. Arbeidsinnvandrerne bor mindre sentralt nå enn i 2000, og denne endringen var tydeligst i årene rundt 2010 da det også var svært høy arbeidsinnvandring til Norge. Blant flyktningene har det vært større svingninger i perioden. Det første tiåret bodde en stadig større andel av dem i Oslo eller nabokommunene, mens denne andelen sank igjen fram til 2019. Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger) bor klart mer desentralt enn andre flyktninggrupper.
- Innvandrerne med lengst botid i Norge (11 år eller mer) bor mest sentralt.
- Innvandrere som er barn eller ungdom bor mindre sentralt enn innvandrere i andre aldersgrupper. Og mens resten av befolkningen i Norge har en høyere andel i sentralitet 5 og 6 i den eldste aldersgruppa – altså en kraftigere aldring i distriktene enn i sentrale strøk – har ikke innvandrerbefolkningen noe tilsvarende, snarere tvert imot.
- Innvandrernes bomønster avhenger også av deres familiesituasjon: Barnefamilier og par uten barn bor mindre sentralt enn enslige innvandrere.
- Innvandrere fra Nord- og Øst-Europa, samt syrere, bor mindre sentralt enn andre innvandrere. Personer fra Sør-Asia, og særlig fra India og Pakistan, bor klart mest sentralt i Norge.
- Selv om andelen innvandrere som bor i de mindre sentrale kommune (sentralitet 4, 5 og 6) har økt i denne perioden, kan det se ut til at trenden har snudd de siste årene, og at andelen som bor i sentralitet 1, 2 eller 3 når er på vei oppover igjen. Det gjelder særlig for flyktninger.

De neste kapitlene vil belyse mulige forklaringer på utviklingen over tid som er beskrevet i dette kapitlet. At innvandreneres bosetting er blitt mindre sentralisert i og rundt Oslo (i alle fall fram til 2017/18) kan både henge sammen med flyttemønstre, utvandringmønstre og med hvor de først bosetter seg når de kommer til landet.

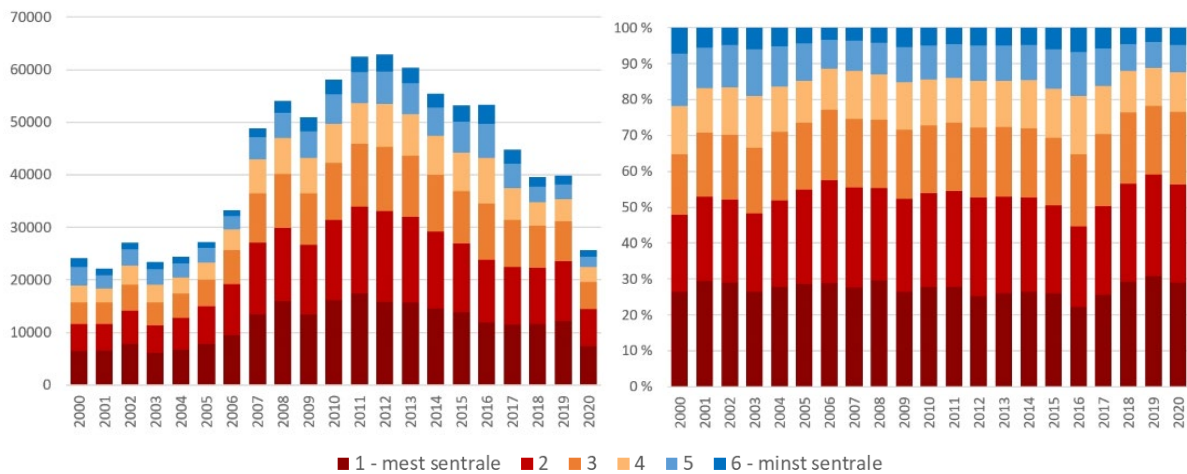
5 Første bosted for nyankomne innvandrere

Det har variert over tid hvor sentralt innvandrere som nettopp er kommet til Norge, har bosatt seg. Dette varierer også etter grunn for innvandring og alder. Dette kapitlet beskriver disse mønstrene nærmere, ved å se på innvandrere som kom inn i den norske befolkningen i perioden fra 2000 til 2020. Innvandrere som kom før 2000, og innfødte, er altså ikke med i analysene i dette kapitlet.

5.1 Første bosted for ulike ankomstkohorter

Alle innvandrere som kommer til Norge i samme år – det vil si, som i samme kalenderår blir registrert for første gang i folkeregisteret som bosatt i landet – omtales her som en *ankomstkohort*.

Det er stor variasjon mellom ulike ankomstkohorter av innvandrere til Norge, først og fremst når det gjelder antallet personer i hver kohort, men også i hvor sentralt de først bodde. Figur 5.1 viser innvandrerne i hver ankomstkohort etter sentraliteten til deres første kommune, med antall til venstre og andeler (der hver ankomstkohort utgjør 100%) til høyre.

Figur 5.1: Innvandrere i Norge etter ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020. Antall til venstre, andeler til høyre.

Tallet på innvandrere var særlig høyt i ankomstkohortene fra 2007 til 2016. I den perioden hadde Norge en nettoinnvandring som tilsvarte nær 1 prosent av den norske befolkningen – noe som var blant det høyeste i Europa (Eurostat 2022). Dette var en periode med både svært høy arbeidsinnvandring og etter hvert en høy innvandring av flyktninger i forbindelse med de store flyktningsstrømmene i 2015 – mange av disse flyktingene fikk først opphold i 2016 og ble en del av befolkningen da.

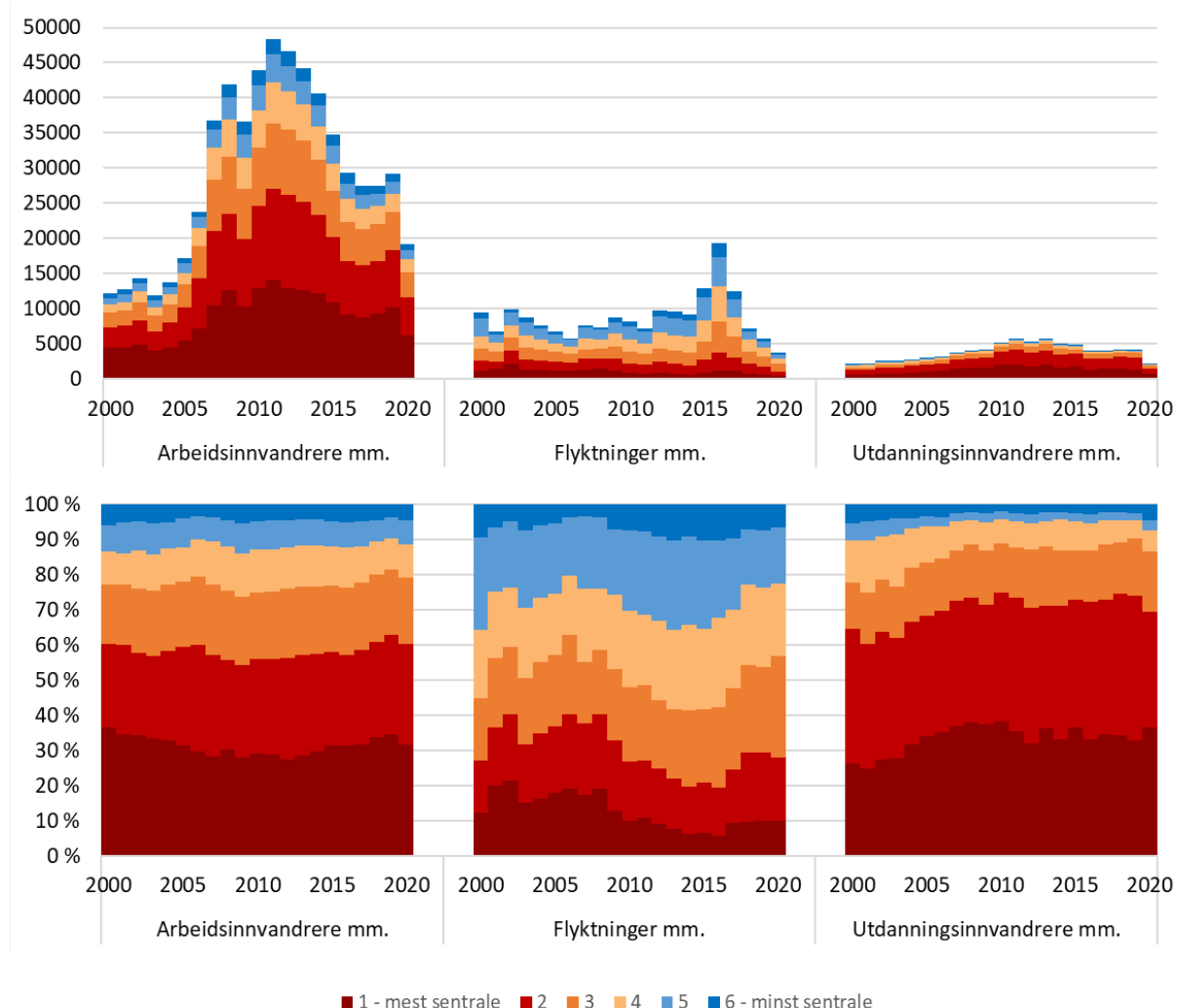
Som høyre del av figuren viser, var første bosted relativt desentralt i 2000 og til dels i de neste par årene. I 2015 og særlig i 2016 – år med mye flyktingeinnvandring – var ankomstkohortenes første bosted mer desentralt, før sentraliteten for innvandrere som kom i årene 2017-2019 økte ganske tydelig. Antall personer i disse mer nylige ankomstkohortene er også klart lavere.

5.2 Første bostedskommune for ulike grupper innvandrere

Figuren over dekker over ganske store forskjeller i første bostedskommune mellom ulike grupper innvandrere, etter blant annet innvandringsgrunn, alder og en del andre kjennetegn.

5.2.1 Flyktninger begynner sin tid i Norge mest desentralt

Figur 5.2 viser sentraliteten til den første bokommunen for arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere, med antall øverst og andeler nederst. Øverste del av figuren viser hvordan arbeidsinnvandrerne har dominert innvandringen til Norge de siste tiårene. Den kraftige økningen i innvandringen av flyktninger rundt 2015-2016 er også tydelig.

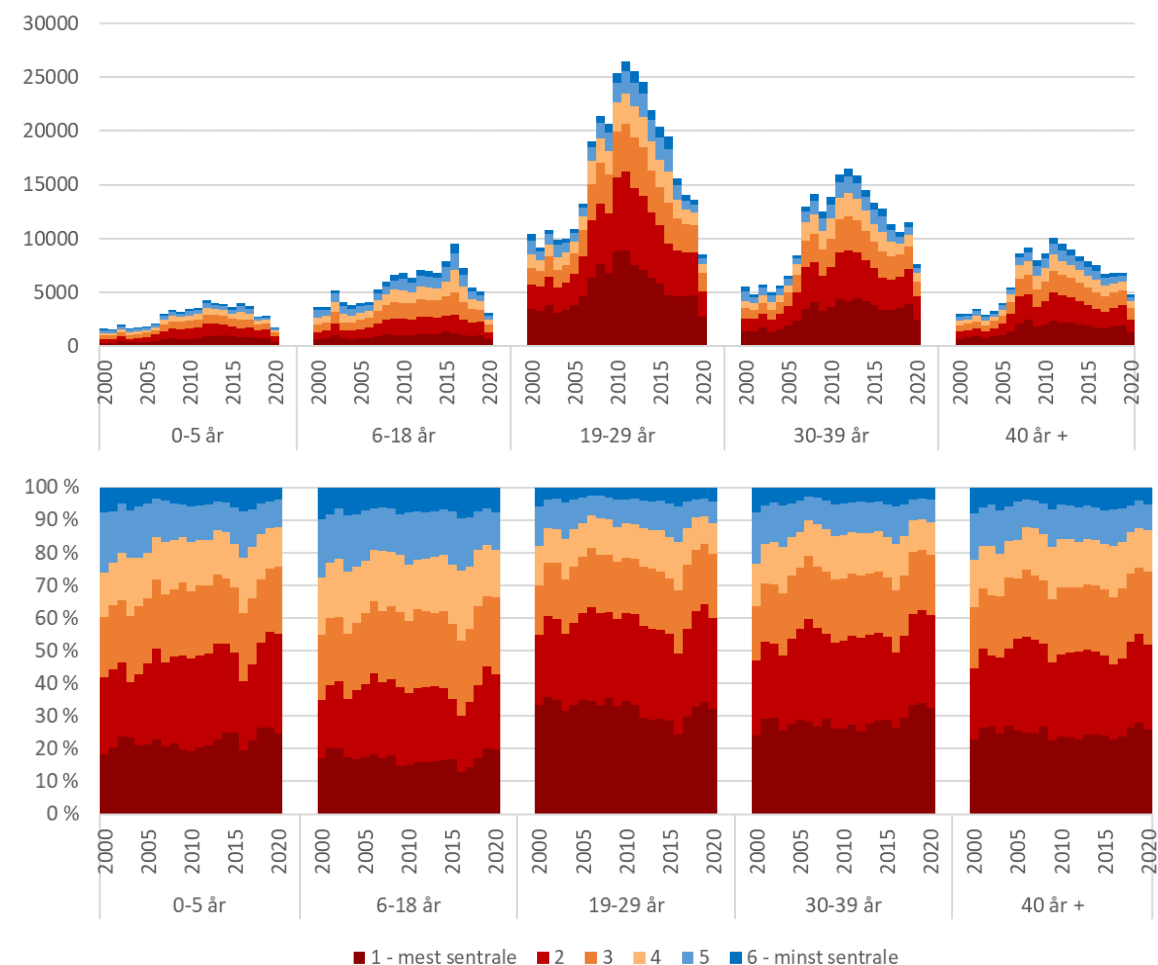
Figur 5.2: Innvandrere etter innvandringsgrunn, ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020. Antall øverst, andeler nederst.

Som nedre del av figuren viser, bor flyktninger svært desentralt når de først kommer til Norge, faktisk mer desentralt enn hvordan resten av befolkningen i Norge bor (se Figur 4.1). Arbeids- og utdanningsinnvandrere ankommer klart mer sentralt, hvor det er størst utvalg av arbeidsplasser og utdanningstilbud.

Blant arbeidsinnvandrere viser figuren at en relativt lav andel av de store ankomstkohortene rundt 2010 bosatte seg i de mest sentrale kommunene, men at denne andelen har økt siden, i takt med at arbeidsinnvandringen har gått ned. For flyktninger var første bokommune i snitt mer desentral i årene før og rundt den store tilstrømmingen av flyktninger i 2015/16. Det kan altså se ut til at store ankomstkohorter er forbundet med en mer desentralisert bosetting, både for arbeidsinnvandrere og flyktninger (men ikke for utdanningsinnvandrere), i alle fall det siste tiåret. Utviklingen i mer sentral retning for flyktninger som kom etter 2016 kan henge sammen med myndighetene etter 2017 la større vekt på at flyktninger skal bosettes 'treffsikkert' og i relativt store kommuner.

5.2.2 Skolebarn og ungdom ankommer mest desentralt, unge voksne mest sentralt

I Figur 5.3 er innvandrerne i de ulike ankomstkohortene fordelt etter alder ved innvandring.

Figur 5.3: Innvandrere etter aldersgrupper, ankomstkohort og sentraliteten til deres første kommune, 2000-2020.. Antall til øverst, andeler nederst.

Mens skolebarn og ungdom (6-18 år) ankommer minst sentralt, kommer de store gruppene av unge voksne (19-29 år) i større grad til de mest sentrale kommunene. Dette mønsteret har holdt seg nokså stabilt over tid, men noen unntaksår – for eksempel i 2016, da andelen bosatt i de mest sentrale kommunene var spesielt lav, særlig i aldersgruppene under 30 år.

5.2.3 Par med barn kommer ofte til mindre sentrale kommuner

Regresjonsresultatene i Tabell 5.1 bekrefter mange av tendensene som er omtalt over: Skolebarn og -ungdom, par med eller uten barn og innvandrere som kom i starten av perioden og særlig i årene 2009-2017, begynte sin tid i Norge relativt desentralt. Også kvoteflyktninger og særlig flyktninger med innvilget asyl begynner sin tid som bosatt i Norge svært desentralt. Det kan delvis henge sammen med at en del flyktninger med innvilget asyl bor på asylmottak i mindre sentrale strøk når de får innvilget oppholdstillatelse. Innvandrerne fra de baltiske landene og Nederland ankommer mest desentralt, mens innvandrere fra Sør-Asia ankommer mest sentralt.

Tabell 5.1 (del 1): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere (som kom 2000-2020) og sentralitetsindeks for kommunen de først kom til. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.

	Modell 1	Modell 2
Mann (ref = kvinne)	4,90	0,83
Aldersgruppe (ref = 0-5 år)		
6-18 år	-20,30	-17,91
19-29 år	14,18	9,55
30-39 år	9,66	4,60
40 år eller mer	-6,93	-8,31
Innvandringsgrunn, detaljert (ref = arbeidsinnvandrere)		
Familie, ikke til flyktning	20,78	1,71
Familie til flyktning	(0,46)	-16,60
Flyktning (asyl)	-110,62	-120,80
Flyktning (overføring/kvoté)	-67,41	-85,40
Utdanningsinnvandrere	30,88	10,55
Nordisk	30,67	-12,06
Annet/ukjent	35,77	10,96
Familiesituasjon (ref = enslige)		
Par uten barn	-9,92	-14,95
Par med barn	-22,14	-20,11
Mor med barn	-12,48	-7,54
Far med barn	7,63	7,46
Samboere med felles barn	-32,82	-22,20
Partnere med eller uten barn	32,03	29,16
Annet/ukjent	-6,18	-7,15
Ankomstår (ref = 2000)		
2001	8,13	9,09
2002	9,49	11,89
2003	(0,07)	3,90
2004	10,91	13,84
2005	12,95	17,06
2006	17,00	22,15
2007	13,20	19,39
2008	10,29	16,23
2009	2,39	9,22
2010	4,80	14,94
2011	3,24	12,82
2012	(1,32)	9,42
2013	4,05	10,95
2014	4,89	10,81
2015	3,07	8,32
2016	(1,77)	6,68
2017	7,12	10,21
2018	17,28	18,50
2019	20,22	19,36
2020	14,25	13,74
Opprinnelsesland/-område (ref = Danmark)		
Estland		-65,85
Nederland		-65,11
Litauen		-61,10
Latvia		-61,02
Russland		-39,09
Slovakia, Tsjekkia, Ungarn		-38,83
Tyskland		-33,88
Ukraina, Moldova, Belarus		-29,25
Finland		-22,78
Romania		-20,62
Somalia, Djibouti		-18,92
Eritrea, Etiopia		-16,73
Bulgaria		-15,37
Syria		-13,98
Polen		-12,39
Island		-11,98
Afghanistan		(-3,90)
Resten av Asia og Stillehavsoyene utenom Australia/NZ		(0,91)

Tabell 5.1 (del 2): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere (som kom 2000-2020) og sentralitetsindeks for kommunen de først kom til. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Resultater i parentes er ikke signifikante på 0,05-nivå.

Brasil	(2,91)	
Resten av Midt-Østen	(4,93)	
Resten av Afrika	(6,37)	
Kaukasus og Sentral-Asia	11,09	
Sveits, Østerrike	11,88	
Irak	12,85	
Tidl. Jugoslavia	15,42	
Karibia og Sentral-Amerika	16,82	
Kina	23,18	
Spania, Portugal	23,80	
Storbritannia	24,99	
Irland	25,05	
Resten av Sør-Amerika	26,79	
Australia, New Zealand	28,66	
USA, Canada	28,71	
Iran	32,46	
Tyrkia	34,49	
Frankrike, Belgia, Luxembourg	36,96	
Italia	39,26	
Bangladesh	40,70	
Resten av Øst-Asia	44,33	
Nord-Afrika	44,77	
Hellas, Kypros	53,30	
Sverige	55,00	
Albania, Israel, Mongolia	56,26	
Sri Lanka	68,02	
India	70,26	
Pakistan	92,01	
Konstantledd	834,02	848,42
Antall observasjoner	891 463	891 463
R2	0,11	0,16

5.3 Oppsummering – innvandrernes første bokommune

Dette kapitlet har sett på hvor innvandrerne først bor når de er kommet til Norge og blitt en del av den norske befolkningen. Hovedresultatene kan oppsummeres slik:

- Hvor sentralt innvandrerne bor når de først kommer til Norge, har variert over tid. Fra 2006 til 2016 – år med mye arbeidsinnvandring og etter hvert mye flyktningeinnvandring – ble nyankomne innvandreres første bosted klart mer desentralt, før sentraliteten økte igjen for innvandrere som ankom i årene 2017-2019.
- Skolebarn og -ungdom ankommer mest desentralt, mens unge voksne (19-39 år) begynner sin tid i Norge mest sentralt.
- Par med eller uten barn kommer i stor grad til mindre sentrale kommuner, mens enslige i større grad kommer til sentrale strøk.
- Flyktnings første bosted i Norge er langt mer desentralt enn det som er tilfellet for arbeids- og utdanningsinnvandrere. Arbeidsinnvandrerne som kom i årene rundt 2010, da det var stor arbeidsinnvandring til Norge, bosatte seg mer desentralt enn arbeidsinnvandrere som kom tidligere og senere. Flyktninger ble bosatt mer desentralt i årene før og rundt den store tilstrømmingen av flyktninger i 2015/16. Begge disse trendene kan bidra til å forklare hvorfor innvandrerne i Norge bodde stadig mindre sentralt i perioden fra omkring 2008 til 2018 (Figur 4.1): Nye arbeidsinnvandrere bosatte seg mindre sentralt i denne perioden sammenlignet med de som kom før – og de var mange,

noe som gjorde at deres bosettingsmønster fikk relativt stor effekt – og mot slutten av denne perioden kom det mange flyktninger, som bosettes mer desentralt enn andre typer innvandrere. Den nyere tendensen til en sentralisering av innvandrernes bosettingsmønster de siste årene kan både henge sammen at det er blitt færre nye flyktninger – og flyktninger begynner sin tid i Norge desentralt – og at arbeidsinnvandrerne har begynt å bosette seg noe mer sentralt igjen. Men det kan også være andre årsaker til denne utviklingen, som at innvandrere flytter sjeldnere (eller hyppigere) enn før, eller at de flytter mer eller mindre sentraliserende enn før. Det er tema for de neste kapitlene.

6 Bofasthet og flyttehyppighet

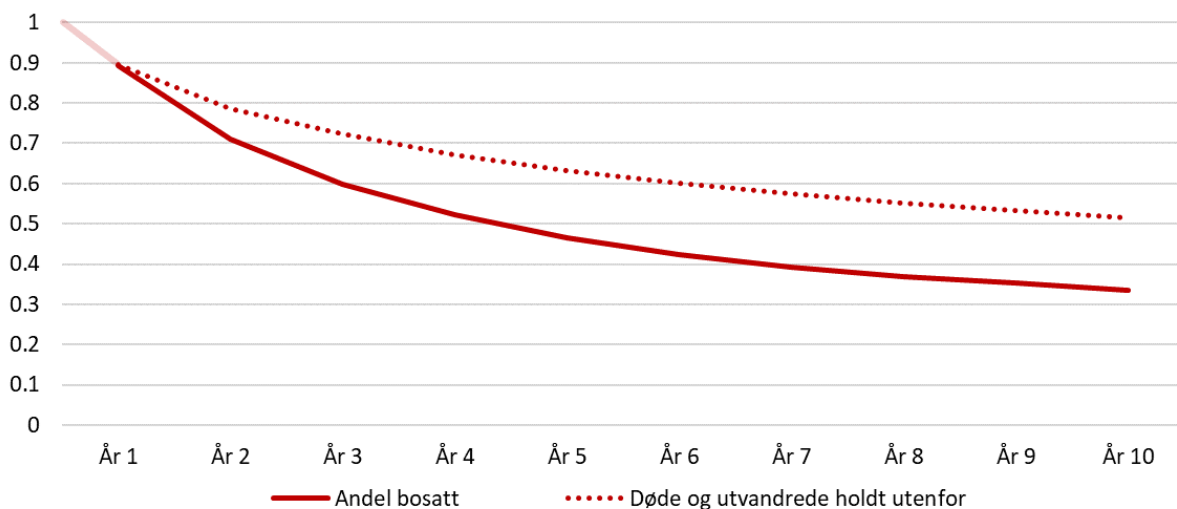
Første del av dette kapitlet ser på i hvor stor grad innvandrerne blir boende i sin første bokommune. Andre del ser mer generelt på flyttehyppighet blant ulike grupper innvandrere, sammenlignet med befolkningen ellers.

6.1 Flytting fra første bokommune

I denne delen begrenser analysene seg til å se på innvandrere som kom fra 2000. Alle som ikke på samme måte har en 'første bokommune' etter innvandring – altså norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers – er dermed holdt utenom. Innvandrere som kom før 2000 er også holdt utenom fordi dataene som brukes i denne analysen ikke har informasjon om deres flyttinger før 2000.

6.1.1 Etter fem år bor halvparten fortsatt i sin første kommune

Figur 6.1 viser andelen av innvandrere som fortsatt bor i sin første bokommune fem år etter at de kom til Norge. Den heltrukne linjen, som har med alle innvandrere som kom i perioden 2000-2020, synker kraftigst de første årene. Det tilsier at de som flytter fra den første kommunen de kommer til, vanligvis gjør det i løpet av de første årene. Etter fem år bor litt under halvparten fortsatt i sin første kommune. Innvandrere som fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring, blir i stor grad fortsatt boende.

Figur 6.1: Andelen innvandrere som fortsatt bor i sin første kommune, etter år siden innvandring.

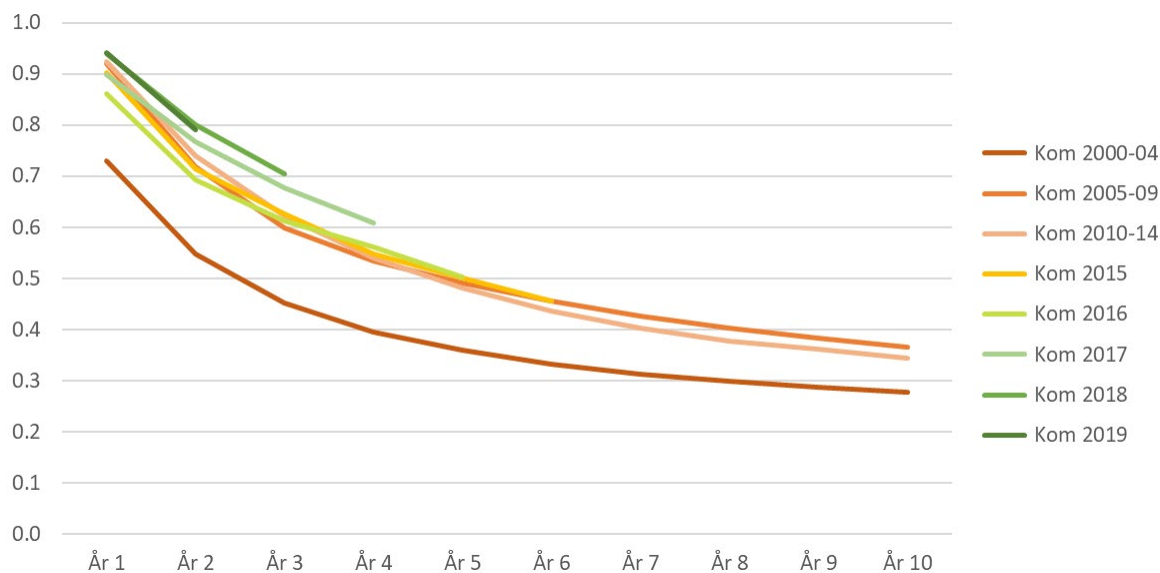
Note 1: En svak rød linje i starten illustrerer at samtlige (=1) var registrert i Norge i løpet av år 0.

Note 2: Figuren inkluderer informasjon om samtlige innvandrere som kom i perioden 2000-2020, selv om ikke alle disse har rukket å være i Norge i ti år.

At andelen som fortsatt bor i sin første bokommune synker, henger sammen med både innenlandsk flytting og at noen innvandrere utvandrer fra Norge eller dør. I figuren er det lagt til en stiplet linje som viser bofastheten dersom vi holder personer som har utvandret eller dødd utenfor analysene.

6.1.2 Nyere ankomstkohorter er mer bofaste

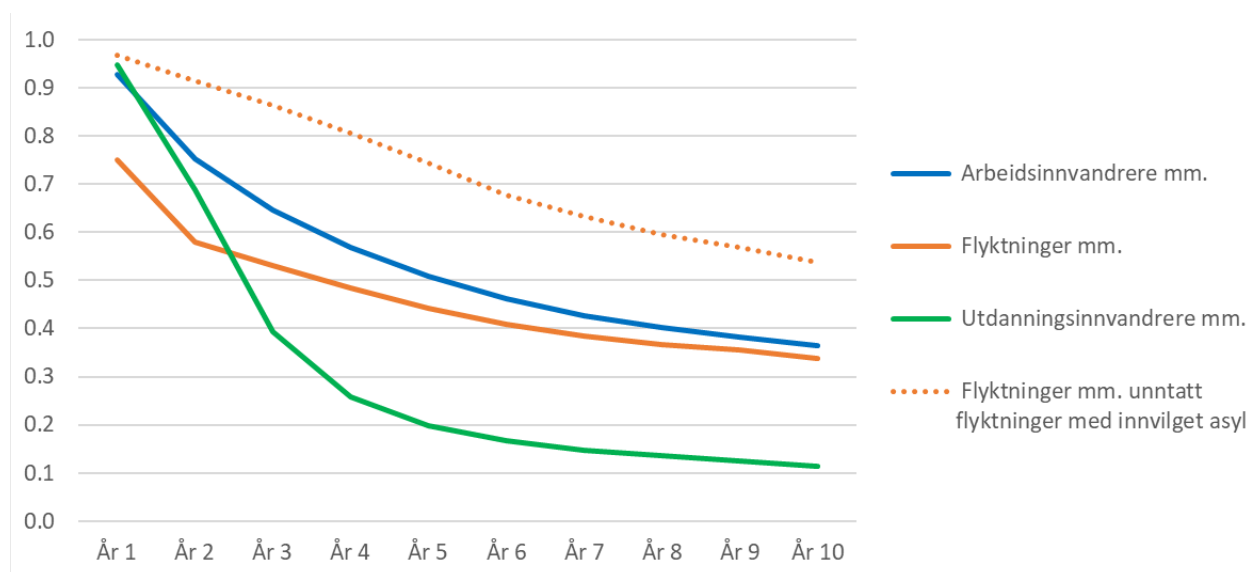
Tendensen til å bli boende i sin første kommune har endret seg etter ankomstkohorter. Figur 6.2 viser i hvor stor grad ulike ankomstkohorter har blitt boende i sin første kommune. For å best mulig fange opp de nyeste trendene, viser figuren årlige ankomstkohorter fra 2015, og femårige kohorter fra 2000 til 2014. Figuren viser at nyere ankomne innvandrere i større grad har blitt boende i sin første kommune. Det gjelder særlig innvandrerne som kom i 2017-19 (de korteste linjene i figuren).

Figur 6.2: Andel innvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.

6.1.3 Utdanningsinnvandrere er minst bofaste

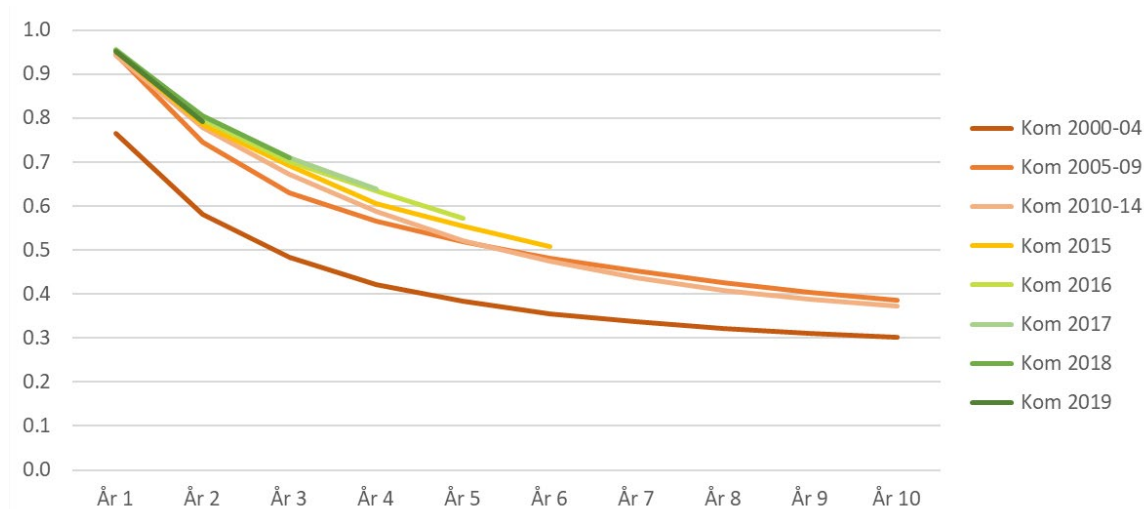
Det er også forskjeller mellom ulike grupper av innvandrerne når det gjelder i hvor stor grad de blir boende i sin første kommune. Figur 6.3 viser forskjellene mellom personer med ulike innvandringsgrunn (dersom alle ankomstkohorter etter 2000 sees under ett).

Figur 6.3: Andel som fortsatt bor i sin første kommune, etter innvandringsgrunn. Inkluderer alle innvandrere som kom til Norge 2000-2020.

Utdanningsinnvandrerne blir i liten grad boende i sin første bokommune i mer enn 3-4 år. Etter fem år er det bare omtrent 20 prosent av dem som fortsatt bor i kommunen de først kom til. Blant arbeidsinnvandrere bor omtrent halvparten fortsatt i sin første kommune etter fem år. For flyktninger ligger linjen noe lavere enn for arbeidsinnvandrere. Dette skyldes først og fremst at en del flyktninger bytter kommune de aller første årene i Norge, noe som igjen kan henge sammen med at mange flyttinger fra eller mellom asylmottak inngår i disse tallene. Dette er nærmere analysert i del 8.3. Den stiplede oransje linjen i figuren over viser bofastheten blant flyktninger mm. hvis flyktningene med innvilget asyl tas ut av denne gruppa, slik at den bare omfatter kvoteflyktninger og familieinnvandrere til flyktninger. Da blir flyktningene klart mer bofaste enn både utdannings- og arbeidsinnvandrere.

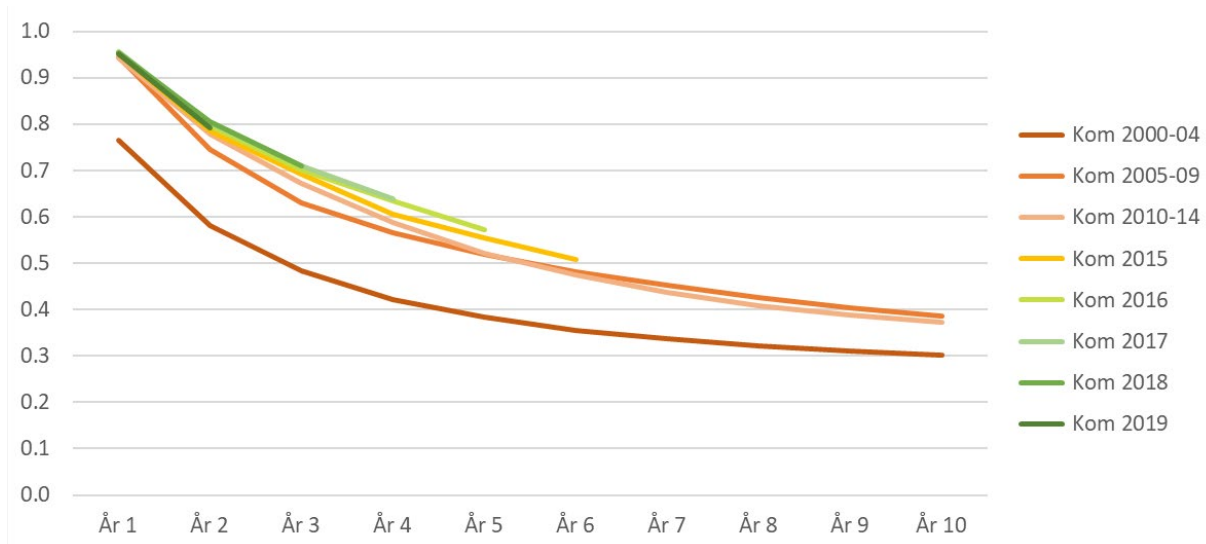
De neste tre figurene viser hvordan bofastheten for hver av de tre innvandrergroppene har endret seg mellom ankomstkohorter. Arbeidsinnvandrerne (Figur 6.4) ble mer bofaste fra omkring 2005, men siden har det ikke vært store endringer i dette mønsteret. Den lave bofastheten blant de som kom i 2000-04 gjelder alle undergruppene i denne kategorien (arbeidsinnvandrere, familieinnvandrere til andre enn flyktninger og nordiske innvandrere). Den henger sammen med høy utvandring for de som kom 2000-2004 (se også Figur 7.8), noe som igjen kan henge sammen med de økonomiske konjunktorene i begynnelsen av dette århundret, med økende arbeidsledighet og til dels nedgang i sysselsettingen. Andre forhold, som ulik sammensetning av innvandrerne som kom før og etter 2005, kan også spille en rolle.

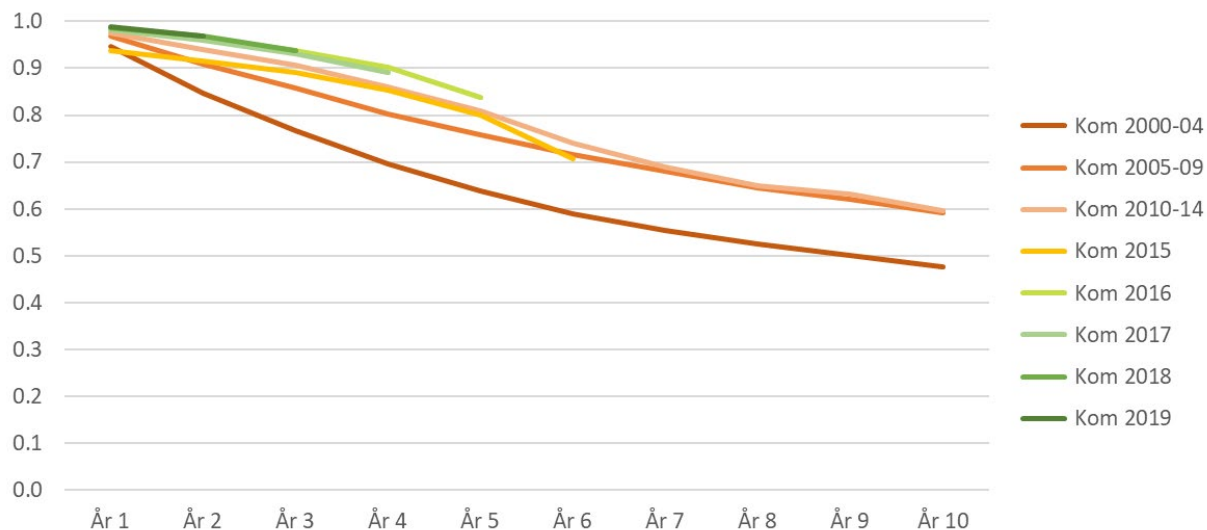
Figur 6.4: Andel arbeidsinnvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.

Blant flyktningene (Figur 6.5) er det større forskjeller mellom ankomstkohortene. Særlig de som kom i 2018 og 2019 skiller seg ut som spesielt bofaste (korte mørkegrønne linjer), noe som kan henge sammen med en tydelig nedgang i antall nye flyktninger med innvilget asyl og dermed færre flyttinger fra asylmottak, og at andelen kvoteflyktninger og familieinnvandrere til flyktninger har økt i denne kategorien (se også del 8.3). Dersom flyktningene med innvilget asyl tas ut av flyktningekategorien, blir resultatene som i Figur 6.6, med tydelig bofasthet – i alle fall de første fire årene – og med en svak tendens til at nyere ankomstkohorter (etter 2015) har vært mer bofaste enn tidligere.

For tilsvarende oversikter for fylkene, se Figur 8.10 og Figur 8.11.

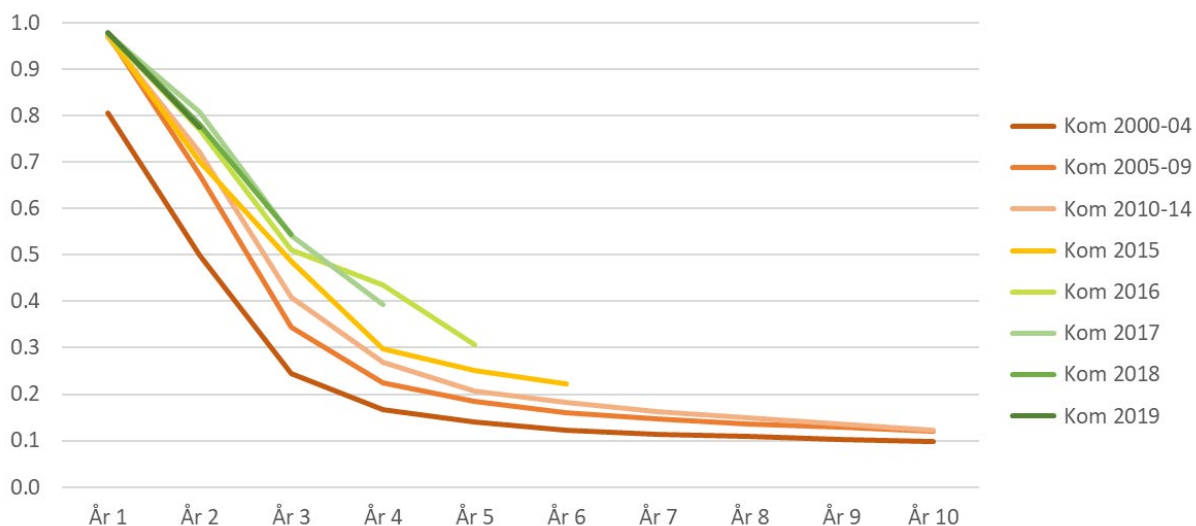

Figur 6.5: Andel flyktninger som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort

Figur 6.6: Andel flyktninger (uten flyktninger med innvilget asyl) som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.

For utdanningsinnvandrene (Figur 6.7) synker andelen bofaste raskt etter botid. Men nyere ankomstkohorter er noe mer bofaste enn de som kom i starten av perioden, også blant utdanningsinnvandrene.

Figur 6.7: Andel utdanningsinnvandrere som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort.

Tabell 6.1 viser sammenhengen mellom en rekke kjennetegn ved innvandrerne og hvorvidt de fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring. Resultatene er presentert som oddsrat, der tall høyere enn 1 indikerer økt sannsynlighet for at innvandrere med dette kjennetegnet fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring, mens tall lavere enn 1 indikerer redusert sannsynlighet. Som tidligere er forskjellen på Modell 1 og Modell 2 at den siste også kontrollerer for opprinnelsesområde/-land.

Tabellen viser at de som var over 30 år gamle da de kom til Norge, og skolebarn og -ungdom, er relativt bofaste, mens små barn (0-5 år ved innvandring, referansekategori) er den minst bofaste aldersgruppa.

Kvoteflyktninger er den mest bofaste av innvandrergruppene etter finfordelt innvandrergrunn. Også familieinnvandrere (både til flyktning og til andre) er mer bofaste enn arbeidsinnvandrere, mens flyktninger med innvilget asyl, utdanningsinnvandrere og nordiske borgere er mindre bofaste.

Når det gjelder familiesituasjon, har enslige (referansekategori) vært minst bofaste, mens par med eller uten barn har vært klart mer tilbøyelige til å bli boende i sin første kommune.

Alle ankomstkohorter har vært mer bofaste etter fem år sammenlignet med de som kom i 2000 (referansekategori). 2008-2012-ankomstkohortene og de som kom 2015-2016 har vært spesielt bofaste (de som kom senere har ikke vært lenge nok i Norge til at dataene i dette prosjektet har informasjon om deres situasjon fem år etter ankomst).

Innvandrere som begynte sin tid i Norge i de mest sentrale kommunene (sentralitet 1, referansekategori), har vært mer bofaste enn andre. Minst bofaste er innvandrerne som kom til sentralitet 5 – altså ikke til de aller minst sentrale kommunene – men her er ikke forskjellene store.

Innvandrere fra Romania og Bulgaria er særlig bofaste, som vist i den andre kolonnen (Modell 2). Også innvandrere fra Pakistan blir i stor grad boende i sin første kommune, det samme gjør innvandrere fra Litauen og Polen. Blant de minst bofaste er innvandrere fra USA/Canada, Øst-Asia og India.

Tabell 6.1 (del 1): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og hvorvidt de fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring. Alle innvandrere som kom i perioden 2000-2016. Med og uten kontroll for opprinnelsesland/-område. Oddsratene.

	Modell 1	Modell 2
Mann (ref = kvinne)	0,95	0,96
Aldersgruppe (ref = 0-5 år)		
6-18 år	1,38	1,36
19-29 år	1,26	1,22
30-39 år	1,41	1,39
40 år eller mer	1,44	1,42
Innvandringsgrunn, detaljert (ref = arbeidsinnvandrere)		
Familie, ikke til flyktning	1,25	1,30
Familie til flyktning	1,98	2,19
Flyktning (asyl)	0,30	0,36
Flyktning (overføring/kvote)	3,40	3,94
Utdanningsinnvandrere	0,27	0,30
Nordisk	0,50	0,61
Annet/ukjent	0,86	(1,01)
Familiesituasjon (ref = enslige)		
Par uten barn	1,60	1,68
Par med barn	1,54	1,60
Mor med barn	1,48	1,50
Far med barn	1,51	1,51
Samboere med felles barn	1,60	1,62
Partnere med eller uten barn	1,87	2,10
Ankomstår (ref = 2000)		
2001	1,12	1,13
2002	1,14	1,13
2003	1,20	1,19
2004	1,39	1,36
2005	1,45	1,41
2006	1,40	1,34
2007	1,47	1,38
2008	1,51	1,42
2009	1,61	1,52
2010	1,61	1,50
2011	1,63	1,52
2012	1,51	1,42
2013	1,42	1,33
2014	1,38	1,31
2015	1,59	1,53
2016	1,71	1,67
Sentralitet, første kommune (ref = sentralitet 1)		
Sentralitet 2	0,88	0,88
Sentralitet 3	0,90	0,87
Sentralitet 4	0,86	0,79
Sentralitet 5	0,71	0,66
Sentralitet 6 (minst sentralt)	0,73	0,68
Opprinnelsesland/-område (ref = Danmark)		
Romania		1,78
Bulgaria		1,76
Pakistan		1,63
Litauen		1,57
Polen		1,56
Albania, Israel, Mongolia		1,55
Resten av Asia og Stillehavsoyene utenom Australia/NZ		1,54
Latvia		1,52
Hellas, Kypros		1,51
Tyrkia		1,50
Ukraina, Moldova, Belarus		1,45
Nord-Afrika		1,45
Tidl. Jugoslavia		1,42
Russland		1,36
Slovakia, Tsjekkia, Ungarn		1,30
Resten av Midt-Østen		1,30

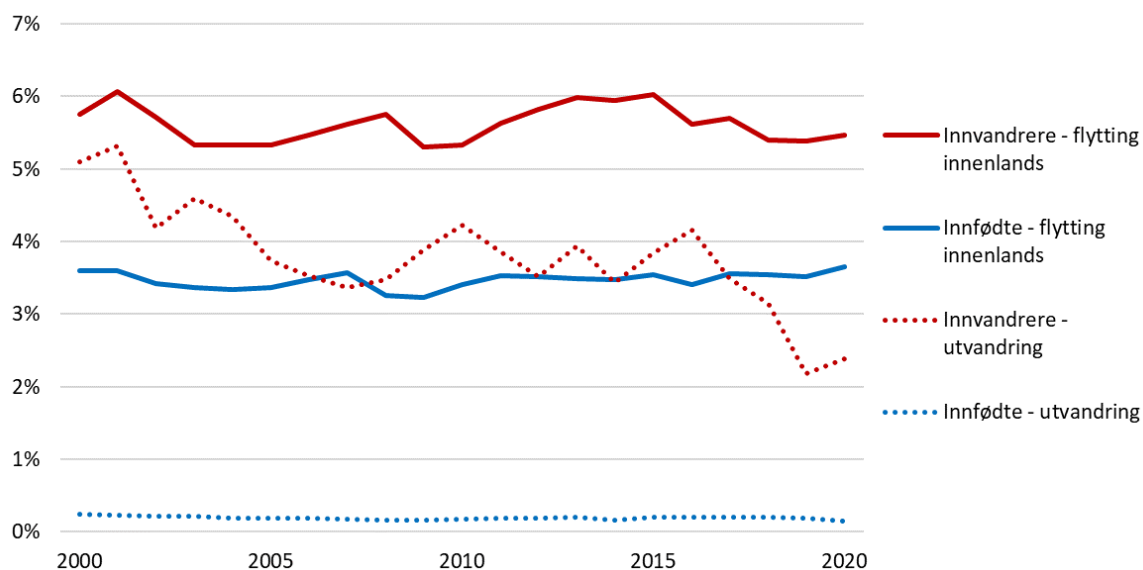
Tabell 6.1 (del 2): Sammenhengen mellom ulike kjennetegn ved innvandrere og hvorvidt de fortsatt bor i sin første kommune fem år etter innvandring. Alle innvandrere som kom i perioden 2000-2016. Oddsratene.

Italia		1,28
Estland		1,25
Kaukasus og Sentral-Asia		1,22
Nederland		1,22
Spania, Portugal		1,20
Sverige		1,19
Irak		1,18
Resten av Sør-Amerika		(1,16)
Eritrea, Etiopia		(1,16)
Tyskland		(1,14)
Karibia og Sentral-Amerika		(1,14)
Irland		(1,12)
Somalia, Djibouti		(1,10)
Afghanistan		(1,06)
Sri Lanka		(1,06)
Syria		(1,05)
Bangladesh		(1,04)
Resten av Afrika		(1,03)
Brasil		(1,01)
Storbritannia		(0,98)
Sveits, Østerrike		(0,95)
Island		0,94
Iran		(0,93)
Frankrike, Belgia, Luxembourg		(0,85)
Finland		0,81
Kina		0,79
Australia, New Zealand		0,53
India		0,50
Resten av Øst-Asia		0,47
USA, Canada		0,44
Konstantledd	0,55	0,45
Antall observasjoner	891,463	891,463
Pseudo R2	0,10	0,11

6.2 Flyttehyppighet

Innvandrerne flytting fra sin første kommune er kanskje bare én av flere flyttinger de har i Norge. I denne delen analyseres alle flyttingene til både innvandrere og andre ved å beregne flyttehyppighet, altså antall flyttinger per 100 personer i ulike grupper i et gitt år. Denne delen omfatter alle innvandrere, også de som kom før 2000.

Figur 6.8 viser flyttehyppigheten mellom kommuner innenlands (heltrukne linjer) og utvandring (prikkede linjer) for innvandrere og innfødte (figuren bruker samme tall som Figur 3.7, men her vises antall flytt per 100 i hver gruppe) Blant innfødte flytter oppunder 4 prosent av befolkningen hvert år, mens det tilsvarende tallet for innvandrere er mellom 5 og 6 prosent. Denne forskjellen har holdt seg nokså konstant over tid. Innvandrerne har også klart høyere utvandringshyppighet enn innfødte, men sannsynligheten for å utvandre er blitt lavere blant innvandrere over tid, og særlig de siste fem årene.

Figur 6.8: Andel som flytter innenlands eller ut av Norge, innvandrere og innfødte (inkludert norskfødte med innvandrerforeldre), 2000-2020

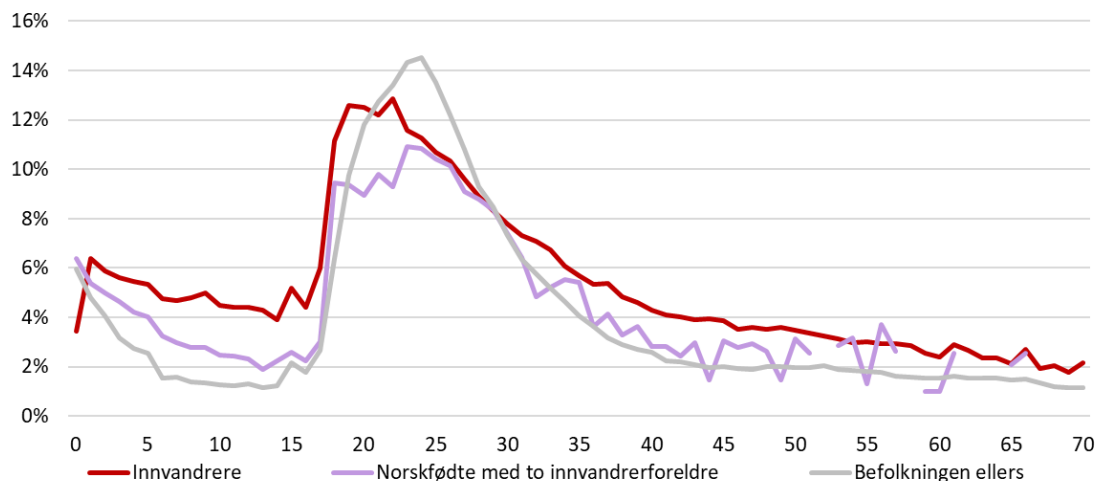
Note: Tallene viser antall flyttere/utvandrere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere/innfødte).

En grunn til at flyttehyppigheten blant innvandrere er høyere enn blant innfødte, kan være at mange innvandrere i Norge er i ung voksen alder, en alder da flytting også er vanlig. I resten av dette kapitlet er disse aldersforskjellene tatt høyde for ved bruk av aldersspesifikke flyttehyppigheter, der flyttehyppighetene er beregnet etter ettårig alder (ved at antall flyttinger blant personer i en viss alder er delt på alle personer i den alderen). For å gi et mest mulig oppdatert bilde av flyttehyppighetene etter alder, brukes data for 2019 og 2020.

6.2.1 Innenlandsk flytting – kort botid trumfer alder

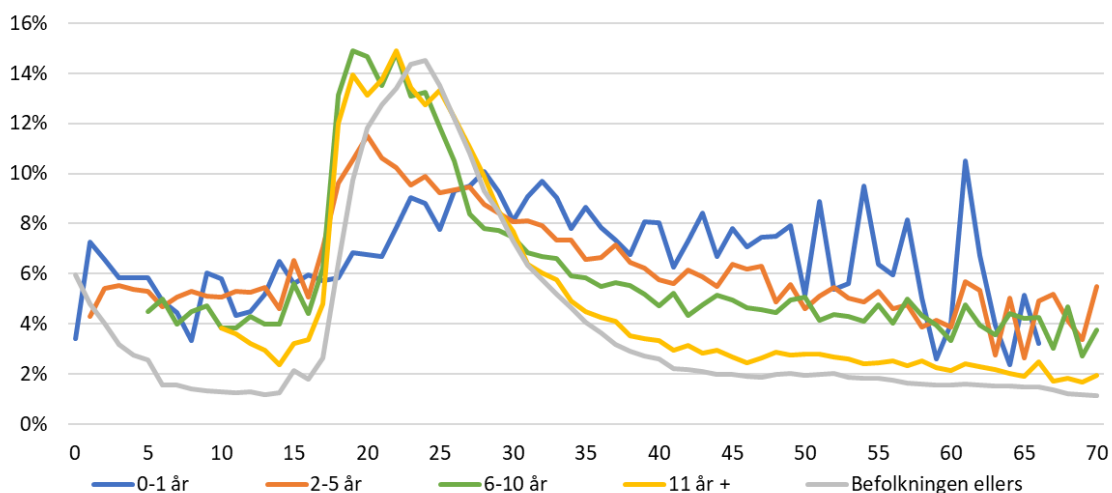
Som vist i Figur 6.9 er det en klar sammenheng mellom alder og flytting, både for innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers. Unge voksne flytter mest, og det er også relativt mye flytting blant de minste barna. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det få personer i de eldste aldersgruppene, noe som bidrar til å forklare hvorfor den linjen er litt hakkete lengst mot høyre.

At linjene for innvandrere og befolkningen ellers er såpass like, kan indikere at en god del av forskjellene i den generelle flytteraten (Figur 6.8) skyldes ulik aldersstruktur. Men det er også forskjeller i de aldersspesifikke flytteratene: Innvandrere som er barn og unge flytter i større grad enn innfødte barn og unge. Også innvandrere over 30 år flytter i større grad enn innfødte på samme alder. Men når det gjelder unge voksne, flytter personer som ikke er innvandrere eller har innvandrerforeldre i større grad enn både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

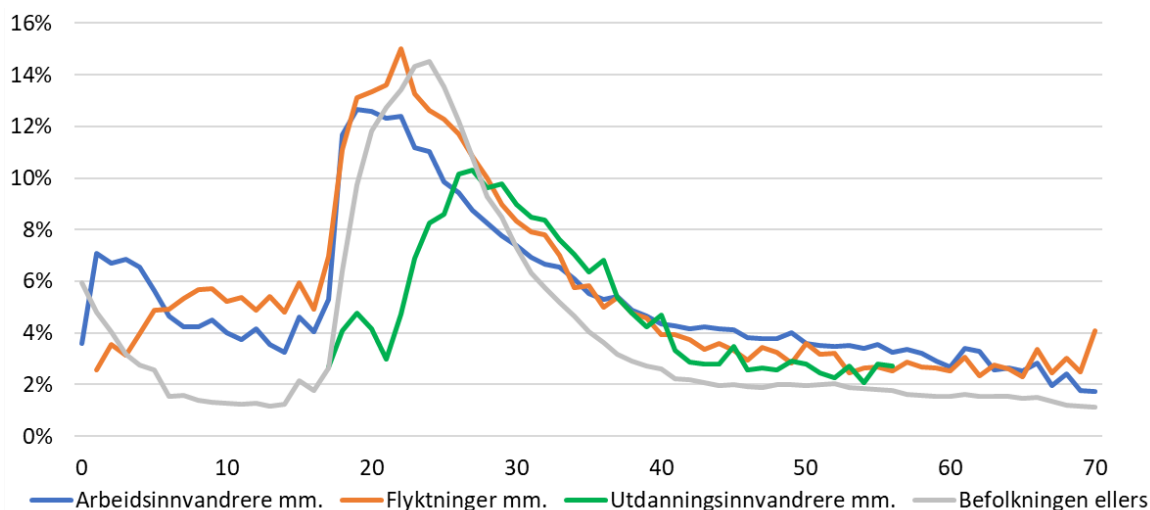
Figur 6.9: Flyttehyppighet innenlands etter alder og innvandrerkategori, 2019-20.
 Note: Tallene viser antall flyttere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere, norskfødte med innvandrereforeldre og befolkningen ellers), etter ettårig alder.

Det er også relativt stor forskjell i flyttehyppigheten etter botid, som Figur 6.10 viser. For de nyankomne (0-1 års botid) er det små forskjeller etter alder (også her er det relativt få i de eldste aldersgruppene, så små ulikheter kan gi store utslag). Deretter, med økt botid, blir aldersstrukturen mer og mer lik på den øvrige befolknings (grå linje), med mer flytting i 20-årsalderen enn i andre aldre. Men det å være nyankommen innvandrere ser altså ut til å trumfe alder.

Figur 6.10: Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere alder etter botid i Norge, sammenlignet med aldersspesifikk flyttehyppighet for befolkningen ellers. 2019-20.
 Note: Tallene viser antall flyttere delt på antall innvandrere i den aktuelle botidsgruppa, etter ettårig alder.

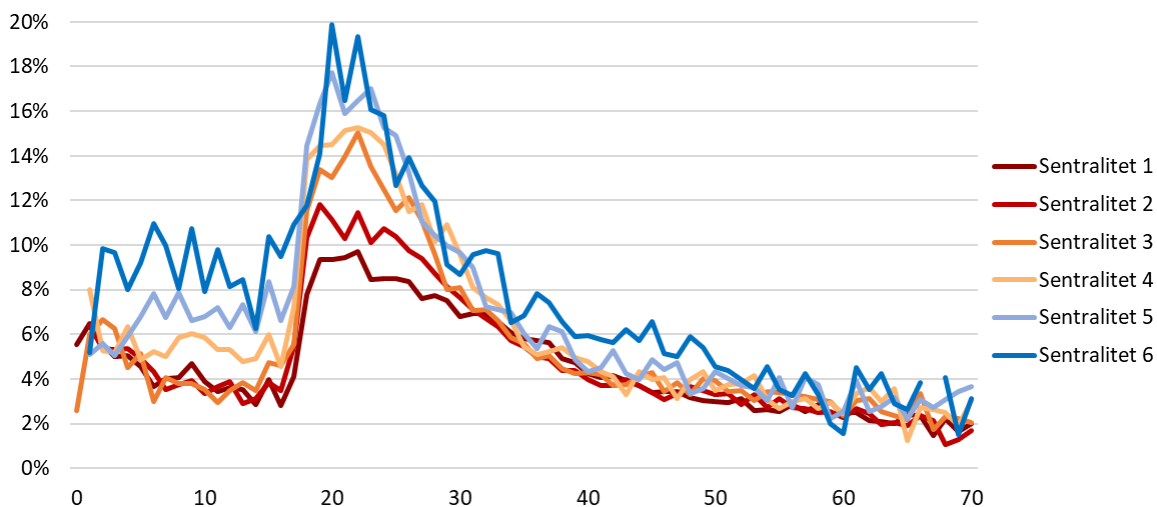
I Figur 6.11 sammenlignes de aldersspesifikke flyttehyppighetene for de tre hovedgruppene av innvandrere etter innvandringsgrunn. Utdanningsinnvandrerne flytter relativt lite innenlands, i alle fall hvis de er under 25 år, mens flyktninger og arbeidsinnvandrere har nokså lik flyttehyppighet, med noe mer flytting blant flyktninger i alderen 5-30 år. I arbeidsinnvandrere-gruppa er det også nokså høy flyttehyppighet blant de aller yngste – denne gruppe omfatter også familie til arbeidsinnvandrere og nordiske borgere.

Figur 6.11: Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og innvandringsgrunn. 2019-20.

Note: Flyttehyppigheten blant flyktninger blir noe lavere dersom flyktninger med innvilget asyl holdes utenom, se Figur 8.20).

Flyttehyppigheten varierer også etter sentraliteten i kommunen innvandrerne flytter fra, som vist i Figur 6.12. Det er høyest flyttehyppighet blant innvandrere i de minst sentrale kommunene (sentralitet 5 og 6), og minst flyttehyppighet fra Osloområdet (sentralitet 1), i så å si alle aldre.

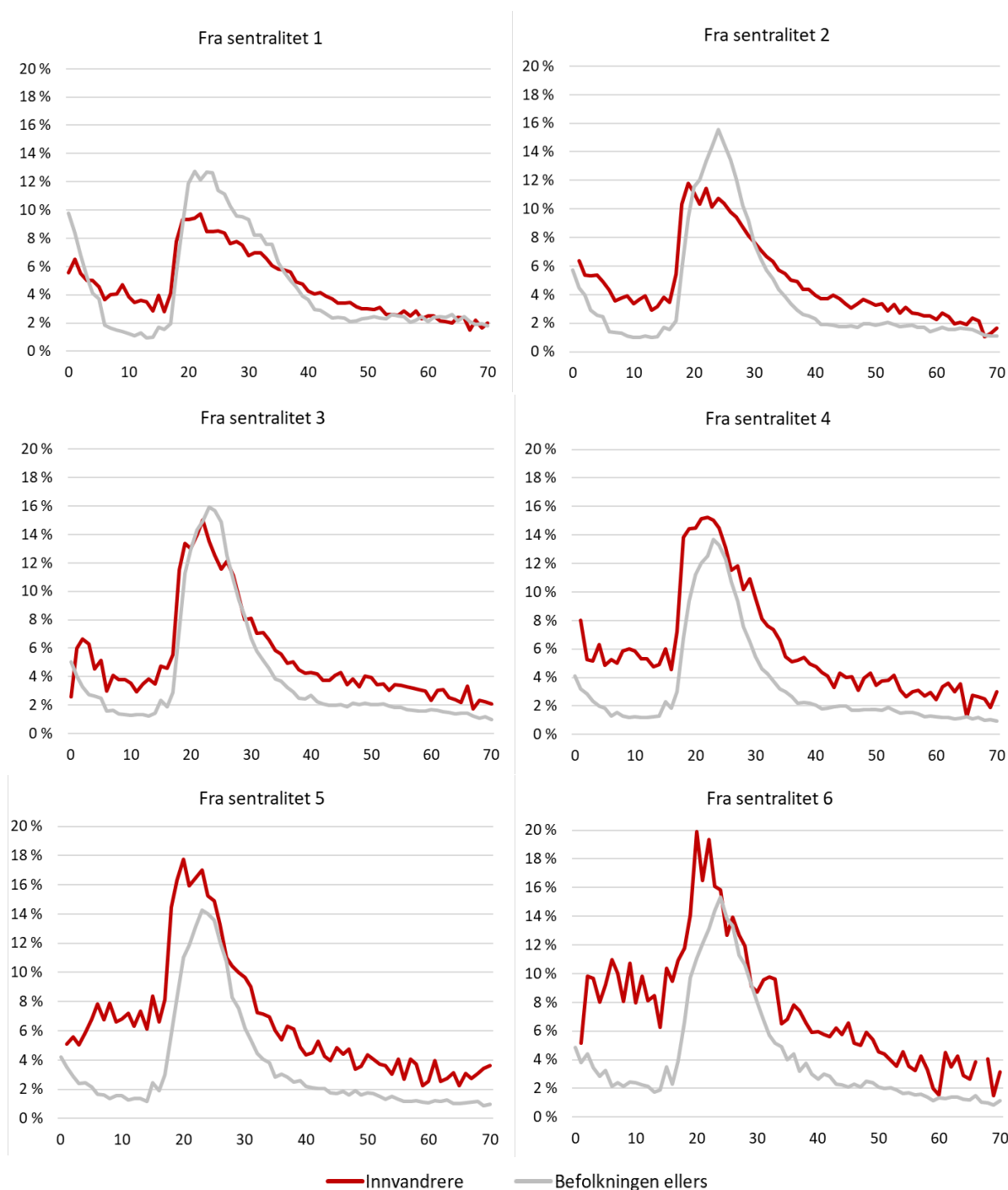

Figur 6.12: Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og sentralitet i kommunen de flytter fra. 2019-20.

Note: Tallene viser antall flyttere delt på antall innvandrere i den aktuelle sentraliteten, etter ettårig alder.

Også blant befolkningen ellers varierer flyttehyppigheten med sentralitet, og Figur 6.13 viser forskjellen mellom innvandrere og befolkningen ellers på dette området (på grunn av små tall er gruppa av norskfødte med to innvandrerforeldre utelatt). Flere konklusjoner kan trekkes fra den figuren: For det første er sannsynligheten for å flytte høyere for innvandrere som er barn og særlig ungdom enn for barn og ungdom i befolkningen ellers, i alle sentraliteter. For det andre er flyttehyppigheten blant de eldre (som i dette tilfellet er definert som 30 år eller mer) høyere for innvandrere enn for befolkningen ellers i alle sentraliteter unntatt sentralitet 1. For det tredje er det relativt store forskjeller etter sentralitet når det gjelder flyttehyppigheten i den mest

flytteintensive unge voksne alderen: Innvandrere i 20-årene flytter i mindre grad enn befolkningen ellers dersom de bor i sentralitet 1, 2 og til dels i 3, mens det er motsatt i de mindre sentrale kommunene: Fra disse kommunene flytter unge voksne innvandrere i større grad enn jevnaldrende i befolkningen ellers.

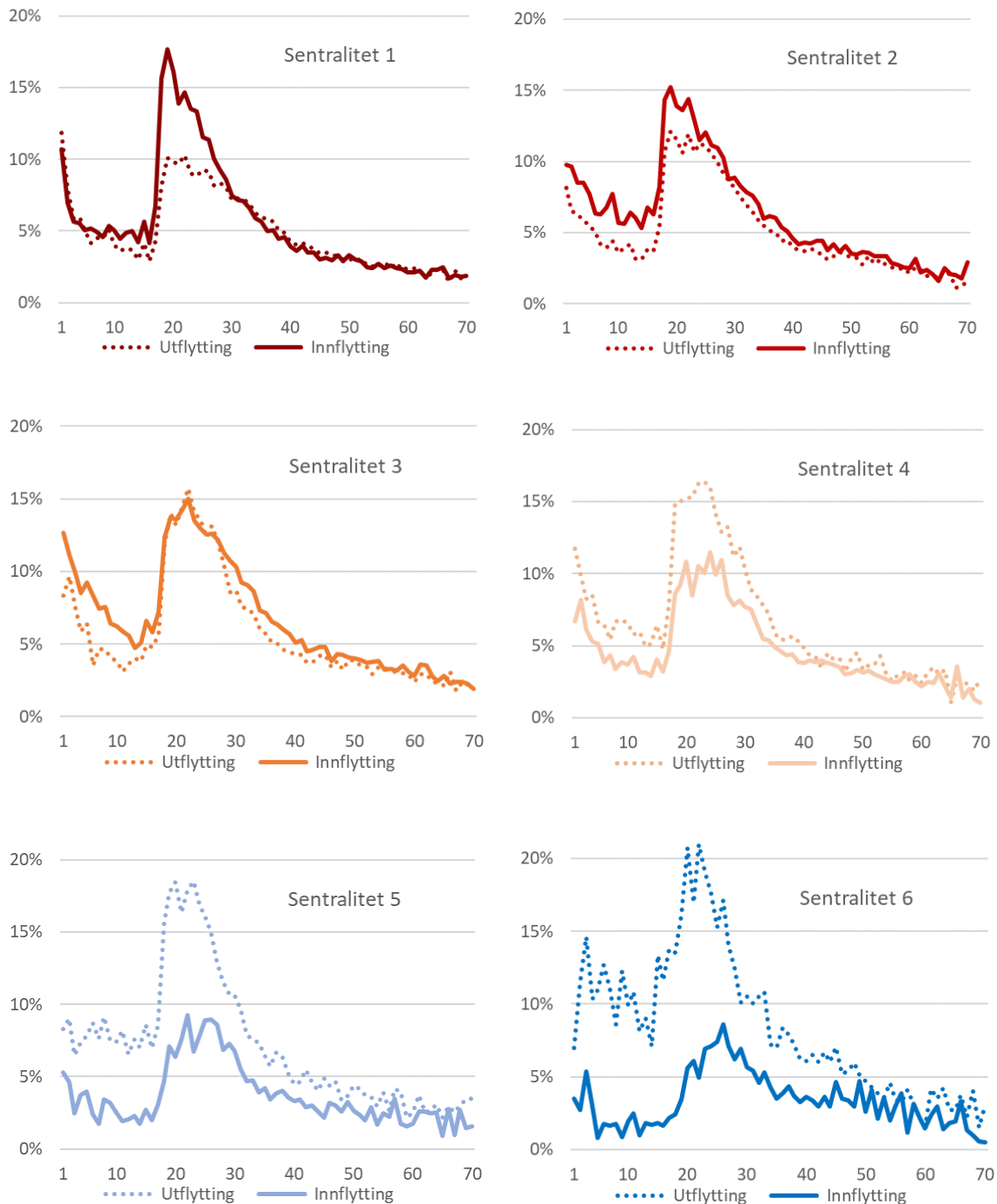

Figur 6.13: Flyttehyppighet (innenlands) etter alder og sentralitet for innvandrere og befolkningen ellers, 2019/20.

Note: Tallene viser antall flyttere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere eller befolkningen ellers, i de ulike sentralitetene), etter ettårig alder. På grunn av få observasjoner er norskfødte med to innvandrerforeldre utelatt i denne figuren.

Mens Figur 6.13 sammenligner innvandrere og befolkningen ellers når det gjelder flytting fra kommuner i ulike sentraliteter, viser Figur 6.14 forskjellen mellom innvandrernes utflyttinger og

innflyttinger fra/til kommuner i ulike sentraliteter. Stiplede linjer viser utflyttinger (og er de samme som i Figur 6.13), mens heltrukne linjer viser innvandrernes innflyttinger delt på alle innvandrere i den aktuelle sentraliteten (og alderen). Alle figurene viser innenlandske flyttinger. I sentralitet 1 og 2 er innflyttingen av innvandrere høyere enn utflyttingen i så å si alle aldersgrupper, mens det motsatte er tilfellet i sentralitet 4, 5 og 6. I sentralitet 3 er det så vidt litt mer utflytting enn innflytting av innvandrere i 20-årene, men ellers er det mer innflytting enn utflytting.

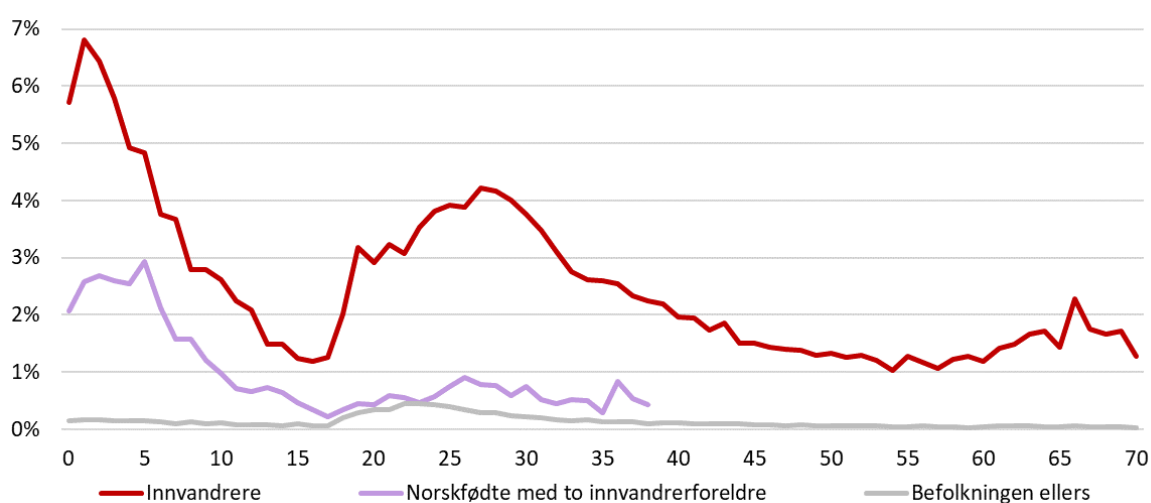

Figur 6.14: Innvandreres innenlandske flyttinger fra og til kommuner i ulike sentraliteter, delt på alle innvandrere i den aktuelle sentraliteten etter alder, 2019/20.
 Note: Med 'den aktuelle sentraliteten' menes sentraliteten som utflyttingen skjer fra og innflyttingen skjer til.

6.2.2 Utvandring – mindre vanlig enn innenlandsk flytting, også blant innvandrere

Forskjellene mellom gruppene er vel så store når det gjelder utvandringshyppighet, altså andelen som flytter til utlandet. Figur 6.15 viser utvandringshyppigheten for innvandrere, norskfødte med to innvandrerforeldre og befolkningen ellers, og det er klart høyere utvandringshyppigheter for innvandrere, i alle aldre. Blant norskfødte med to innvandrerforeldre er det for få personer (og utvandring) i de eldre aldersgruppene til at linjen kan trekkes helt til alder 70, men utvandringshyppighetene i denne gruppa ligger nokså nærme resten av befolkningens, i alle fall etter alder 20.

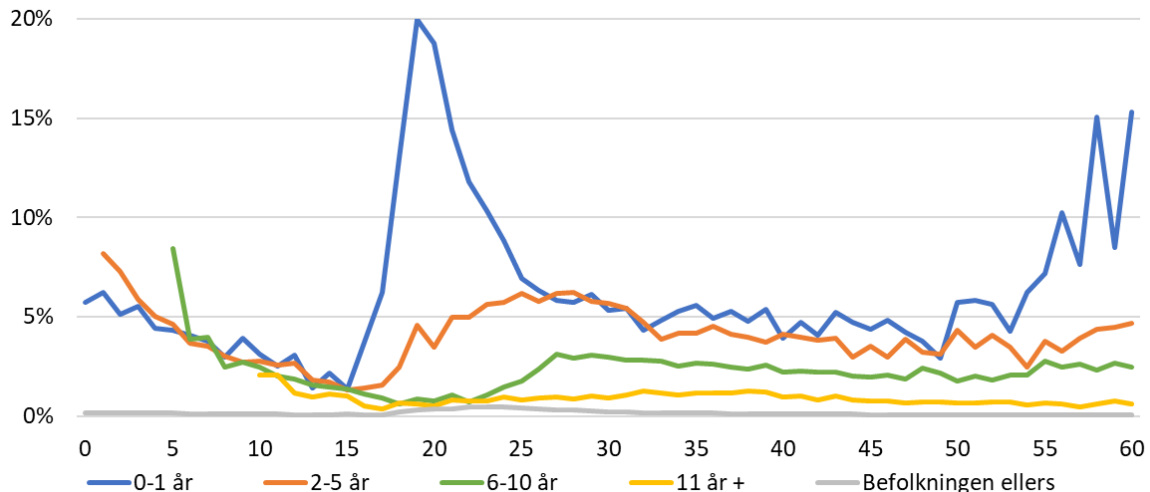
Blant innvandrere i slutten av 20-årene utvandret omtrent 4 prosent årlig (årene 2019-20). Det er lavere en andelen som flyttet innenlands. Som Figur 6.9 viste, var den innenlandske flyttehyppigheten for innvandrerne i denne aldersgruppa omtrent 10 prosent. For innvandrere i slutten av 20-årene er det altså omtrent dobbelt så sannsynlig å flytte til en annen kommune i Norge som å utvandre fra landet.

Figur 6.15: Utvandringshyppighet etter alder og innvandrerkategori, 2019/20

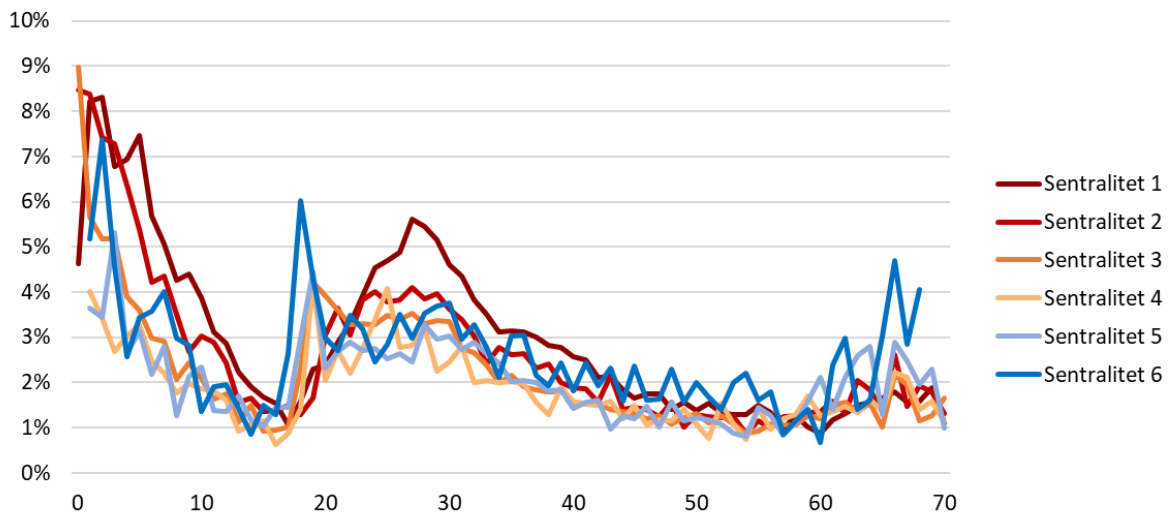
Note: Tallene viser antall utvandrere delt på befolkningen i den aktuelle gruppa (innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers), etter ettårig alder. For norskfødte med to innvandrerforeldre er det få personer (og lite utvandring) i de eldste aldersgruppene, derfor stopper den linjen ved yngre alder enn de to andre.

Utvandring er klart mest vanlig for nyankomne innvandrere (Figur 6.16). Aller høyest utvandringshyppighet har innvandrerne i alderen rundt 20 år som bare har bodd i Norge i 0-1 år (den er også høy blant eldre innvandrere med så kort botid, men de er det få av). Ettersom botiden øker, synker også utvandringshyppighetene, i alle voksne aldre.

Figur 6.16: Utvandringshyppighet etter alder og botid (for innvandrere), 2019/20.
 Note: Tallene viser antall utvandrede innvandrere delt på alle innvandrere i den aktuelle botidsgruppa (og alle utvandrere i befolkningen ellers fordelt på befolkningen ellers), etter ettårig alder.

Figur 6.17 viser utvandringshyppigheter etter alder og sentralitet. I alderen 25-35 år er utvandringshyppigheten høyest blant innvandrere i Osloområdet (sentralitet 1), men på grunn av mange små tall er det vanskelig å trekke noen klare konklusjoner om andre forskjeller mellom sentralitetsnivåene. Senere i rapporten (kapittel 7) presenteres flere resultater som også indikerer at sannsynligheten for å utvandre er høyest blant de som bor i sentrale strøk, i de fleste innvandrergupper.

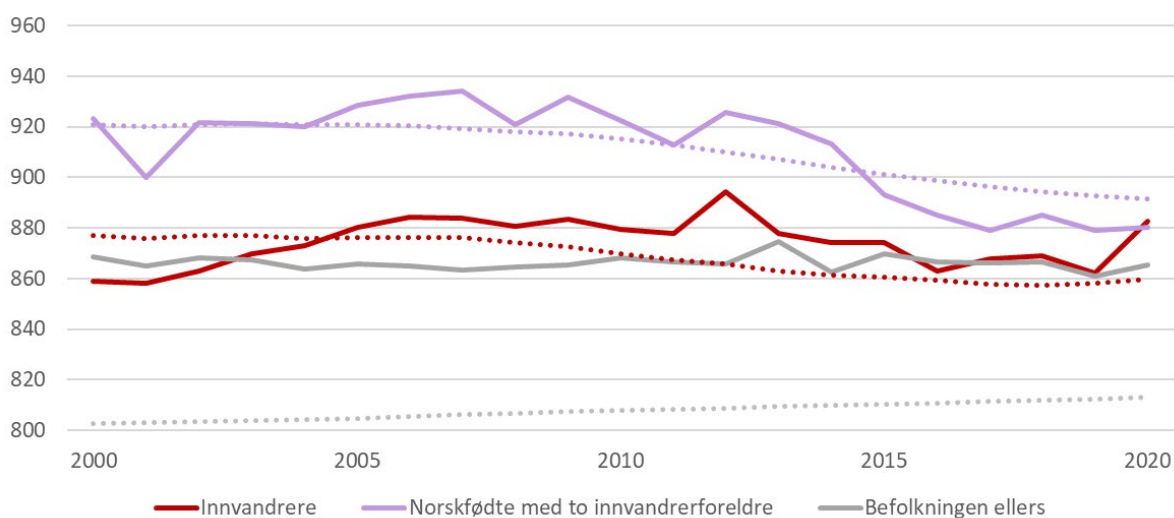

Figur 6.17: Utvandringshyppighet for innvandrere etter alder og sentralitet i kommunen de har flyttet fra, 2019/20.
 Note: Tallene viser antall utvandrede innvandrere delt på alle innvandrere i den aktuelle sentraliteten, etter ettårig alder.

Figur 6.17 over baserer seg på tall fra 2019 og 2020, altså (bare) to år. Men som de heltrukne linjene i figuren under (

Figur 6.18) viser, har det ikke vært veldig store endringer i perioden fra 2000 når det gjelder gjennomsnittlig sentralitetsindekstall i kommunen som utvandringen skjer fra. Utvandrere fra både

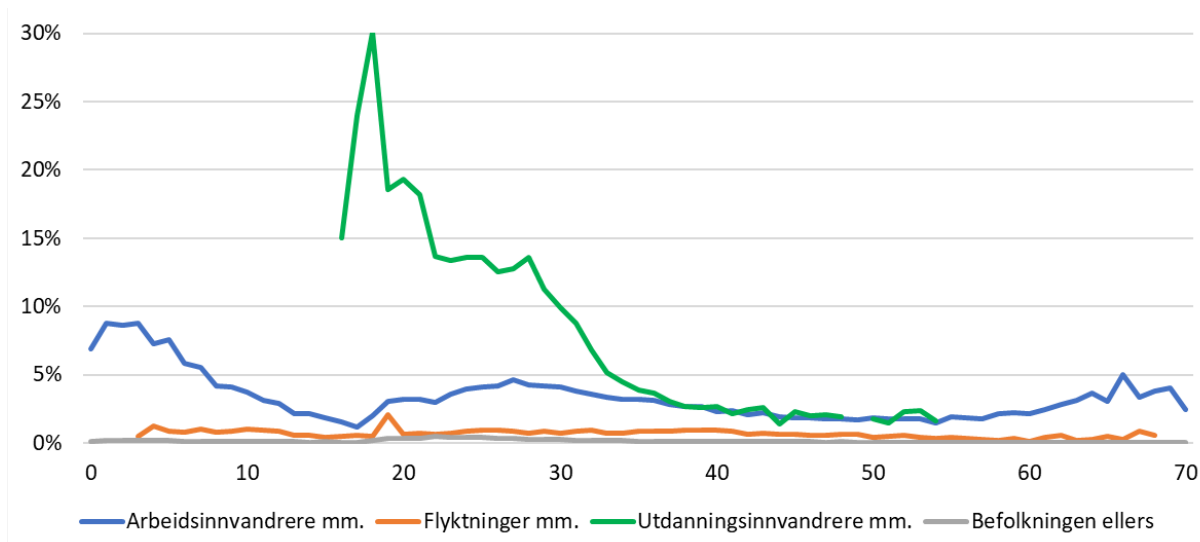
innvandrere og befolkningen ellers utvandrer i snitt fra omtrent samme sentralitetsindekstall nå som i 2000, mens norskfødte med to innvandrerforeldre i snitt utvandrer fra litt mindre sentrale kommuner nå enn ved begynnelsen av 2000-tallet. Det henger sammen med at denne gruppen generelt bor noe mindre sentralt nå. De stiplede linjene i figuren er de samme som i Figur 4.6 tidligere, og viser gjennomsnittlig sentralitetsindekstall for alle som bor i Norge i den aktuelle gruppa. Avstanden mellom stiplet og heltrukket linje antyder hvor mye mer sentralt utvandrerne bodde (før de utvandret) sammenlignet med de som ikke utvandret, og denne avstanden er klart størst blant de som verken er innvandrere eller født i Norge med to innvandrerforeldre ('befolkningen ellers').

Figur 6.18 Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall i kommunen man utvandrer fra (heltrukne linjer) sammenlignet med gjennomsnittlig sentralitetsindeks for alle bosatte (stiplede linjer) i ulike grupper. 2000-2020.

Utdanningsinnvandrerne skiller seg ut når det gjelder hvor stor andel som utvandrer et gitt år. Som Figur 6.19 viser, har utdanningsinnvandrerne betydelig høyere utvandringshyppigheter enn arbeidsinnvandrere og flyktninger. Utdanningsinnvandrerne har innenlandske flyttehyppigheter på mellom 2 og 10 prosent (Figur 6.11), det er altså langt vanligere for utdanningsinnvandrere å flytte til et annet land enn til en annen norsk kommune.

Det er også store forskjeller i utvandringshyppighetene blant arbeidsinnvandrere og flyktninger. Arbeidsinnvandrere utvandrer i langt større grad, i alle aldersgrupper. Men også flyktninger utvandrer i litt større grad enn befolkningen ellers, vist med grå linje helt nederst.

Figur 6.19: Utvandringsshyppighet for innvandrere etter alder og innvandringsgrunn og sammenlignet med befolkningen ellers, 2019/20
 Note: Tallene viser antall utvandrere delt på alle bosatte i den aktuelle gruppa, etter ettårig alder.

6.3 Oppsummering – bofasthet og flyttehyppighet

Dette kapitlet har handlet om innvandrernes flytting (eller ikke) fra deres første kommune, og flyttehyppighet mer generelt. Her er noen hovedresultater:

- Fem år etter ankomst til Norge bor omkring halvparten av innvandrerne fortsatt i sin første kommune.
- Nyere ankomstkohorter av innvandrere er mer bofaste enn tidligere ankomstkohorter.
- Innvandrere som begynte sin tid i Norge i de mest sentrale kommunene (sentralitet 1), har vært mer bofaste enn andre.
- Kvoteflyktninger er den mest bofaste av innvandrergroppene etter finfordelt innvandrergropp. Også familieinnvandrere (både til flyktning og til andre) er mer bofaste enn arbeidsinnvandrere, mens flyktninger med innvilget asyl, utdanningsinnvandrere og nordiske borgere er mindre bofaste.
- Enslige innvandrere er minst bofaste, mens par med eller uten barn har vært klart mer tilbøyelige til å bli boende i sin første kommune.
- Innvandrere fra Øst-Europa er relativt bofaste, mens innvandrere fra USA/Canada, Øst-Asia og India i liten grad fortsatt bor i sin første kommune fem år etter at de kom til Norge.
- Den generelle flyttehyppigheten – både mellom kommuner og til utlandet – er høyere for innvandrere enn for befolkningen ellers.
- Dette henger delvis sammen med at mange innvandrere er i aldersgrupper der det er vanlig å flytte. Aldersspesifikke flyttestatistikker (innenlands) viser at innvandrere som er barn og unge, eller over 30 år, flytter noe mer enn sine jevnaldrende som ikke er innvandrere. Men blant personer i 20-årene flytter befolkningen ellers oftere enn innvandrerne mellom norske kommuner.
- For helt nyankomne innvandrere er det få aldersforskjeller i flyttehyppigheten – der ser kort botid ut til å trumfe alder. Ettersom botiden øker, ligner innvandrernes aldersprofil for innenlandsk flytting stadig mer på den øvrige befolkningens.
- Flyttehyppigheten er høyest blant innvandrere som bor i de minst sentrale kommunene. I de mest sentrale kommunene er (den innenlandske) flyttehyppigheten blant unge voksne lavere blant innvandrere enn blant befolkningen ellers.

- Innvandrere utvandrer langt hyppigere enn befolkningen ellers, men utvandringshyppigheten blant innvandrere er generelt likevilligere enn deres innenlandske flyttehyppighet.
- Unge voksne innvandrere med kort botid og som bor i de mest sentrale kommunene, utvandrer i størst grad.
- Mønstrene for innenlandsk flytting og utvandring er også ulike etter innvandringsgrunn. Utdanningsinnvandrere utvandrer mer hyppig enn de flytter innenlands. Flyktninger flytter noe hyppigere innenlands, men utvandrer langt sjeldnere, sammenlignet med arbeidsinnvandrere.

7 Hvor innvandrerne flytter

Som vist i forrige kapittel er endringene i innvandrernes bofasthet størst de første årene etter innvandring. Etter fem år blir endringene mindre. Dette kapitlet ser på hvor innvandrerne bor fem år etter ankomst, etter sentraliteten til deres første bokommune. Analysene omfatter alle innvandrere som kom til Norge fra 2000 til 2016 (de som kom senere har ikke vært lenge nok til at dette prosjektet har data om deres bosted fem år etter ankomst).

7.1 Til- og fraflytting etter sentralitet

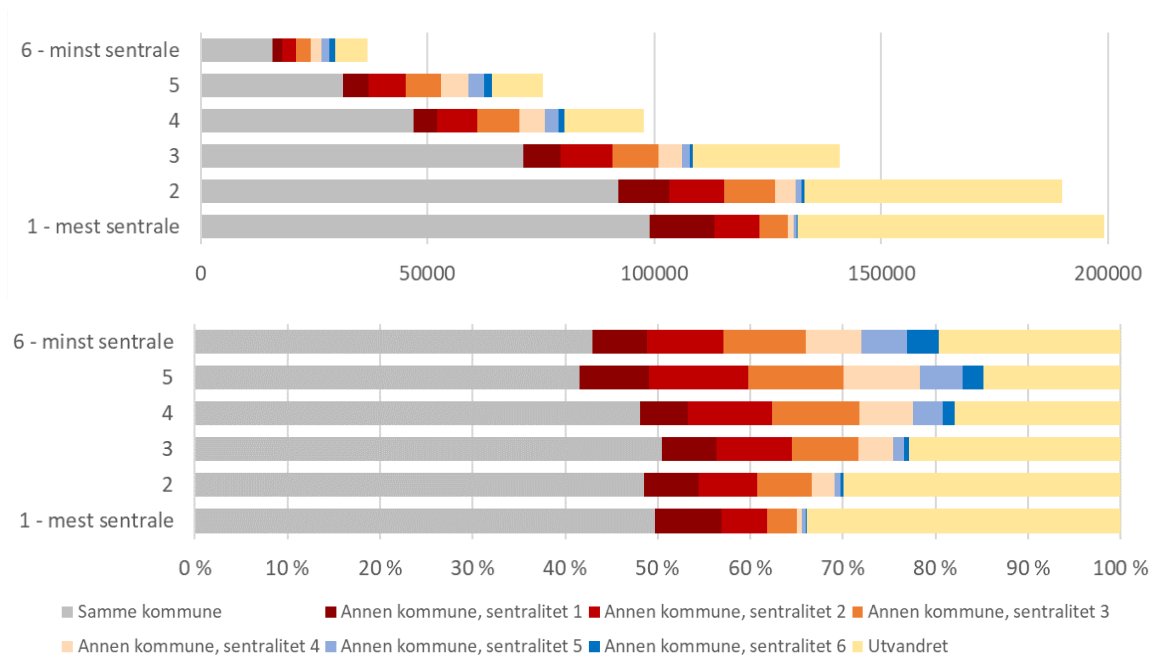
Det er tydelige forskjeller på innvandrerne som starter tilværelsen i Norge i mer eller mindre sentrale deler av landet (målt i ulike sentraliteter), både når det gjelder hvor mange de er, i hvor stor grad de flytter videre og hvor de eventuelt flytter. Figurene som følger i dette avsnittet, bekrefter og utdyper mange av resultatene så langt i rapporten.

7.1.1 Innvandrere i sentrale strøk utvandrer hyppigst, innvandrere i mindre sentrale strøk flytter hyppigere innenlands

Figur 7.1 viser alle innvandrere som har kommet til Norge i perioden 2000-2016 fordelt på sentraliteten i kommunene de først kom til og hvor de bodde fem år etter innvandring. Øverste del av figuren viser antall, og i nederste del vises andeler slik at alle innvandrerne som kom til samme sentralitet til sammen blir 100 prosent.

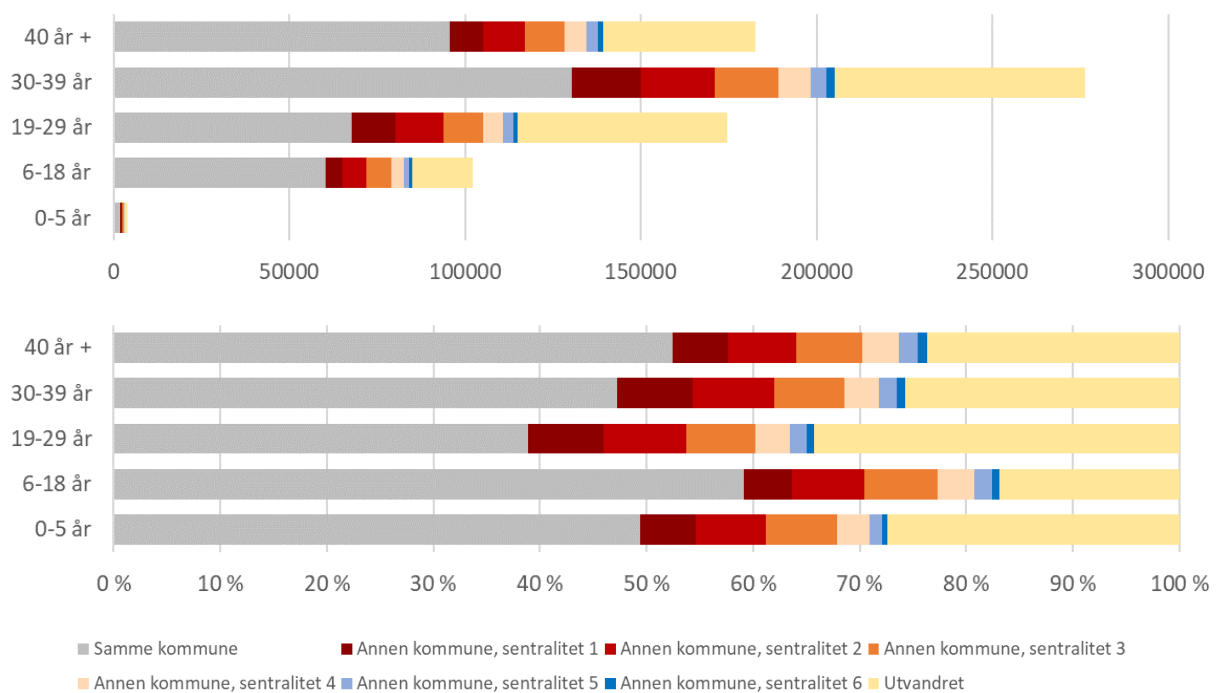
Innvandrerne som ankom til sentralitet 1 og 2 er de mest tallrike, mens færrest begynte sin tid i Norge i sentralitet 6. I alle linjene viser den grå fargen innvandrerne som fortsatt bor i sin første kommune fem år etter at de kom dit, mens den gule fargen lengst til høyre viser de som har utvandret fra Norge. Fargene mellom viser de som har flyttet til en annen norsk kommune enn den de først kom til, etter sentraliteten på den kommunen.

Nederste del av figuren viser forskjeller i tendensen til å flytte – og hvor man flytter – mellom innvandrere som er kommet til mer eller mindre sentrale kommuner. Tendensen til å bli boende er sterkest for innvandrere som kommer til mer sentrale kommuner, i sentralitet 1, 2, 3 og 4 bor omtrent halvparten fortsatt i sin første kommune fem år etter innvandring. Tendensen til å utvandre varierer også kraftig, med høyest sannsynlighet for å utvandre blant innvandrere i Osloområdet (sentralitet 1). I de mindre sentrale kommunene (sentralitet 4-6) er det mer vanlig for innvandrerne å flytte innenlands enn å utvandre. Innvandrerne som flytter innenlands fra en kommune i sentralitet 1 flytter i stor grad til andre kommuner i sentralitet 1 eller 2. Innvandrere som flytter fra mindre sentrale kommuner, flytter delvis til sentrale kommuner, men også i relativt stor grad til andre mindre sentrale kommuner. Likevel indikerer øverste del av figuren at disse flyttestrømmene fra de minst sentrale kommunene er små i antall sammenlignet med flyttestrømmene fra de mer sentrale kommunene.

Figur 7.1: Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.

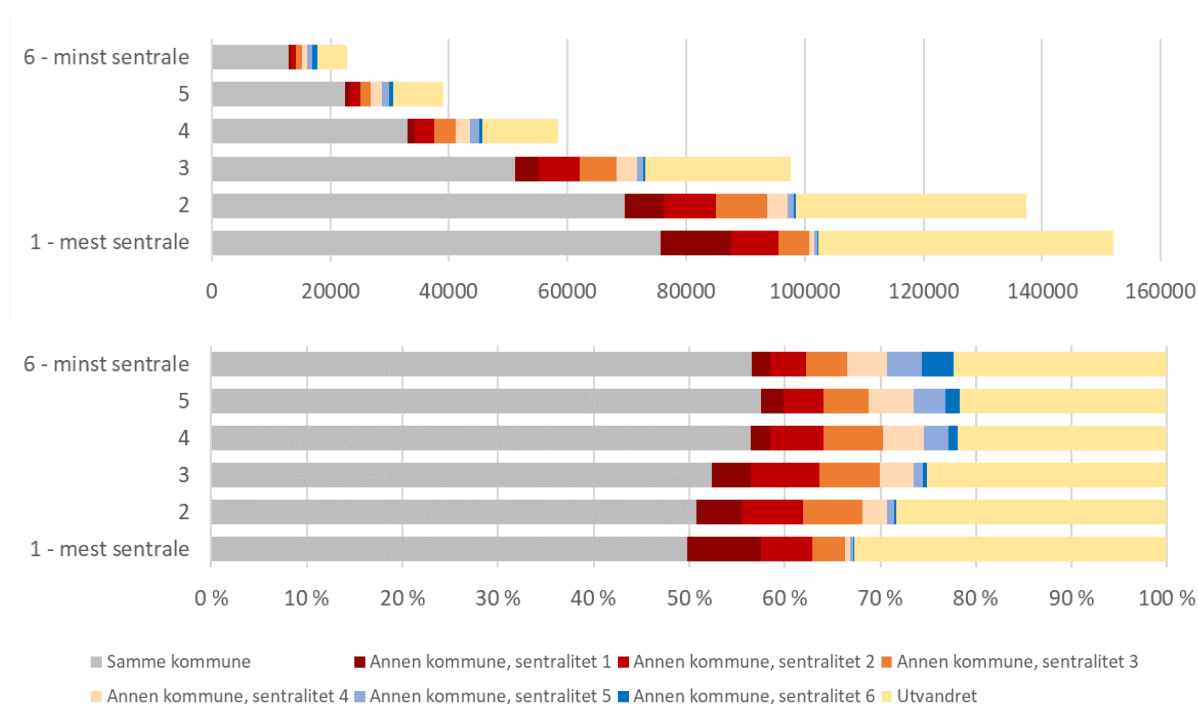
Figur 7.2 viser det tilsvarende mønsteret etter aldersgrupper. Det er klare forskjeller mellom aldersgruppene når det gjelder andelen som har blitt boende og andelen som har utvandret, men få forskjeller når det gjelder retningen på den innenlandske flyttingen – den fargerike midten i den nederste figuren fordeler seg mellom sentralitetene omtrent på samme måte for alle aldersgruppene.

Figur 7.2: Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter alder ved ankomst til Norge. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.

7.1.2 Motsatte mønstre for arbeidsinnvandrere og flyktninger

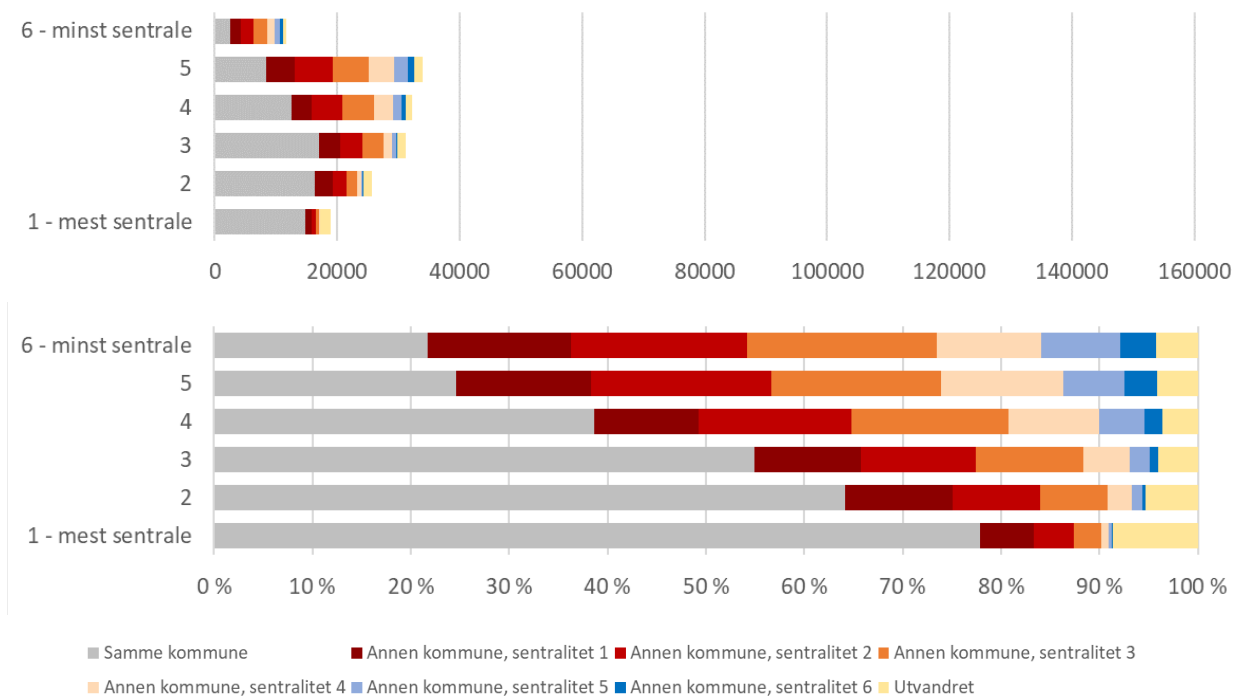
De neste figurene ligner Figur 7.1, men viser situasjonen for arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere hver for seg. De fleste arbeidsinnvandrerne har begynt sin tid i Norge relativt sentralt (Figur 7.3, øverst), men disse har også i større grad utvandret når det er gått fem år. Arbeidsinnvandrerne som har kommet til sentralitet 4, 5 eller 6 har i større grad blitt boende, og dette henger sammen med at de i mindre grad har utvandret. Andelen som har flyttet innenlands er omtrent lik uavhengig av sentralitet, men arbeidsinnvandrere som har flyttet fra de mindre sentrale kommuner har i større grad flyttet til en (annen) mindre sentral kommune.

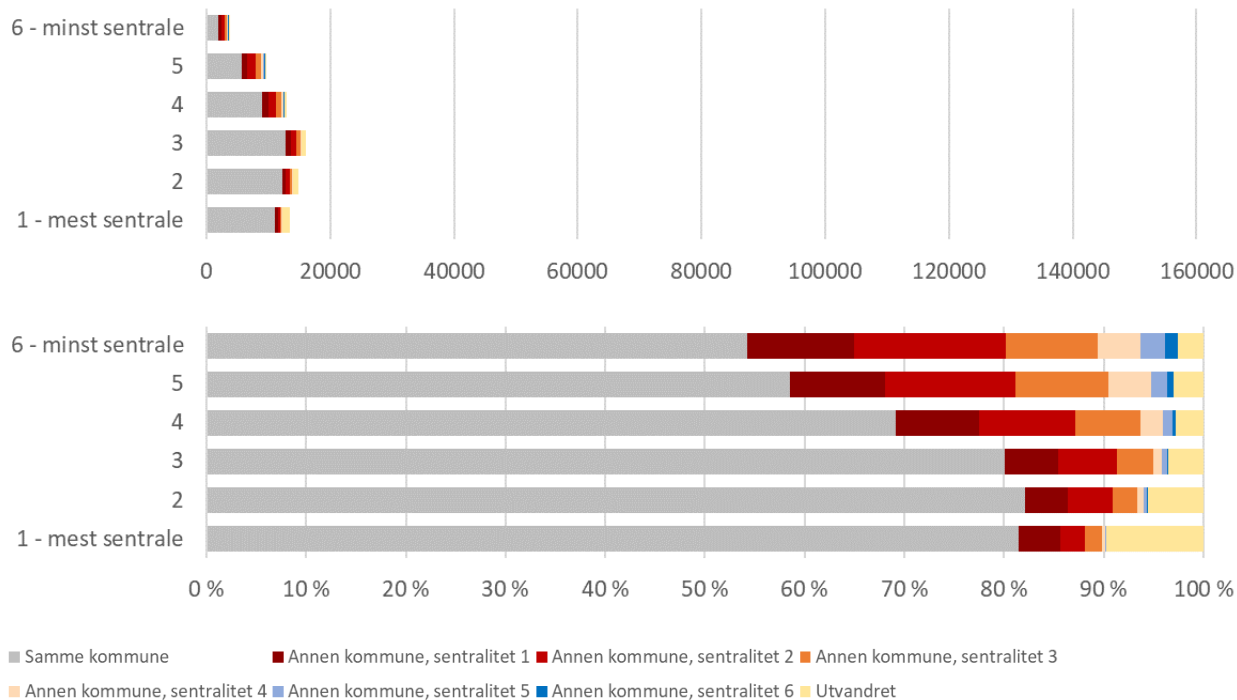
Figur 7.3: Hvor arbeidsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Arbeidsinnvandrere mm.' som kom til Norge 2000-2016.

For flyktninger er bildet nokså annerledes (Figur 7.4). De er i utgangspunktet færre enn arbeidsinnvandrerne, og har i langt større grad begynt sin tid i Norge utenfor de mest sentrale kommunene (øverste del av figuren).

Flyktningenes tendens til å flytte (nederst) er også nesten omvendt av arbeidsinnvandrernes: Andelen som har flyttet fra sin første kommune er klart høyest blant flyktningene som først kom til mindre sentrale strøk, og svært liten blant flyktninger som ankom til Osloområdet (sentralitet 1). Utvandringen er betydelig lavere for flyktninger enn for arbeidsinnvandrere, og her er det lite forskjell mellom sentralitetene (men litt høyere utvandring fra sentralitet 1). Dersom flyktninger med innvilget asyl utelates fra kategorien 'Flyktninger mm.', blir resultatene som vist i Figur 7.5. Der er andelen bofaste langt høyere i alle sentraliteter, men ellers er tendensene ikke så annerledes: Bofastheten er lavest i mindre sentrale strøk, og utvandringshyppigheten er litt høyere fra de mest sentrale kommunene.

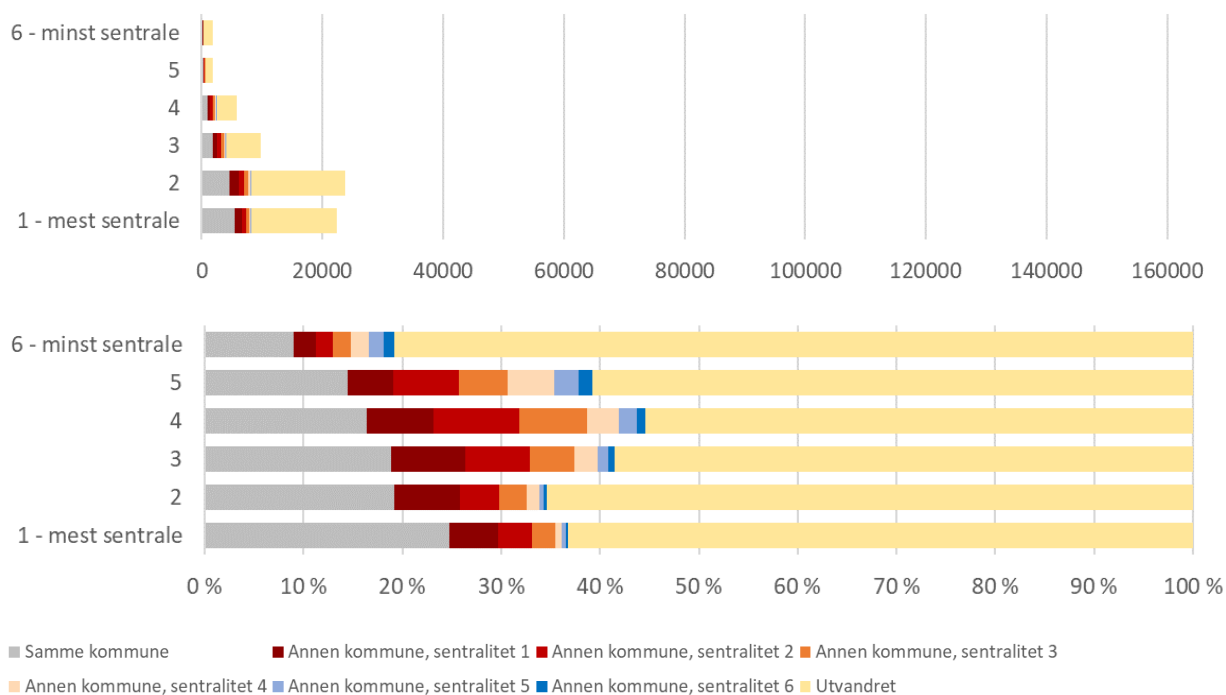

Figur 7.4: Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktinger mm.' som kom til Norge 2000-2016.

Figur 7.5: Hvor flyktingene bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktinger mm.' som kom til Norge 2000-2016, bortsett fra flyktinger med innvilget asyl.

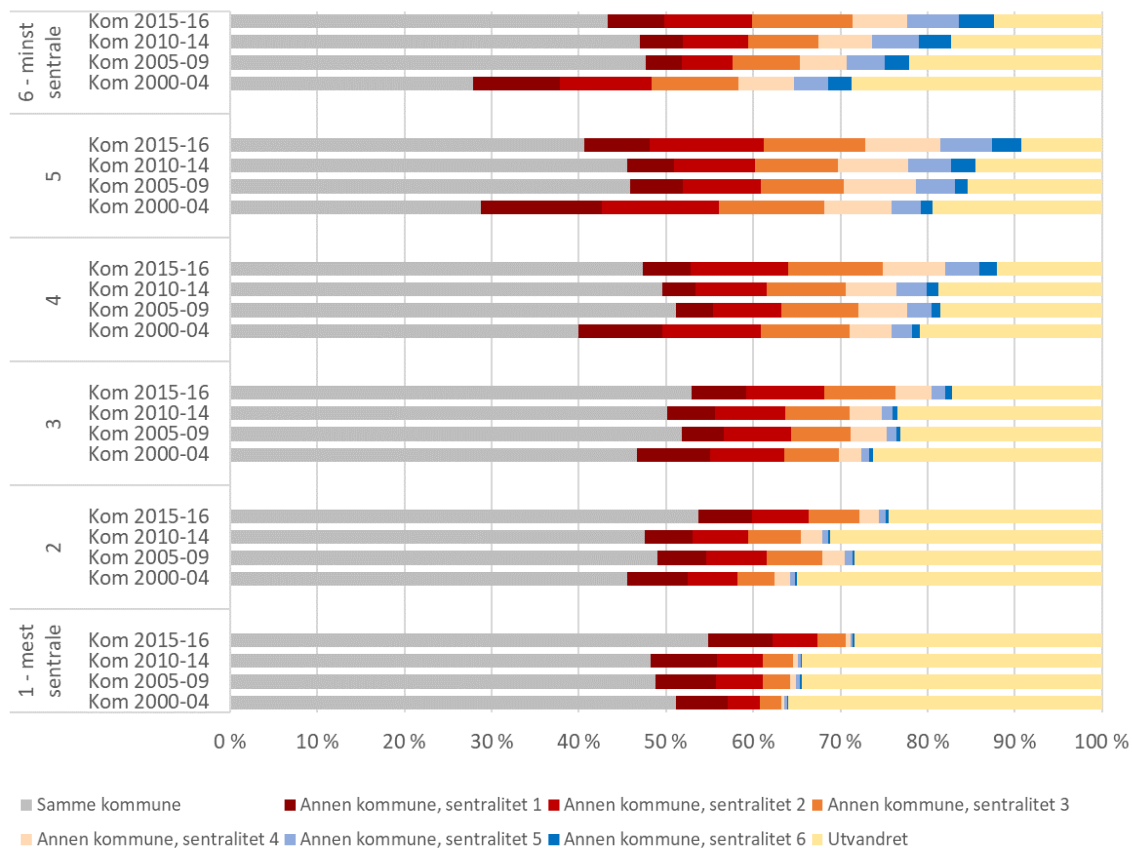
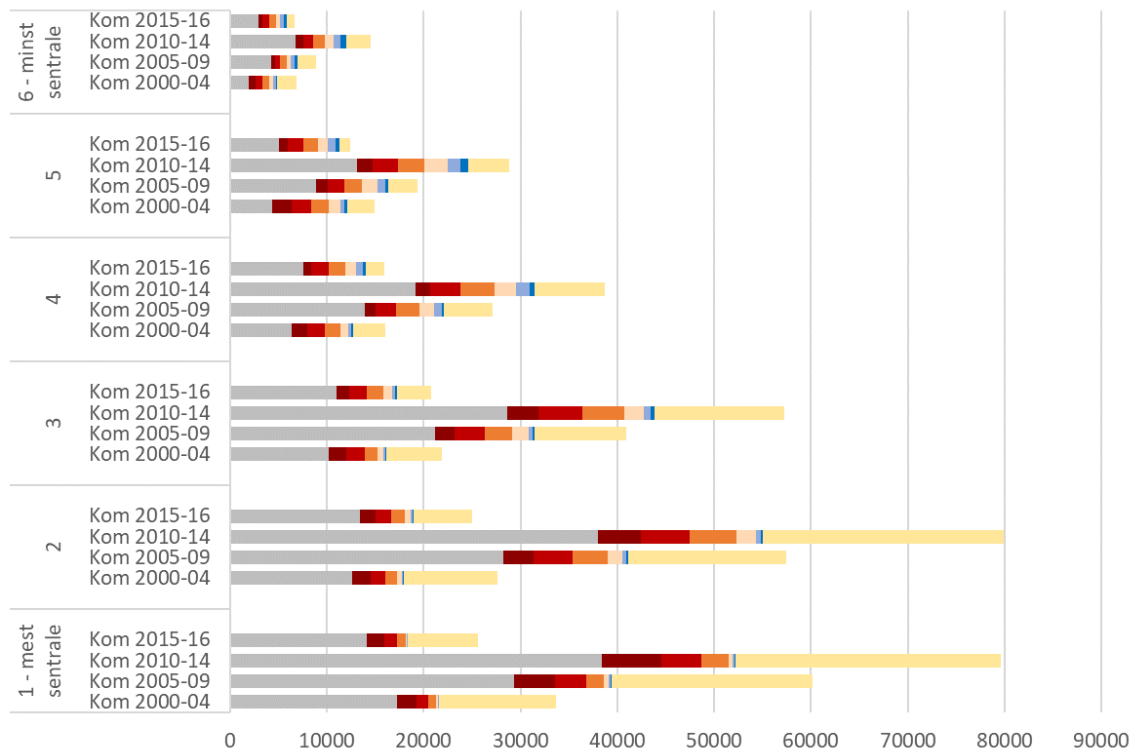
Utdanningsinnvandrerne er i utgangspunktet få og kommer stort sett til sentrale strøk (øverste del av Figur 7.6), og en svært høy andel av dem har utvandret før det er gått fem år. Særlig høy er utvandringen blant utdanningsinnvandrere i de minst sentrale kommunene.

Figur 7.6: Hvor utdanningsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle i kategorien 'Utdanningsinnvandrere mm.' som kom til Norge 2000-2016.

7.1.3 Nyere ankomstkohorter flytter i mindre grad til utlandet, i litt større grad innenlands

Flyttemønstrene etter sentralitet har også endret seg med nye ankomstkohorter av innvandrere. Dette er illustrert i Figur 7.7. Figuren viser både størrelsen på de ulike ankomstkohortene (øverst) og hvordan andelen som blir boende eller flytter til ulike steder har endret seg over tid (nederst).

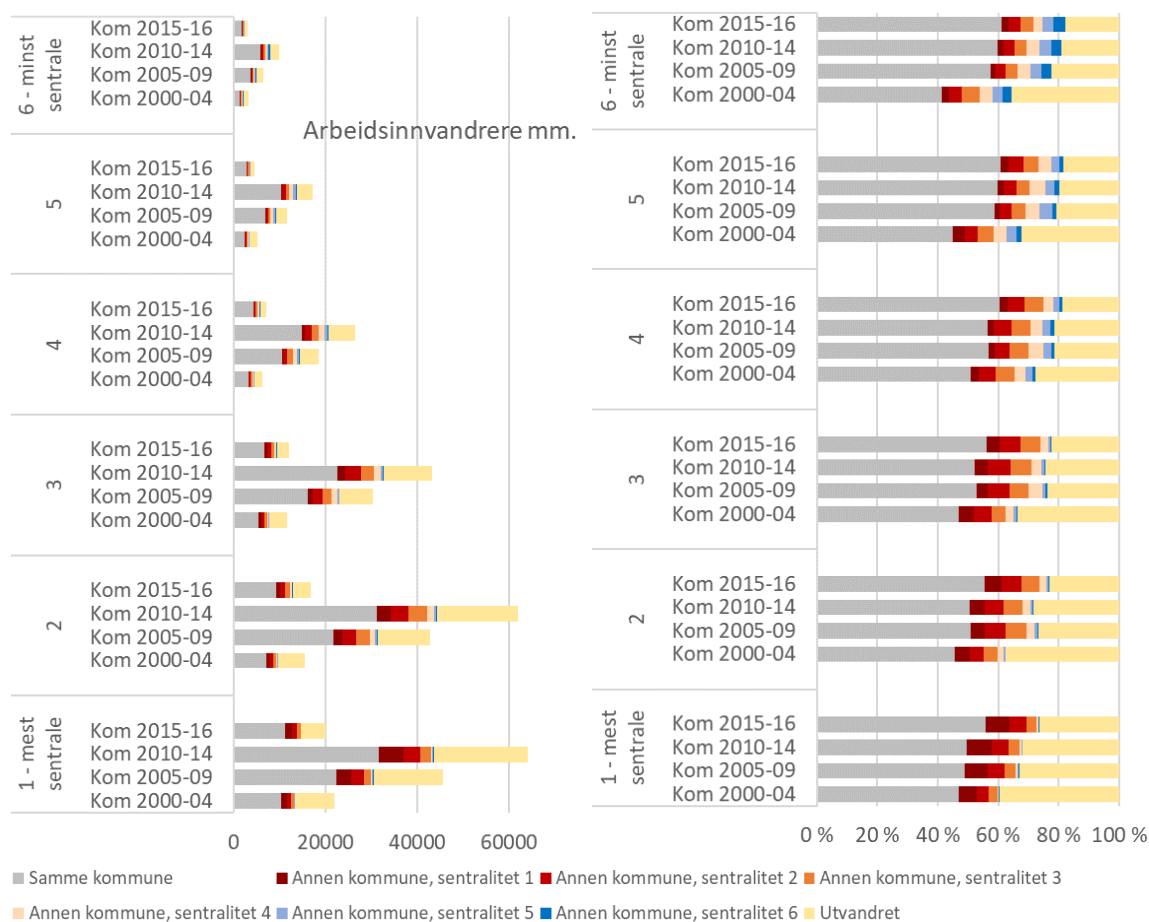
Figur 7.7: Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst).

En hovedtendens for innvandrere i alle sentraliteter er at utvandring er blitt mindre vanlig for nyere ankomstkohorter. Tendensen gjelder alle sentraliteter, men er særlig tydelig i de minst sentrale kommunene, noe som isolert sett bidrar til mindre sentralisering blant innvandrerne..

Andelen som flytter innenlands har på sin side ikke sunket i noen sentraliteter. Tvert imot, i alle sentraliteter var andelen som hadde flyttet innenlands i løpet av de første fem årene noe høyere blant de som kom i 2015-16 enn blant tidligere ankomstkohorter.

7.1.4 Mer bofasthet henger sammen med mindre utvandring blant både arbeidsinnvandrere og flyktninger

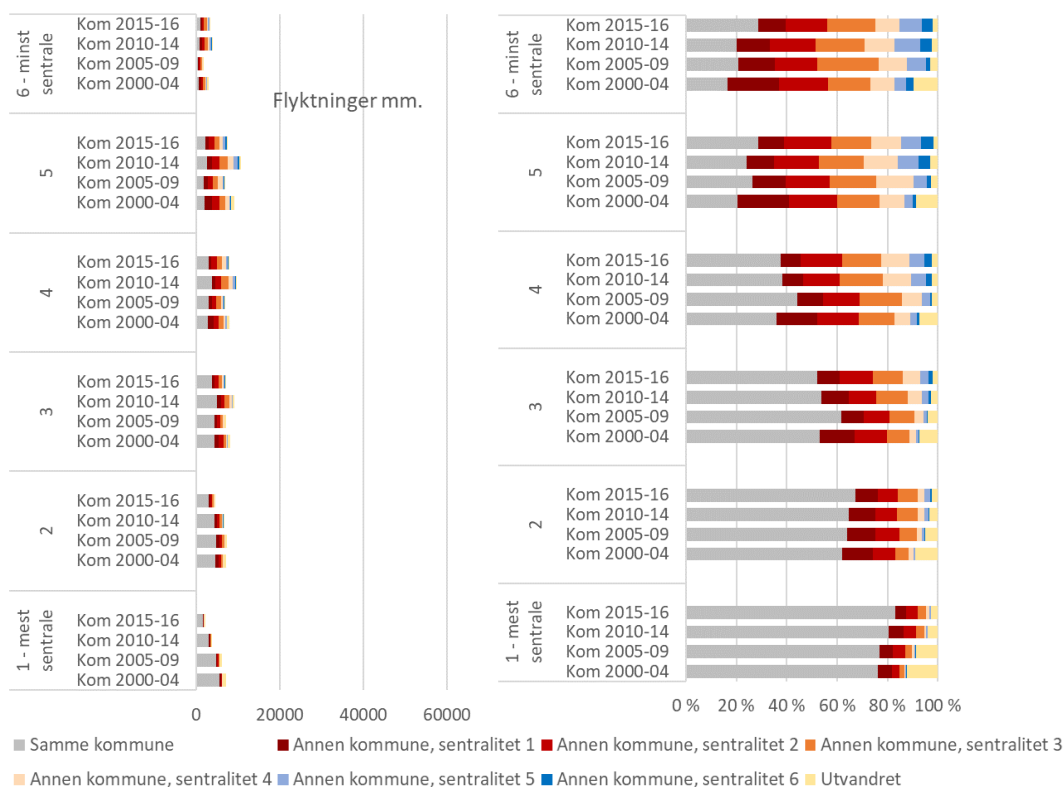
Under er også figurene etter innvandringsgrunn oppdelt etter ankomstkohorter. Blant arbeidsinnvandrere (Figur 7.8) har det vært en klar tendens til mindre utvandring og mer bofasthet de første fem årene, i alle sentraliteter. Andelen som har flyttet innenlands de første fem årene er også noe høyere for de nyeste ankomstkohortene.

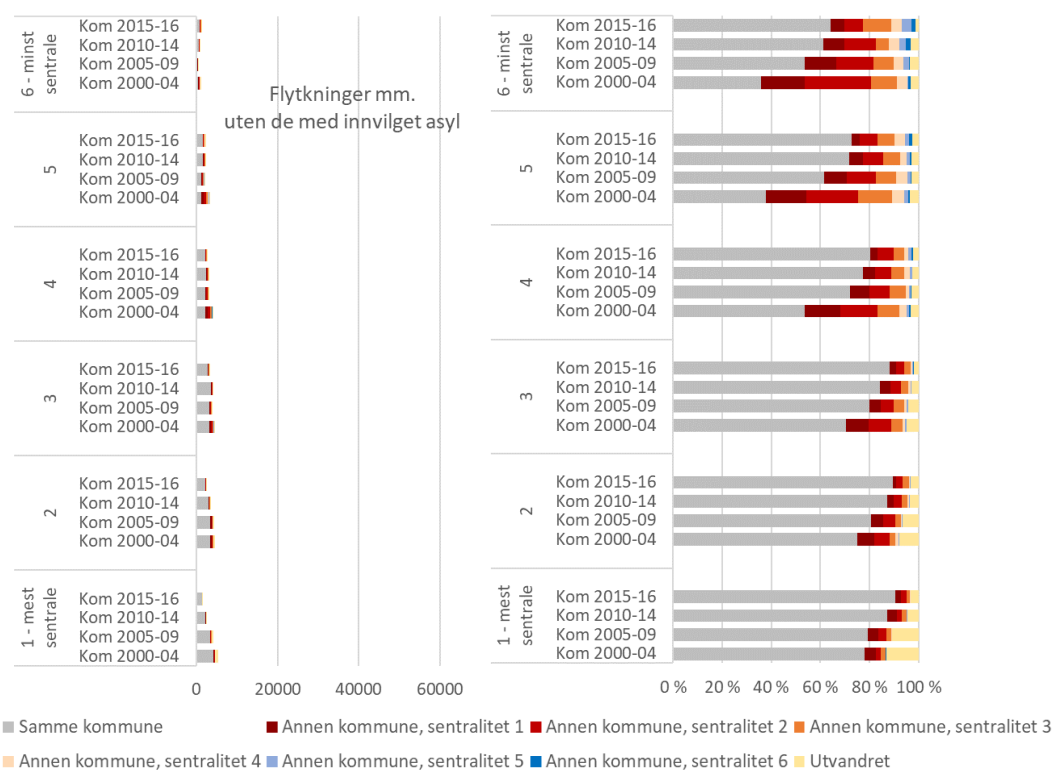
Figur 7.8: Hvor arbeidsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).

Kategorien 'Flyktninger mm.' (Figur 7.9) har med noen få unntak hatt en lignende endring over ankomstkohorter som arbeidsinnvandrere (selv om utgangspunktet er annerledes): En lavere andel har utvandret, og en like stor eller høyere andel har flyttet innenlands etter fem år blant de mer nyankomne flyktningene, sammenlignet med flyktninger som kom tidligere.

Igjen endres disse resultatene noe dersom flyktninger med innvilget asyl utelates fra denne kategorien (Figur 7.9): Bofastheten blir klart større, og øker tydeligere for de nyere ankomstkohortene. Og her har andelen som flytter innenlands ikke blitt høyere for nyere ankomstkohorter, snarere tvert imot. Igjen er altså mønstrene for arbeidsinnvandrere annerledes enn for flyktninger: Nyere ankomstkohorter av arbeidsinnvandrere flytter noe mer innenlands enn de som kom tidligere, mens nyere ankomstkohorter av flyktninger (når flyktninger med asyl holdes utenom) flytter mindre innenlands.

Figur 7.9: Hvor flyktningene bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).

Figur 7.10: Hvor flyktningene bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre). Flyktninger med innvilget asyl er utelatt fra disse resultatene.

For utdanningsinnvandrere (Figur 7.11) er utviklingen nokså lik som for arbeidsinnvandrere: Utvandring er blitt mindre vanlig, bofasthet er mer vanlig, og sannsynligheten for å ha flyttet i løpet av de første fem årene er uendret eller større for de mer nylige ankomstkohortene.

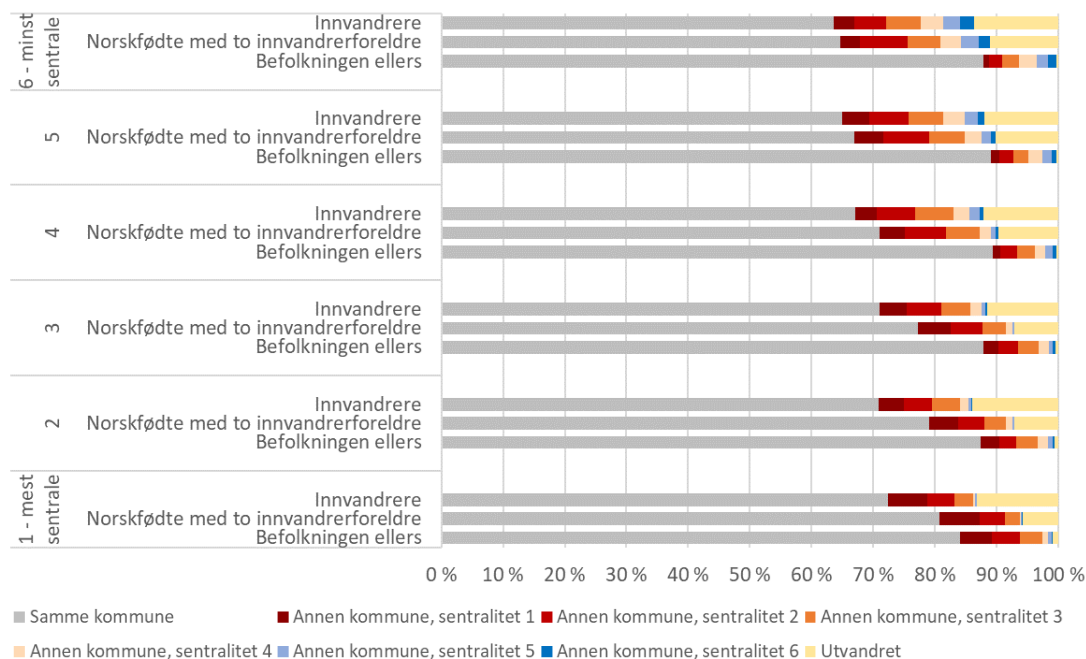
Figur 7.11: Hvor utdanningsinnvandrerne bor fem år etter innvandring, etter ankomstkohort og hvilken sentralitet de først kom til. Antall (venstre) og andel (høyre).

Både for arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere kan altså den økte bofastheten etter fem år først og fremst knyttes til at det er blitt mindre vanlig å utvandre, fra alle sentraliteter.

For tilsvarende oversikter for fylkene, se Figur 8.5 og utover.

7.1.5 Innvandrere og deres barn flytter mer sentraliserende enn befolkningen ellers

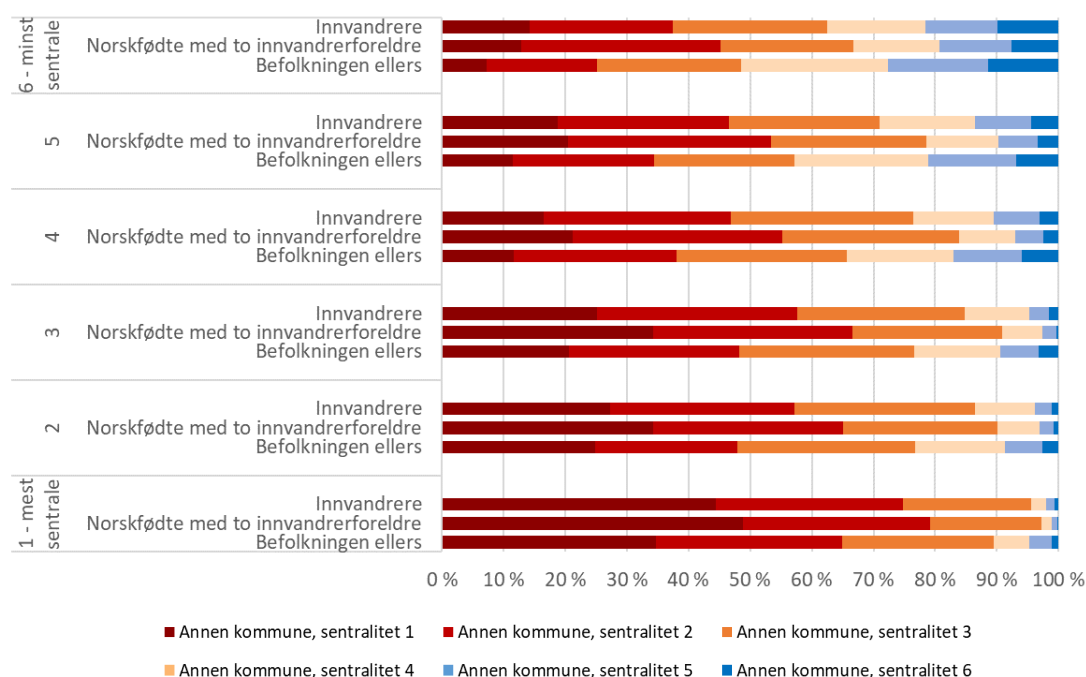
Figurene over har handlet om ulike grupper av innvandrere, og tatt utgangspunkt i den første kommunen de kom til etter innvandring til Norge. Dersom innvandrerne skal sammenlignes med personer som ikke har innvandret, kan det ikke tas utgangspunkt i første kommune etter innvandring. I stedet er det i Figur 7.12 tatt utgangspunkt i hvilken kommune man bodde i ett bestemt år – 2015. Deretter er det hentet ut tall for hvor man bodde fem år senere – i 2020.

Figur 7.12: Alle som bodde i Norge i 2015, etter innvandrerkategori, sentralitet og hvor de bodde i 2020. Andeler.

Ikke overraskende er personer som verken er innvandrere eller norskfødte med innvandrereforeldre ('befolkningen ellers') de mest bofaste, i alle sentraliteter. Innvandrere og norskfødte med innvandrere flytter hyppigere, og utvandrer klart hyppigere.

Figur 7.12 viser også noen ulikheter i hvilke sentraliteter de ulike gruppene flytter til, dersom de flytter innenlands. I Figur 7.13 er akkurat disse resultatene presentert nærmere, der 100% utgjør alle i den aktuelle gruppa som flyttet fra en kommune i den aktuelle sentraliteten i perioden 2015-2019.

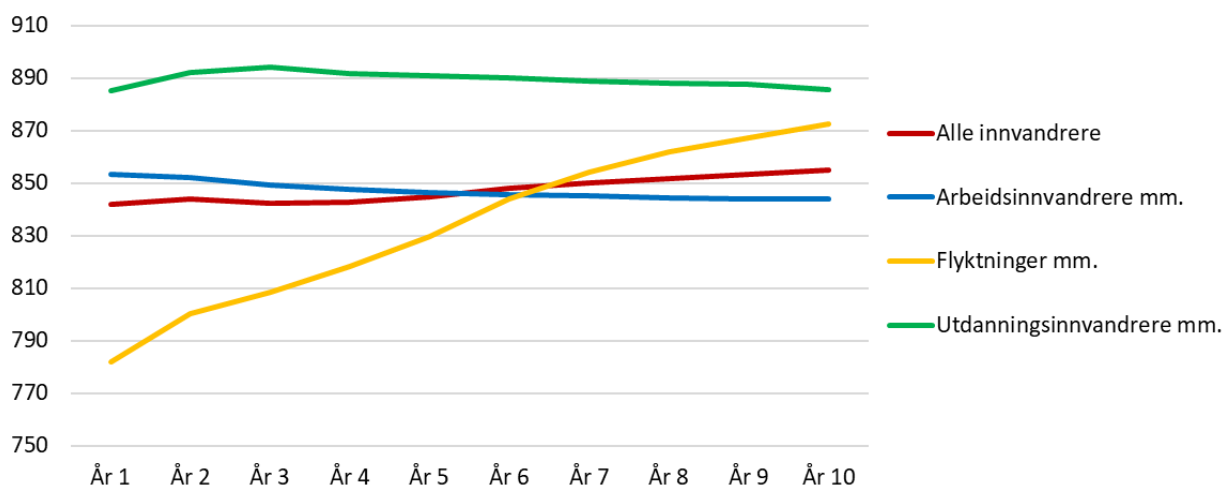
Figur 7.13: Alle som bodde i en annen kommune i Norge i 2020 enn i 2015, etter innvandrerkategori og sentralitet i 2015 og hvor sentralt de bodde i 2020.

Innvandrerne som flyttet innenlands mellom 2015 og 2020 hadde en større sannsynlighet for å flytte til de mest sentrale kommunene enn flyttere fra befolkningen ellers, og flyttere som var norskfødte med innvandrerforeldre flyttet i enda større grad til de mest sentrale kommunene. Det gjelder uansett hvilken sentralitet flytterne dro fra. Likevel ser vi også en klar tendens til at de som flyttet fra de mindre sentrale kommunene (uansett om de var innvandrere, født i Norge med innvandrerforeldre eller tilhørte befolkningen ellers) oftere flyttet til andre mindre sentrale kommuner enn personene som flyttet fra mer sentrale kommuner. Innvandrere som flyttet fra en kommune i sentralitet 4, 5 eller 6 flyttet altså i større grad til kommuner i sentralitet 5 og 6 enn innfødte som flyttet fra en kommune i sentralitet 1, 2 eller 3.

7.2 Gjennomsnittlig sentralitetsindekstall etter botid

Flyttinger innenlands kan påvirke hvor sentralt en innvandrergruppe bor. I starten av rapporten viste Figur 4.6 at den gjennomsnittlige sentralitetsindeksen for ulike grupper har endret seg siden 2000: Innvandrerne (og deres barn) bor i snitt mindre sentralt, mens befolkningen ellers bor noe mer sentralt. Figurene som følger under bruker også gjennomsnittlig sentralitetsindeks, men i stedet for å følge utviklingen fra 2000 til 2010, viser disse figurene den gjennomsnittlige sentralitetsindeksen etter innvandrernes botid.

Den røde linjen viser tall for alle innvandrere, og innvandrere med lang botid bor i gjennomsnitt noe mer sentralt enn innvandrere med kort botid i Norge. Men her er det stor forskjell etter innvandringsgrunn. Flyktninger med kort botid bor klart mindre sentralt enn andre grupper, men så øker sentraliteten tydelig med botid.¹⁰ Arbeidsinnvandrere har ikke like store forskjeller etter botid, men tendensen er den motsatte av flyktingenes: For arbeidsinnvandrere synker den gjennomsnittlige sentralitetsindeksen med antall år i Norge. Rundt 6-7 år etter ankomst bor arbeidsinnvandrere og flyktingene like sentralt, men flyktinger med sju års botid eller mer bor mer sentralt enn arbeidsinnvandrere med like lang tid i Norge. Utdanningsinnvandrere bor mer sentralt enn de andre gruppene, og for dem er det lite endring etter botid.

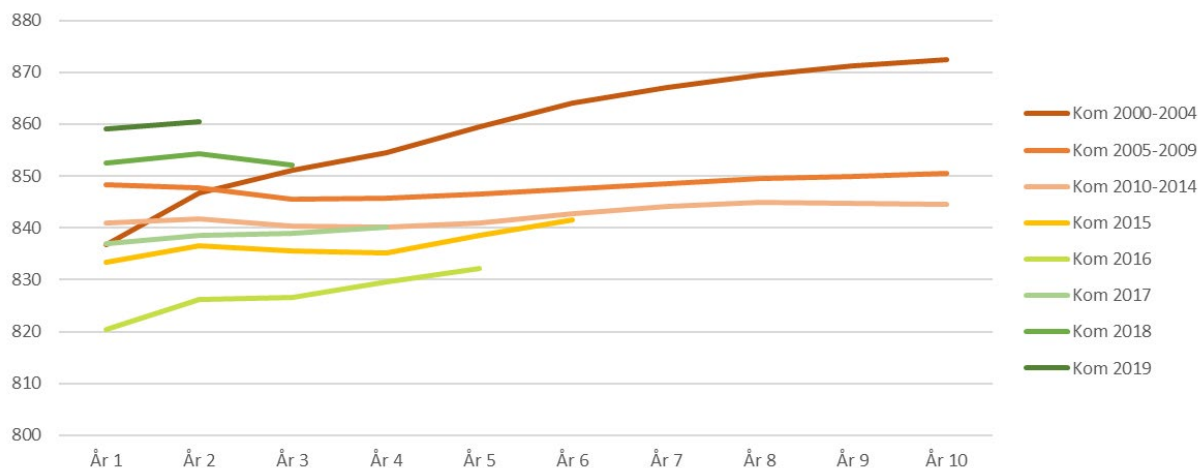
Figur 7.14: Gjennomsnittlig sentralitetsindeks etter botid for alle innvandrere og etter innvandringsgrunn. Omfatter innvandrere som har kommet til Norge fra 2000. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting.

Note: Figuren inkluderer informasjon om samtlige innvandrere som kom i perioden 2000-2020, selv om ikke alle disse har rukket å være i Norge i ti år.

¹⁰ Dette gjelder både for flyktinger med innvilget asyl, overføringsflyktinger og familieinnvandrere til flyktinger.

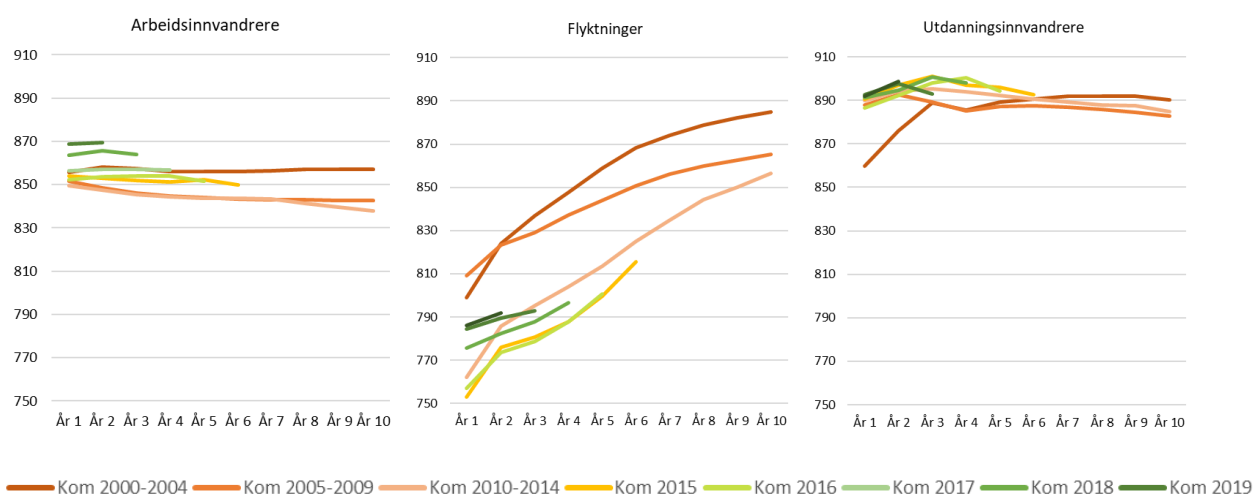
Disse endringene i gjennomsnittlig sentralitet henger delvis sammen med innenlandsk flytting, delvis med utvandring (særlig når utvandringen skjer i større grad fra noen sentraliteter enn andre, slik denne rapporten tidligere har vist), og også med ulik sammensetning etter ankomstkohorter.

Dette siste illustreres i de neste figurene, der innvandrerne er delt inn i de samme ankomstkohortene som tidligere. De nyeste ankomstkohortene har ikke rukket å bo lenge nok i landet til at de kan følges gjennom hele perioden, derfor er deres linjer kortere.

Figur 7.15: Gjennomsnittlig sentralitetsindeks for alle innvandrere etter botid og ankomstkohort. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting.

Figur 7.15 viser sammenhengen mellom botid og sentralitetsindeks for ulike ankomstkohorter siden 2000. Som ellers i rapporten er de tidligere ankomstkohortene gruppert for at de nyeste trendene skal komme tydelig fram. Tendensen til stadig mer sentral bosetting etter botid sees klart for de som kom tidlig i perioden (2000-2004). 2016-ankomstkohorten, som besto av mange flyktninger fra Syria, begynte relativt desentralt, men har hatt en nokså kraftig stigning i sentralitet. De nyeste ankomstkohortene (2018 og 2019) har begynt mer sentralt i Norge enn tidligere ankomstkohorter, men har ikke hittil hatt noen sterk økning i gjennomsnittlig sentralitetstall.

Figur 7.16: Gjennomsnittlig sentralitet for innvandrere etter botid, ankomstkohort og innvandringsgrunn. Innvandrere som kom til Norge 2000-2019. Høyere indekstall indikerer mer sentral bosetting.

Fordelt etter innvandringsgrunn (Figur 7.16) er det tydelig at det særlig er flyktninger som har økt sentralitet med økt botid.

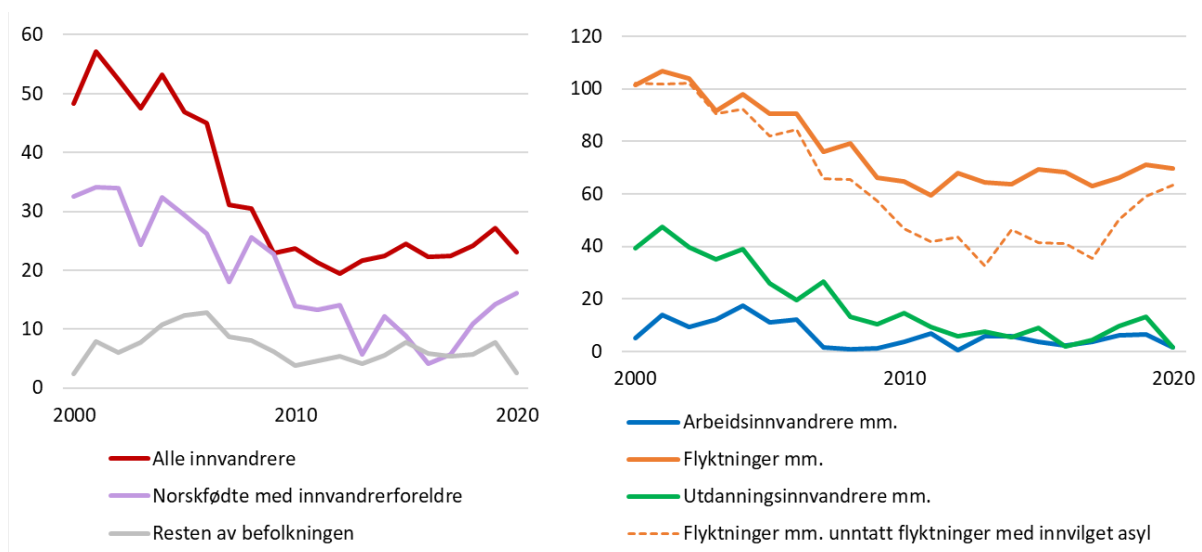
Ankomstkohortene av flyktninger som kom i 2015 og 2016 begynte på svært lav gjennomsnittlig sentralitet, med et indekstall på rundt 760 (til sammenligning har sentralitetsindeksen for personer som verken er innvandrere eller norskfødte med to innvandrerforeldre i denne perioden ligget rundt 800-820, se Figur 4.6). Men disse gruppene har også hatt en sterk økning i sentralitetsindekstallet med økt botid. Flyktninger som har kommet etter 2016, og særlig 2018- og 2019-kohortene, har begynt litt mer sentralt (men fortsatt mindre sentralt enn befolkningen for øvrig), men disse har ikke hatt en tilsvarende sterk stigning i sitt gjennomsnittlige sentralitetsindekstall.

For arbeidsinnvandrerne er forskjellene etter botid mindre, men de siste ankomstkohortene av arbeidsinnvandrere har begynt noe mer sentralt enn de som kom tidligere. De store ankomstkohortene av arbeidsinnvandrere som kom i 2005-09 og 2010-14 har i snitt bodd stadig mindre sentralt med økt botid, mens det tilsvarende ikke er tilfellet for de som kom før og etterpå.

Utdanningsinnvandrere bor generelt relativt sentralt, og det er få tydelige forskjeller etter botid eller ankomstkohort. Små tall kan også bety at enkeltobservasjoner får stor påvirkning på resultatene, noe som kan være årsaken til den lave verdien for 2000-04-ankomstkohorten det første året.

7.3 Endret sentralitetsindekstall ved flytting

Flyttinger mellom kommuner innebærer vanligvis at man enten flytter oppover eller nedover i sentralitetshierarkiet. Ved å bruke sentralitetsindekstallene for kommunen man flytter fra og kommunen man flytter til, og beregne forskjellen mellom disse to, får man et anslag for hvor sentraliserende en flytting er. Hvis den nye kommunen har et høyere sentralitetsindekstall enn kommunen man flytter fra, blir differansen positiv og flyttingen kan regnes som sentraliserende. Utfra denne differansen kan det beregnes gjennomsnittlig endret sentralitetsindekstall ved flytting for ulike grupper. Det er gjort i Figur 7.17. I venstre del er dette beregnet for alle innenlandske flyttinger gjort av (alle) innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers i perioden 2000-2020. I høyre del av figuren er det samme gjort for ulike grupper innvandrere etter innvandringsgrunn.

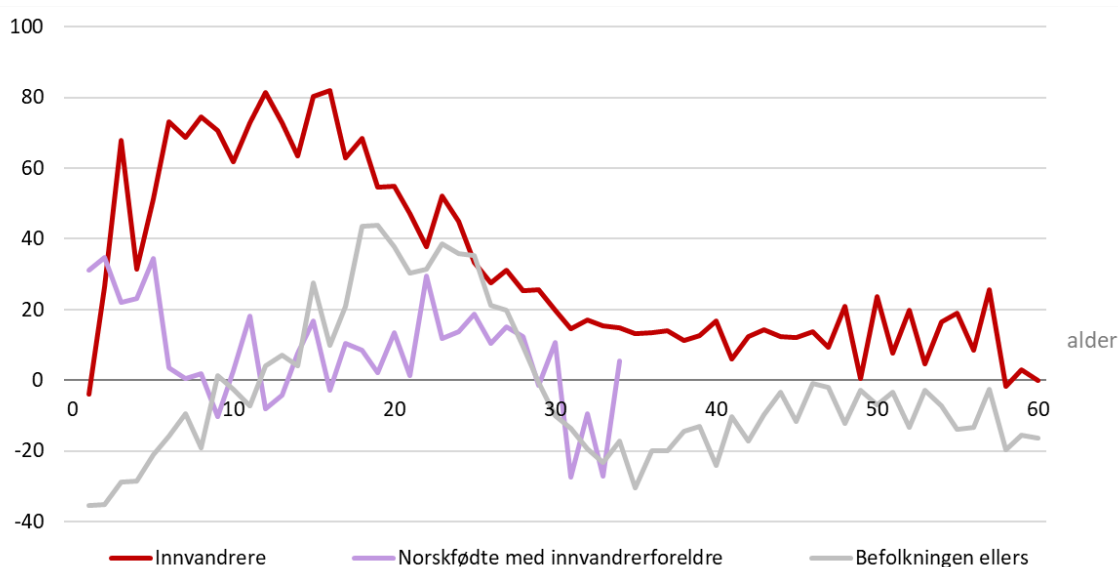

Figur 7.17: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindekstall ved flytting innenlands for ulike grupper etter innvandrerkategori (venstre) og innvandringsgrunn (høyre), 2000-2020

Figuren viser gjennomsnittet for alle flyttinger som de ulike gruppene har gjort hvert år. Disse gjennomsnittene dekker over store variasjoner i hvor folk flytter til og fra, men likevel er det noen klare forskjeller i hvor sentraliserende de ulike gruppenes flyttinger er. Når innvandrerne flytter, flytter de i snitt mer sentraliserende enn innfødte. Blant innvandrerne er det særlig flyktingene som flytter i sentral retning når de flytter (høyre del av figuren), og dette gjelder også dersom flyktinger med innvilget asyl holdes utenfor (stiplet linje).¹¹ Forskjellene mellom innvandrere og befolkningen ellers ble betydelig mindre i perioden 2000-2010. Særlig var det en tydelig endring over tid blant flyktingene: Når de flytter, flytter de i snitt mindre sentraliserende nå enn de gjorde i begynnelsen av perioden.

Om man flytter til mer eller mindre sentrale kommuner, kan være sterkt knyttet til alder. Generelt er det en tendens til at mange flytter inn til storbyer i ung voksen alder, for senere å flytte ut av storbyen igjen (gjerne til kommuner rundt storbyen) etter hvert som de kommer i familieetableringsfasen. Figur 7.18 viser hvordan dette mønsteret er tydelig for den øvrige befolkningen i Norge (grå linje). Figuren viser gjennomsnittlig endret sentralitetsindeks ved flyttinger i ulike aldre i 2019.¹² Flyttinger blant personer i begynnelsen av 20-årene er i gjennomsnitt klart sentraliserende. Men etter alder 30 viser den blå linjen at flyttinger blant befolkningen ellers er desentraliserende – altså fra mer til mindre sentrale kommuner. Også blant de yngste i befolkningen ellers er flyttinger i snitt desentraliserende, dette er jo barn som ofte følger med når foreldrene flytter.

Blant innvandrerne (rød linje) er aldersprofilen annerledes: Når de flytter, flytter de i snitt sentraliserende i alle aldersgrupper, og dette gjelder særlig blant barn og unge som er innvandrere. At innvandrere i snitt flytter mer sentraliserende enn befolkningen ellers, som Figur 7.17 viste, skyldes altså ikke bare at de har en annen aldersfordeling - flytteeatferden i ulike aldersgrupper er også annerledes. Flytteeatferden til norskfødte med to innvandrerforeldre (lilla linje) ligner mer på den øvrige befolkningens, men med mindre sentraliserende flytting i begynnelsen av 20-årene. Det kan henge sammen med at denne gruppa allerede bor svært sentralt.

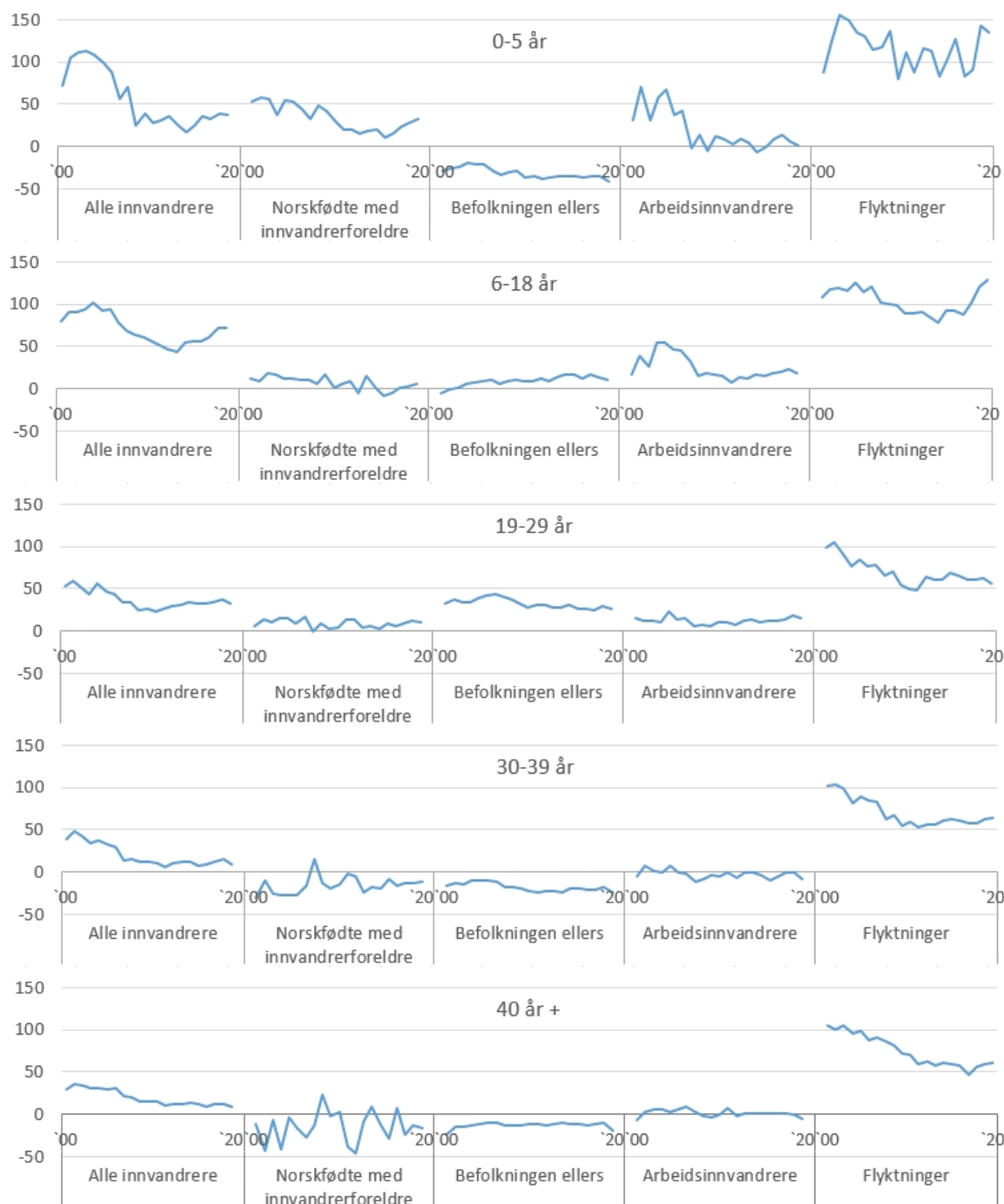

Figur 7.18: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindeks ved flytting innenlands etter alder og innvandrerkategori, 2019

¹¹ Mer detaljerte analyser viser at flyktingene med innvilget asyl flytter mest sentraliserende de første to årene.

¹² Dette året er valgt for å få mest mulig aktuelle tall, men samtidig unngå året 2020 som var et spesielt år også når det gjaldt innenlandsk flytting og sentralisering (Tønnessen, 2021).

Figur 7.19 viser hvordan utviklingen over tid har vært i ulike aldersgrupper og blant ulike grupper etter innvandrerkategori/innvandringsgrunn. Figuren viser at endringene over tid er nokså like for alle aldersgrupper: Når innvandrerne flytter, flytter de i snitt mindre sentraliserende nå enn ved starten av århundret, uavhengig av alder. Endringen er særlig tydelig blant flyktninger, i alle fall de voksne flyktningene. Blant innvandrere i aldersgruppene 19-29 år – en alder der det både er mange innvandrere og mange flyttinger – er flyttingene blitt noe mer sentraliserende de siste årene. Dette henger særlig sammen med at arbeidsinnvandrere i denne alderen nå flytter noe mer sentraliserende enn for rundt ti år siden.

Figur 7.19: Gjennomsnittlig endret sentralitetsindeks ved flytting innenlands etter aldersgrupper og for ulike grupper, 2000-2020

7.4 Oppsummering – hvor innvandrerne flytter

Dette kapitlet har fokusert på hvor innvandrerne flytter, fra første bosettingskommune og videre, etter sentralitet, og om de eventuelt flytter til utlandet. Resultatene viser blant annet dette:

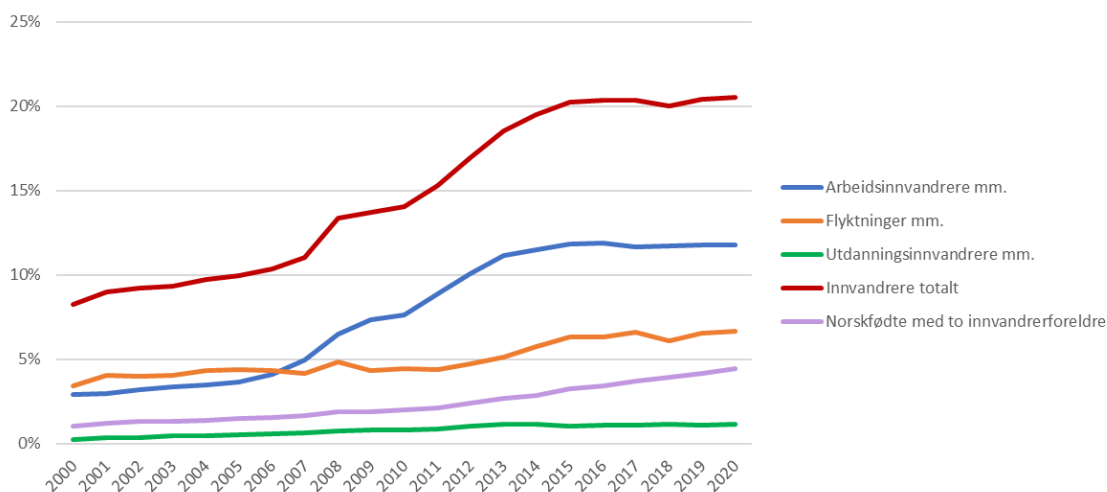
- Innvandrere i sentrale strøk utvandrer hyppigere enn andre innvandrere, mens innvandrere i mindre sentrale strøk flytter hyppigere innenlands.
- Bo- og flyttemønstrene er nokså ulike for arbeidsinnvandrere og flyktninger: Arbeidsinnvandrerne som har kommet til mindre sentrale strøk har i større grad blitt boende, og i mindre grad utvandret, enn arbeidsinnvandrerne som kom til mer sentrale strøk. For flyktninger er det annerledes: De som har kommet til mindre sentrale strøk har flyttet videre i større grad enn flyktninger som har kommet til sentrale strøk. Utvandringen er betydelig lavere for flyktninger enn for arbeidsinnvandrere, og her er det lite forskjell mellom sentralitetene.
- Det er også tydelige forskjeller mellom ankomstkohorter: Innvandrerne som har kommet til Norge de siste årene har i større grad vært bofaste (målt etter fem år). De har også i mindre grad utvandret og i noe større grad flyttet innenlands.
- Både for arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere henger altså økt bofasthet etter fem år blant nyere ankomstkohorter først og fremst sammen med at det er blitt mindre vanlig å utvandre.
- Sammenlignet med befolkningen ellers flytter innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre hyppigere innenlands, og de utvandrer klart hyppigere.
- Innvandrerne som flyttet innenlands mellom 2015 og 2020 hadde en større sannsynlighet for å flytte til de mest sentrale kommunene enn flyttere fra befolkningen ellers. Det gjelder uansett hvilken sentralitet flytterne dro fra.
- Samtidig er det en klar tendens til at de som flyttet fra de mindre sentrale kommunene (uansett om de var innvandrere, født i Norge med innvandrerforeldre eller tilhørte resten av befolkningen) oftere flyttet til andre mindre sentrale kommuner, sammenlignet med alle som flyttet fra mer sentrale kommuner. Innvandrere som flyttet fra kommuner i mindre sentrale strøk flyttet altså i større grad til de minst sentrale kommunene sammenlignet med innfødte som flyttet fra en sentral kommune.
- Flyktninger med kort botid bor klart mindre sentralt enn andre grupper, men så øker sentraliteten tydelig med botid. For arbeidsinnvandrere er ikke forskjellene etter botid så store, men tendensen er den motsatte av flyktingenes: For arbeidsinnvandrerne har den gjennomsnittlige sentralitetsindeksen sunket med botid. Rundt 6-7 år etter ankomst til Norge bor arbeidsinnvandrerne og flyktingene like sentralt, men blant innvandrere med sju års botid eller mer bor flyktingene mer sentralt enn arbeidsinnvandrerne. Utdanningsinnvandrere bor mer sentralt enn de andre gruppene, og for dem er det lite endring etter botid.
- Blant både flyktninger og arbeidsinnvandrere har sammenhengen mellom botid og sentralitet endret seg med ankomstkohortene. De store ankomstkohortene av arbeidsinnvandrere som kom i 2005-14 har i snitt bodd stadig mindre sentralt jo lenger de har bodd i Norge, mens det tilsvarende ikke er tilfellet for de som kom før og etterpå. De store ankomstkohortene av flyktninger som kom 2015 og 2016 bodde svært desentralt i starten av sin tid i Norge, men har hatt en sterk sentralisering med økt botid.
- Når innvandrerne flytter, flytter de i snitt mer sentraliserende enn befolkningen ellers. Dette gjelder alle aldersgrupper, og særlig flyktninger som flytter, flytter i stor grad mot mer sentrale kommuner. Men denne forskjellen er blitt mindre over tid.

8 Ekstraanalyser

I tillegg til hovedanalysene presentert i kapittel 4-7 har dette kapitlet en del ekstraanalyser som skal kaste lys over andre forhold knyttet til innvandrernes flytting i Norge. Første del viser hva innvandrernes flyttemønster betyr for de generelle flyttetallene i Norge. Deretter følger analyser av innvandrernes flyttemønstre etter fylke, samt en nærmere analyse av flyttingen blant flyktninger som nettopp har fått innvilget asyl i Norge.

8.1 Innvandrernes betydning for flyttetallene i Norge

Som nevnt innledningsvis sto innvandrerne for drøyt 20 prosent av flyttingene mellom kommuner i Norge i 2020. Uten innvandrere ville altså flyttetallene vært klart lavere. Figur 8.1 viser hvor stor andel av flyttingene mellom kommuner de ulike gruppene etter innvandringsgrunn (pluss norskfødte med innvandrerforeldre) står for og hvordan dette har utviklet seg over tid. Arbeidsinnvandrerne sto i 2020 for 12 prosent av alle flyttinger, mens flyktninger sto for 7 prosent og utdanningsinnvandrere for drøyt 1 prosent. I figuren er det også lagt inn en lilla linje for norskfødte med to innvandrerforeldre. De sto for drøyt 4 prosent av alle flyttinger mellom norske kommuner i 2020.

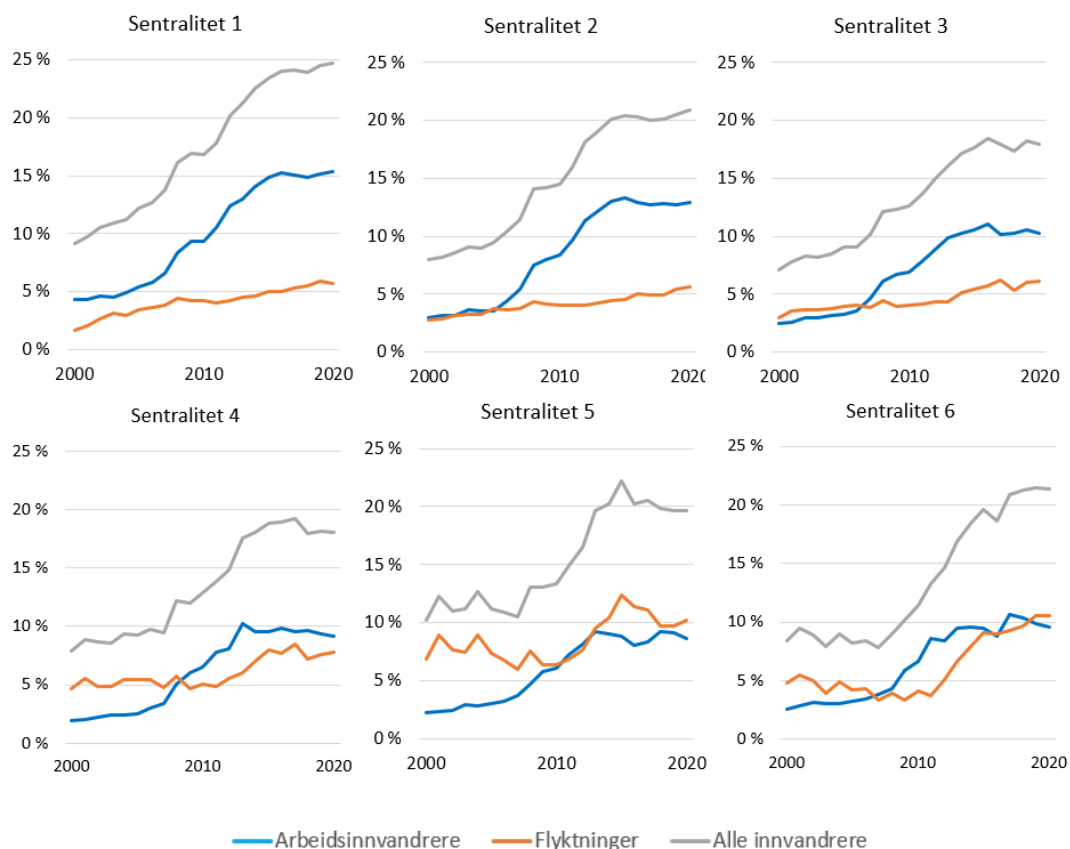

Figur 8.1: Innvandrernes andel av alle flyttinger mellom norske kommuner. Totalt og etter innvandringsgrunn. 2000-2020.

8.1.1 Størst betydning for utflytting fra Osloområdet og de minst sentrale kommunene

At innvandrerne har fått økt betydning for de samlede flyttetallene, gjelder for alle sentralitetsnivåer. Figur 8.2 viser hvordan andelen innvandrere blant (de innenlandske) utflytterne fra kommuner i ulike sentraliteter har endret seg over tid. I 2000 utgjorde innvandrere under 10 prosent av de innenlandske utflytterne i alle de seks sentralitetsnivåene. I 2020 hadde denne andelen økt til mellom 18 og 25 prosent. Høyest andel var det i sentralitet 1 (Osloområdet) og i de minst sentrale kommunene (sentralitet 5 og 6).

Figuren viser også hvor stor andel av de totale innenlandske utflytterne som var arbeidsinnvandrere og flyktninger. Mens det store flertallet av utflytterne fra kommuner i mer sentrale strøk (sentralitet 1-3) var arbeidsinnvandrere, utgjorde flyktningene og arbeidsinnvandrerne omtrent like store grupper blant de som flyttet fra kommuner i mindre sentrale strøk (sentralitet 4-6).

Figur 8.2: Innvandrernes andel av antall innenlandske utflyttinger fra kommuner i ulike sentralitetsnivåer. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger. 2000-2020.

8.1.2 Netto innenlandsk flytting: Flere arbeidsinnvandrere flytter fra enn til de mest sentrale kommunene

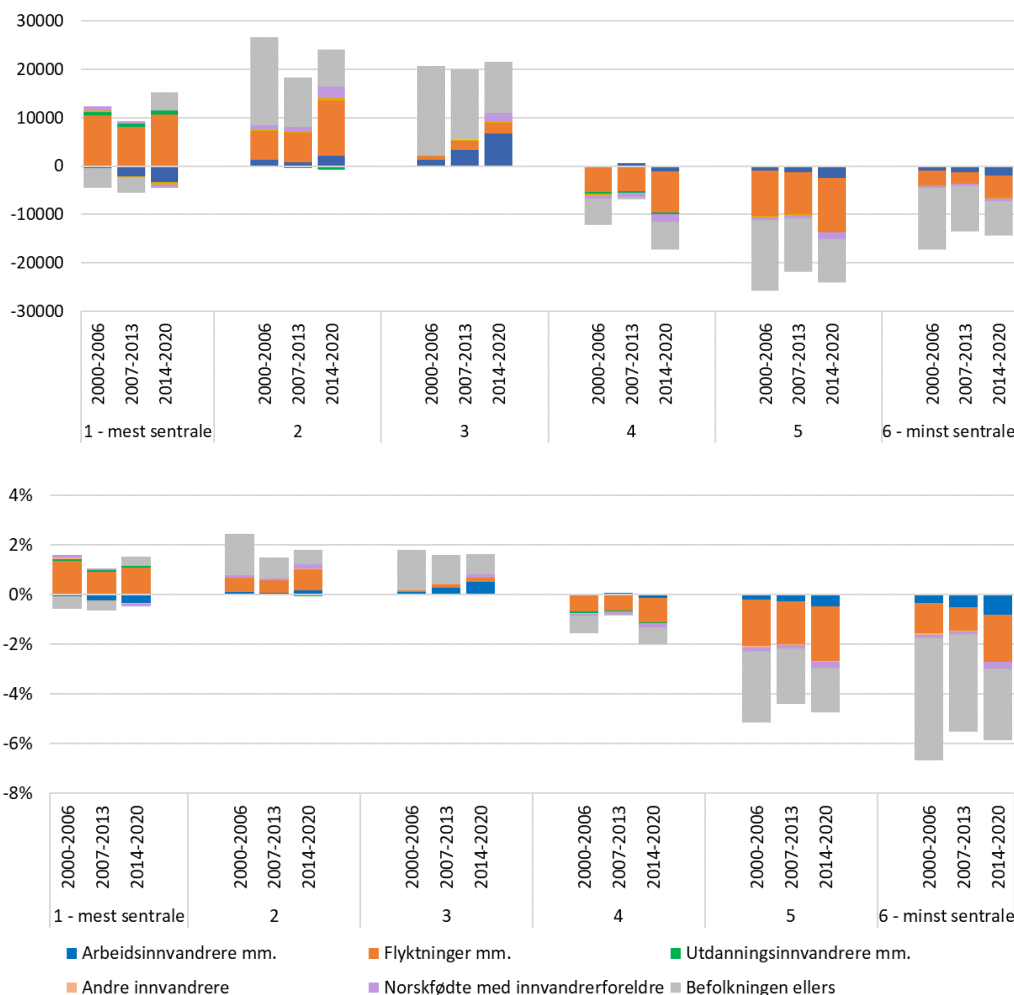
Denne rapporten har i hovedsak tatt utgangspunkt i flytting *fra* ulike kommuner (etter sentralitet), selv om det forrige kapitlet også viste hvor utflytterne har havnet etter fem år. Innenlandsk innflytting minus innenlandsk utflytting gir innenlandsk nettoutflytting. Figur 8.3 viser hvordan denne har utviklet seg i de ulike sentralitetene over tid og for ulike grupper. Øverste del av figuren viser nettoutflytting i antall, og i nederste del er denne nettoutflyttingen delt på middelfolkemengden i hver sentralitet (og hver periode). Både innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers har bidratt til netto innenlandsk utflytting fra sentralitet 4, 5 og 6 gjennom hele perioden. Det gjelder også alle gruppene av innvandringsgrunn (med et lite unntak for arbeidsinnvandrere i sentralitet 4 i perioden 2007-13).

I sentralitet 2 og 3 har alle gruppene bidratt til netto innflytting (med unntak av utdanningsinnvandrere i 2007-13 og 2014-20 og norskfødte med innvandrerforeldre i 2000-06). For de mest sentrale kommunene, sentralitet 1 (altså Oslo-området), er bildet mer sammensatt. Flyktninger og utdanningsinnvandrere har bidratt til netto innflytting i hele perioden, mens arbeidsinnvandrere har hatt netto innenlandsk utflytting. Norskfødte med innvandrerforeldre har i den siste perioden hatt netto innenlandsk utflytting fra sentralitet 1, og det samme gjelder gruppen 'andre innvandrere', som i stor grad består av personer som kom til Norge før 1990. For befolkningen ellers var det netto utflytting fra sentralitet 1 i 2000-06 og 2007-13, men netto innflytting i den siste perioden.

Figuren viser også at et sentraliserende flyttemønster har vært relativt stabilt over tid, men at dette i økende grad preges av innvandrernes nettoutflytting. Det er særlig flyktningene som påvirker nettotallene i flyttestatistikken inn mot sentrale kommuner. Arbeidsinnvandrernes flytting har økt i

betydning etter hvert som denne gruppens andel av befolkningen har økt, og deres flytting trekker i sum inn mot mellomsentrale kommuner (og særlig kommuner i sentralitet 3, som blant annet omfatter Kristiansand, Tromsø, Bodø, Ålesund og mange kommuner i pendleravstand til de største byene).

For en tilsvarende oversikt for fylkene, se Figur 8.12.

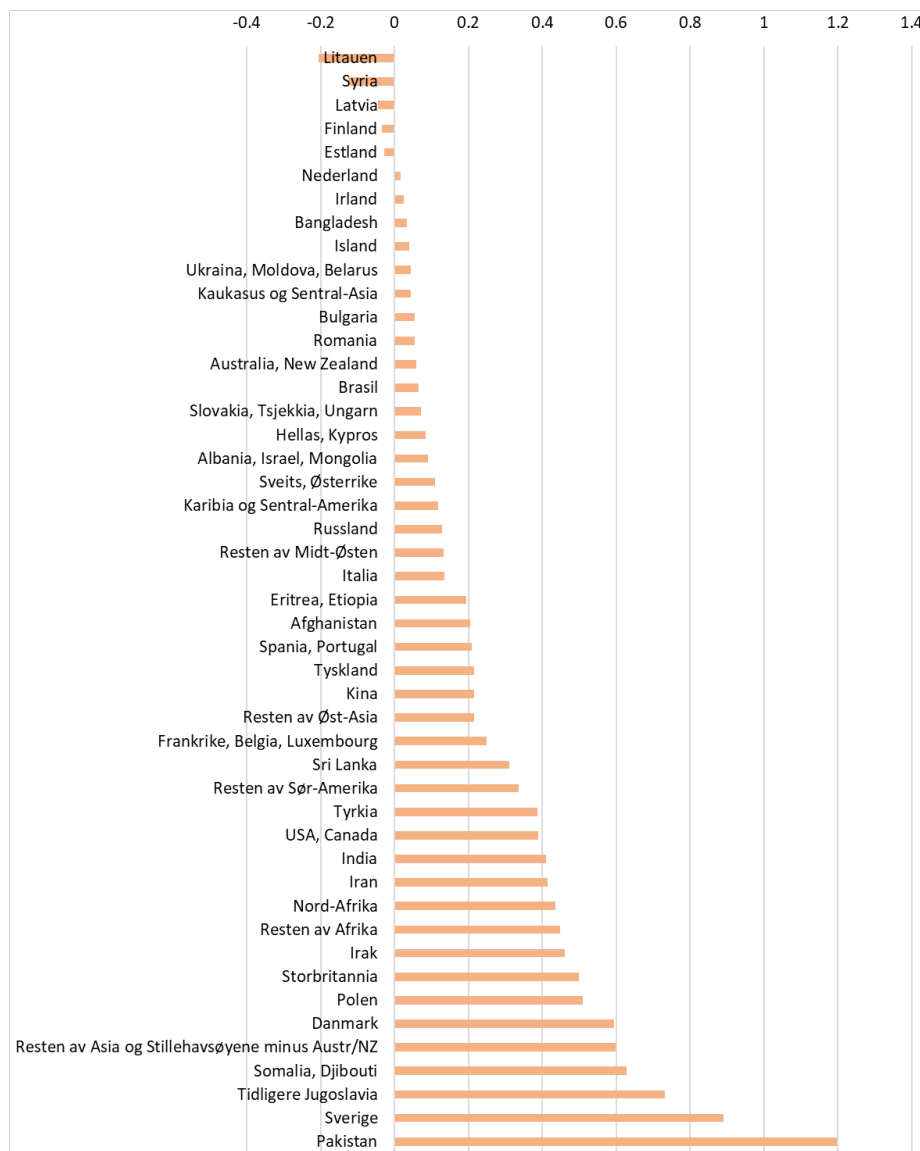
Figur 8.3: Netto innenlandsk flytting til/fra kommuner i ulike sentralitet, i antall (øverst) og andel av middelfolkemengden i sentraliteten (nederst), for tre perioder 2000-2020.

8.1.3 Flest flyttinger blant innvandrere fra Polen, men litauerne bidrar mest til desentralisering

Målt etter opprinnelsesland var innvandrere fra Polen den innvandrergruppen som sto for flest innenlandske flyttinger i Norge, med 5500 flyttinger i 2020. Det tilsvarer 2,6 prosent av alle flyttinger mellom norske kommuner i 2020. Fire andre grupper etter opprinnelsesland/-region hadde mer enn 2000 flyttinger i 2020: Innvandrere fra Syria, Litauen, Eritrea/Etiopia og gruppa som omfatter 'resten av Asia og Stillehavsøyene utenom Australia/New Zealand'. I denne gruppa finnes blant annet personer fra Vietnam, Filippinene og Thailand.

Men gruppene som står for flest flyttinger er ikke nødvendigvis de som i størst grad har påvirket bosettingsmønstret i Norge. I hvor stor grad en innvandrergruppe påvirker hvor sentralisert den norske befolkningen bor, avhenger både av størrelsen på gruppa, hvor sentralt de bosetter seg når de kommer til Norge og deres senere flyttemønster. Figur 8.4 viser beregninger av i hvor stor grad innvandrere fra ulike land/landgrupper har påvirket sentraliseringen i Norge. Beregningene

er gjort ved å ta utgangspunkt i gjennomsnittlig sentralitetsindekstall for hele den norske befolkningen i 2021, som var på 823,2. Deretter er det beregnet hvorvidt innvandrere fra hvert land/landgruppe bidrar til å trekke dette tallet opp eller ned.¹³

Figur 8.4: I hvor stor grad innvandrere fra ulike land/regioner har påvirket sentralitetsindeksen i Norge per 1. januar 2021.

Innvandrere fra Litauen og Syria er de som i størst grad bidrar til å desentralisere den norske befolkningen. De er begge store grupper som bor relativt desentralt, selv om flyttemønstrene blant flyktninger kan tilsi at syrerne i mindre grad vil bidra til desentralisering i tiden som kommer. I den andre enden finner vi innvandrere fra Pakistan, som også er en stor gruppe og som i svært stor grad bor i det sentrale østlandsområdet. Også svenskene bidrar til en sentralisering av den norske befolkningen, det samme gjør innvandrere fra det tidligere Jugoslavia – mange av dem er flyktninger med lang botid i Norge. Innvandrere fra Polen, den klart største innvandrergruppa i Norge, bidrar også til å sentralisere befolkningen, men i mindre grad enn de fra Danmark.

¹³ Det er gjort ved å beregne hva sentralitetsindekstallet ville blitt dersom innvandrere fra hver av disse landene/landgruppene *ikke* var en del av befolkningen, og så brukes differansen til det faktiske indekstallet på 823,2 for å regne ut hver gruppes bidrag.

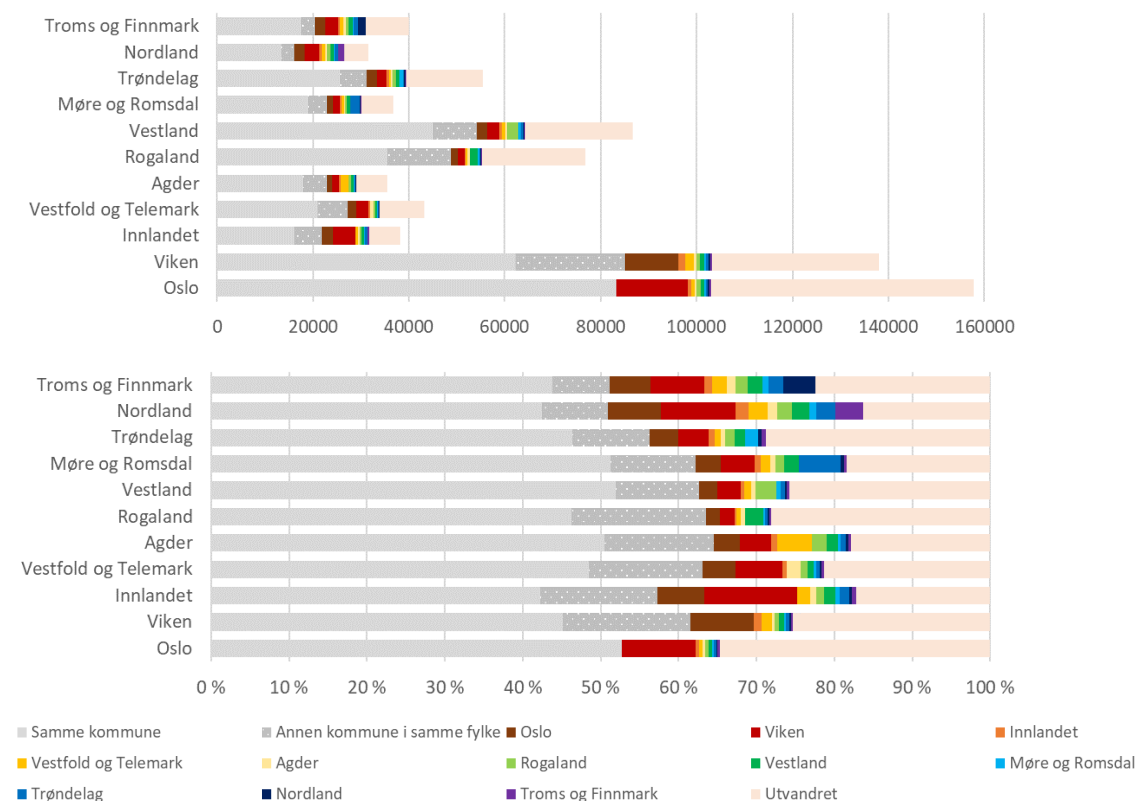
8.2 Innvandrernes flytting mellom fylker

Rapporten hittil har i stor grad handlet om bosetting og flyttinger etter ulike sentralitetsnivåer. Men det finnes også forskjeller mellom landsdeler og mellom fylker når det gjelder innvandrernes bo- og flyttemønstre.

8.2.1 Mange har flyttet til en annen kommune i samme fylke

Figur 8.5 viser - på samme måte som tidligere i rapporten - hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, men her er det gjort etter fylke og ikke etter sentralitet.

Øverste del av figuren viser antall, og Oslo og (det som nå er) Viken fikk klart flest innvandrere i perioden 2000-2016. Relativt mange kom også til Vestland og Rogaland. Fem år senere bodde de fleste av de som kom til Oslo, fortsatt i Oslo. Blant de som kom til kommuner i Møre og Romsdal eller i Vestland bodde også over 50 prosent fortsatt i sin første kommune. Andelen som fortsatt bodde i sin første kommune fem år etter innvandring var lavest i Nordland og Innlandet, men likevel godt over 40 prosent. Utvandringen var klart høyest fra Oslo. Også blant innvandrere som kom til Rogaland og Trøndelag var utvandring relativt vanlig, mens det var minst vanlig blant de som kom til Nordland.

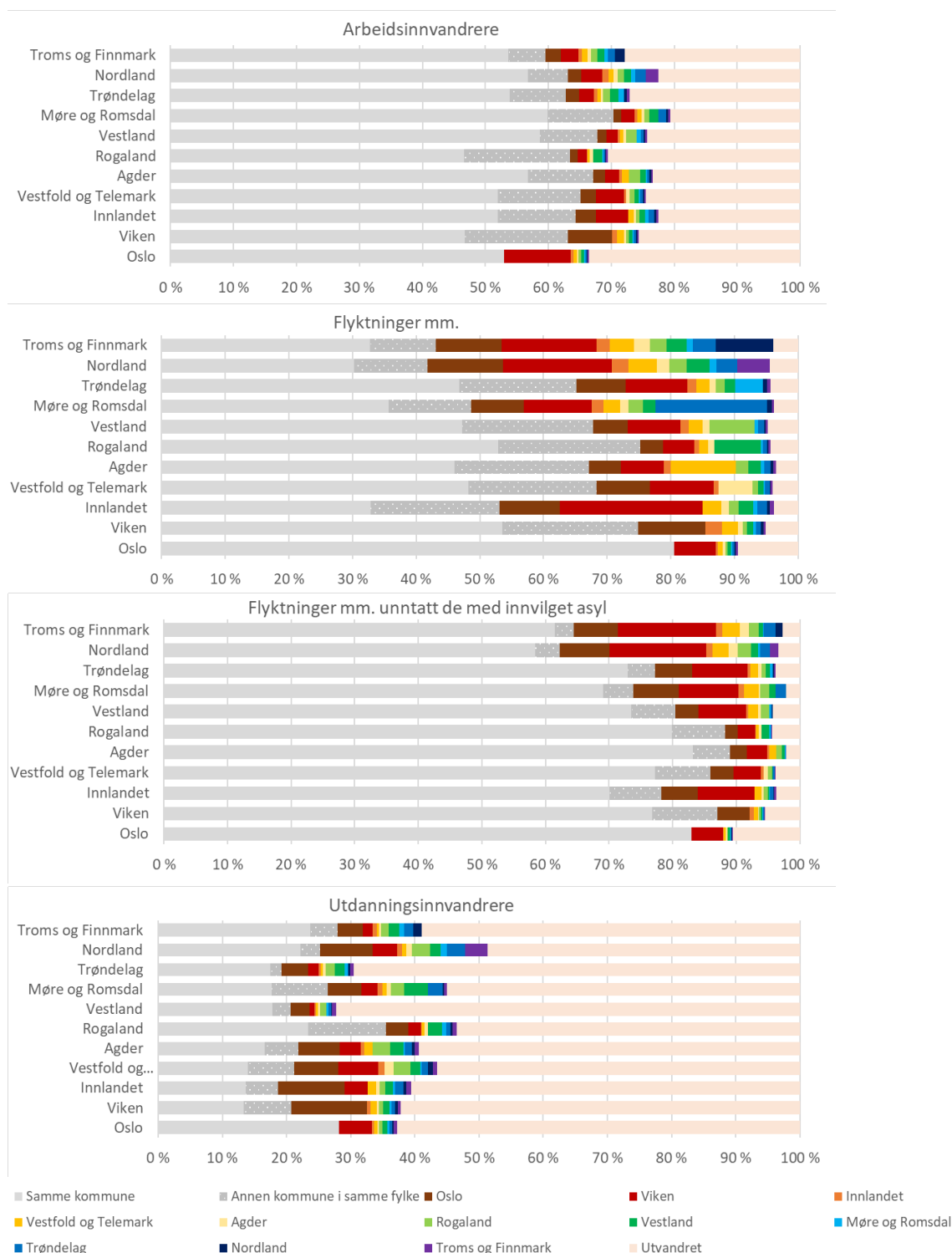

Figur 8.5: Hvor innvandrerne bor fem år etter innvandring, etter hvilket fylke de først kom til. Antall (øverst) og andel (nederst). Inkluderer alle innvandrere som kom 2000-2016.

I disse figurene er det også et mørk grått (og hvitprikket) felt, det markerer innvandrere som har flyttet til en annen kommune i samme fylke som de først kom til. Den mest fargerike biten av søylen i figuren viser de som flyttet innenlands, etter hvilket fylke de bodde i fem år etter ankomst. Relativt mange av de som hadde flyttet, bodde i en annen kommune i samme fylke. Dette var tydeligst i Rogaland, der 67 prosent av de som bodde i en annen kommune fem år etter innvandring, bodde i en annen kommune i Rogaland. I andre enden av skalaen var Nordland og Troms og Finnmark med 21 prosent.

8.2.2 Arbeidsinnvandrerne er mer bofaste i Møre og Romsdal

Også på fylkesnivå er det stor forskjell etter innvandringsgrunn (Figur 8.6). I de fleste fylkene bor over 50 prosent av arbeidsinnvandrerne fortsatt i sin første bokommune fem år etter innvandring, bortsett fra i Rogaland og Viken.

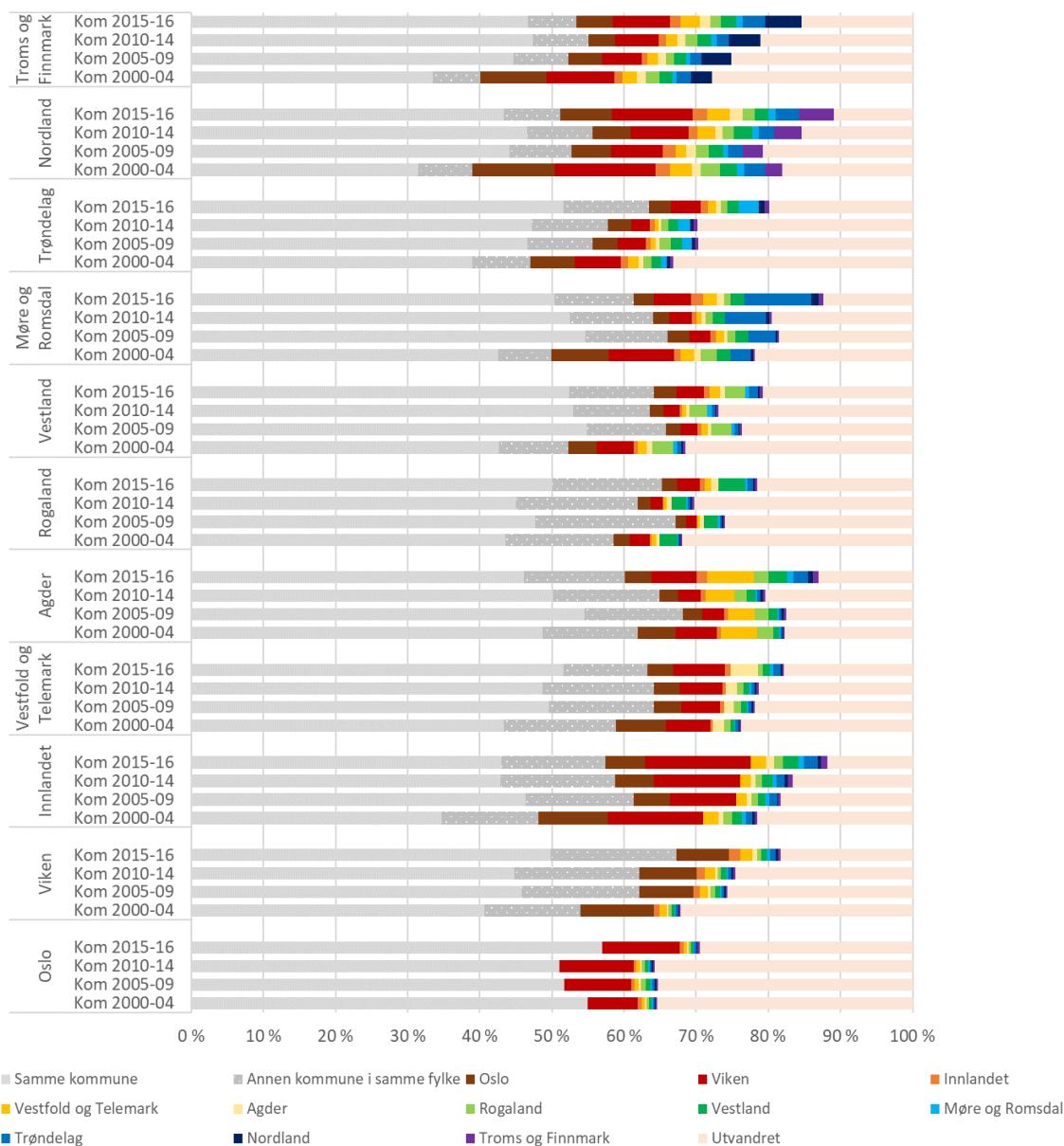
Figur 8.6: Arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere som kom til ulike fylker 2000-2016, etter hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.

Flyktningene er klart mest bofaste i Oslo, men for denne kategorien er resultatene nokså ulike etter om flyktninger med innvilget asyl er inkludert eller ikke. Dersom de ikke inkluderes (panel nr tre i figuren), er flyktningene spesielt bofaste i Agder og Rogaland, i tillegg til Oslo.

Som på nasjonalt nivå er det mer vanlig for arbeidsinnvandrere å utvandre enn å flytte innenlands – for alle fylker. Og sammenlignet med flyktningene er utvandringen klart høyere blant arbeidsinnvandrere og særlig blant utdanningsinnvandrerne. Men både flyktninger og arbeidsinnvandrere i Oslo utvandrer noe mer enn andre.

8.2.3 Mindre utvandring blant nyere ankomstkohorter

Andelene som har flyttet, og hvor de har flyttet, har også endret seg med nye ankomstkohorter av innvandrere, som vist i Figur 8.7.

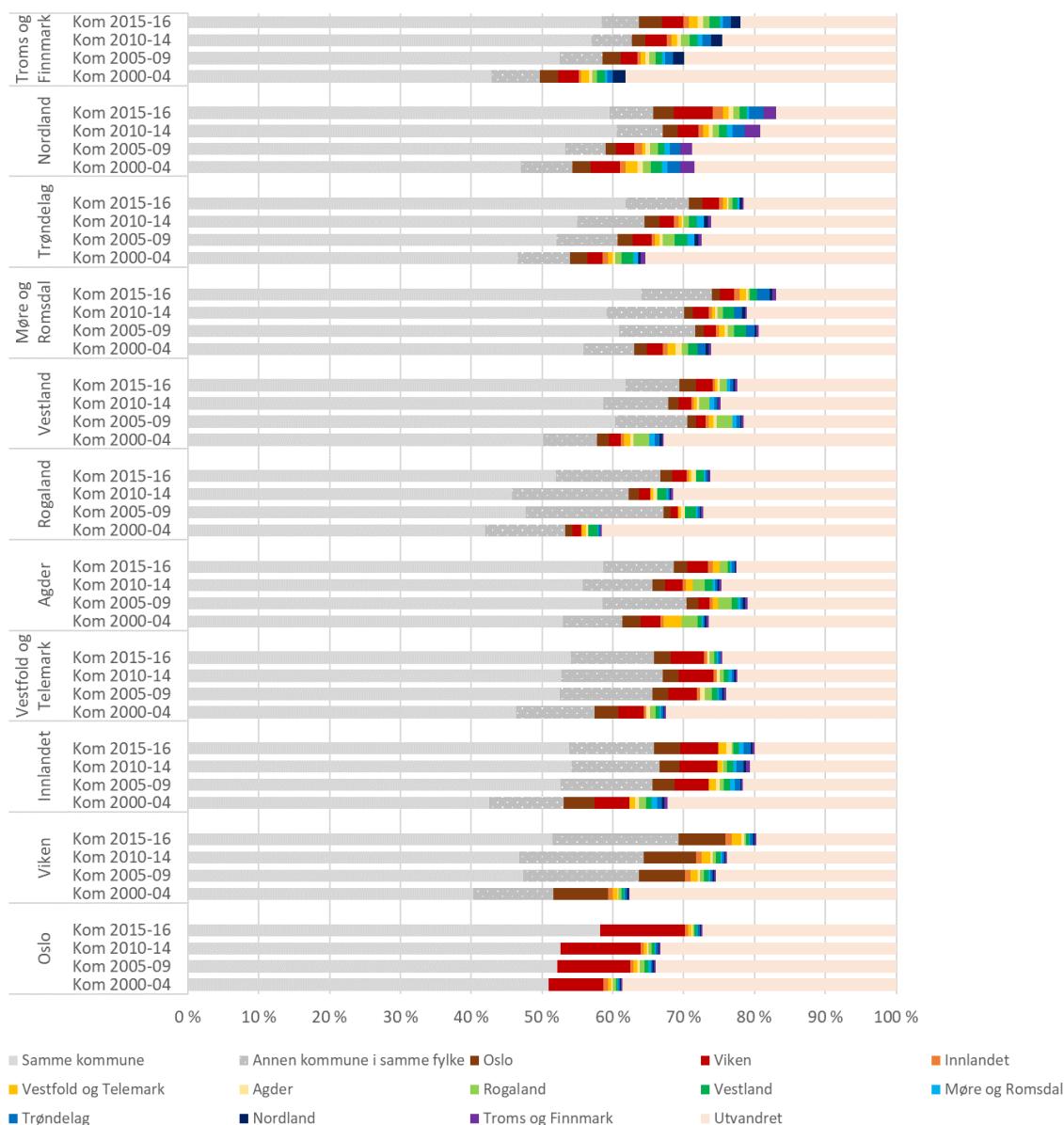

Figur 8.7: Innvandrere som kom til ulike fylker 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.

Et gjennomgående trekk for alle fylker er at utvandring er blitt mindre vanlig – innvandrerne som kom i 2015/16 har utvandret i mindre grad enn tidligere ankomstkohorter. Ellers er det vanskelig å

se noen utviklingstrekk som gjelder for alle fylker. Mens nyere ankomstkohorter har vært mer bofaste i fylker som Trøndelag og til dels i Rogaland, Vestfold og Telemark og Viken, var det en nedgang i bofastheten i andre fylker (Agder, Vestland, Møre og Romsdal, Nordland og til dels Troms og Finnmark) for kohorten 2015-16. Noe av det kan henge sammen med endret sammensetning av de nyankomne etter innvandringsgrunn – svært mange av de som kom inn i befolkningen i 2015 og 2016 var flyktninger. Figur 8.8 og Figur 8.9 viser den tilsvarende utviklingen etter de to vanligste innvandringsgrunnene, arbeid og flukt (den siste figuren viser resultater med og uten flyktninger med innvilget asyl).

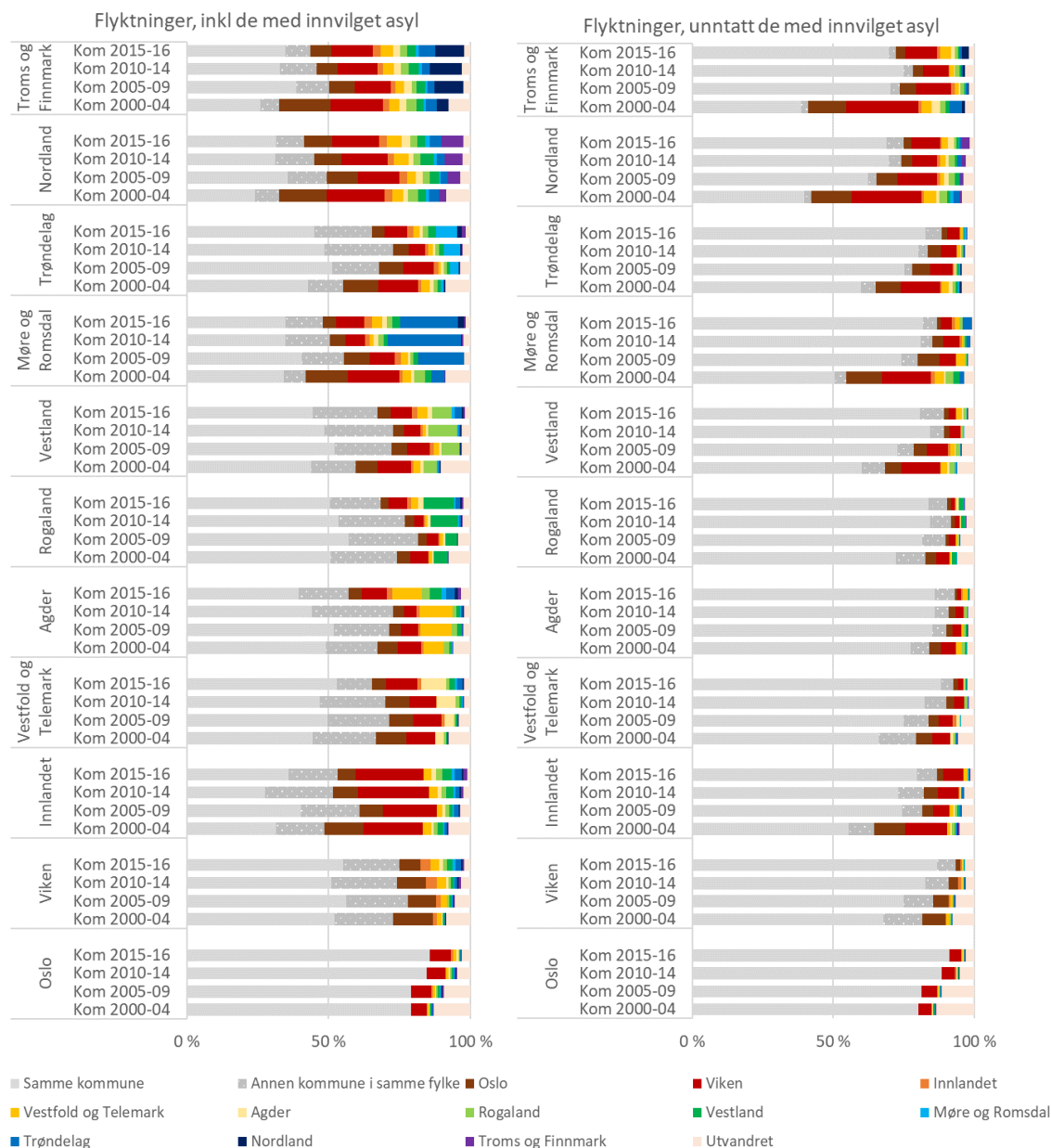
Når det gjelder arbeidsinnvandrere (Figur 8.8), er det en tendens til at nyere ankomstkohorter i stadig mindre grad har utvandret. Men det finnes unntak. Arbeidsinnvandrere som kom til et av vestlandsfylkene eller Agder i 2010-2014 utvandret i noe større grad enn de som kom i femårsperioden før. Dette kan henge sammen med oljeprisfallet fra 2014 og vanskelige tider på arbeidsmarkedet for nyankomne innvandrere i denne delen av landet.

Figur 8.8: Arbeidsinnvandrere som kom til ulike fylker i 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Andeler.

Flyktningene (Figur 8.9) har i langt større grad enn arbeidsinnvandrerne blitt værende i Norge, uavhengig av hvilket fylke de først kom til. Figuren viser også at bofastheten i første kommune er

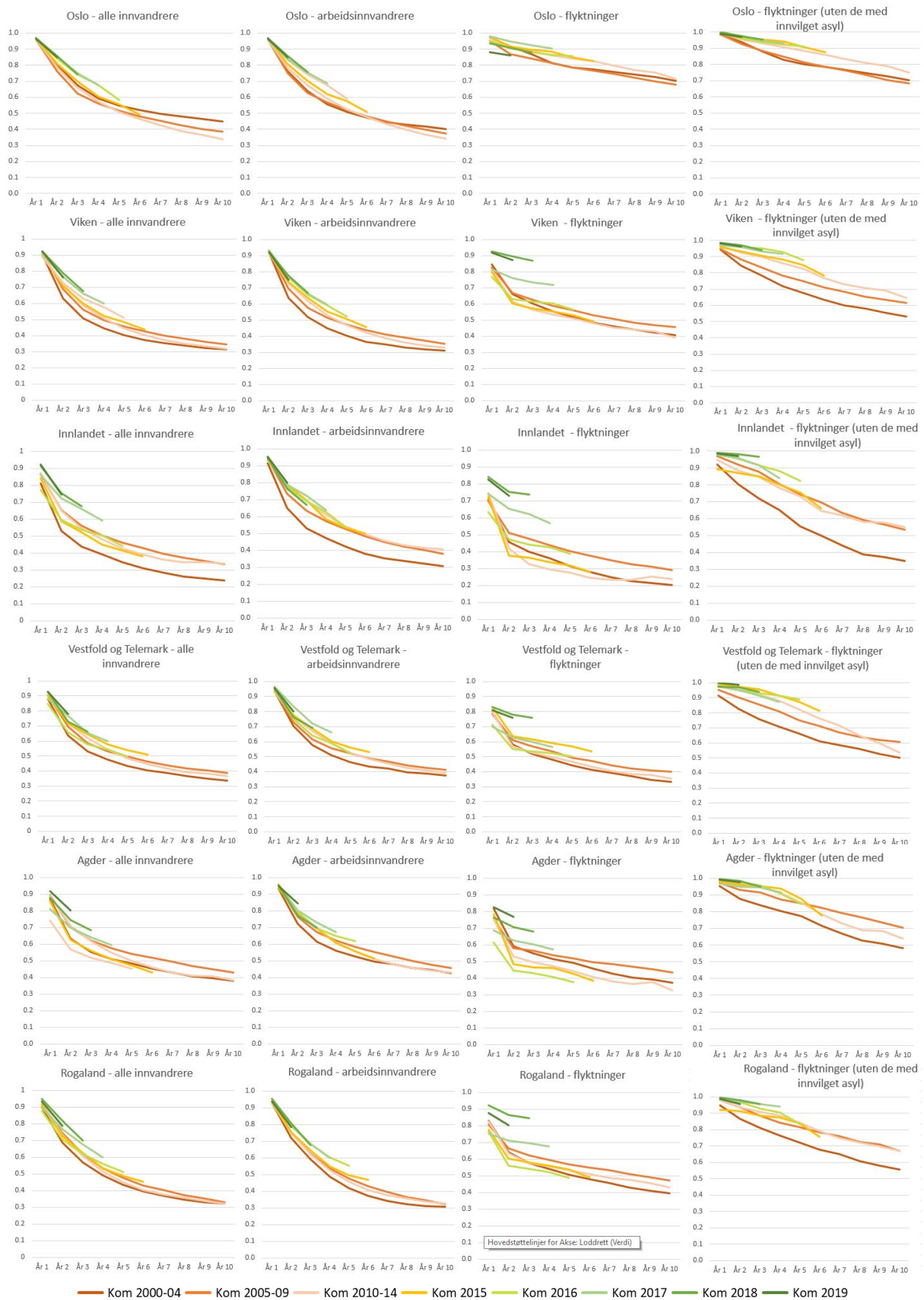
langt høyere når flyktninger med innvilget asyl holdes utenfor analysene (høyre del av figuren). I denne delen av figuren er bofastheten også høyere for nyere ankomstkohorter i mange av fylkene.

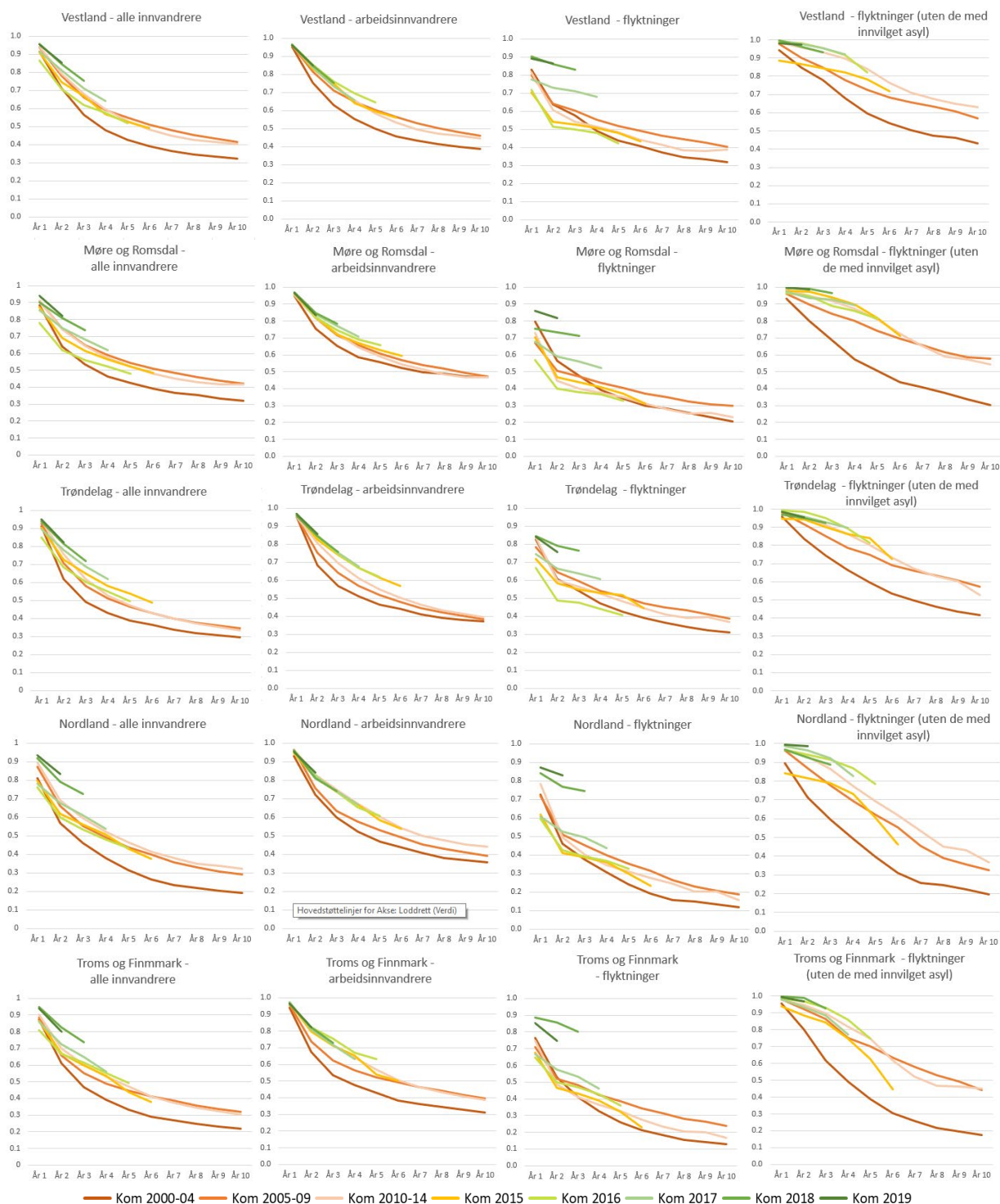
Figur 8.9: Flyktninger mm. som kom til ulike fylker 2000-2016 etter ankomstkohort og hvor de bodde fem år etter ankomst. Med og uten flyktninger med innvilget asyl. Andeler.

I de neste figurene (Figur 8.10 og Figur 8.11) vises innvandrernes bofasthet i de ulike fylkene, etter ankomstkohort. Her kan man også følge ankomstkohorter som har kommet etter 2016 (og som ikke har bodd lenge nok i landet til å bli inkludert i figurene over).

En hovedtendens i alle fylker er at innvandrere som kom til Norge i 2018 og 2019 (og til dels 2017) hittil har vært blant de mer bofaste ankomstkohortene. At flyktningene i disse nyere ankomstkohortene ser ut til å være spesielt bofaste, kan henge sammen med at færre av dem er flyktninger med innvilget asyl (se del 8.3). Dersom disse utelates (se figurene lengst til høyre), er de sist ankomne flyktningene i fylkene fortsatt nokså bofaste, men ikke så mye mer enn ankomstkohortene før dem.

Figur 8.10: Andel innvandrere som kom til Oslo, Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, Agder og Rogaland som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort og år etter ankomst. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger (med og uten flyktninger med innvilget asyl).

Figur 8.11: Andel innvandrere som kom til Vestland, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark som fortsatt bor i første kommune, etter ankomstkohort og år etter ankomst. Alle innvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger (med og uten flyktninger med innvilget asyl).

Det kan også være verdt å merke seg at 2015- og 2016-ankomstkohortene av flyktninger ikke ser ut til å ha sluttet å flytte fra sin første kommune. I både Agder, Rogaland, Vestland, Nordland og Troms og Finnmark har 2015-kohorten nå (dvs. seks år etter ankomst) forlatt sin første bokommune i større grad enn hva de som kom i 2005-2009 og 2010-2014 hadde gjort etter like lang botid.

Den samlede innenlandske nettoflyttingen til de ulike fylkene preges, ikke overraskende, særlig av flyttestrømmene til flyktninger, arbeidsinnvandrere og befolkningen ellers. I Figur 8.12 vises dette både i antall flyttinger (øverst) og som andel av middelfolkemengden i hvert fylke (nederst). Viken har høy innenlandsk nettoinnvandring, og det bidrar alle grupper til – både alle gruppene av innvandrere, befolkningen ellers og i stadig økende grad også norskfødte med to innvandrerforeldre. Alle gruppene bidrar til netto innenlandsk utflytting fra Troms og Finnmark, Nordland, Møre og Romsdal og Vestland. I Trøndelag, Agder og Innlandet er det bare befolkningen ellers som bidrar til innenlandsk nettoinnflytting (bortsett fra netto innflytting av arbeidsinnvandrere til Innlandet i siste periode og til Agder de to siste periodene). I Rogaland er bildet mer sammensatt, med blant annet netto innenlandsk utflytting av arbeidsinnvandrere bare i siste periode, noe som kan henge sammen med dårligere økonomiske tider i petroleumsnæringen. Vestfold og Telemark har hatt nettoinnflytting i de fleste grupper, unntatt utdanningsinnvandrere og norskfødte med to innvandrerforeldre. I Oslo har flyktninger og utdanningsinnvandrere netto innenlandsk innflytting. Arbeidsinnvandrere, andre innvandrere og i stadig større grad norskfødte med innvandrerforeldre flytter mer ut av enn inn til Oslo.

Figur 8.12: Netto innenlandsk flytting av ulike grupper i fylkene, i antall (øverst) og andel av fylkets middelfolkemengde (nederst), for tre perioder 2000-2020.

8.3 Tidlig flytting blant flyktninger med innvilget asyl

Som nevnt innledningsvis inkluderer analysene i denne rapporten flyttinger blant alle som er registrert i folkeregisteret. Flyktninger med innvilget asyl blir registrert i folkeregisteret når de har fått oppholdstillatelse i Norge, selv om de ennå ikke har fått tildelt bosettingskommune der de skal få introduksjonsprogram mm. Det innebærer at en del flyttinger blant flyktninger som nettopp har fått asyl (oppholdstillatelse) i Norge, kan være flyttinger fra asylmottak til bosettingskommune eller flyttinger mellom asylmottak. Dette er flyttinger som inngår i flyttestatistikken og som påvirker den regionale fordelingen av befolkningen i Norge, og de har også vært inkludert i denne rapporten.

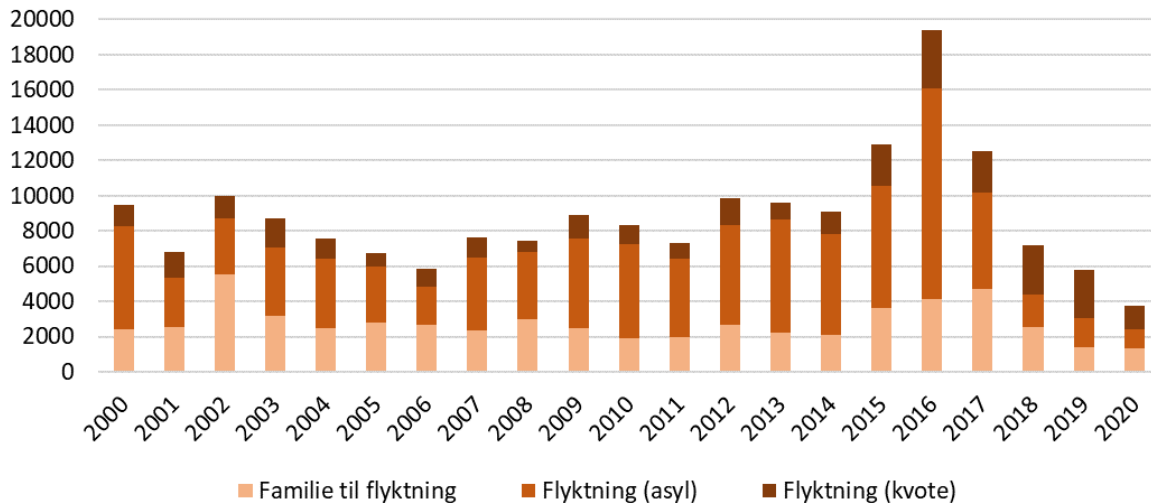
Denne rapporten skiller iblant mellom overføringsflyktninger (også kalt kvoteflyktninger) og flyktninger med innvilget asyl. Det skyldes at de to gruppene har hatt ulike veier inn i det norske samfunnet. Overføringsflyktningene (også kalt kvoteflyktninger) er valgt ut av FN og norske myndigheter mens de er i utlandet, og de har oppholdstillatelsen på plass idet de ankommer Norge.¹⁴ I de aller fleste tilfellene har de også fått tildelt en kommune der de skal starte arbeidet med integrering i det norske samfunnet, følge introduksjonsprogram mm. Flyktningene med innvilget asyl, på den andre siden, er personer som har kommet til Norge på egen hånd og søkt – og etter hvert fått – asyl her i landet (også kalt konvensjonsflyktning). De blir ofte plassert i asylmottak mens asylsøknaden deres behandles. Dersom de får asyl, starter arbeidet med å finne en passende kommune der de kan bosettes og følge introduksjonsprogram mm. Inntil en slik kommune er på plass, blir mange av flyktningene med innvilget asyl boende i ulike asylmottak. De kan også bli flyttet mellom mottak, for eksempel dersom et asylmottak legges ned. Så sant personene har fått asyl (oppholdstillatelse) i Norge, vil de altså være en del av den norske befolkningen og flytting mellom kommuner vil registreres i folkeregisteret, selv om det er flytting fra eller mellom asylmottak.

8.3.1 Mange flyktninger med innvilget asyl flytter de første årene

Selv om dataene som ligger til grunn for denne rapporten ikke gjør det mulig å identifisere hvilken kommune flyktningene med innvilget asyl blir bosatt i fra integreringsmyndighetenes side, er det mulig å få en indikasjon på omfanget av denne tidligere flyttingen blant flyktninger med innvilget asyl ved å splitte opp gruppa 'Flyktninger mm.', som består av både flyktninger med innvilget asyl (tidligere asylsøkere som har fått opphold i Norge), overføringsflyktninger (også kjent som kvoteflyktninger) og familieinnvandrere til flyktninger. Figur 8.13 viser hvordan størrelsen på disse tre undergruppene har variert etter ankomstår. Alt i alt utgjør flyktningene med innvilget asyl drøyt 50 prosent av kategorien 'Flyktninger mm.', men i årene fra og med 2018 har andelen vært på under 30 prosent.

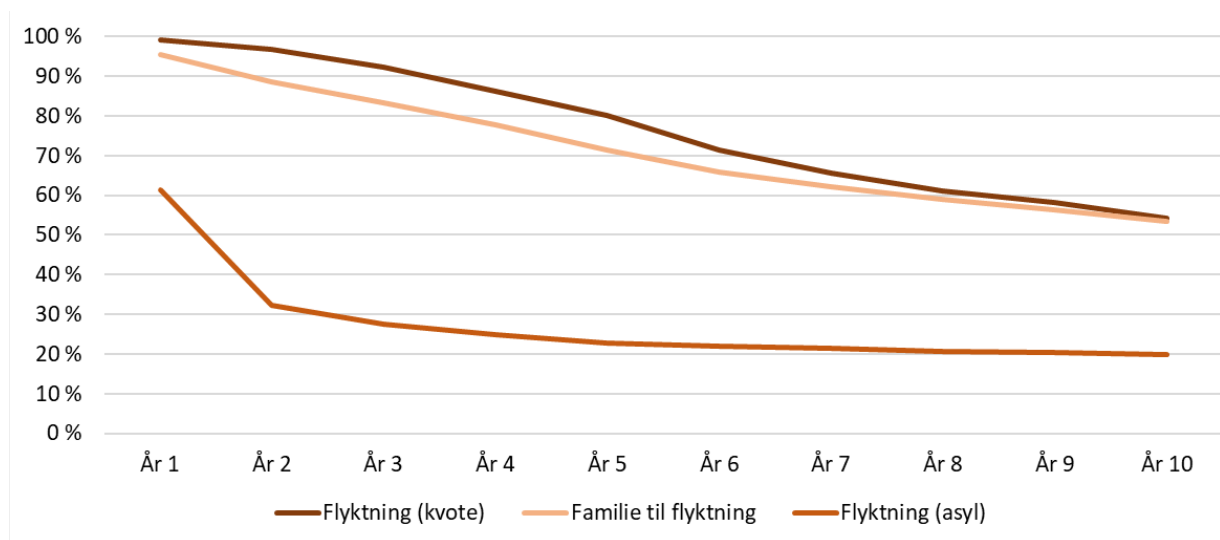
¹⁴ Utlendingsdirektoratet (UDI) definerer det slik (<https://www.udi.no/ord-og-begreper/overforingsflyktninger/>):

Overføringsflyktning er personer som vanligvis er registrert som flyktninger hos UNHCR, men som ikke kan tilbys en varig løsning i det landet de befinner seg og som derfor presenteres for overføring til et tredje land [...] Det er FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) som fremmer søknadene for overføringsflyktningene, og UDI bestemmer hvem av dem som får komme til Norge. Vi organiserer reisen for dem og har avklart på forhånd hvilken kommune de skal bo i.

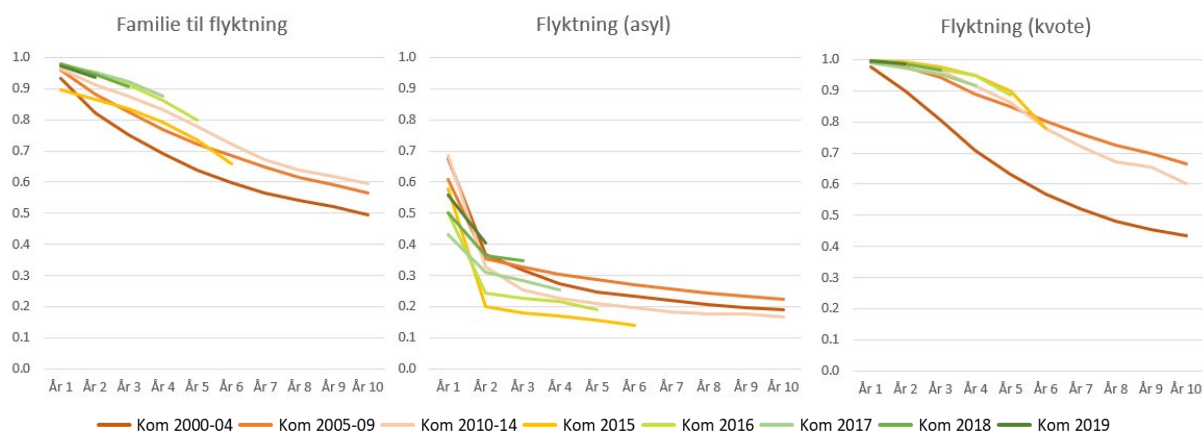
Figur 8.13: Undergrupper av kategorien 'Flyktninger mm.' etter ankomstår, 2000-2020

I hvor stor grad hver av disse tre undergruppene har vært bofaste i sin første kommune, varierer betydelig mellom gruppene (Figur 8.14). Andelen bofaste er klart lavere for flyktninger med innvilget asyl enn for overføringsflyktninger og familie til flyktning, og det er særlig de første årene at flyktningene med innvilget asyl forlater sin første kommune.

Figur 8.14: Andel flyktninger som fortsatt bor i sin første kommune etter botid og ulike undergrupper av flyktninger. Omfatter flyktninger som kom 2000-2016.

Også analyser av de tre flyktninggruppenes bofasthet etter ankomstkohort (Figur 8.15) viser klare forskjeller mellom flyktningene med innvilget asyl og de to andre gruppene. Bofastheten blant flyktninger med innvilget asyl synker kraftig de første to årene, og deretter er den relativt stabil.

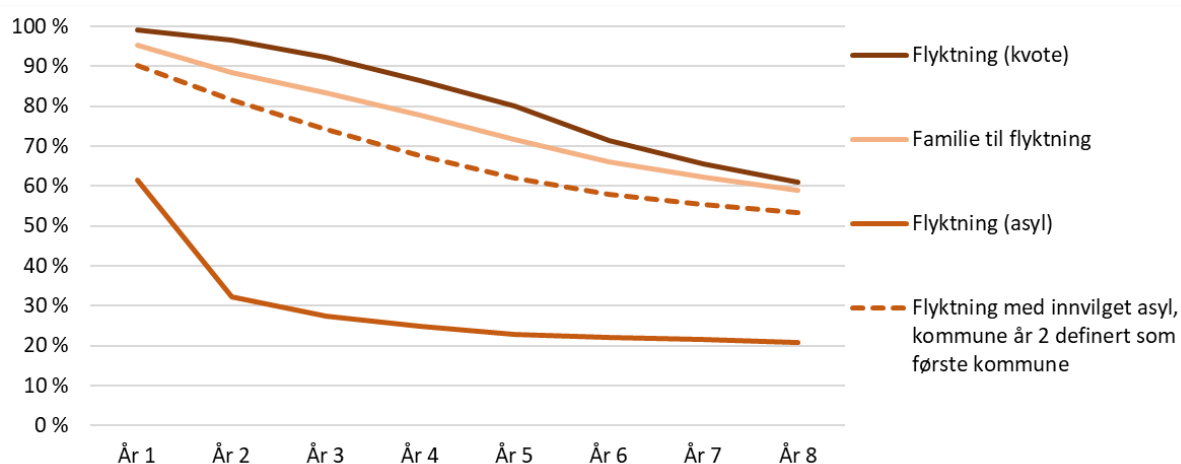
Figur 8.15: Andel flyktninger som fortsatt bor i sin første kommune etter botid, ankomstkohort og ulike undergrupper av flyktninger.

Dette taler for at en god del av de tidlige flyttingene blant flyktninger med innvilget asyl (etter at de har fått opphold/asyl) er flyttinger fra asylmottak, og at mange først har blitt registrert i folkeregisteret som bosatt i den kommunen der de skal ha introduksjonsprogram mm. etter et års tid.

Dette stemmer godt overens med resultater i Fafo-rapporten *Opphold i asylmottak* (Weiss et al., 2017), der man studerte flyktninger som ankom Norge mellom 2005 og 2010 og som hadde blitt bosatt innen utgangen av 2015. Forskerne fant at 59 prosent av flyktingene ble bosatt innen et halvt år, og ytterligere 30 prosent innen ett år. Til sammen var altså 89 prosent bosatt innen ett år (personer som kom mellom 2005 og 2010, men ikke var bosatt innen utgangen av 2015 inngikk ikke i analysen). Forskere tall fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) viser at gjennomsnittlig ventetid fra vedtak til bosetting var 3,3 mnd i 2019, 8,5 mnd i 2020 og 6,3 mnd i 2021 (IMDi 2021, 2022). Tall fra SSBs Monitor for sekundærflytting (Strøm mfl. 2020, tabell 3.1) viser også at svært få flyktninger har flyttet i løpet av de første to årene etter at IMDi har bosatt dem i en kommune (bare 2-6% hadde forlatt kommunen innen utgangen av år 2 etter bosetting).

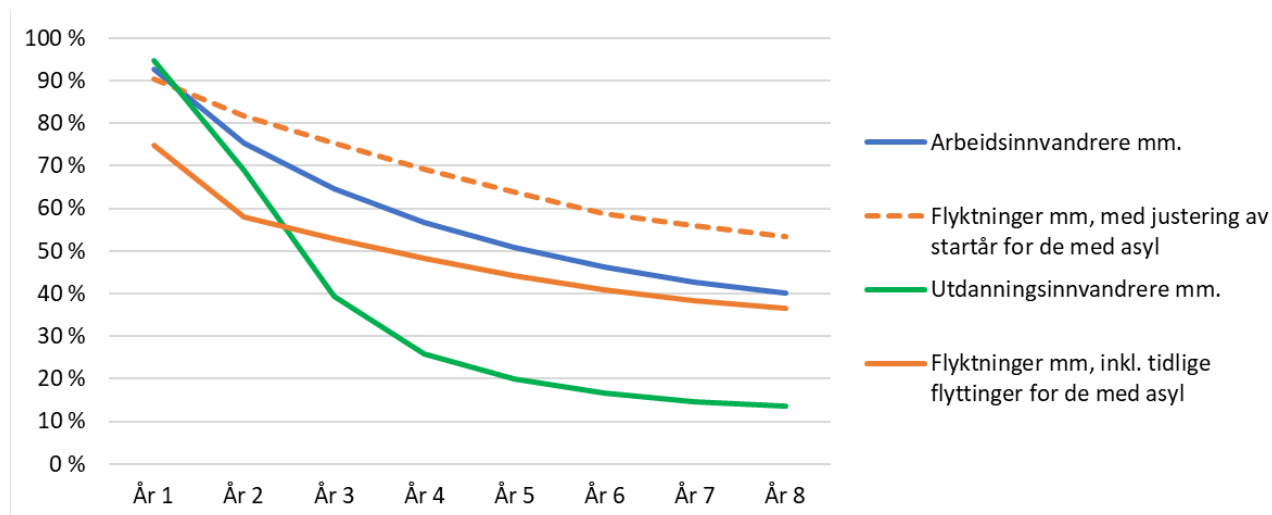
Det kan altså være god grunn til å anta at den første registrerte kommunen til flyktninger med innvilget asyl – det vil si kommunen de registreres bosatt på når de får opphold (asyl) og kommer inn i folkeregisteret – i svært mange tilfeller ikke er den kommunen de blir formelt bosatt i av integreringsmyndighetene. Snarere kan det være grunn til å anta, basert på resultatene fra Fafo-rapporten/IMDi og Figur 8.15, at det vil gi et riktigere bilde å bruke kommunen som flyktingene med innvilget asyl står oppført med 1. januar i år 2 etter at de fikk opphold, dersom man ønsker å vise hvor de 'starter sitt liv i Norge'.

I Figur 8.16 er det lagt inn en ekstra, stiplet linje som viser resultatene dersom første kommune for flyktninger med innvilget asyl defineres som den kommunen de bodde i ved inngangen til år 2 etter at de fikk oppholdstillatelsen. Den stiplede linjen ligger klart nærmere linjen for de andre flyktingene, men den er fortsatt noe lavere. Dette kan indikere at asylsøkerne er noe mer mobile enn de andre flyktinggruppene, selv etter at integreringsmyndighetene har bosatt dem i en kommune. Det kan blant annet henge sammen med at asylsøkere oftere er enslige, og enslige er mer mobile enn andre.

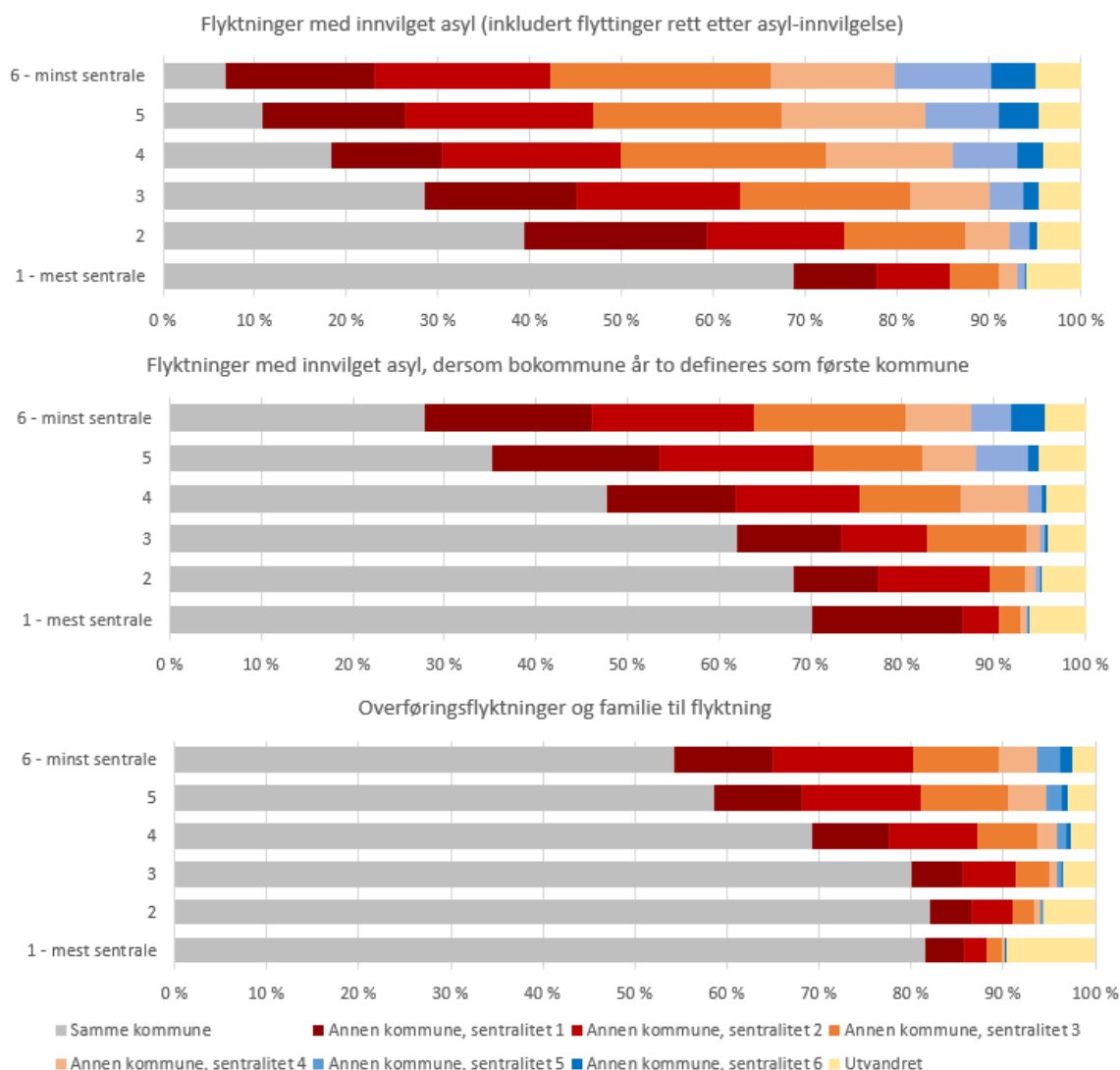
Figur 8.16: Andel flyktninger som kom til Norge 2000-2020 og som fortsatt bor i sin første kommune, etter undergruppe av flyktninger, og med og uten en justering av startår for flyktninger med innvilget asyl.

Tilsvarende viser Figur 8.17 hvordan linjen for bofasthet i hele gruppa 'Flyktninger mm.' endres dersom startåret for flyktninger med innvilget asyl forskyves til år 2 etter opphold. Figuren viser også tilsvarende linjer for arbeidsinnvandrere og utdanningsinnvandrere (jfr. Figur 6.3). Endringen fører til at linjen for flyktningers bofasthet løftes og blir liggende over arbeidsinnvandrernes.

Figur 8.17: Andel innvandrere som kom til Norge 2000-2020 og som fortsatt bor i sin første kommune, etter innvandringsgrunn, og med og uten en justering av startår for flyktninger med innvilget asyl.

I Figur 8.18 viser den øverste delen hvor flyktninger med innvilget asyl bor fem år etter innvilget opphold, uten justering for startår, mens den midterste delen er justert for startår. For sammenligning viser den nederste figuren hvor overførings-/kvoteflyktingen og familieinnvandrere til flyktninger bor fem år etter innvandring (som i Figur 7.5). Figuren illustrerer det samme som figurene over: Flyktingene med innvilget asyl framstår klart mer bofaste dersom vi ser bort fra de første flyttingene etter innvilget asyl, men likevel ikke like bofaste som de andre flyktinggruppene.

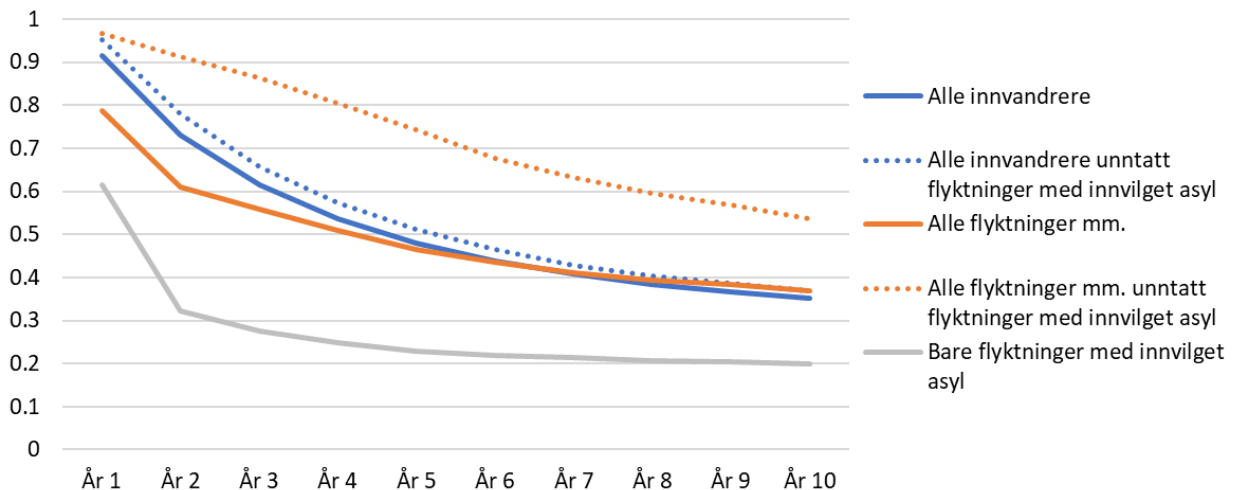

Figur 8.18: Hvor flyktninger bor fem år etter innvandring, etter hvilken sentralitet de først kom til. Alle med innvilget asyl (øverst), overførings-/kvoteflyktninger og familie til flyktning (nederst), og flyktninger med innvilget asyl med justering for startår (midten). Inkluderer alle i kategorien 'Flyktninger mm.' som kom til Norge 2000-2016.

Det kan altså ha en betydelig effekt å se bort fra tidlige flyttinger blant flyktninger med innvilget asyl, og det kunne vært gode grunner for å legge inn en slik tidsforskyvning for flyktninger med innvilget asyl gjennom hele denne rapporten. Men det finnes også motforestillinger mot å gjøre det: For det første er også de tidlige flyttingene blant flyktningene med innvilget asyl en del av flyttemønstrene i Norge, de påvirker flyttestatistikken og har betydning for den geografiske fordelingen av befolkningen i Norge. For det andre er det ikke sikkert at all denne tidlige flyttingen kun er fra eller mellom asylmottak, og ikke fra kommunen man er bosatt i av IMDi. Flyktninger med innvilget asyl er oftere enslige enn andre i flyktninggruppa, og som vist blant annet i denne rapportens regresjonsanalyser er enslige mer mobile enn andre. For det tredje er det også metodiske innvendinger mot en slik tidsforskyvning: Dersom januar år 2 settes som startår for flyktningene med innvilget asyl, er det ikke opplagt hva som bør gjøres med andre variabler som endrer seg over tid, som alder ved innvandring, botid og år for innvandring/ankomstkohort. En annen ulempe er at oppfølgingstiden blir kortere, og det blir ikke mulig å si noe om flyktninger med innvilget asyl som har kommet de siste årene.

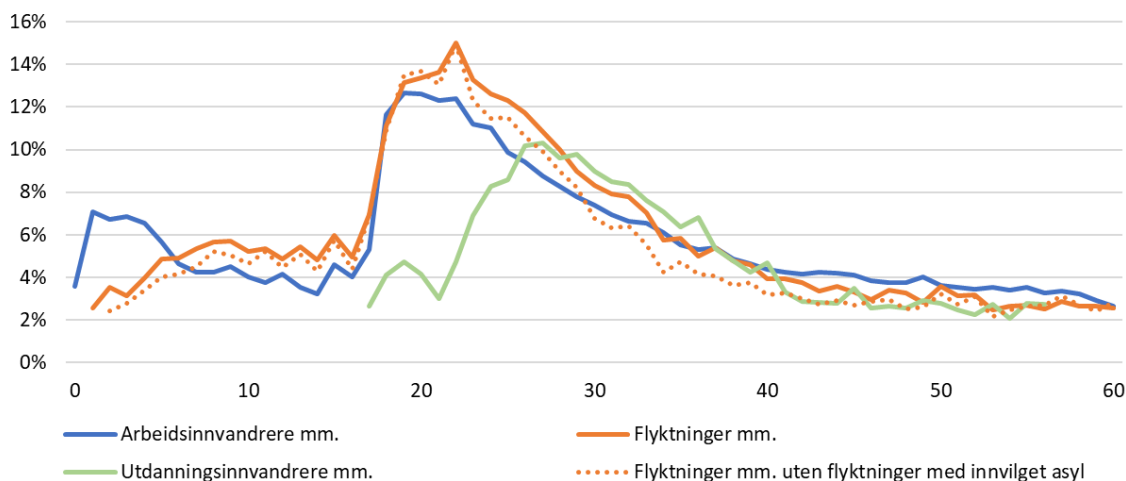
I denne rapporten er det i stedet tatt høyde for ulikheten i tidlig flytting mellom de ulike gruppene av flyktninger ved å presentere en del av resultatene også for flyktningekategorien dersom

flyktingene med innvilget asyl holdes utenfor, slik at kategorien altså bare omfatter overføringsflyktinger (kvoteflyktinger) og familie til flyktinger. Dette er gjort i mange tilfeller der figurene viser forskjeller etter innvandringsgrunn, siden det i første rekke er resultatene for kategorien 'Flyktinger mm.' som påvirkes av flyktingene med innvilget asyls tidlige flytting. Som vist i Figur 8.19, har det stor betydning for linjen for flyktingers bofasthet om flyktingene med innvilget asyl er inkludert eller ikke (dette vises i differansen mellom den stiplede og den heltrukne oransje linjen), mens det har mindre betydning for linjen som viser alle innvandreres bofasthet (avstanden mellom stiplede og heltrukne blå linje). Dette henger selvsagt sammen med at arbeidsinnvandrerne er den dominerende gruppa innvandrere i Norge. Selv om mange av flyktingene i Norge er personer som har fått innvilget asylsøknad, er likevel det totale antallet flyktinger betydelig lavere enn antallet arbeidsinnvandrere i Norge.

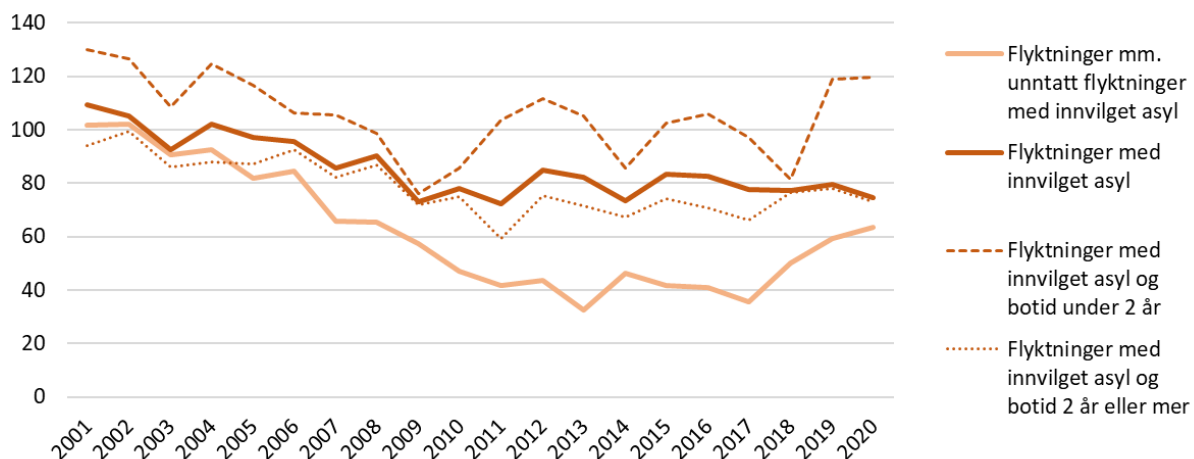
Figur 8.19: Innvandreres og flyktingers bofasthet etter botid, med og uten inkludering av flyktinger med innvilget asyl.

Presentasjonene av figurer for flyktingekategorien uten flyktingene som har fått innvilget asyl, er dessuten først og fremst gjort for de analysene som baserer seg på informasjon om flyttinger fra innvandrernes første kommune. I andre analyser, som for eksempel av generell flyttehyppighet, har det mindre betydning om flyktinger med innvilget asyl er inkludert i flyktingekategorien eller ikke. Figur 8.20 viser et eksempel på dette. Den er identisk med Figur 6.11, bortsett fra at den viser en stiplede oransje linje med resultatene for flyktinggruppa dersom flyktingene med innvilget asyl holdes utenom. Avstanden til den heltrukne oransje linje, som har med hele flyktingekategorien, er betydelig mindre enn forskjellene i Figur 8.19.

Figur 8.20: Flyttehyppighet (innenlands) blant innvandrere, etter alder og innvandringsgrunn. 2019-20. Den prikkete linjen viser resultater for flyktninggruppa dersom flyktninger med innvilget asyl holdes utenom.

Når det gjelder hvor sentraliserende disse flyttingene rett etter innvilget asyl er, viser Figur 8.21 at flyttingene blant flyktninger med innvilget asyl generelt er noe mer sentraliserende enn flyttingene blant andre flyktninggrupper. Flyttingene blant flyktninger med innvilget asyl og botid under 2 år er særlig sentraliserende. Det kan henge sammen med at mange asylmottak befinner seg i mindre sentrale strøk.

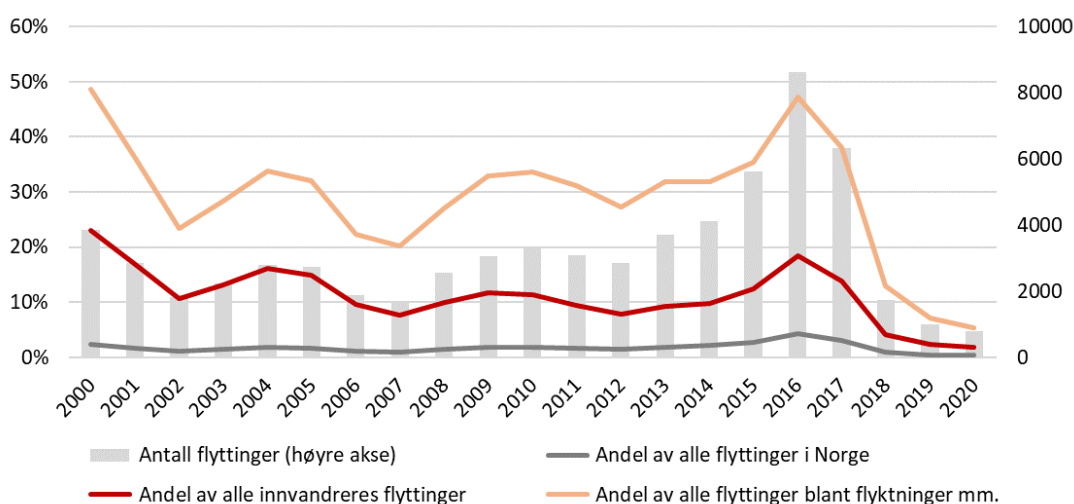
Figur 8.21 Endret sentralitetsindekstall ved flytting for ulike grupper av flyktninger, 2000-2020

For alternative analyser av flyktningers flyttinger etter at de er bosatt i kommunen der de skal få introduksjonsprogram mm., kan SSBs Monitor for sekundærflytting være en god kilde. Den baserer seg på informasjon om hvilken kommune flyktninger med innvilget asyl (og andre flyktninger) blir bosatt i av integreringsmyndighetene, og handler ikke om flyttingen blant flyktninger som har fått innvilget asyl før de blir formelt bosatt i en kommune. Dersom man er opptatt av kommunenes integreringsarbeid blant flyktninger som blir formelt bosatt hos dem, kan det være mer hensiktsmessig å begrense seg til å studere flyktingenes sekundærflytting bort fra kommunen de er bosatt i av IMDi. Monitor for sekundærflytting utgis med noen års mellomrom, sist i 2020 (Strøm et al., 2020).

8.3.2 Betydning for flyttetallene

Som indikert i Figur 8.16 flytter flyktningene med innvilget asyl relativt mye rett etter at de har fått opphold i Norge. Dette påvirker også flyttetallene i Norge.

I figuren under (Figur 8.22) er flyktninger med innvilget asyls tidlige flyttinger definert som alle flyttinger som flyktninger med innvilget asyl gjør fra den kommunen de er registrert som bosatt i når de får oppholdstillatelse i Norge, og fram til 1. januar i år 2 etter at de fikk opphold. 'Tidlig flytting' vil altså si flyttinger (mellom kommuner) i kalenderåret da personen fikk innvilget asyl og hele året etter.

Figur 8.22: Flyktninger med innvilget asyls tidlige flyttinger, antall (høyre akse) og andel av alle flyttinger mellom kommuner i Norge i ulike grupper (venstre akse). 2000-2020.

Antallet slike flyttinger har variert kraftig siden 2000. Det var en tydelig topp på drøyt 8500 i 2016, et år da Norge ga opphold til mange nye flyktninger. Siden har det vært en tydelig nedgang, i takt med at færre nye asylsøkere har kommet til Norge. Som andel av alle flyttinger mellom kommuner i Norge har disse flyttingene også spilt en ikke ubetydelig rolle – i 2016 utgjorde flyttingene blant flyktningene med innvilget asyl nesten 5 prosent av alle flyttinger mellom norske kommuner.

9 Oppsummering

Bosettingsmønstret blant innvandrere i Norge har endret seg siden årtusenskiftet. Innvandrerne bor fortsatt mer sentralt enn befolkningen ellers, men forskjellen mellom innvandrerne og resten av befolkningen er blitt mindre. Det skyldes delvis at resten av befolkningen bor mer sentralt nå, men først og fremst at innvandrerne bor mer spredt enn i 2000. 'Desentraliseringen' av innvandrerne i Norge skjedde særlig i perioden 2007-2016, da det også var høy innvandring til Norge. De siste årene (2018-2020) kan det se ut til at trenden er snudd, og at innvandrere i Norge nå bor noe mer sentralt igjen.

Dette kapitlet oppsummerer først noen av hovedfunnene i denne rapporten. Funnene viser både forskjeller mellom grupper og endringer over tid innad i gruppene. Deretter brukes disse funnene til å belyse mulige årsaker til endringene vi har sett siden 2000 i hvor sentralt innvandrerne bor – først hvorfor innvandrerne i Norge bodde stadig mer spredt i perioden fram til 2016, og deretter hvorfor trenden nå kan se ut til å ha snudd.

9.1 Hovedfunn

Innvandrere i Norge bor mer sentralt enn befolkningen ellers, og norskfødte med innvandrerforeldre bor enda mer sentralt. Men forskjellene er blitt mindre de siste tiårene. Særlig har andelen innvandrere (og deres barn) som bor i sentralitet 1 – i og nær Oslo – sunket tydelig.

Mens veksten i folketallet blant resten av befolkningen bare er kommet i relativt sentrale strøk (sentralitet 1-4), har tallet på innvandrere – og særlig arbeidsinnvandrere – økt kraftig i alle sentraliteter. I sentralitet 5 (de nest minst sentrale kommunene) har antallet innvandrere økt nok de siste tiårene til å holde det totale folketallet oppe.

Arbeidsinnvandrerne bor mindre sentralt nå enn i 2000, og denne endringen var tydeligst i årene rundt 2010 da det også var svært høy arbeidsinnvandring til Norge. Blant flyktningene har det vært større svingninger i perioden. Innvandrerne med lengst botid i Norge (11 år eller mer) bor mest sentralt.

Innvandrere som er barn eller ungdommer bor mindre sentralt enn innvandrere i andre aldersgrupper. Og mens resten av befolkningen i Norge har en høyere andel i sentralitet 5 og 6 i den eldste aldersgruppa – altså en kraftigere aldring i distriktene enn i sentrale strøk – har ikke innvandrerbefolkningen noe tilsvarende, snarere tvert imot.

Selv om andelen innvandrere som bor i de mindre sentrale kommune (sentralitet 4, 5 og 6) har økt i denne perioden, kan det se ut til at trenden har snudd etter 2018, og at andelen som bor i sentralitet 1, 2 eller 3 når er på vei oppover igjen. Det gjelder særlig for flyktninger.

Hvor sentralt innvandrerne bor når de først kommer til Norge, har variert over tid. Fra 2006 til 2016 – en periode med høy arbeidsinnvandring og deretter stor flyktningeinnvandring – ble nyankomne innvandreres første bosted klart mer desentralt, før sentraliteten økte igjen for innvandrere som ankom i årene 2017-2019.

Flyktningers første bosted i Norge er langt mer desentralt enn det som er tilfellet for arbeids- og utdanninginnvandrere. Men arbeidsinnvandrerne som kom i årene 2007-2013, da det var stor arbeidsinnvandring til Norge, bosatte seg mer desentralt enn arbeidsinnvandrere som kom tidligere og senere. Flyktninger ble bosatt mer desentralt i årene 2014-16, det vil si i tiden rundt den store tilstrømmingen av flyktninger i 2015.

Fem år etter ankomst til Norge bor omkring halvparten av innvandrerne fortsatt i sin første kommune, men nyere ankomstkohorter er mer bofaste enn tidligere. Innvandrere som begynte sin tid i Norge i de mest sentrale kommunene (sentralitet 1, dvs Oslo-området), har vært mer

bofaste enn andre, og bofastheten er klart lavere i de mindre sentrale kommunene. Enslige innvandrere er minst bofaste, mens par med eller uten barn har vært klart mer tilbøyelige til å bli boende i sin første kommune.

Den generelle flyttehyppigheten – både mellom kommuner og til utlandet – er høyere for innvandrere enn for befolkningen ellers. Dette henger delvis sammen med at mange innvandrere er i aldersgrupper der det er vanlig å flytte. Men aldersspesifikke flytterater viser at innvandrere som er barn og unge, eller over 30 år, flytter noe mer (innenlands) enn sine jevnaldrende som ikke er innvandrere. Blant personer i 20-årene flytter imidlertid resten av befolkningen hyppigere enn innvandrerne.

For helt nyankomne innvandrere er det få aldersforskjeller i flyttehyppigheten – der ser kort botid ut til å trumfe alder. Etersom botiden øker, ligner innvandrernes aldersprofil for innenlandsk flytting stadig mer på den øvrige befolkningens.

Flyttehyppigheten er høyest blant innvandrere som bor i de minst sentrale kommunene. I de mest sentrale kommunene er (den innenlandske) flyttehyppigheten blant unge voksne lavere blant innvandrere enn blant befolkningen ellers.

Innvandrere utvandrer langt hyppigere enn befolkningen ellers, men sannsynligheten for at en innvandrer skal utvandre er likevel lavere enn sannsynligheten for at hun eller han skal flytte til en annen kommune i Norge.

Flyktninger flytter noe hyppigere innenlands, men utvandrer langt sjeldnere, sammenlignet med arbeidsinnvandrere. Utdanningsinnvandrere utvandrer mer hyppig enn de flytter innenlands. Mens innvandrere i sentrale strøk utvandrer hyppigere enn andre innvandrere, flytter innvandrere i mindre sentrale strøk hyppigere innenlands.

Arbeidsinnvandrerne som har kommet til mindre sentrale strøk har i større grad blitt boende i kommunen, enn arbeidsinnvandrerne som kom til mer sentrale strøk. Det henger sammen med at de i mindre grad har utvandret; nivået på den innenlandske flyttingen har vært relativt likt. For flyktninger er det annerledes: De som har kommet til mindre sentrale strøk har flyttet videre i større grad enn flyktninger som har kommet til sentrale strøk. Utvandringen er betydelig lavere for flyktninger enn for arbeidsinnvandrere, og her er det lite forskjell mellom sentralitetene.

Innvandrerne som har kommet til Norge de siste årene har i mindre grad utvandret og i større grad flyttet innenlands. Dette gjelder uansett innvandringsgrunn. Både for arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere henger altså økt bofasthet (fem år etter innvandring) først og fremst sammen med at det er blitt mindre vanlig å utvandre, og ikke at det er blitt mindre vanlig å flytte innenlands.

Når innvandrerne flytter, flytter de i snitt mer sentraliserende enn befolkningen ellers. Dette gjelder på alle alderstrinn. Særlig flyktninger som flytter, flytter i stor grad mot mer sentrale kommuner, men denne forskjellen er blitt mindre over tid.

Selv om innvandrerne har et mer sentraliserende innenlandsk flyttemønster enn majoritetsbefolkningen, er det en klar tendens til at personer som flytter fra de mindre sentrale kommunene (uansett om de var innvandrere, født i Norge med innvandrerforeldre eller tilhørte befolkningen ellers) oftere flytter til andre mindre sentrale kommuner, sammenlignet med alle som flyttet fra mer sentrale kommuner. Eller sagt på en annen måte: Det ser ut til å være større sannsynlighet for at innvandrere som flytter fra kommuner i mindre sentrale strøk flytter til (andre) usentrale kommuner, enn at innfødte som flytter fra en sentral kommune, gjør det.

Flyktninger bor mer sentralt jo lenger de har bodd i Norge. For arbeidsinnvandrere er ikke forskjellene etter botid så store, men tendensen har vært den motsatte av flyktningenes: For arbeidsinnvandrerne har den gjennomsnittlige sentralitetsindeksen sunket med botid. Rundt 6-7

år etter ankomst til Norge bor arbeidsinnvandrere og flyktingene like sentralt, men blant innvandrere med mer enn sju års botid bor flyktingene mer sentralt enn arbeidsinnvandrere.

Flyktinger med innvilget oppholdstillatelse (asyl) flytter relativt mye etter at de har fått opphold i Norge. En god del av disse flyttingene er fra eller mellom asylmottak. I år med mange nye flyktinger som har fått innvilget asyl kan disse flyttingene ha nokså stor påvirkning på de generelle flyttemønstrene i Norge.

9.2 Mulige forklaringer på hovedtrendene

9.2.1 Hvorfor bor innvandrere mer spredt enn i 2000?

Funnene over gir en pekepinn på mulige årsaker til at innvandrere i Norge bor mer spredt nå enn i 2000 – en endring som særlig skjedde i perioden 2006-2016.

For det første har nye innvandrere bosatt seg (eller blitt bosatt) mer desentralt. Dette skjedde særlig i årene 2006-16. I første del av denne perioden var arbeidsinnvandringen rekordhøy, og de siste årene kom det svært mange flyktinger (fra blant annet Syria) inn i den norske befolkningen. Begge disse trendene kan bidra til å forklare hvorfor innvandrere i Norge bodde stadig mindre sentralt: Nye arbeidsinnvandrere bosatte seg mindre sentralt i denne perioden sammenlignet med arbeidsinnvandrere som kom før – og de var mange, som gjorde at deres bosettingsmønster fikk relativt stor effekt – og mot slutten av denne perioden kom det relativt mange flyktinger, som bosettes mer desentralt enn andre typer innvandrere. Flyktingene som kom i 2015/16 ble dessuten bosatt særlig desentralt, fordi de var så mange og bosettingskapasiteten til kommuner over hele landet ble tatt i bruk.

I tillegg er innvandrere blitt mer bofaste. Nye ankomstkohorter av innvandrere flytter ikke like hyppig fra sin første kommune. Siden innvandrernes flyttinger i gjennomsnitt er sentraliserende, kan økt bofasthet være en tilleggsforklaring på at innvandrere bor mer desentralt nå enn i 2000. Denne økte bofastheten henger først og fremst sammen med lavere utvandring, særlig fra mindre sentrale strøk. Utvandring fra mindre sentrale strøk bidrar til sentralisering, men ikke like sterkt som flytting fra mindre til mer sentrale strøk. En økt bofasthet som først og fremst henger sammen med lavere utvandring, har dermed en mer begrenset effekt på (de-)sentraliseringen av befolkningen enn dersom flyttehyppigheten innenlands hadde gått ned.

En siste faktor som kan bidra til å forklare 'desentraliseringen' av innvandrere i Norge, er at hver flytting som innvandrere gjorde, i snitt er blitt mindre sentraliserende. Denne endringen skjedde særlig i perioden fra 2006 til 2012 (men innvandrere flytter fortsatt noe mer sentraliserende enn befolkningen ellers).

Til sammen er det altså flere faktorer som kan bidra til å forklare hvorfor andelen innvandrere i Norge som bor utenfor de mest sentrale kommunene har økt siden 2000 (og særlig i perioden 2007-2016):

- Nyankomne innvandrere bosatte seg (eller ble bosatt) i mindre sentrale kommuner enn før. Arbeidsinnvandrere bosatte seg i gjennomsnitt mer desentralt enn tidligere ankomstkohorter av arbeidsinnvandrere. I 2016/17 økte dessuten andelen nyankomne flyktinger blant innvandrere, og nyankomne flyktinger bor spesielt desentralt.
- Nye ankomstkohorter av innvandrere er mer bofaste i sin første kommune enn tidligere ankomstkohorter.
- Flyttingen blant innvandrere er blitt mindre sentraliserende, med en tydelig endring i perioden 2006-12.

9.2.2 Hvorfor bor innvanderne litt mer sentralt igjen nå?

Selv om trendene siden 2000 viser en tydelig desentralisering av innvanderne i Norge, kan det se ut til at trenden har stoppet opp eller blitt noe reversert de siste par årene. Faktorene over kan også bidra til å forklare denne nye utviklingen.

Første bokommune for innvandrere som kom i 2017, 2018 og 2019 har i snitt vært mer sentral enn for ankomstkohortene som kom i 2009-17. Dette henger både sammen at det kom færre nye flyktninger i disse årene – og flyktninger begynner sin tid i Norge svært desentralt – og at nye arbeidsinnvanderne har begynt å bosette seg noe mer sentralt igjen.

Endret bofasthet ser ikke ut til å kunne forklare de nyeste trendene i særlig grad: Ankomstkohortene fra 2017 har ikke vært mindre bofaste enn tidligere ankomstkohorter, snarere tvert imot. Og heller ikke tidligere ankomstkohorter ser ut til å ha forlatt sin første kommune i større grad de siste årene. Men i den grad innvanderne flytter, flytter de nå litt mer sentraliserende enn før, selv om endringen her ikke er veldig kraftig.

I tillegg kan utvandringen spille en rolle for å forklare (den lille) økningen i innvanderens sentralitet: Innvanderne som kom til de mest sentrale kommunene i 2015-16 har hatt klart lavere utvandring enn tidligere ankomstkohorter. Mindre utvandring fra de mest sentrale kommunene betyr at flere blir boende der. Det kan ha bidratt til å forsterke sentraliseringen.

Til sammen kan det altså være flere forhold som har bidratt til den (riktignok svake) økningen i innvanderens sentralitet de siste par årene:

- Nye ankomstkohorters første bokommune er noe mer sentral nå. Det henger både sammen med færre nye flyktninger i årene 2017-19 og at nyankomne arbeidsinnvandrere bosatte seg mer sentralt.
- Innvanderens flyttehyppighet har ikke økt, men de som flytter, flytter noe mer sentraliserende nå.
- Utvandringen fra de mest sentrale kommunene har gått ned blant nyere ankomstkohorter av innvandrere.

10 Litteratur

- Akbari, A. H., & MacDonald, M. (2014). Immigration Policy in Australia, Canada, New Zealand, and the United States: An Overview of Recent Trends. *International Migration Review*, 48(3), 801–822. <https://doi.org/10.1111/imre.12128>
- Aradhya, S., Hedefalk, F., Helgertz, J., & Scott, K. (2017). Region of Origin: Settlement Decisions of Turkish and Iranian Immigrants in Sweden, 1968–2001. *Population, Space and Place*, 23(4), e2031. <https://doi.org/10.1002/psp.2031>
- Bartel, A. P., & Koch, M. J. (1991). Internal migration of US immigrants. Immigration, trade, and the labor market. I *Immigration, trade, and the labor market*. (s. 121–134).
- Berg, B., & Svendsen, S. (2018). *Kunnskapsoppsummering om bosetting av flyktninger* (Mangfold og inkludering) NTNU Samfunnsforskning. <https://samforsk.no/Sider/Publikasjoner/Kunnskapsoppsummeringom-bosetting-av-flyktninger.aspx>
- Blom, S. (2006). *Innvandrerens bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet* (Rapporter Nr. 2006/33). Statistisk sentralbyrå.
- Boman, A. (2011). The Mobility of Immigrants and Natives: Evidence from Internal Migration Following Job Displacement. *Regional Studies*, 45(3), 283–297. <https://doi.org/10.1080/00343400903431003>
- Brücker, H., Fachin, S., & Venturini, A. (2011). Do foreigners replace native immigrants? A panel cointegration analysis of internal migration in Italy. *Economic Modelling*, 28(3), 1078–1089.
- Casacchia, O., Reynaud, C., Strozza, S., & Tucci, E. (2021). Internal migration patterns of foreign citizens in Italy. *International Migration*. <https://doi.org/10.1111/imig.12946>
- Catney, G., & Finney, N. (2016). Minority internal migration in Europe: Key issues and contexts. I *Minority internal migration in Europe* (s. 25–36). Routledge.
- Chihaya, G. K., Marcińczak, S., Strömgren, M., Lindgren, U., & Tammaru, T. (2022). Trajectories of Spatial Assimilation or Place Stratification? A Typology of Residence and Workplace Histories of Newly Arrived Migrants in Sweden. *International Migration Review*, 56(2), 433–462. <https://doi.org/10.1177/01979183211037314>
- de Hoon, M., Vink, M., & Schmeets, H. (2021). On the move again? Residential trajectories of refugees after obtaining asylum in the Netherlands. *Population, Space and Place*, 27(2), e2386. <https://doi.org/10.1002/psp.2386>
- Donato, K. M., Tolbert, C., Nucci, A., & Kawano, Y. (2008). Changing faces, changing places: The emergence of new nonmetropolitan immigrant gateways. *New faces in new places: The changing geography of American immigration*, 75–98.
- Eurostat (2022). Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment. Statistikktabell lastet ned fra https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TPS00019/default/table?lang=en&category=demo.demo_ind
- Forgaard, T. S. (2006). Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk. *Samfunnsspeilet*, 4/2006.

- Gulbrandsen, F., Kulasingam, A. S., Molstad, C. S., & Steinkellner, A. (2021). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldres fordeling på kommunenivå* Rapporten 2021/8, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrer-og-norskfodte-med-innvandrerforeldres-fordeling-pa-kommuneniva>
- Hedberg, C., & Haandrikman, K. (2014). Repopulation of the Swedish countryside: Globalisation by international migration. *Journal of Rural Studies*, 34, 128–138. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.005>
- Hernes, V., Arendt, J. N., Jona, P. A., & Tronstad, K. R. (2019). *Nordic integration and settlement policies for refugees* (2019:529). Nordic Council of Ministers. <https://doi.org/10.6027/TN2019-529>
- Hirschman, C., & Massey, D. S. (2008). Places and peoples: The new American mosaic. *New faces in new places: The changing geography of American immigration*, 1–21.
- Hugo, G., & Morén-Alegret, R. (2008). International migration to non-metropolitan areas of high income countries: Editorial introduction. *Population, Space and Place*, 14(6), 473–477. <https://doi.org/10.1002/psp.515>
- Høydahl, E. (2014). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i 13 kommuner* (Rapporter Nr. 2014/23). Statistisk sentralbyrå.
- Høydahl, E. (2020). *Sentralitetsindeksen. Oppdatering med 2020-kommuner* (Notater Nr. 2020/4). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/413602?_ts=17085d29f50
- IMDi (2021) Månedssrapport for bosetting, mars 2021
- IMDi (2022) Månedssrapport for bosetting, januar 2022
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). *Regionale utviklingstrekk 2021* Rapport. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regionale-utviklingstrekk-2021/id2847260/>
- Kritz, M. M., & Gurak, D. T. (2001). The impact of immigration on the internal migration of natives and immigrants. *Demography*, 38(1), 133–145.
- Kritz, M. M., & Nogle, J. M. (1994). Nativity concentration and internal migration among the foreign-born. *Demography*, 31(3), 509–524. <https://doi.org/10.2307/2061755>
- Křížková, I., & Ouředníček, M. (2020). Immigrant internal migration in a new destination country: Do immigrants suburbanise in Czechia and why? *Population, Space and Place*, 26(7), e2326. <https://doi.org/10.1002/psp.2326>
- Lichter, D. T., & Johnson, K. M. (2006). Emerging Rural Settlement Patterns and the Geographic Redistribution of America's New Immigrants*. *Rural Sociology*, 71(1), 109–131. <https://doi.org/10.1526/003601106777789828>
- Massey, D. S. (1999). Why does immigration occur?: A theoretical synthesis. I Hirschman Charles, Kasinitz Philip, DeWind Josh., editors. *The Handbook of International Migration: The American Experience*. Russell Sage Foundation; New York: 1999. Pp. 34–52.
- Mossaad, N., Ferwerda, J., Lawrence, D., Weinstein, J., & Hainmueller, J. (2020). In search of opportunity and community: Internal migration of refugees in the United States. *Science Advances*, 6(32), eabb0295. <https://doi.org/10.1126/sciadv.abb0295>

- Natale, F., Kalantaryan, S., Scipioni, M., Alessandrini, A., & Pasa, A. (2019, juni 19). *Migration in EU Rural Areas*. JRC Publications Repository. <https://doi.org/10.2760/544298>
- Newbold, K. B. (1996). Internal Migration of the Foreign-Born in Canada. *International Migration Review*, 30(3), 728–747. <https://doi.org/10.1177/019791839603000304>
- Newbold, K. B. (1999). Internal migration of the foreign-born: Population concentration or dispersion? *Population and Environment*, 20(3), 259–276.
- Nogle, J. M. (1994). Internal Migration for Recent Immigrants to Canada. *International Migration Review*, 28(1), 31–48. <https://doi.org/10.1177/019791839402800102>
- OECD. (2018). *Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees* OECD Publishing. https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/working-together-for-local-integration-of-migrants-and-refugees_9789264085350-en
- OECD. (2022a). The Contribution of Migration to Regional Development. Organisation for Economic Co-operation and Development. https://www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/the-contribution-of-migration-to-regional-development_57046df4-en
- OECD. (2022b). The Contribution of Migration to Regional Development POLICY HIGHLIGHTS. <https://www.oecd.org/cfe/Migration-Regional-Development-PH-final-opt.pdf>
- Ordemann, A. H. (2017). *Monitor for sekundærflytting. Sekundærflytting blant personer med flyktningbakgrunn bosatt i Norge 2005-2014* Rapporter 2017/18, Statistisk sentralbyrå.
- Perry, M. J., Schachter, J., Schmidley, D. A., & Gibson, C. (2003). *Migration of natives and the foreign born, 1995 to 2000*. US Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, US
- Pettersen, S. V. (2013). *Utvandring fra Norge 1971-2011* Rapporter 30/2013, Statistisk sentralbyrå.
- Piore, M. J. (1980). *Birds of Passage*. I *Cambridge Books*. Cambridge University Press. <https://ideas.repec.org/b/cup/cbooks/9780521280587.html>
- Ramirez, M. D., Liebig, T., Thoreau, C., & Veneri, P. (2018). *The integration of migrants in OECD regions: A first assessment*. OECD. <https://doi.org/10.1787/fb089d9a-en>
- Reher, D. S., & Silvestre, J. (2009). Internal Migration Patterns of Foreign-Born Immigrants in a Country of Recent Mass Immigration: Evidence from New Micro Data for Spain 1. *International Migration Review*, 43(4), 815–849.
- Røed, M., Bratsberg, B., & Schøne, P. (2011). Bidrar innvandring til å «smøre hjulene» i arbeidsmarkedet? *Søkelys på arbeidslivet*, 28(3), 244–264. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-7989-2011-03-05>
- Schündeln, M. (2007). Are Immigrants More Mobile Than Natives? Evidence from Germany. IZA DP, No. 3226. *Institute for the Study of Labour*. *Go to original source*.
- Silvestre, J., & Reher, D. S. (2014). The internal migration of immigrants: Differences between one-time and multiple movers in Spain. *Population, Space and Place*, 20(1), 50–65.
- Skjerpen, T., Stambøl, L. S., & Tønnessen, M. (2015). *Utvandring blant innvandrere i Norge Del 1: Litteraturstudie, makroanalyse og regionale mønstre* (Reports Nr. 2015/17; Nummer 2015/17). Statistisk sentralbyrå.

- Stambøl, L. S. (2013). *Bosettings- og flyttemønster blant innvandrere og deres norskfødte barn* Rapporter 2013/46, Statistisk sentralbyrå.
- Stambøl, L. S. (2016). *Syssetting og flytting blant innvandrere belyst ved regional arbeidsmarkedsmobilitet* Rapporter 2016/06, Statistisk sentralbyrå. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2445400>
- Statistiska centralbyrån. (2016). *Integration – flyktingars flyttmönster i Sverige*. Integration rapport 10.
- Stewart, E., & Shaffer, M. (2015). Moving on? Dispersal policy, onward migration and integration of refugees in the UK. *University of Strathclyde, Glasgow*. <https://fuse.franklin.edu/facstaff-pub/4>
- Strøm, F., Kirkeberg, M. I., & Epland, J. (2020). *Monitor for sekundærflytting* (Rapporter Nr. 2020/36). Statistisk sentralbyrå.
- Svendsen, S., M. Valenta og B. Berg (2017). *Fra intro til arbeid. Integreringsutfordringer og muligheter i Flora kommune*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.
- Søholt, S., Aasland, A., Onsager, K., & Vestby, G. M. (2012). «Derfor blir vi her»- innvandrere i Distrikts-Norge. Norsk institutt for by- og regionforskning. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5529>
- Sørli, K. (1994). *Unge innvanderers flytting i Norge*. Oslo: NIBR-rapport 1994:5.
- Todaro, M. P. (1969). A model of labor migration and urban unemployment in less developed countries. *The American economic review*, 59(1), 138–148.
- Tronstad, K. R. (2015). *Innvandring og integrering i Haram*. Oslo: NIBR-rapport 2015:11.
- Tønnessen, M., & Andersen, S. N. (2019). *Bosettingskommune og integrering blant voksne flykninger*. Rapporter 2019/13, Statistisk sentralbyrå
- Tønnessen, M., Aradhya, S., & Mussino, E. (2021). How Assad changed population growth in Sweden and Norway: Syrian refugees' impact on Nordic national and municipal demography. *PLOS ONE*, 16(1), e0244670. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0244670>
- Tønnessen, M., Drahus, K. M., & Dzamarija, M. T. (2020). Demographic Profile of Syrians in Norway. I E. D. Carlson & N. E. Williams (Red.), *Comparative Demography of the Syrian Diaspora: European and Middle Eastern Destinations* (s. 281–301). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-24451-4_12
- Vogiazides, L., & Mondani, H. (2020). Geographical trajectories of refugees in Sweden: Uncovering patterns and drivers of inter-regional (im)mobility. *Journal of Refugee Studies*, feaa074. <https://doi.org/10.1093/jrs/feaa074>
- Weiss, N., Djuve, A. B., Hamelink, W., & Zhang, H. (2017). *Opphold i asylmottak. Konsekvenser for levkår og integrering*. (Fafo-rapport 2017:07).
- Wright, R. A., Ellis, M., & Reibel, M. (1997). The linkage between immigration and internal migration in large metropolitan areas in the United States. *Economic Geography*, 73(2), 234–254.
- Zorlu, A., & Mulder, C. H. (2008). Initial and Subsequent Location Choices of Immigrants to the Netherlands. *Regional Studies*, 42(2), 245–264. <https://doi.org/10.1080/00343400601145210>

- Østby, L. (2017). Arbeidsinnvandrere – fra hovedstadsfenomen til vanlig syn i hele landet. *Statistisk sentralbyrå. Samfunnsspeilet*, 3(2017), 488–505.
- Østby, L., Høydahl, E., & Rustad, Ø. (2013). Innvandrernes fordeling og sammensetning på kommunenivå. Rapport 2013/37, Statistisk sentralbyrå.
- Aalandslid, Vebjørn (2007): Innvandreres demografi og levekår i 12 kommuner I Norge. Rapport 2007/24, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200724/rapp_200724.pdf
- Åslund, O. (2005). Now and forever? Initial and subsequent location choices of immigrants. *Regional Science and Urban Economics*, 35(2), 141–165.
<https://doi.org/10.1016/j.regsciurbeco.2004.02.001>